

Styrelse/Nämnd: Kommunstyrelsen**Dag, tid:** 2025-05-20, kl. 09:30**Plats:** Kommunfullmäktigesalen**Övrigt:****Ärenden:****Dnr:****Sida:****Ärenden**

1 Mötets öppnande

2 Upprop

3 Val av justerare

4 Fastställande av föredragningslista

5	Utredning konkurrensutsättning av yrkesinriktad vuxenutbildning	KS.2025.390	3 - 124
---	---	-------------	---------

6	Åtgärdsplaner budget i balans 2025	KS.2025.427	
---	------------------------------------	-------------	--

7	Återrapportering familjecentral Jönköpings län	KS.2024.994	125 - 128
---	--	-------------	-----------

Beslutsärenden

8	Ansökan om medel för folkhälsa och social hållbarhet, period 1	KS.2025.384	129 - 149
---	--	-------------	-----------

Beredningsärenden

9	Redovisning Trygghetsbelysningsprojekt	KS.2024.307	150 - 154
---	--	-------------	-----------

10	Revidering av Reglemente för tillgänglighetsrådet	KS.2025.301	155 - 166
----	---	-------------	-----------

11	Beräkning av kostnader för renovering eller nybyggnation av Viadukten	KS.2025.219	167 - 180
----	---	-------------	-----------

12	SÅM verksamhetsbudget 2026 samt investeringsplan 2026-2028	KS.2025.406	181 - 186
----	--	-------------	-----------

13	Revidering av SÅM:s reglemente och förbundsordning	KS.2025.331	187 - 199
----	--	-------------	-----------

14	Uppdrag till teknik- och fritidsnämnden att utreda lösning för skyfallshantering i stadsdelen Östermalm kring Malmövägen	KS.2025.415	200 - 202
----	--	-------------	-----------

2025-05-20

2
2(2)

15	Detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad	KS.2025.433	203 - 254
16	Medborgarinitiativ - Inhägnad multiarena Vråen	KS.2024.602	255 - 259
17	Medborgarinitiativ - Tidigarelägg nytt badhus i Värnamo	KS.2024.763	260 - 264
18	Medborgarinitiativ - Ny ishall	KS.2024.762	265 - 269
19	Medborgarinitiativ- Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun.	KS.2022.212	270 - 279
20	Val av ombud till årsstämma i Inera AB	KS.2025.402	280 - 285
21	Ökad livsmedelsproduktion i Värnamo kommun	KS.2025.104	286 - 294
22	Tidigarelägga investeringsbudget för utbyte av kommunens skrivare	KS.2025.422	295 - 296
23	Servicenämndens ansökan om medel från resultatfonden	KS.2025.423	297 - 299
24	Upphörande av avtal med Värnamo Energi	KS.2025.352	300 - 302

Anmälan delegation

25	Anmälda delegationsbeslut till kommunstyrelsen den 20 maj 2025	KS.2025.421	303 - 304
----	--	-------------	-----------

Informationsärenden

26	Information om uppföljning av avfallsplan		
27	Instruktion för kommundirektör	KS.2025.358	
28	Kommundirektören informerar		
29	Kommunalråden informerar		
30	Meddelanden till kommunstyrelsen 20 maj 2025	KS.2025.434	305 - 324

Tobias Pettersson
OrdförandeElin Alteborg
Sekreterare

§ 201 Dnr: KS.2025.390

Utredning konkurrensutsättning av yrkesinriktad vuxenutbildning

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar
att bordlägga ärendet.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade den 19 juni 2024 § 95 att uppdra åt barn- och utbildningsnämnden att utreda förutsättningarna för att genom konkurrensutsättning öka utbudet inom yrkesinriktad vuxenutbildning för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov.

Barn- och utbildningsförvaltningen har utrett ärendet och med hänvisning till utredningens resultat kan barn- och utbildningsförvaltningen inte rekommendera en konkurrensutsättning av vuxenutbildningen, då en sådan skulle äventyra en väl etablerad samverkan mellan vuxenutbildningarna för likvärdiga och attraktiva utbildningsmöjligheter i GGVV-regionen med ett samverkansavtal som år 2024 omfattade 26 971 370 kronor i statsbidrag.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att ärendet ska bordläggas.

Beslut skickas till:
Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsförvaltningen

Barn- och utbildningsnämnden
Dnr: BUN.2025.577

Utredning om konkurrensutsättning av yrkesinriktad vuxenutbildning

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade den 19 juni 2024 § 95 att uppdra åt barn- och utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att genom konkurrensutsättning öka utbudet inom yrkesinriktad vuxenutbildning för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov. Redovisning ska ske till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

Barn- och utbildningsförvaltningen har utrett ärendet och med hänvisning till utredningens resultat kan barn- och utbildningsförvaltningen inte rekommendera en konkurrensutsättning av vuxenutbildningen, då en sådan skulle äventyra en väl etablerad samverkan mellan vuxenutbildningarna för likvärdiga och attraktiva utbildningsmöjligheter i GGVV-regionen med ett samverkansavtal som år 2024 omfattade 26 971 370 kronor i statsbidrag.

Beslutsförslag

Barn- och utbildningsförvaltningen föreslår barn- och utbildningsnämnden besluta **att** ställa sig bakom utredningen med slutsats att inte rekommendera en konkurrensutsättning av vuxenutbildningen i Värnamo kommun och överlämna till kommunstyrelsen.

Camilla Carlsson Ek
NämndsekreterareJohan Grahn
Förvaltningschef

Barn- och utbildningsförvaltningen

Barn- och utbildningsnämnden
Dnr: BUN.2025.577

Utredning

Värnamo kommun erbjuder kommunal vuxenutbildning (VUX) i flera former: svenska för invandrare, kurser på grundläggande och gymnasial nivå, yrkesutbildning och anpassad utbildning både på grundläggande och gymnasial nivå. Utbildningarna ska stödja vuxnas lärande, stärka deras ställning i arbetslivet och förbereda dem för framtida utbildningar och yrken. Individens behov och förutsättningar är centrala i utbildningsplaneringen.

Värnamo kommun har tät samverkan med Gislaved, Gnosjö och Vaggeryd kring vuxenutbildning för att gemensamt stärka studerandes möjligheter till ändamålsenliga utbildningar i hela GGVV-regionen. Samverkansavtalet, som omfattar nära 27 miljoner i statsbidrag, har som syfte att erbjuda alla vuxna ett brett utbud av utbildningar att söka och ge goda förutsättningar för samarbete mellan kommunerna samt ge likvärdiga och attraktiva utbildningsmöjligheter av hög kvalitet som på ett resurs- och kostnadseffektivt sätt svarar mot vuxnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov av kompetens.

Barn och utbildningsförvaltningen rekommenderar att inte konkurrensutsätta vuxenutbildningen, utan i stället fokusera på samverkan och en gemensam upphandling av utbildningstjänster i framtiden för att möta en heterogen elevgrupp och säkerställa utbildningens kvalitet både lokalt och i hela GGVV. Det finns annars en stor risk annars att samordningen går förlorad och att den personliga kontakten mellan elever och utbildare minskar.

Utredningsrapport

Förutsättningarna för att genom
konkurrensutsättning öka utbudet inom
yrkesinriktad vuxenutbildning för att möta
arbetsmarknadens kompetensbehov

VUXENUTBILDNING
VÄRNAMO

Utredare: Andreas Westberg
Barn-/ och Utbildningsförvaltningen
Yrkesinriktad vuxenutbildning
20250325

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Sammanfattning.....	3
Förord.....	4
Kommunal vuxenutbildning i Värnamo kommun.....	5
Mål.....	5
Komvux som svenska för invandrare.....	5
Komvux på grundläggande nivå.....	6
Komvux på gymnasial nivå.....	7
Gymnasial yrkesutbildning.....	8
Planerings- och dimensioneringsreformen.....	9
Vuxenutbildningen en kompetenspartner i Värnamo kommun.....	9
Konkurrensutsättning, valfrihet och pågående samarbeten.....	10
Konsekvenser av konkurrensutsättning Värnamos vuxenutbildning..	11
Slutsats och reflektioner.....	13
Bilagor.....	14

Sammanfattning

Värnamo kommun erbjuder kommunal vuxenutbildning (Komvux) i flera former: på gymnasial nivå, på grundläggande nivå, som svenska för invandrare (SFI) och anpassad utbildning både på grundläggande och gymnasial nivå. Utbildningarna har som mål att stödja vuxnas lärande, stärka deras ställning i arbetslivet och förbereda dem för framtida utbildningar och yrken. Behov och förutsättningar hos varje individ är centrala i utbildningsplaneringen.

Svenska för invandrare (SFI) syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket, och för att underlätta kombinationen med arbete, erbjuds undervisning anpassad efter elevens behov. Under verksamhetsåret 2023/2024 deltog 794 kursdeltagare i SFI i Värnamo. Grundläggande vuxenutbildning riktar sig till vuxna som saknar de kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och VUX Värnamo erbjuder ämnen som svenska, engelska och matematik. Under samma år genomförde 257 kursdeltagare grundläggande vuxenutbildning. Gymnasial vuxenutbildning syftar till att ge vuxna kunskaper i linje med gymnasieskolans mål. 2627 studerande deltog i gymnasial utbildning under samma period, med fokus på ämnen som svenska, matematik och samhällskunskap. För att öka flexibiliteten och tillgången finns samarbete med andra kommuner för att erbjuda yrkesutbildningar och hantera statsbidrag.

Värnamo kommunen har också en tät samverkan med Gislaved, Gnosjö och Vaggeryd kring vuxenutbildning för att gemensamt stärka studerandes möjligheter till ändamålsenliga utbildningar i hela GGVV. Det övergripande målet är att säkerställa en hög utbildningskvalitet och anpassa utbudet till arbetsmarknadens behov.

Konsekvenser av konkurrensutsättning diskuteras, där det finns oro för att samordningen kan förloras och att den personliga kontakten mellan elever och utbildare kan minska.

Förvaltningen rekommenderar att inte konkurrensutsätta vuxenutbildningen, och i stället fokusera på samverkan och en gemensam upphandling av utbildningstjänster i framtiden för att möta en heterogen elevgrupp och säkerställa utbildningens kvalitet.

Förord

Fullmäktige har givit Barn och Utbildningsnämnden i uppdrag att genomföra en prövning att konkurrensutsätta yrkesinriktad vuxenutbildningen för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov. Under senare år har yrkesutbildningen för vuxna byggts ut. En stor del av regeringens kunskapslyft består av statligt finansierade utbildningar inom yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Arbetsmarknadsprognoser pekar på en fortsatt stor efterfrågan på personer med gymnasial yrkesutbildning, inte minst inom vård och omsorg samt teknikområdet. Det finns idag en stor valfrihet, då eleverna enligt lag har rätt att delta i vuxenutbildningen i annan kommun än hemkommunen. Dock skulle konkurrensutsättning innebära en möjlighet att få in privata utförare på området. I uppdraget ingår att beskriva konsekvenserna av konkurrensutsättning av vuxenutbildningen, samt att lämna förslag för eventuell förändring.

Uppdraget

Att uppdra till barn- och utbildningsnämnden att utreda förutsättningarna för att genom konkurrensutsättning öka utbudet inom yrkesinriktad vuxenutbildning för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov. Redovisning ska ske till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025

Kommunal vuxenutbildning i Värnamo kommun

Skolformen kommunal vuxenutbildning består av följande skolformsdelar:

- Komvux på gymnasial nivå
- Komvux på grundläggande nivå
- Komvux som svenska för invandrare
- Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå
- Komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå

Enligt Skollagen (2010:800 2 kap. 2 §) är samtliga skolformsdelar lagstadgad verksamhet och kommunen är huvudman

I Värnamo ligger anpassad vuxenutbildning inom samma skolenhet som anpassad gymnasieskola på Finnvedens gymnasium och anpassad grundskola, medan övriga skolformsdelar ligger på skolenheten VUX Värnamo.

Lokala och nationella mål

Målen för den kommunala vuxenutbildningen är att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska de som har störst behov av utbildning prioriteras. (2010:800 20 kap 2 §)

Komvux som svenska för invandrare

Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter (SFS 2022:1315). Utbildning i svenska för invandrare ska i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 15 timmars undervisning i veckan (2010:800 20 kap. 24 §). Vuxenutbildningen i Värnamo erbjuder 17 timmar i veckan.

Huvudmannen ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevens behov. Utbildningen ska kunna kombineras med arbete (SFS 2015:482).

Hemkommunen ska aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till utbildningen och för att motivera dem att delta i utbildningen (2010:800 20 kap. 29 §).

Utbildningen ska finnas tillgänglig så snart som möjligt efter det att en rätt till utbildning i svenska för invandrare inträtt. Om det inte finns särskilda skäl ska utbildningen kunna påbörjas inom tre månader. Rätt till SFI har den som fyllt 16 år, är bosatt i landet och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge (2010:800 20 kap. 31 §).

SFI består av fyra kurser och tre studievägar. Studieväg 1 vänder sig i första hand till personer med mycket kort studiebakgrund och studieväg 3 till dem som är vana att studera. För att bedöma vilken studieväg och kurs som är lämplig görs en kartläggning när den studerande börjar. På SFI VUX Värnamo erbjuds kurserna 1A, 1B, 1C, 1D, 2B, 2C, 2D, 3C samt 3D på dagtid. Som distanskurs med undervisning på kvällstid och via Teams erbjuds kurserna 2B, 2C, 2D, 3C och 3D. Grundläggande läs- och skrivundervisning är en egen del som ges till personer som inte är litterata eller inte kan det latinska alfabetet. De första veckorna går de SFI-studerande i Introduktions- och kartlägningsgruppen där de kartläggs och får grundläggande undervisning innan de börjar i sin ordinarie kurs. Verksamhetsåret 2023/2024 hade VUX Värnamo 794 kursdeltagare på SFI.

Antagning till SFI sker kontinuerligt. Studietiden på SFI är mycket skiftande. Studerande i studieväg 1 behöver i regel gå flera år medan de i studieväg 3 kan passera igenom på några månader. Det är mycket avbrott på SFI, en vanlig orsak till avbrott är att den studerande får arbete. Många studerande kommer tillbaka och har gått in och ut på SFI flera gånger. Betyg sätts på varje avslutad kurs, betygsskalan som används är godkänt och icke godkänt (2010:800 20 kap. 35 §).

Komvux på grundläggande nivå

Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå (2010:800 20 kap. 3 §) Utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier (2010:800 20 kap. 4 §).

VUX Värnamo erbjuder följande ämnen på grundläggande nivå;

- Svenska som andraspråk
- Svenska
- Engelska
- Matematik

Hemkommunen ansvarar för att de som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och som önskar det, också får delta i sådan utbildning. Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå för att motivera dem att delta i sådan utbildning (SFS 2022:1315).

En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år, om han eller hon är bosatt i landet, saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan och har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Den som har rätt att delta på grundläggande nivå har också rätt att gå utbildningen i annan kommun än hemkommunen (SFS 2020:446).

En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun (SFS 2022:1315).

Betyg sätts på varje avslutad kurs, betygsskalan som används är godkänt och icke godkänt (2010:800 20 kap. 35 §). Under verksamhetsåret 2023/2024 hade passerade 257 studerande grundläggande vuxenutbildning i Värnamo.

Komvux på gymnasial nivå

Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (2010:800 20 kap. 3 §). Utbildningen syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge (2010:800 20 kap. 4 §).

En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon är bosatt i landet, saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge och har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (2010:800 20 kap. 20 §).

Rätt att studera på gymnasial nivå har den som saknar behörighet till högskoleutbildning eller utbildning på yrkeshögskola (2010:800 20 kap. 19 §). På Vuxenutbildningen i Värnamo är det en betydande andel av de studerande som läser för behörighet. I egen regi erbjuds de ämnen och kurser som är mest efterfrågade;

- Svenska 1, 2 och 3
- Svenska som andraspråk 1, 2 och 3
- Engelska 5 och 6
- Matematik 1, 2, 3 och 4
- Samhällskunskap 1a1, 1a2 och 1b
- Naturkunskap 1 och 2 (erbjuds på distans i för hela GGUV)
- Artificiell intelligens 1 (erbjuds på distans för hela GGUV)

Betyg sätts på avslutad kurs med betygsskala A-F. Verksamhetsåret 2023/2024 studerade 2627 kursdeltagare på gymnasial nivå.

De ämnen och kurser som faller inom ramen för rätten till gymnasial vuxenutbildning och som inte kan erbjudas i egen regi genomförs i första hand inom samarbetsområdet GGUV annars hos upphandlad distansleverantör NTI-skolan.

Gymnasial yrkesutbildning

När det gäller yrkesutbildningar så samverkar vuxenutbildningarna i GGVV kring regionalt yrkesvux samt statsbidragen som är kopplade till detta. Syftet med statsbidraget är att öka utbildningsutbudet för vuxenstuderande inom yrkesutbildning och tillgodose behoven på arbetsmarknaden i de samverkande kommunerna. Bidraget ska gå till att finansiera yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå. Villkor för statsbidraget är att minst tre kommuner ska samverka om planering och genomförande av utbildningen. En av kommunerna ansvarar för att skicka in gemensam ansökan och redovisning till Skolverket. De kommuner som samverkar har ett gemensamt ansvar för att följa beslut och villkor för statsbidraget (Förordning, 2016:937, om statsbidrag för regional yrkesinriktad yrkesutbildning).

2023 beviljade Skolverket vuxenutbildningen i GGVV 20 117 166 kr i regionalt yrkesvuxbidrag och 2024 beviljades 26 971 370 kr. Gislaveds kommun har ansvarat för att skicka in statsbidraget och att samordna utbetalningar fram till och med 2024, från 2025 tar Värnamo över ansvaret för detta.

Inom vuxenutbildningen i GGVV erbjuds idag följande yrkesutbildningar;

- Plåtsvetsare, 1400 p
- CNC-operatör trä, 1300 p
- Husbyggnad, 1000 p
- Elektriker, 1300 p
- Nätverkstekniker, 800 p
- Kock, 1200 p
- Måltidsbiträde, 800 p
- Administratör, 500 p
- Undersköterska, 1500 p
- Stödassistent, 1500 p
- Vårdbiträde, 800 p
- Barnskötare, 1300 p
- Elevassistent, 1300 p

I Värnamo utbildas idag nätverkstekniker, undersköterskor, vårdbiträde, stödassistenter, barnskötare samt elevassistenter. Vid uppföljning ser man att 94 % går ut i arbete efter genomförd yrkesutbildning.

Planerings- och dimensioneringsreformen

Från 2025 ska varje kommun samverka med minst två andra kommuner om uppgifter i kommunal vuxenutbildning. (2010:800 2 kap. 2a §). Samverkan ska ske genom ett avtal (primärt samverkansavtal). Värnamo ingick 1/1 2025 i primärt samverkansavtal med vuxenutbildningarna i Gislaved, Gnosjö och Vaggeryd. De samverkande kommunerna bildar ett primärt samverkansområde för utbildningen. (Se bilaga Primärt samverkansavtal.) Det primära samverkansavtalet ska avse planering, dimensionering och erbjudande av utbildning (2010:800 2 kap. 2b §), och utgår från de regionala planeringsunderlagen framtagna av Skolverket. (Se bilaga Planeringsunderlag Jönköpings län.) I arbetet med planering och dimensionering samverkar kommunerna även med Arbetsförmedlingen och Regional utveckling Jönköpings län.

För att ytterligare bredda utbudet av utbildning i GGUV pågår dialoger om sekundära avtal med utbildningsanordnare som erbjuder naturbruksutbildning samt utbildning till yrkesförare.

Det nya regelverket (2010:800 20 kap. 19 d §) säger att vuxna har rätt att delta i utbildning i en annan kommun än hemkommunen även om utbildningen erbjuds av hemkommunen när

1. utbildningen avser yrkesämnen eller en sammanhållen yrkesutbildning, och
2. den andra kommunen ingår i samma primära samverkansområde som hemkommunen.

Vuxenutbildningarna i GGUV arbetar nu med att se över möjligheterna med en gemensam hemsida, gemensam antagningswebb, gemensam lärplattform och gemensamt distansavtal. (Se bilaga Handlingsplan.) Vidare arbetar man med att utöka kursutbudet av distanskurser i egen regi för att minimera beroendet av upphandlade fristående aktörer. Det finns en gemensam överenskommelse inom det primära samverkansområdet att även gymnasial yrkesutbildning ska finnas i egen regi inom GGUV. Bedömningen är att de fyra kommunernas gemensamma resurser har goda förutsättningar att täcka behovet av flexibel yrkesutbildning av hög kvalitet, och att upphandlade fristående vinstdrivande utbildningsföretag inte är något man efterfrågar eller ser behov av i nuläget inom samverkansområdet. Skolinspektionens rapport (2025:1) om rättvisa och likvärdiga betyg med fokus på utbildning som utförs på entreprenad visar också på svårigheterna med betygsättning vid vuxenutbildning på entreprenad kopplat huvudmannens ansvar. (Se bilaga Skolinspektionens rapport 2025:1.)

Vuxenutbildningen en kompetenspartner i Värnamo kommun

Förutom lagstadgad vuxenutbildning och gymnasial yrkesutbildning inom det primära samverkansområdet är uppdragsutbildning en del av verksamheten. Det kan vara validering inom äldreomsorgslyftet, enstaka kurser som Specialpedagogik åt omsorgsförvaltningen eller yrkessvenska som dominerat helt de senaste åren. Vuxenutbildningen har utbildat redan anställd personal i omsorgen, måltidsorganisationen och lokalvården i yrkessvenska. Sedan hösten 2023 samarbetar VUX med Campus Värnamo och deras partnerföretag kring industrisvenska ute på plats på företagen. Fyra företag har genomfört utbildningen och fyra är pågående under våren 2025. Under 2024 var de sammanlagda intäkterna för uppdragsutbildning strax över 150 000 kr.

Att vara en naturlig kompetenspartner i Värnamo kommun som erbjuder flexibel och efterfrågad utbildning av hög kvalitet med språket i fokus är ett övergripande verksamhetsmål.

Konkurrensutsättning, valfrihet och pågående samarbeten

Förvaltningens huvudsakliga invändning mot att konkurrensutsätta vuxenutbildningen är att samordningsvinsterna av det naturliga samarbetet mellan gymnasial och yrkesgymnasial vuxenutbildning riskerar att gå förlorad om utbildningen utförs i annan regi.

I landets kommuner är det idag vanligt att fler och fler verksamheter prövas för konkurrensutsättning i syfte att undersöka vilken regiform som bäst uppfyller kraven på god kvalitet till lägsta möjliga pris. Ytterligare ett syfte är att öka valfriheten för kommunens medborgare, då möjlighet att välja bland fler utförare oftast uppstår i konkurrenssituationer. Inom verksamhetsområdet vuxenutbildning pågår det ett kommunsamarbete inom ramen för GGVV samverkan med syfte att arbeta mot en gemensam vuxenutbildningsregion. Idén är att genom regional samverkan skapa bättre förutsättningar för medborgaren och underlätta planeringen av ett utbud anpassat till marknadens behov. Målet är en vuxenutbildning med ett brett utbud, hög kvalitet och innovativ pedagogik som bidrar till regionens tillväxt.

Konsekvenser av konkurrensutsättning av Värnamos vuxenutbildning

En av de positiva konsekvenserna som ofta kommer av konkurrensutsättning är ökad valfrihet för individen. Dock är det troligt att en sådan vinst inte skulle kunna uppnås i det här fallet, eftersom eleverna som studerar på vuxenutbildningen redan idag har rätt att delta i utbildning i annan kommun, oavsett om hemkommunen tillhandahåller den eller inte. Från elevens perspektiv finns en valfrihet i att välja mellan de kommunala utförarna. Nämnden gör dessutom bedömningen att majoriteten av eleverna på vuxenutbildning inte är särskilt rörliga.

En negativ konsekvens som kan tänkas komma av konkurrensutsättning är att närheten mellan eleven och skolan försvinner. Värnamos vuxenutbildning är idag en liten flexibel verksamhet där elever, lärare och personal snabbt lär känna varandra, och man upplever en smidighet och en trygghet som är svår att uppnå i större organisationer.

En stark negativ konsekvens av att konkurrensutsätta vuxenutbildningen är att samordningen mellan utbildningar riskerar att gå förlorad. Till vuxenutbildningen kommer personer med mycket olika bakgrund, kunskaper och förutsättningar, vilket ställer höga krav på planering av elevens skolgång från grundläggande nivå till gymnasial eller yrkesgymnasial nivå.

Utformandet av individuella studieplaner och arbetet tillsammans med studie- och yrkesvägledare är av största vikt för att eleven ska nå sina mål. I Värnamo finns möjlighet för eleverna att ha samma studie- och yrkesvägledare genom hela sin utbildning, som underlättar för elevernas kontinuitet och planering av utbildning.

Ytterligare en stark negativ konsekvens är att det primära samverkansavtalet i GGUV kan gå förlorat både samverkansmässigt och ekonomiskt. Samverkansavtalet syftar till att erbjuda alla vuxna med hemkommun inom det primära samverkansområdet ett brett utbud av utbildningar att söka och ge goda förutsättningar för samarbete mellan kommunerna. Syftet är vidare att ge likvärdiga och attraktiva utbildningsmöjligheter av hög kvalitet som på ett resurs- och kostnadseffektivt sätt svarar mot vuxnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov av kompetens. Samverkansavtalet syftar till att stärka parternas möjligheter att erbjuda ett brett och allsidigt utbud som bidrar till att underlätta vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv. 2023 beviljade Skolverket vuxenutbildningen i GGUV 20 117 166 kr i regionalt yrkesvuxbidrag och 2024 beviljades 26 971 370 kr. 2025 tar Värnamo också över ansvaret att skicka in statsbidraget och att samordna utbetalningarna.

En negativ konsekvens blir i samband med detta också att den gemensamma analys som ligger till grund för planering, lokalisering och dimensionering av regionalt yrkesinriktad vuxenutbildning inom det primära samverkansområdet grusas. Analysen tar fram vilket utbud som ska finnas som svarar mot arbetsmarknadens behov av kompetens samt kommuninvånares behov.

Skolinspektionens rapport framhäver också stark kritik mot flera externa utförarens systematik gällande kvalitetsarbete och kvalitetsgranskningar vilket givetvis försvårar huvudmännens uppföljning. Kommunen är enligt lag huvudman för den kommunala vuxenutbildningen och en kommunal rektor har ansvar för utbildningen. Dock är rektor ej direkt verkställande chef

över lärarna hos externa utförare. Detta leder till en distans mellan rektorn och lärarprofessionen, vilket påverkar flera viktiga aspekter såsom arbete med rättvisande och likvärdiga betyg, specialpedagogiska insatser, kompetensutvecklingsinsatser, uppföljning av legitimationskrav samt samverkan med andra verksamheter inom kommunens utbildningskedja.

Region Jönköpings län, i enlighet med Lagen om regionalt utvecklingsansvar, (2010:630) tillhandahåller även bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt som tillsammans med Skolverkets regionala planeringsunderlag och andra kunskapsunderlag av relevans, ligger till grund för planering och dimensionering av yrkesutbildning på gymnasial nivå i det primära samverkansområdet.

Slutsats och reflektioner

Barn och utbildningsnämnden kan med hänvisning till ovanstående resonemang inte rekommendera och se att en konkurrensutsättning skulle öka utbudet inom yrkesinriktad vuxenutbildning för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov.

När det gäller gymnasial yrkesutbildning finns nu en större valfrihet då man har tillgång till alla utbildningarna inom det primära samverkansområdet. Därför skulle det vara intressant att fortsatt arbeta vidare med samverkan inom GGUV vad gäller hela vuxenutbildningen (grundläggande, gymnasial och yrkesgymnasial vuxenutbildning, inklusive SFI) inför en eventuellt gemensam upphandling tillsammans med andra kommuner i GGUV.

Såväl Skolinspektionens erfarenheter som andra studier pekar på att kommunernas vuxenutbildning, såväl i egen regi som på entreprenad, kan variera i omfattning och kvalitet. Därtill ser man exempel från tidigare granskningar och studier att kvaliteten i utbildningen hos externa anordnare kan vara otillräcklig. Risker för bland annat kortsiktiga lösningar i utbildningarnas upplägg och varierande lärarkompetens kan identifieras.

Till bilden hör också att elevgruppen inom kommunal vuxenutbildning är heterogen när det gäller ålder och bakgrund. Allt fler av eleverna är utlandsfödda och vissa av dem kan ha begränsade kunskaper i svenska, något som ställer delvis förändrade krav på utbildningen. En förändrad målgrupp med olika behov understryker vikten av att utbildningarna följs upp och kontrolleras, inte minst vad gäller validering av elevernas tidigare kunskaper och tillgången till adekvat lärarkompetens. Den yrkesinriktade vuxenutbildningen är också i hög grad könssegregerad, vilket gör att huvudmän och anordnare behöver arbeta aktivt med jämställdhet i utbildningens alla delar och utmana stereotypa könsnormer. Även om utbildningen genomförs av en enskild anordnare har kommunen fortsatt kvar allt ansvar för utbildningen.

En stor förlust för Värnamo vore om det primära samverkansavtalet i GGUV går förlorat. Samverkansavtalet, som omfattar nästan 27 miljoner i statsbidrag, syftar till att erbjuda alla vuxna ett brett utbud av utbildningar att söka och ge goda förutsättningar för samarbete mellan kommunerna samt ge likvärdiga och attraktiva utbildningsmöjligheter av hög kvalitet som på ett resurs- och kostnadseffektivt sätt svarar mot vuxnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov av kompetens.

Redan genom detta arbete stärks möjligheterna ytterligare att vuxna etableras på arbetsmarknaden och underlättar och förbättrar kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.

Bilagor

Bilaga 1: Handlingsplan ” Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning”

Bilaga 2: ”Primärt samverkansavtal kommunal vuxenutbildning”

Bilaga 3: Skolinspektionens rapport 2025
”Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i kommunal vuxenutbildning”

Bilaga 4: ”Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad”

HANDLINGSPLAN

Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning

2024-09-24

Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd, Värnamo (GGVV)

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
1 Målsättningar.....	3
2 Aktiviteter	4
3 Organisation.....	5
4 Finansiering	5
5 Uppföljning	5

Inledning

Handlingsplanen för dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning är en direkt konsekvens av ett riksdagsbeslut 17 juni 2022.

Arbetsmarknadens behov ska vägas in vid planering och dimensionering av vissa utbildningar på gymnasial nivå (UbU25)¹

Regeringen har lämnat förslag på hur ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden ska göras lättare och hur kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv ska förbättras. Riksdagen sa ja till regeringens förslag.

Ändringarna innebär att arbetsmarknadens behov ska vägas in vid planering och dimensionering av vissa utbildningar på gymnasial nivå. Mer konkret innebär det att när en kommun, region eller enskild huvudman lägger fram vilka gymnasieutbildningar eller utbildningar i den kommunala vuxenutbildningen (komvux) som ska erbjudas och hur många platser utbildningarna ska ha, ska det tas hänsyn till både ungdomarnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Kommunerna ska genom avtal med minst två andra kommuner även samverka om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett primärt samverkansområde.

Vidare ska det vara tydligt för den sökande vilken inriktning utbildningen har och vad utbildningen kan leda till. Det ska även vara möjligt att fritt söka till de yrkesutbildningar inom komvux som erbjuds i det primära samverkansområde som den sökande är hemmahörande i.

Lagändringarna börjar gälla den 1 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025.

Utifrån riksdagens beslut har kommunerna inom GGUV bestämt att fortsätta och fördjupa sitt samarbete i ett primärt samverkansområde.

Samarbetet ska leda till att vi tillsammans klarar kompetensförsörjningen och blir mer konkurrenskraftiga samt attraktiva både som arbetsmarknads- och boende region. En medborgare och arbetsgivare inom GGUV ska uppleva en gemensam utbildningsanordnare som utbildar för behovet på en gemensam arbetsmarknad.

Vi ska bli en kostnadseffektiv organisation som erbjuder ett breddat utbud av utbildningar som matchar medborgarnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Regeringen har avsatt 170 miljoner kronor årligen (16,16 kr/inv) för att implementera den nya lagen under perioden 2023–26. För GGUV kommunerna innebär detta:

Kommun	Invånare	Belopp
Vaggeryd	14 854	240 001
Gislaved	29 481	476 334
Värnamo	34 692	560 529
Gnosjö	9 438	152 493
GGUV	88 465	1 429 356

¹ Källa: [Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning \(Betänkande 2021/22:UbU25 Utbildningsutskottet\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

1 Målsättningar

Våra mål utgår från en framtidsbild där medborgaren ser GGVV som en gemensam utbildare inom gymnasie- och vuxenutbildning. Varje område som beskrivs nedan förutsätter väl underbyggda beslutsunderlag med effekt- och konsekvensbeskrivningar. När ett område arbetats fram krävs separata beslut på antingen förvaltnings- eller politisk nivå beroende på hur beslut delegeras i respektive kommun.

Målsättningarna anger således en färdriktning för det gemensamma arbetet och är ännu inte formellt beslutade.

MÅL	DETTA INNEBÄR ATT:
Våra gymnasieutbildningar samordnas och utvecklas tillsammans (omfattar även anpassad gymnasieskola)	- Vi har en gemensam samordnare inom GGVV - Vi planerar det samlade programutbudet gemensamt - Vi bedriver utvecklingsarbete (ex lärling) tillsammans - Vi hjälper varandra med specialiseringar inom program (ex moment inom en kurs görs på annan ort) - Vi koordinerar APL - Vi hjälper varandra med kompetens - Vi samarbetar på en gemensam plattform
En gemensam vuxenutbildning GGVV	- Vi har en gemensam samordnare inom GGVV - Vi har ett gemensamt utbud - Vi syns via gemensam hemsida - Vi arbetar på en gemensam lärplattform - Vi har en gemensam antagning - Vi har en gemensam administration
Vi erbjuder eftergymnasial utbildning	- Vi utvecklar eftergymnasiala utbildningar tillsammans - Vi ansöker gemensamt om YH utbildningar - Vi erbjuder vidareutbildning för våra anställda
Fler medborgare kommer snabbare till jobb och sysselsättning	- Vi koordinerar insatser inom GGVV - Vi erbjuder kombinationsutbildningar - Vi arbetar med arbetsintegrerade utbildningar - Vi genomför gemensamma ESF projekt (ex jobbspår för alla).
Vi är en effektivare organisation med bättre kvalitet	- Vi koordinerar kvalitetsarbete och gör analyser tillsammans - Vi samlar resurser när tillfälle ges - Vi gör gemensamma upphandlingar (ex NTI/Hermos) - Vi tecknar samverkansavtal gemensamt - Vi arbetar länsövergripande då det är lämpligt och möjligt.

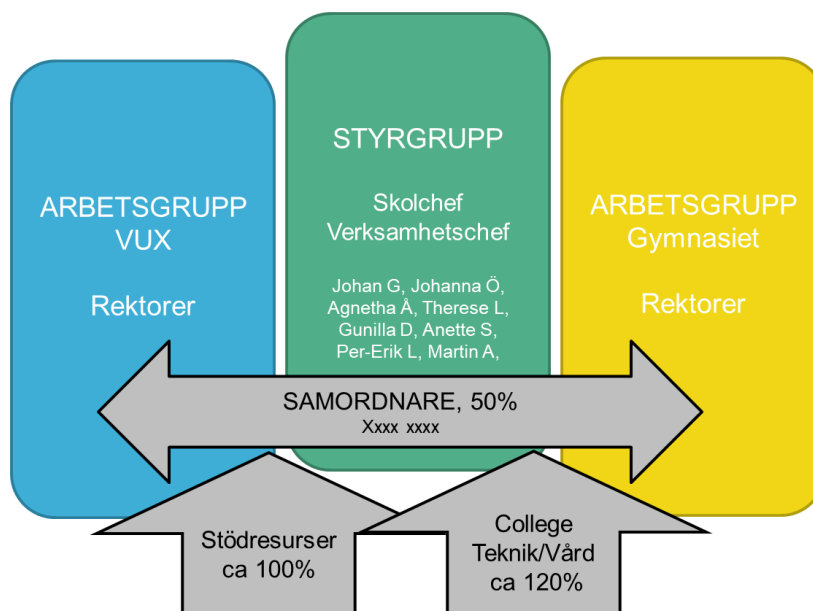
2 Aktiviteter

Område	Aktiviteter	Vem?	Tid?
Våra gymnasie-utbildningar samordnas och utvecklas tillsammans	- Sammanställa befintligt utbud av gymnasieutbildning i GGVV	Gymnasiechefer/ Samordnare	240531
	- Genomlysna möjlighet till gemensamt lärlingsråd i GGVV	Gymnasiechefer/ Samordnare	240930
	- Dimensionera programutbud och programinriktningar tillsammans i GGVV inför läsår 2025/2026	Gymnasiechefer/ Samordnare	240830
	- Samordna APL-struktur samt yrkeskurser	Gymnasiechefer/ Samordnare	240930
	- Gemensam plattform för samarbete inom GGVV	Gymnasiechefer/ Samordnare	Fasas ut
Gemensam vuxenutbildning	- Sammanställa befintligt utbud av vuxenutbildning i GGVV	Vuxchef	231215
	- Gemensam hemsida för GGVV:s utbud	Samordnare	240331
	- Gemensam antagningswebb för GGVV	Samordnare	250331
	- Gemensam lärplattform	Samordnare	Fasas ut
	- Gemensamt avtal om distansutbildning	Vuxchef/ Samordnare	Fasas ut
	- Effektivisera det administrativa arbetet (IST för vuxenutbildning)	Samordnare	PRIOR 1
Vi erbjuder eftergymnasial utbildning	- Initiera samråd med Campus och HPH om att i framtiden göra gemensamma YH-ansökningar i GGVV	Samordare	250531
	- Inventera kompetens-utvecklingsbehovet bland våra medarbetare i GGVV	Samordnare	250531
Fler Medborgare snabbare i jobb	- Koordinera kombinationsutbildningar i GGVV	Vuxchef/ Samordnare	Löpande
	- Söka ESF-projektmedel	Vuxchef/ Samordnare	ESF-Deadlines
	- Genomlysna möjlighet till gemensamma GGVV-programråd inom vissa branscher	Samordnare	240531
Vi är en effektivare organisation med bättre kvalitet	- Primärt samverkansavtal skrivs i GGVV	KF/KSO/Skolchefer/ samordnare	241031
	- Sekundärt samverkansavtal skrivs med Jönköping och Regionen	KF/KSO/Skolchefer/ Samordnare	Gy + Vux
	- Jämföra studieresultat och närvarostatistik i GGVV	Skolchefer/ Utvecklingschefer	Årligen
	- Utredning läns-gemensam antagningssystem för gymnasiet	Styrgrupp	

3 Organisation

Initialt anställs en samordnare för att arbeta med ovan beskrivna målsättningar. GGVV kommunerna bidrar med stödresurser till samordnaren utifrån behov som uppkommer.

De gemensamma resurserna inom Teknikcollege och Vård- och omsorgs college införlivas i projektet och leds via samordnaren.

4 Finansiering

Teknik- och Vård och omsorgscollege finns med i respektive kommuns budget sedan tidigare. Utöver dessa finns en statlig finansiering via ett generellt statsbidrag fram till slutet av 2026 för implementering av reformen. Finansieringen av projektet utgår från samma princip som statsbidragen fördelas, vilket innebär proportionellt utifrån invånare:

Kommun	Invånare	Statsbidrag →2026	Samordnare 50%	Stödresurser	Tjänst per vecka	Tid per vecka
Vaggeryd	14 854	240 001	93 642	146 358	17%	7
Gislaved	29 481	476 334	185 854	290 480	33%	13
Värnamo	34 692	560 529	218 705	341 824	39%	16
Gnosjö	9 438	152 493	59 499	92 994	11%	4
GGVV	88 465	1 429 356	557 700	871 656	100%	40

5 Uppföljning

Utvecklingsområden och aktiviteter följs upp vid styrgrupp två gånger per termin och för respektive politisk nämnd en gång per termin

PRIMÄRT SAMVERKANSAVTAL KOMMUNAL VUXENUTBILDNING

Gislaveds kommun – Gnosjö kommun – Vaggeryds kommun – Värnamo kommun

PRIMÄRT SAMVERKANSAVTAL FÖR KOMMUNAL VUXENUTBILDNING I GGVV

1 § Parter

Parter i detta primära samverkansavtal är Gislaveds kommun, Gnosjö kommun, Vaggeryds kommun och Värnamo kommun. Parterna bildar tillsammans ett primärt samverkansområde.

2 § Syfte

Det primära samverkansavtalet syftar till att erbjuda alla vuxna med hemkommun inom det primära samverkansområdet ett brett utbud av utbildningar att söka och ge goda förutsättningar för samarbete mellan kommunerna. Syftet är vidare att ge likvärdiga och attraktiva utbildningsmöjligheter av hög kvalité som på ett resurs- och kostnadseffektivt sätt svarar mot vuxnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov av kompetens.

Samverkansavtalet syftar till att stärka parternas möjligheter att erbjuda ett brett och allsidigt utbud som bidrar till att underlätta vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv.

3 § Omfattning

Kommunal vuxenutbildning organiseras på olika sätt hos parterna i avtalet där utbildning antingen genomförs i egen regi, genom upphandlad verksamhet eller en kombination av de båda. Förutsättningar för samverkan inom specifika avtalsområden kan påverkas av anordnarkommunens lokala villkor.

3.1 Vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå

Ingående avtalsparter förbinder sig att samråda med och informera övriga avtalsparter om kursutbudet som är sökbart för vuxna i mån av plats oberoende av hemkommun i det primära samverkansområdet.

3.2 Yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (Yrkesvux)

Vuxna inom det primära samverkansområdet kan fritt söka till alla tillgängliga utbildningsplatser inom Yrkesvux.

3.3 Svenska för invandrare (SFI)

SFI omfattas inte av detta samverkansavtal utan där ansvarar varje avtalspart i egenskap av hemkommun att SFI erbjuds.

3.4 Komvux som anpassad utbildning

Inom det primära samverkansområdet ska man sträva efter att erbjuda Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå som svarar mot behov och efterfrågan och bidra till ett brett regionalt

utbildningsinnehåll. Kartläggning av individers behov och möjliga lärlings- och APL-platser kopplade till yrkesområden där det råder gynnsamma anställningsmöjligheter kan diskuteras i samverkan. Utbildningsplatsen regleras via interkommunal ersättning (IKE). Sökande från hemkommunen har företräde.

3.6 Antagning

Mottagande kommun prövar och beslutar om den sökandes behörighet, detta kan ske i samråd med hemkommunen. Mottagande kommun beslutar om mottagande och antagande.

3.7 Planering och dimensionering

Parterna inom det primära samverkansområdet bör gemensamt ha en öppen och kontinuerlig dialog om vilka utbildningar som ska erbjudas och antal platser på dessa. Samverkan om planering och dimensionering kan exempelvis handla om lokalisering av utbildningar, hur många av parterna som ska erbjuda de vanligaste utbildningarna eller hur många platser som ska erbjudas. Andra exempel är var utbildningar med färre platser strategiskt ska placeras med hänsyn till pendlingsmöjligheter, uppföljning av intresse från elever samt hänsyn till arbetsmarknadens lokala behov av kompetensförsörjning. Planering kan även innebära vilka parter som har kompetens att genomföra vissa typer av utbildning, möjlighet att erbjuda yrkesutbildning som lärlingsutbildning eller hur ansvar för utbildningar som kräver dyr utrustning fördelas. Utgångspunkten är att parterna samverkar om planering och dimensionering av utbildning.

Gislaveds kommun är huvudsökande kommun och ansvarar för att den regionala statsbidragsansökan och tillhörande redovisning av statsbidragen i det primära samverkansområdet skickas in till Skolverket i enlighet med förordningen (2016:937) om statsbidrag för regionalt yrkesvux. Den kommun som tar emot en studerande från en annan kommun erhåller statsbidraget som gäller för den utbildningen.

Inför ansökan av statsbidrag för regionalt yrkesvux ska utbudet gemensamt ses över och föregås av en analys som ligger till grund för planering, lokalisering och dimensionering av regionalt yrkesinriktad vuxenutbildning inom det primära samverkansområdet. Utbudet ska svara mot arbetsmarknadens behov av kompetens samt kommuninvånares behov. Beslut om godkännande av vuxenutbildningsutbudet fattas sedan av respektive huvudman. Parterna ansvarar för att utbudet tillgängliggörs på ett enkelt och likvärdigt sätt för parternas samtliga intressenter.

Region Jönköpings län, i enlighet med Lagen om regionalt utvecklingsansvar, (2010:630) tillhandahåller även bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt som tillsammans med Skolverkets regionala planeringsunderlag och andra kunskapsunderlag av relevans, ligger till grund för planering och dimensionering av yrkesutbildning på gymnasial nivå i det primära samverkansområdet.

3.8 Interkommunal ersättning (IKE)

Ingen IKE utgår från hemkommunen till mottagande kommun. Avstämning två gånger per år och vid behov ersätts kommun enligt schablonprislista. Mellanskillnaden faktureras den kommun som inte nått upp till samma ersättningsnivå.

3.9 Parternas ekonomiska åtaganden

Samverkansavtalet innebär inte några gemensamma ekonomiska åtaganden från parterna för någon viss utbildning utan varje part svarar för alla kostnader för sin respektive Komvuxorganisation. Eventuell finansiering av gemensamma insatser sker efter överenskommelse i varje enskilt fall.

Verksamheter inom Yrkesvux som har riktade statsbidrag regleras så att den kommun som tar emot en studerande från en annan kommun erhåller statsbidraget som gäller för den utbildningen.

3.10 Sekundära samverkansavtal

För att erbjuda ett allsidigt utbud kan parterna i avtalet teckna sekundära avtal med andra kommuner eller regioner utanför det primära samverkansområdet. Inför tecknandet av sekundära avtal ska följande beaktas:

- Huruvida sekundäravtalet breddar befintligt utbud i det primära samverkansområdet.
- Huruvida sekundäravtalet påverkar befintliga elevströmmar.

Kontinuerlig dialog om möjlighet att ingå sekundäravtal ska föras mellan parterna. Det åligger varje part att informera övriga parter om andra sekundära avtal och redogöra för villkor samt omfattning.

4 § Organisering och ansvar

Styrgrupp och samordnare

Gruppen utgörs av verksamhetschefer/skolchefer för gymnasieskola och vuxenutbildning samt anpassade skolformer i Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo. Styrgruppen har i uppdrag att bistå arbetsgruppen med underlag som främjar utvecklingsprocesser kopplat till samverkansavtalets innehåll. Samsyn och konsensus eftersträvas när beslut ska fattas. Styrgruppen ansvarar för att samverkansavtalet årligen följs upp. Respektive representant i gruppen ansvarar för att avtalets innehåll förankras i den egna organisationen. Gruppen ska eftersträva att sammanträda minst 4 gånger per år.

Arbetsgrupp för vuxenutbildning

Arbetsgruppen för vuxenutbildning bemannas av kommunala vuxenutbildningsrektor. Gruppen ansvarar för att verkställa arbetet inom samverkansavtalets avtalsområden. Respektive representant i gruppen ansvarar för att förankra arbetsgruppens arbete i egen organisation. Gruppen ska eftersträva att sammanträda 4 gånger per år.

5 § Avtalsvillkor

5.1 Avtalstid

Avtalet gäller från 2025-01-01 och löper tills vidare.

5.2 Uppsägning

Uppsägning av avtalet sker skriftligen till samtliga parter med 18 månaders uppsägningstid. Uppsägningsdatum är den 1 januari. Studerande som påbörjat en utbildning har vid uppsägning av avtalet rätt att fullfölja utbildningen.

5.3 Ändringar och tillägg

Eventuella ändringar och tillägg till detta avtal ska dokumenteras skriftligt och undertecknas av samtliga parter.

5.4 Omförhandling

Om det skulle ske väsentliga förändringar av förutsättningarna för detta avtal har parterna rätt att påkalla en omförhandling av samverkansavtalet.

6 § Tvistelösning

Eventuell tvist i anledning av detta avtal ska i första hand lösas genom lokala förhandlingar mellan parterna. Kan tvisten inte lösas därigenom ska i andra hand ärendet prövas av allmän domstol.

7 § Force majeure

Om anordnande kommun inte kan fullgöra sina åtaganden på grund av omständigheter utanför dennes kontroll, t.ex. arbetskonflikt, eldsvåda, naturkatastrof, krig, m.m., är den anordnande kommunen inte ansvarig för skada eller förlust som därigenom kan uppkomma för motpart.

8 § Uppföljning

Uppföljning sker för att säkerställa att samverkansavtalets syfte upprätthålls och för att ge en gemensam bild av vilken effekt samverkansarbetet ger.

Årligen, i kvartal tre, ska avtalsparterna ta ställning till om avtalet behöver revideras utifrån de erfarenheter eller förändringar som uppkommit. Förslag till revidering tas gemensamt fram i Arbetsgruppen och Styrgruppen. Styrgruppen beslutar om föreslagna revideringar ska beredas vidare för beslut hos respektive part.

9 § Underskrifter

För Gislaveds kommun

Datum 24 10 16

Anton Sjödel, 1:a vice ordförande kommunstyrelsen

~~Marie Johansson, ordf kommunstyrelsen~~

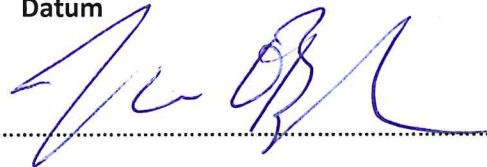
Eva Gardelin Larsson, bitr kommundirektör

För Gnosjö kommun

Datum

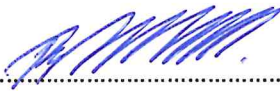
Anette Skötte, Kultur- och utbildningschef

Jan-Olof Bengtsson, ordf KU-utskottet

För Vaggeryds kommun

Datum

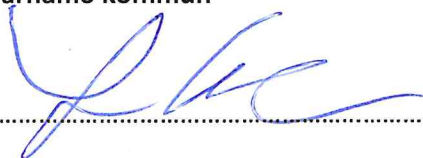
Per-Erik Lorentzon, Barn- och utbildningschef

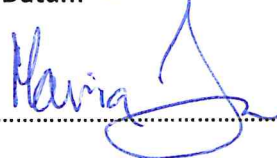
Marijo Corkovic, ordf BUN

För Värnamo kommun

Datum 24/10/16

Johan Grahn, Skolchef

Maria Johansson, ordf BUN

Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i kommunal vuxenutbildning

– med fokus på utbildning som utförs på entreprenad

Tematisk kvalitetsgranskning

Diarienummer: 2023:4179

Tematisk kvalitetsgranskning

Varje år gör Skolinspektionen ett antal tematiska kvalitetsgranskningar inom viktiga områden. Då granskar vi verksamheters kvalitet inom ett avgränsat tema. Granskningen görs i förhållande till nationella mål och riktlinjer samt aktuell forskning. Skolinspektionens iakttagelser, analyser och bedömningar redovisas dels i form av enskilda beslut till de granskade verksamheterna, dels i denna övergripande rapport. De iakttagelser och slutsatser som presenteras i rapporten baseras på verksamheterna som har granskats, och avser inte att ge en nationell bild av förhållandena. Utgångspunkten är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning i en trygg miljö. Med hänsyn till granskningens kontext kan iakttagelserna användas som grund för analys och underlag för det lokala utvecklingsarbetet av landets samtliga skolor, verksamheter eller huvudmän.

Citera gärna Skolinspektionens rapporter, men kom ihåg att uppge källa: Skolinspektionen, rapportens namn och år.

Skolinspektionen, Tematisk kvalitetsgranskning 2025

Diarienummer: 2023:4179

ISBN 978-91-989805-0-9

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Ansvarsfördelningen behöver tydliggöras och många behöver utveckla arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg.....	5
Begränsad insyn i lärarnas förutsättningar för att kunna genomföra en rättvisande och likvärdig betygssättning	6
Majoriteten följer inte upp och analyserar betygen ur ett likvärdighetsperspektiv	6
Vissa ser risk att ekonomiska incitament i entreprenadavtal påverkar betygssättningen.....	6
Ambitionen för komvux på entreprenad behöver höjas	6
Inledning	8
Därför har Skolinspektionen granskat arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg inom komvux på entreprenad	9
Risk för missvisande betyg och olikvärdig betygssättning	9
Inom komvux finns det risk för särskilda svårigheter med bedömning, betygssättning och nationella prov.....	10
Ansvarsfördelning riskerar att bli otydlig när utbildning bedrivs av anordnare på entreprenad	12
Ansvarsfördelning vid utbildning på entreprenad.....	14
Syfte och frågeställningar	15
Granskningens genomförande	16
Begreppsförklaring	17
Det här visar granskningen	18
Många granskade verksamheter behöver utveckla arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning.....	18
Styrning av arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning	19
Insynen i lärarnas betygssättning är begränsad.....	19
Det finns upparbetade rutiner för hur betygssättningen ska gå till när lärare saknar legitimation	20
Uppföljning av rättvisande och likvärdig betygssättning.....	21
Betygen analyseras sällan ur ett likvärdighetsperspektiv	22

Betygsanalysen omfattar sällan jämställdhetsaspekter	23
Andra iakttagelser	24
Vissa ser risker för att ekonomiska incitament i avtal påverkar betygssättningen	24
Vanligt med svag stödorganisation runt den kommunala rektorn	25
Avslutande diskussion	27
Likvärdighetsarbetet i betygssättningsprocessen kommer i skymundan.....	29
Analysen av betygssättningen behöver fördjupas och problematiseras	30
Kommunernas ambition för komvux på entreprenad behöver höjas	31
Referenser	33
Bilagor	36
Bilaga 1 Skolinspektionens kvalitetskriterier	36
Frågeställning 1: Med vilken kvalitet styr rektorn arbetet inför betygssättningen för att främja rättvisande och likvärdiga betyg?.....	36
Frågeställning 2: Med vilken kvalitet följer rektorn upp och analyserar betyg utifrån att betyg ska vara rättvisande och likvärdiga?.....	36
Bilaga 2 Metod och urval.....	38
Urval och beskrivning av de granskade skolorna	38
Bedömning av kvalitet utifrån kriterier	38
Empiri och insamlingsmetod.....	39
Dokumentstudier	39
Intervjuer	39
Analysmetod	39
Bilaga 3 Granskade verksamheter	41
Bilaga 4 Aktuella bestämmelser	42
Bilaga 5 Referenspersoner.....	44

Sammanfattning

Betygssättning spelar stor roll för den enskilda elevens möjligheter till fortsatta studier och arbete. Rättvisande och likvärdig betygssättning är även central för legitimiteten för betygssystemet i stort. Granskningen visar att det finns stora utvecklingsbehov vid betygssättning inom den granskade kommunala vuxenutbildningen (komvux) som utförs på entreprenad.

Andelen elever som läser komvux hos enskilda utbildningsanordnare har ökat över tid. Varje år får flera hundratusen elever betyg i ämnen och kurser som ges på komvux. Elevernas betyg ska inte vara beroende av vilken verksamhet eller grupp de får undervisning i, inte heller om undervisningen ges i kommunens egen regi eller om den sker hos en enskild utbildningsanordnare på entreprenad. Skolinspektionens tidigare granskningar¹ visar att rektorer inte alltid har kännedom om hur lärarnas betygssättning ser ut ur ett likvärdighetsperspektiv. Komvux på entreprenad ger extra utmaningar när utbildningen styrs av villkor i avtal som ska uttolkas av olika aktörer.

Skolinspektionen har besökt 29 kommuner som bedriver kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå på entreprenad. Granskningens fokus ligger på de rektorsuppgifter som handlar om att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning. Vid entreprenad kan kommunen överlämna delar av rektorns uppgifter till den enskilda utbildningsanordnaren. Granskningen omfattar därför såväl kommunala rektorer som de som uppdragits rektorsuppgifter hos den enskilda utbildningsanordnaren. I de granskade kommunerna genomfördes intervjuer med lärare och verksamhetschef hos den enskilda utbildningsanordnaren samt rektor och skolchef på kommunen. I rapporten visar vi på utvecklingsområden i arbetet och ger exempel på arbete av hög kvalitet.

Ansvarsfördelningen behöver tydliggöras och många behöver utveckla arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg

Majoriteten av de granskade verksamheterna har bedömts ha utvecklingsbehov. De utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat handlar främst om att rektorn, eller den som givits rektorsuppgifter, behöver stärka sitt arbete med att skapa förutsättningar för att lärarnas betygssättning ska vara rättvisande och likvärdig. I

¹ Skolinspektionen (2018). Skolinspektionen (2022). Skolinspektionen (2023a).

granskningen framkommer även att huvudmannen behöver tydliggöra ansvarsfördelningen mellan den kommunala rektorn och den enskilda utbildningsanordnaren. Skolinspektionen menar att kommunen, i egenskap av huvudman för verksamheten, behöver ta ett större ansvar när komvux bedrivs på entreprenad. Iakttagelserna och slutsatserna gäller de verksamheter som har granskats och avser inte att ge en nationell bild av förhållandena. Nedan redogör vi för granskningens viktigaste iakttagelser och slutsatser.

Begränsad insyn i lärarnas förutsättningar för att kunna genomföra en rättvisande och likvärdig betygssättning

Läraren är autonom i sin betygssättning, men huvudmannen har ett ansvar för att eleverna ska få rättvisande och likvärdiga betyg. Granskningen visar att rektorn, eller den som givits rektorsuppgifter, har kännedom om lärarnas formella kompetens vad gäller betygssättning men endast har begränsad insyn i lärarnas arbete med att skapa samsyn kring bedömning och betygssättning. I granskningen är det tydligt att detta likvärdighetsarbete ofta faller mellan stolarna.

Majoriteten följer inte upp och analyserar betygen ur ett likvärdighetsperspektiv

Granskningen visar att majoriteten av rektorerna, eller de som givits rektorsuppgifter, har begränsad inblick i lärarnas strategier för att kalibrera sin betygssättning. Särskilt tydligt är detta i ämnen utan nationella prov. Det är också få som genomför en fördjupad analys av betygen ur ett likvärdighetsperspektiv för att synliggöra eventuella mönster som kan peka på omotiverade skillnader och avvikelser. Det innebär att eventuella förändringar eller mönster över tid som skulle kunna ligga till grund för nödvändiga insatser riskerar att inte upptäckas.

Vissa ser risk att ekonomiska incitament i entreprenadavtal påverkar betygssättningen

En fjärdedel av de granskade kommunerna har avtal med enskilda utbildningsanordnare där ersättningen knyts till godkända betyg. En del intervjuade kommunala rektorer och skolchefer beskriver utförligt risker med ekonomiska incitament i avtalen och säger att de får utgå ifrån att lärare alltid utsätts för påtryckningar i sin betygssättning när komvux bedrivs på entreprenad. Merparten av de intervjuade säger dock att de inte ser några risker för att ekonomiska incitament kan leda till bristande likvärdighet i betygssättningen.

Ambitionen för komvux på entreprenad behöver höjas

Granskningen visar en utbredd osäkerhet kring hur ansvaret fördelas mellan den kommunala rektorn och den enskilda utbildningsanordnaren när komvux bedrivs på entreprenad. De granskade huvudmännen behöver

ta ett större ansvar för att tydliggöra ansvarsfördelningen och se över stödet till sina rektorer som ansvarar för komvux på entreprenad. För att detta ska ske är det önskvärt att kommunerna höjer ambitionsnivån, bortom fokus på genomströmning och avhoppsfrekvens, för att säkerställa att alla elever får rättvisande och likvärdiga betyg.

Inledning

Elevers betyg följer med dem genom deras studie- och yrkesliv och spelar därmed en stor roll för den enskilda individen. Det är därför viktigt att betygssättning genomförs på rättssäkert sätt. Att betyg är rättvisande och likvärdiga är centralt även för legitimiteten för betygssystemet i stort. I detta har rektorn en central roll. Det handlar bland annat om att se till att lärarna har förutsättningar för arbetet, exempelvis i form av kompetens och möjligheter till samverkan, samt att följa upp betygen och vid behov initiera insatser för att förbättra arbetet. Det är därför viktigt att rektorer i alla skolformer arbetar på ett sätt som ger dem förutsättningar att säkra kvaliteten i lärarnas betygssättning och att de har underlag för analyser av betygen. Annars saknas ett viktigt underlag för huvudmännens och rektorernas bedömning av om betyg sätts på rättvisande och likvärdiga grunder.

Med en rättvisande betygssättning avses att det betyg en elev fått i ett visst ämne eller en viss kurs ger en korrekt bild av elevens kunskapsnivå, i förhållande till betygskriterierna vid tidpunkten. Med en likvärdig betygssättning avses att "måttstocken" för bedömning är densamma för alla elever som läser ämnet eller kursen. Det betyder att en elevs betyg inte ska bero på vilken verksamhet eleven studerar inom eller vilken lärare eleven har. Att betygssättningen är "rättvisande" knyter an till den enskilda eleven, och "likvärdig" till förhållandena mellan eleverna.²

Alla kommuner är skyldiga att tillhandahålla kommunal vuxenutbildning (komvux), bland annat på gymnasial nivå.³ Kommunerna kan anordna utbildningen på olika sätt: i egen regi eller genom entreprenad,⁴ eller genom samverkansavtal med en annan kommun eller region.⁵ Med entreprenad avses att en huvudman sluter avtal med någon annan om att den ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för enligt skollagen. Huvudmannen behåller huvudmannskapet för uppgifter som utförs på entreprenad.⁶ Inom komvux får alla uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.⁷

Eftersom huvudmannskapet vid entreprenad ligger kvar på kommunen är det alltid kommunen som har det övergripande ansvaret för kvaliteten i verksamheten och för att utbildningen genomförs i enlighet med skolförfattningarna.⁸

² Skolverket (2016) s. 64. SOU 2020:43 s. 747 f.

³ 20 kap. 3 § skollagen.

⁴ Det finns olika alternativ för hur kommuner anförtror en anordnare att utföra utbildning på entreprenad, exempelvis genom upphandling och auktorisation. Auktorisation innebär att utbildningsanordnare som uppfyller de krav som anges av huvudmannens auktorisationsvillkor godkänns som anordnare.

⁵ Det är även möjligt att anordna kommunal vuxenutbildning genom bildande av kommunalförbund.

⁶ 23 kap. 2 § skollagen.

⁷ 23 kap. 8 § skollagen.

⁸ 2 kap. 8 § och 4 kap. 3, 5–6, 7 §§ skollagen.

Samtidigt som elevantalet inom komvux har ökat så har också andelen elever som läser hos enskilda utbildningsanordnare på entreprenad ökat. På gymnasial nivå läste 53 procent av eleverna kurser hos enskilda utbildningsanordnare under år 2023. Även andelen elever som väljer att studera på distans inom komvux har ökat under de senaste åren. Under 2023 var det 35 procent av kursdeltagarna på gymnasial nivå som studerade på distans. Det är vanligare att elever läser teoretiska kurser på distans än yrkeskurser.⁹

Därför har Skolinspektionen granskat arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg inom komvux på entreprenad

Frågan om likvärdighet i betygssystemet har utretts och granskats flera gånger, till exempel i den statliga betygsutredningen Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper.¹⁰ Det pågår även en statlig utredning som ska analysera och lämna förslag på förändringar i betygssystemet och systemet för meritvärdering. Förslagen ska syfta till att motverka betygsinflation och verka för att betyg och meritvärden från grundskolan och gymnasial nivå mer rättvisande ska spegla elevers ämneskunskaper.¹¹

Skolinspektionen har tidigare granskat rättvisande och likvärdig betygssättning i grundskolan och gymnasieskolan.¹² Skolinspektionen har nu valt att granska kvaliteten i rektorns arbete med rättvisande och likvärdiga betyg i komvux. I denna granskning är fokus på betygssättning i komvux som bedrivs på entreprenad. Granskningen bygger på de riskområden som framgår nedan.

Risk för missvisande betyg och olikvärdig betygssättning

Läraren är autonom i sin betygssättning.¹³ Läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper.¹⁴ Det bygger på att läraren läser och tolkar betygskriterierna i den aktuella ämnesplanen och kursen i relation till ämnets syfte, kursens centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits.

De nationella proven är ett stöd i lärarnas process för en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper. På gymnasial nivå finns nationella prov endast i engelska, matematik, svenska

⁹ Skolverket (2024).

¹⁰ SOU 2020:43:

¹¹ Dir. 2023:95 Likvärdiga betyg och meritvärden.

¹² Skolinspektionen (2018). Skolinspektionen (2019a). Skolinspektionen (2022).

¹³ Skolverket (2022b)

¹⁴ 20 kap. 37 § skollagen (bestämmelsen har ändrats genom SFS 2022:147, tidigare lydelse gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025).

samt svenska som andraspråk. Skolinspektionens erfarenheter samt andra studier pekar dock på att lärarna ofta utgår ifrån att det egna betygsunderlaget är mer rättvisande än provresultatet.¹⁵ Skolverket erbjuder även valfria betygstödande bedömningsstöd i form av prov för vissa ämnen. I några andra ämnen finns i stället bedömningsstöd från Skolverket som består av avgränsade uppgifter som till viss del fångar elevers kunskaper.¹⁶

Skolverket har studerat betygsutvecklingen i olika ämnen i grundskolan och gymnasieskolan. Studien visar att betygen ökar mer över tid för ämnen utan nationella prov än ämnen med nationella prov (på nationell nivå). Det tolkar Skolverket som att det finns indikationer på att betygsglidningen kan vara högre i dessa ämnen än i ämnen med nationella prov.¹⁷ Den slutsatsen stöds även av andra studier som visar att likvärdigheten ser ut att vara sämre i ämnen utan nationella prov.¹⁸

Även om läraren är autonom i sin betygssättning ansvarar rektorn för att skapa förutsättningar för den komplexa uppgift som rättvisande och likvärdig betygssättning innebär.¹⁹ I rektorns arbetsuppgifter ingår bland annat att leda det pedagogiska arbetet och att se till att verksamhetens lärare dels är väl förtrodda med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisande och likvärdiga betyg.²⁰ Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan 2023 visar att rektorerna i de granskade skolorna har begränsad inblick i hur lärarna arbetar för att säkerställa att betygen är rättvisande och likvärdiga. Granskningen visar även att rektorerna har särskilt begränsad inblick i betygssättningen hos de lärare som undervisar i ämnen utan nationella prov.²¹ Det finns skäl att tro att motsvarande problematik avseende rektorns ansvarstagande för rättvisande och likvärdiga betyg även finns inom komvux.

Inom komvux finns det risk för särskilda svårigheter med bedömning, betygssättning och nationella prov

Den begränsade forskning som finns om betygssättningen i komvux på entreprenad visar att det finns risk för missvisande betyg, olikvärdig betygssättning och därmed också risk för betygsinflation. Vanligen handlar det i komvux om betyg i den nedre delen av betygsskalan, det vill säga läraren ger betyget E trots att eleven inte uppfyller betygskriterierna. I till exempel Andersson och Muhrman (2022) berättar rektorer inom komvux om enskilda utbildningsanordnare som har så låg kvalitet i utbildningen att eleverna, trots godkända betyg i en kurs, inte har med sig de kunskaper

¹⁵ Jönsson och Klapp (2020). Skolinspektionen (2023a).

¹⁶ Skolverket (2022a).

¹⁷ Skolverket (2020b) s. 15.

¹⁸ Vlachos (2018). Nordin m.fl. (2019) s. 9. Hedman (2023). Regeringens skrivelse 2022/23:60 s. 33 ff.

¹⁹ Skolverket (2022b).

²⁰ Prop. 2009/10:165, s. 299.

²¹ Skolinspektionen (2023a).

som de ska ha med sig inför arbetslivet eller för fortsatta studier.²² I en forskningsstudie från 2023 beskriver lärare i komvux att de saknar samsyn kring viktiga delar i betygssättningsprocessen, till exempel hur stor tyngd som olika delar av betygssunderlaget ska tillmätas.²³ Det finns även lärare hos enskilda anordnare som berättar om problem med rättvisande och likvärdiga betyg kopplat till de ekonomiska incitament som finns för att sätta godkända betyg.²⁴

Inom komvux, precis som i andra skolformer, är nationella prov obligatoriska att genomföra.²⁵ Inom komvux får de nationella proven genomföras kontinuerligt under året med anledning av den flexibilitet som är kärnan i komvux.²⁶ Skolverkets erfarenheter visar dock att det är vanligt att de nationella proven inte genomförs i den omfattning som det är tänkt.²⁷ Av de kursdeltagare som avslutat kurser i engelska, matematik, svenska samt svenska som andraspråk på gymnasial nivå inom komvux hade över 40 procent av eleverna inte genomfört ett helt (det vill säga samtliga delprov) nationellt prov under 2023.²⁸

Vanligt med bristande uppföljning av utbildning som bedrivs på entreprenad

Som nämnts ovan ansvarar kommunen för att utbildning på entreprenad genomförs i enlighet med skolförfattningarna.²⁹ Kommunen beslutar om verksamhetens mål, inriktning och omfattning samt ansvarar för kvalitet, uppföljning och utvärdering av verksamheten.³⁰ Det finns flera skäl för kommunerna att driva utbildning på entreprenad. Kommunen får till exempel möjlighet att erbjuda ett bredare utbud av kurser, kan vara mer snabbriktig och svara mot utbildningsbehov som uppkommer efter hand.³¹ Flera utredningar, såväl som Skolinspektionens egna erfarenheter, visar att uppföljning av utbildningens kvalitet när den bedrivs på entreprenad behöver utvecklas.³² För att kunna genomföra uppföljningen behöver kommunerna se till att avtalen med de enskilda utbildningsanordnarna ger utrymme för tillräcklig informationsinhämtning. Kommunen behöver se till att de får tillgång till underlag som kan användas för uppföljningen, till exempel elevenkäter, information om lärarnas kompetens, sammanställningar över studieresultat, skriftlig dialog eller genom att ha muntliga avstämningar med utbildningsanordnaren. I en avhandling från

²² Andersson och Muhrman (2022).

²³ Andersson m.fl. (2023). s. 113.

²⁴ Andersson m.fl. (2023). s. 120. Andersson och Muhrman (2022).

²⁵ 4 kap. 10 § SKOLFS 2011:1108 förordning om vuxenutbildning.

²⁶ 5 § SKOLFS 2023:144 Skolverkets föreskrifter om nationella prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå andra kalenderhalvåret 2024 och första kalenderhalvåret 2025. Sista datum för genomförande av nationellt prov anges i 6 § SKOLFS 2023:144 Skolverkets föreskrifter om nationella prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå andra kalenderhalvåret 2024 och första kalenderhalvåret 2025.

²⁷ Skolverket (2021b). s. 9.

²⁸ Skolverket (2024), s. 30.

²⁹ 2 kap. 8 § och 23 kap. 2 § skollagen. Prop. 2009/10:165.

³⁰ 4 kap. 3, 5–8 §§ skollagen; SOU 2018:71.; SOU 2020:66.

³¹ SOU 2020:33 s. 250 ff.

³² SOU 2018:71. Skolinspektionen (2016). Skolinspektionen (2019c). Skolinspektionen (2024a).

Linköpings universitet framgår att det i processen med upphandling av utbildning på entreprenad krävs både pedagogisk kompetens och kompetens inom upphandling och ekonomi. Kommunens prioriteringar i upphandling, och avtal med den enskilda utbildningsanordnaren, bidrar till att sätta ramar för utbildningens kvalitet.

Eftersom kommunen är bunden till sitt avtal med den enskilda utbildningsanordnaren behöver rektorn förhålla sig till avtalet och både styra och följa upp verksamheten utifrån avtalets ramar.³³ Det skiftar hur nära kontakt kommunens rektor har med de enskilda utbildningsanordnarna vid entreprenad. Det finns kommuner vars rektor i princip inte möter de enskilda utbildningsanordnarna annat än vid uppföljningen av verksamheten, medan rektorer i andra kommuner har mer eller mindre regelbundna möten.³⁴ Skolinspektionens granskning av komvux 2019 visar även att kommunen oftast utgår från att utbildningsanordnarna i de granskade verksamheterna ger lärarna rätt förutsättningar, men följer inte alltid upp att så sker.³⁵ Många kommuner, och även enskilda utbildningsanordnare, uppfattar regelverket för komvux som komplext.³⁶ Komvuxutredningen 2018 och KLIVA-utredningen 2020 visar också att det finns många kommuner som saknar en tydlig förståelse av vad det innebär att huvudmannskapet ligger kvar hos dem även när utbildningen bedrivs av anordnare på entreprenad.³⁷

Ansvarsfördelning riskerar att bli otydlig när utbildning bedrivs av anordnare på entreprenad

Rektorns uppgift är att leda och samordna det pedagogiska arbetet.³⁸ Rektorn fattar de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar.³⁹ Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen (systematiskt kvalitetsarbete).⁴⁰ Som pedagogisk ledare för vuxenutbildning har rektorn ansvar för verksamhetens resultat. Rektorn har, inom givna ramar, bland annat ett särskilt ansvar för att lärare får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap, samt att lära av varandra för att utveckla verksamheten.⁴¹

När det gäller komvux på entreprenad kan en kommun överlämna mycket av rektors uppgifter till utföraren. Detta gäller till exempel rektorns ansvar

³³ SOU 2022:53 s. 324.

³⁴ Bjursell m.fl. (2015). s. 68.

³⁵ Skolinspektionen (2019b). s. 27.

³⁶ Skolinspektionen (2016), s. 5 f., 16, 20.

³⁷ SOU 2018:71.; SOU 2020:66.

³⁸ 2 kap. 9 § skollagen.

³⁹ 2 kap. 10 § skollagen.

⁴⁰ 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

⁴¹ Bilaga till förordningen (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen, avsnitt 2.4 Rektorns ansvar.

för att leda och samordna det pedagogiska arbetet och för att systematiskt kvalitetsarbete genomförs. En kommun får när det gäller komvux även överlämna den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter, förutsatt att utföraren har betygsrätt.⁴² Exempel på rektorns myndighetsutövning är att utfärda betyg och besluta om avstängning av elev.

⁴² 23 kap. 6 och 8 §§ skollagen med de begränsningar som följer av 1 kap. 4 § och 2 kap. 10 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning. Rektorsuppgifter som innefattar myndighetsutövning får endast överlämnas till en enskild entreprenör om entreprenören har fått tillstånd av Skolinspektionen, så kallad betygsrätt, jfr 6 kap. förordning om vuxenutbildning.

Ansvarsfördelning vid utbildning på entreprenad

När kommunen sluter avtal om utförande av utbildning på entreprenad ansvarar kommunen för verksamheten i egenskap av huvudman men låter någon annan sköta själva utförandet. Bibehållet huvudmannaskap innebär att även om en enskild utbildningsanordnare ges i uppdrag av en kommun att utföra uppgifter inom utbildning som kommunen är huvudman för, så är det fortfarande fråga om en kommunal verksamhet i förhållande till eleverna. Huvudmannen beslutar om verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet samt ansvarar för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Det är alltså huvudmannen som ska försäkra sig om att undervisningen som ges på entreprenad håller erforderlig kvalitet och genomförs i enlighet med de nationella styrdokumenterna för komvux.

Kommunerna styr de enskilda utbildningsanordnarna genom de avtal som upprättas. Det är viktigt att avtalet klargör vilka uppgifter som överlämnas till utföraren och vilka krav som kommunen ställer på utförandet. Vid utbildning på entreprenad blir styrningen mer indirekt, jämfört med när verksamheten bedrivs i egen regi, eftersom kommunen inte kan styra verksamheten utöver det som framgår i avtalet.

I denna granskning

Kommunerna i den här granskningen har överlämnat utförande av gymnasial utbildning inom komvux till enskilda utbildningsanordnare på entreprenad. Granskningen omfattar såväl kommunens rektor som den som uppdragits rektorsuppgifter hos den enskilda utbildningsanordnaren. Fokus är på de rektorsuppgifter som handlar om att skapa förutsättningar för att betygssättningen ska vara rättvisande och likvärdig.

Det finns ingen nationell bild av i vilken omfattning rektorsuppgifter överlämnas till anordnare. Av en enkät från Skolinspektionen 2023 till alla Sveriges kommuner framgår dock att merparten (59 procent) av de kommunala huvudmännen som bedriver komvux på entreprenad inte har överlämnat rektorsuppgifter som innefattar myndighetsutövning till den enskilda utbildningsanordnaren.

Förutom kommunens rektor finns det ofta en person hos den enskilda utbildningsanordnaren som leder det dagliga arbetet och är chef för de anställda lärarna. Detta riskerar att skapa en otydlig ansvarsfördelning. Att vara kommunal rektor i denna kontext är en komplex roll och kräver en kompetens som balanserar mellan kontroll och samverkan i relation till vad som regleras i avtalet med den enskilda utbildningsanordnaren.⁴³ Frågor som kan uppstå är till exempel om vem som är ansvarig vid ett givet tillfälle. Samma enskilda utbildningsanordnare kan ha avtal med flera olika kommuner, som i sin tur har avtal med olika innehåll för att styra utbildningsanordnarens uppdrag. När utbildningsanordnare har avtal med flera kommuner finns det flera kommunala rektorer i förhållande till utbildningsanordnaren, samtidigt som utbildningsanordnaren (med betygsrätt) också har en person med rektorsbefattning inom så kallad uppdragsutbildning (utbildning motsvarande komvux). I praktiken finns det då olika rektorer för elever från olika kommuner, eller som går uppdragsutbildning i samma verksamhet. Dessa rektorer kan uppfatta sig själva som ansvariga eller icke ansvariga för utbildningen, vilket kan leda till dubbelarbete, otydlighet eller att saker hamnar mellan stolarna.⁴⁴

Syfte och frågeställningar

Syftet med granskningen är att granska kvaliteten i rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvux på gymnasial nivå, som bedrivs på entreprenad. Fokus för granskningen är med vilken kvalitet denna rektorsuppgift utförs, oavsett om uppgiften ligger på rektorn eller på en motsvarande befattningshavare hos den enskilda anordnaren. Bedömningarna görs i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier (se bilaga 1). För att uppfylla granskningens syfte har följande frågeställningar varit i fokus.

1. Med vilken kvalitet styr rektorn⁴⁵ arbetet inför betygssättningen för att främja rättvisande och likvärdiga betyg?
2. Med vilken kvalitet följer rektorn upp och analyserar betyg utifrån att betyg ska vara rättvisande och likvärdiga?

⁴³ Portfelt (2021) s. 142–143.

⁴⁴ Portfelt (2021).

⁴⁵ Här avses med rektorn: kommunens rektor eller befattning hos den enskilda anordnaren som givits rektorsuppgifter.

Avgränsningar

Granskningen är avgränsad till att bedöma kvaliteten i rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvux på gymnasial nivå, som bedrivs på entreprenad. I granskningen har inte bedömningar av avtalen med de enskilda utbildningsanordnarna gjorts och inte heller av utbildningsanordnarnas kompetens. Beskrivningar av dessa ingår dock i rapporten. Granskningen inriktas i stället på kvaliteten i genomförandet av rektorsuppgifter kopplat till arbetet för att se till att betygssättningen sker i enlighet med skolförfattningarna, se bilaga 4.

Granskningens genomförande

Granskningen omfattar 29 kommuner som erbjuder komvux som utförs på entreprenad under våren 2024. Ansvaret för de rektorsuppgifter som är granskningens fokus kan vara fördelat på olika sätt mellan kommunens rektor och den enskilda utbildningsanordnaren utifrån de avtal som parterna slutit om utbildning på entreprenad. En enskild utbildningsanordnare valdes ut i varje kommun, med målsättningen att få en spridning bland utbildningsanordnare totalt sett i urvalet. I det slutliga urvalet ingick 13 verksamheter med utbildning på distans och 16 verksamheter med närutbildning. I de granskade kommunerna genomfördes intervjuer med lärare och verksamhetschef hos en enskild utbildningsanordnaren samt rektor och skolchef på kommunen.

Intervjuerna och kommunernas inskickade dokumentation ligger till grund för Skolinspektionens bedömningar av rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg. Bedömningarna har gjorts utifrån de kvalitetskriterier som myndigheten har tagit fram. Kvalitetskriterierna för hög kvalitet finns i bilaga 1.

För att få en bild av olika kommuners arbete har Skolinspektionen strävat efter en variation i urvalet av kommungrupp enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) indelning.⁴⁶ För utförligare beskrivning av metod och urvalsprinciper, se bilaga 2. En förteckning över de kommuner och utbildningsanordnare som ingått i granskningen återfinns i bilaga 3. Beskrivning av granskningens rättsliga utgångspunkter finns i bilaga 4.

⁴⁶ Sveriges Kommuner och Regioner (2024).

Begreppsförklaring

Huvudman och kommun

Endast kommuner, kommunalförbund eller regioner kan vara huvudman för kommunal vuxenutbildning. Det innebär att det är kommuner, kommunalförbund eller regioner som har det övergripande ansvaret för utbildningen även då vissa delar av utbildningen läggs ut på entreprenad. I denna granskning ingår endast kommunala huvudmän. I rapporten används därför begreppen **huvudman** och **kommun** med samma betydelse.

Utbildning på entreprenad

Med **entreprenad** menas att huvudmannen sluter avtal med någon annan som utför uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för enligt skollagen. Huvudmannen behåller dock huvudmannskapet för de uppgifter som utförs på entreprenad. Det innebär att det alltid är huvudmannen som enligt skollagen har det övergripande ansvaret för kvaliteten i verksamheten. Kommunen som huvudman får överlåta alla uppgifter inom komvux på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person. I denna granskning kallar vi dessa för **enskilda utbildningsanordnare**.

Rector, skolchef och verksamhetschef

I granskningen har den **kommunala rektorn** intervjuats och även **skolchefen** i egenskap av huvudmannens representant. Skolinspektionen har även intervjuat lärarnas chef hos den enskilda utbildningsanordnaren. Hos den enskilda utbildningsanordnaren kan lärarnas chef ha olika titlar och ansvarsområden. Ofta kallas de verksamhetschefer men det förekommer även benämningar som till exempel utbildningschef, områdeschef och rektor (i de fall utbildningsanordnaren har egen betygsrätt). För att undvika missförstånd kallar vi dessa för **verksamhetschef** genomgående i denna rapport. Granskningens fokus är på hur rektorsuppgifter som handlar om att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning utförs, oavsett om uppgiften ligger på den kommunala rektorn eller på en person som givits rektorsuppgifter hos den enskilda utbildningsanordnaren.

Ansvaret för de rektorsuppgifter som är granskningens fokus kan vara fördelat på olika sätt mellan kommunens rektor och den enskilda utbildningsanordnaren utifrån de avtal som parterna slutit om utbildning på entreprenad. I granskningen beaktas arbete som utförs såväl av rektorerna som av verksamhetscheferna.

Analys av betygssättningen

När vi skriver om **avvikelser** så avses jämförelse mellan resultat på nationella prov (provbetyg) och kursbetyg. Motiverade avvikelser är när elevers betyg avviker från vad som förväntas baserat på deras prestationer och resultat, men det finns rimliga förklaringar till avvikelserna, till exempel att en elevs prestationer har förbättrats avsevärt från tidigare bedömningar. För övrig analys av betyg använder vi i rapporten begreppet **skillnader**.

Det här visar granskningen

Här presenteras Skolinspektionens iakttagelser. Fokus är på de rektorsuppgifter som handlar om att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning: att säkerställa samverkan mellan lärarna om bedömning och betygssättning, att uppmärksamma lärarnas behov av stöd och kompetensutveckling avseende betygssättning, uppföljning av användningen av nationella prov samt analys av resultat och betyg.

Kommunerna i denna granskning har överlämnat utförande av komvux till enskilda utbildningsanordnare på entreprenad. Det gäller såväl uppgiften att bedriva undervisning som lärarnas betygssättning. Kapitlet inleds med att beskriva de övergripande iakttagelserna av verksamheternas arbete inom de granskade områdena. Därefter redovisas de samlade iakttagelserna som på olika sätt speglar rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg inom komvux på entreprenad.

I denna tematiska granskning är två områden i fokus. Det första handlar om med vilken kvalitet rektorn styr arbetet **inför** betygssättningen för att främja rättvisande och likvärdiga betyg. Det andra området handlar om med vilken kvalitet rektorn **efter** betygssättningen följer upp och analyserar betyg utifrån att dessa ska vara rättvisande och likvärdiga. Skolinspektionens iakttagelser utgår från granskningens frågeställningar och kvalitetskriterier (se bilaga 1), och baseras på intervjuer och dokumentstudier.

I granskningen har vi inte utrett om de rektorsuppgifter som granskningen avser har överlämnats till de enskilda utbildningsanordnarna. I stället beaktas arbete som utförs såväl av rektorer som av verksamhetschefer (se *Ansvarsfördelning vid utbildning på entreprenad* på sida 13 samt *Begreppsförklaring* på sida 17). Granskningen ger inte en nationell bild av kvaliteten i detta arbete, men ger en bild av kvaliteten i de besökta verksamheterna.

Många granskade verksamheter behöver utveckla arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning

Majoriteten av de granskade verksamheterna har bedömts ha utvecklingsbehov. I granskningen framkommer att huvudmannen behöver tydliggöra ansvarsfördelningen mellan den kommunala rektorn och den enskilda utbildningsanordnaren. Här behöver kommunen, i egenskap av huvudman, ta ett större ansvar. De utvecklingsområden Skolinspektionen har identifierat handlar främst om att rektorerna, eller de som givits rektorsuppgifter, behöver stärka sitt arbete med att skapa förutsättningar för att lärarnas betygssättning ska vara rättvisande och likvärdig.

I denna granskning har de verksamheter som ingått valts ut för att tillsammans ge en bred bild av komvux på entreprenad. Därigenom är urvalet alltför begränsat för att särredovisa undergrupper vad gäller arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg, exempelvis mellan distans- och närutbildning, olika kurser (yrkeskurser, kurser med nationella prov samt övriga teoretiska kurser), små och stora kommuner samt även mellan små och stora utbildningsanordnare. Dessa förutsättningar diskuteras därför inte vidare i rapporten.

Styrning av arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning

Granskningens första område handlar om med vilken kvalitet rektorn, eller den som givits rektorsuppgifter, styr arbetet **inför** betygssättningen för att främja rättvisande och likvärdiga betyg. Utvecklingsbehovet handlar främst om att varken rektorn eller verksamhetschefen har insyn i lärarnas arbete och kompetens och därför har små möjligheter att värdera och säkerställa att förutsättningar finns för att betygssättningen ska bli rättvisande och likvärdig.

Insynen i lärarnas betygssättning är begränsad

I många granskade verksamheter behöver rektorn eller verksamhetschefen stärka sin insyn i lärarnas likvärdighetsarbete så att hen vid behov kan initiera relevanta insatser. I flera verksamheter framgår det av intervjuer med lärare och verksamhetschefer hos de enskilda utbildningsanordnarna att lärarna pratar om rättvisande och likvärdig betygssättning regelbundet och med olika fokus. Lärarnas samtal rör sig oftast kring den formativa delen av betygssättningsprocessen, till exempel kring bedömning av enskilda elevvalster. Men enligt lärarna är det sällan de för samtal kring den sista delen i betygssättningsprocessen, det vill säga samtal kring värdering av hela betygsunderlag inför betygssättning. Det är dock vanligt att varken den kommunala rektorn eller verksamhetschefen är insatt i vad lärarna samtalar om, eller känner till om den avsatta tiden är tillräcklig för diskussioner om likvärdighet i betygssättningen. Flera kommunala rektorer säger i intervjuerna att de visserligen ofta har samtal med verksamhetschefen, men att det vanligen handlar om elevärenden och sällan eller aldrig om innehåll eller utfall av lärarnas samtal om rättvisande och likvärdiga betyg.

“Det är det en konstig situation att vara rektor enligt lagen men inte chef över de undervisande lärarna”

Det framgår av intervjuerna med de kommunala rektorerna och verksamhetscheferna att det finns en osäkerhet om hur ansvaret fördelas mellan dem. I många fall framgår det även av intervjuerna att ingen av dem tar ansvar fullt ut för att lärarna får förutsättningar att arbeta för rättvisande och likvärdiga betyg. Andra kommunala rektorer beskriver att de upplever att de inte har mandat att styra lärarnas pedagogiska arbete, trots att de anser att det borde ingå i deras rektorsuppdrag. En kommunal rektor säger att det är en konstig situation att vara rektor enligt lagen men inte chef över de undervisande lärarna. Även i intervjuerna med skolcheferna framgår att det råder en osäkerhet kring vad som avtalats och hur ansvaret fördelas mellan den kommunala rektorn och verksamhetschefen i dessa frågor.

Det finns dock verksamheter där den kommunala rektorn har god insyn i lärarnas arbete inom området trots att de tillhör olika organisationer. Dessa rektorer känner till att lärarna genomför både likvärdighetsdiskussioner och sambedömning samt känner till utfallet av dessa aktiviteter. I dessa kommuner finns det avtal som reglerar den pedagogiska samverkan mellan kommunens rektor och utbildningsanordnaren på ett tydligt sätt. Flera kommunala rektorer och skolchefer beskriver också att rektorerna eller andra personer med pedagogisk kompetens har fått medverka i utformningen av avtalen för utbildning på entreprenad. Av dokumentation och intervjuerna med lärare, verksamhetschefer och de kommunala rektorerna framgår det att det här finns en nära samverkan mellan den kommunala rektorn och den enskilda utbildningsanordnaren. Dessa rektorer gör frekventa besök i verksamheterna och har direkta kontakter med lärarna. I dessa verksamheter är det tydligt hur avtalen styr utbildningens kvalitet. Flera intervjugrupper trycker på vikten av att bygga goda relationer mellan den enskilda utbildningsanordnaren och den kommunala rektorn för att kunna uppnå god kvalitet i utbildningen.

Det finns upparbetade rutiner för hur betygssättningen ska gå till när lärare saknar legitimation

Granskningen visar att i merparten av de granskade verksamheterna har den kommunala rektorn eller verksamhetschefen god insyn i lärarnas formella och reella kompetens inom betygssättning och bedömning. De flesta intervjuade kommunala rektorerna känner till lärarnas formella kompetens vid anställning eller vid avtalets början, men i huvudsak är det verksamhetscheferna som följer upp lärarnas reella kompetens inom betygssättning och bedömning samt deras behov av kompetensutveckling under avtalstiden.

Om läraren inte är legitimerad, ska beslut om betyg fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. I dessa fall bör rektorn, eller verksamhetschefen, se till att det finns rutiner för hur en olegitimerad lärare beslutar om betyg tillsammans med en legitimerad lärare. I denna granskning är dock nästan alla lärare antingen legitimerade, eller tillsvidareanställda obehöriga yrkeslärare som därmed är undantagna från kravet att betygen ska beslutas tillsammans med en legitimerad lärare. I det fåtal verksamheter där bestämmelsen ändå är tillämplig finns tydliga rutiner. Verksamhetschefen eller den kommunala rektorn följer upp hur rutinerna för detta faller ut.

Granskningen åskådliggör också att det är vanligt att yrkeslärare utan legitimation är tillsvidareanställda och därmed undantas från kravet att betygen ska sättas tillsammans med en legitimerad lärare. I de besökta verksamheterna finns det vanligen en eller flera legitimerade lärare som kan bidra med kompetens kring betygssättning. I en av de besökta verksamheterna har dock de tillsvidareanställda yrkeslärarna (som därmed är behöriga att sätta betyg) ingen legitimerad lärare i organisationen som kan stödja dem i den komplexa process som betygssättning innebär.

I flera fall deltar den kommunala rektorn i direkta samtal med lärarna om betygssättning och bedömning. Det kan även vara andra personer, till exempel kommunens specialpedagog, som fått i uppdrag av den kommunala rektorn att delta när utbildningsanordnaren genomför samtal med lärarna om betygssättning och bedömning. Den kommunala rektorn får på så sätt god inblick i lärarnas reella kompetens, behov av kompetensutveckling och vilken kompetensutveckling som genomförts.

Uppföljning av rättvisande och likvärdig betygssättning

Granskningens andra område handlar om hur rektorn, eller den som givits rektorsuppgifter, styr arbetet **efter** betygssättningen genom att följa upp och analysera betyg utifrån att de ska vara rättvisande och likvärdiga.

Utvecklingsområdena handlar främst om att varken rektorn eller verksamhetschefen följer upp hur lärarna använder nationella prov och bedömningsstöd för att kalibrera sin betygssättning samt att fokus är på genomströmning, snarare än om betygen är rättvisande och likvärdiga.

Begränsad inblick i lärarnas strategier för att kalibrera sin betygssättning i ämnen utan nationella prov

Granskningen visar att i huvudsak följer antingen den kommunala rektorn eller verksamhetschefen upp på vilket sätt, lärarna särskilt beaktar resultaten på de nationella proven i sin betygssättning. Men det varierar hur vanligt det är att eleverna genomför proven. I ett par fall har större elevgrupper undantagits från att göra hela eller delar av de nationella proven. En orsak till detta, som de kommunala rektorerna för fram, är att

det är svårt att organisera provtillfällen. Detta gäller särskilt för elever som läser på distans, och ofta de muntliga delmomenten.

I många fall har varken den kommunala rektorn eller verksamhetschefen insyn i om, eller hur, lärarna använder bedömningsstöd för att kalibrera sin betygssättning. Flera kommunala rektorer säger att det saknas både nationella prov och bedömningsstöd i de ämnen det gäller och att de därför inte vet om, eller hur, lärarna kalibrerar sin betygssättning. När varken rektorerna eller verksamhetscheferna har insyn i vilka verktyg som lärare har för att kalibrera sina betyg saknas viktig information för en analys av om betygen är rättvisande och likvärdiga.

I flera fall uttrycker kommunala rektorer, lärare och verksamhetschefer att de nationella proven är viktiga underlag inför betygssättningen. I dessa kommuner finns oftast nära kontakt mellan kommunens rektor, verksamhetschef och lärare som bidrar till att den kommunala rektorn känner till hur de nationella proven beaktas vid betygssättningen samt om lärarna använder sig av Skolverkets bedömningsstöd för att kalibrera sin betygssättning. I några kommuner ingår i avtalet att nationella prov ska genomföras (i de kurser där det är aktuellt) för att eleverna ska få betyg för kursen.

Det finns också kommunala rektorer och verksamhetschefer som har god insyn i hur lärarna arbetar för att i möjligaste mån kalibrera sin betygssättning även i yrkesämnena. Både kommunala rektorer och verksamhetschefer i dessa verksamheter påtalar vikten av rättvisande och likvärdig betygssättning även inom yrkesämnena och har till exempel sett till att det finns gemensamma uppgifter och examinationer för användning internt inom utbildningsanordnaren.

Betygen analyseras sällan ur ett likvärdighetsperspektiv

Enligt Skolinspektionens bedömning behöver en majoritet av de granskade verksamheterna utveckla sin uppföljning och analys av skillnader och avvikelser i betygen. I de kurser där det finns nationella prov följer flertalet kommunala rektorer eller verksamhetschefer i någon mån upp lärarnas betygssättning. När det gäller ämnen utan nationella prov ser bilden däremot annorlunda ut. I granskningen ser vi få exempel på verksamhetschefer och kommunala rektorer som följer upp lärarnas betygssättning i dessa ämnen. Extra tydligt är detta vad gäller yrkesämnena, där man påtalar att det saknas både nationella prov och bedömningsstöd.

Bland de kommunala rektorer och verksamhetschefer som faktiskt genomför en uppföljning och analys av betygen så ligger fokus på måluppfyllelse, inte på likvärdigheten i lärarnas betygssättning. Detta gäller både ämnen med och utan nationella prov. Framför allt följer de upp betygsstatistiken med fokus på avbrott och genomströmning – inte om lärarnas betygssättning är rättvisande och likvärdig. Det finns också en tendens, vad gäller yrkesämnena, att fokus i ännu högre grad ligger på

avhopp och genomströmning. Det innebär att det är få verksamheter i granskningen som gör analyser av likvärdigheten i lärarnas betygssättning.

I många fall genomför inte lärarna någon analys av betygssättningen som den kommunala rektorn eller verksamhetschefen skulle kunna använda i det egna analysarbetet. Därigenom saknas viktig information för att kunna göra en djuplodande analys av såväl kunskapsresultaten som lärarnas likvärdighet i betygssättningen.

“Man får inte vara naiv, lärarna utsätts alltid för ett tryck vid utbildning på entreprenad.”

Granskningen har också funnit exempel på hur uppföljning av lärarnas betygssättning kan genomföras med god kvalitet. En kommunal rektor beskriver hur hen följer upp både resultaten från de nationella proven och kursbetygen. Utifrån denna analys kan rektorn se att lärarna i huvudsak beaktar de nationella proven, men att kan i enstaka fall se att så inte skett. Rektorn säger sig även kunna se en tendens att de nationella proven verkar styra verksamhetens lärares betygssättning i allt mindre utsträckning, vilken nu följs upp. Enligt en annan kommunal rektor används nationella prov i alla kurser där sådana finns och i de fall elever inte skriver nationella prov sker en uppföljning av orsakerna. Samma rektor säger att tack vare eget deltagande i lärarnas likvärdighetsdiskussioner vet rektorn hur lärarna särskilt beaktar de nationella proven. Ytterligare en kommunal rektor uppger att de tidigare inte följt upp att utbildningsanordnaren genomfört nationella prov, men att de har ändrat rutinerna och följer nu upp genomförandet av dem. Intressant att notera är att denna rektor säger att andelen elever med betyget F har ökat och att hen tror att detta beror på att eleverna nu gör nationella prov, vilket fått som konsekvens att lärarna sätter lägre betyg än innan. En skolchef lyfter vikten av god uppföljning av lärarnas betygssättning och säger att man inte får vara naiv eftersom lärarna alltid utsätts för ett tryck vid utbildning på entreprenad.

Även om ansvaret för uppföljning av betygssättningen kan överlämnas via avtalet till utbildningsanordnaren så är det ytterst kommunen som huvudman som är ansvarig för den upphandlade verksamhetens kvalitet.

Betygsanalysen omfattar sällan jämställdhetsaspekter

Granskningen visar, som nämnts ovan, att det är få rektorer och verksamhetschefer som kritiskt granskar och problematiserar lärarnas betygssättning ur perspektivet rättvisande och likvärdiga betyg. Av de som gör det finns ett fåtal exempel där betygsskillnader mellan kvinnor och män problematiseras. I dessa fall söks dock förklaringen i hur eleverna klarar undervisningen, inte huruvida lärarnas betygssättning av kvinnor och män är rättvisande och likvärdig. Till exempel säger en kommunal rektor att

kvinnorna lyckas bättre med teoretiska studier än män. En annan kommunal rektor säger att männen är sämre på att följa instruktioner och inte tar del av det stöd som erbjuds.

Andra iakttagelser

I granskningen har det även framkommit andra intressanta iakttagelser kring de kommunala rektorernas arbete med rättvisande och likvärdiga betyg när utbildningen bedrivs på entreprenad. Dessa iakttagelser presenteras här. Denna information har dock inte ingått i kvalitetsbedömningarna av skolornas arbete.

Vissa ser risker för att ekonomiska incitament i avtal påverkar betygssättningen

Även om Skolinspektionen i denna granskning inte gjort en bedömning av avtalens kvalitet går det att se vissa tydliga skillnader mellan olika kommuners avtal. Det finns även skillnader mellan hur olika kommuner skriver avtal med samma utbildningsanordnare. Många gånger är avtalen helt affärsmässiga och reglerar inte det närmare genomförandet av utbildningen. I dessa fall överläts ofta hela eller delar av avtalsprocessen till en särskild enhet inom kommunen som ansvarar för upphandling, utan att personer med pedagogisk kompetens bidrar till utformningen av avtalet. I andra fall berättar kommunala rektorer och skolchefer att det finns pedagoger som medverkar när de tar fram avtalen. I dessa avtal tydliggörs oftare beställarens rätt till information och insyn i verksamheten, till exempel att den kommunala rektorn har rätt att göra spontanbesök i verksamheten, träffa lärarna och begära ut olika underlag för att bedöma undervisningens kvalitet. Det kan också framgå att kommunen kan begära vite om delar i avtalet inte uppfylls.

“Det är oftast det billigaste priset som vinner upphandlingen och då blir det mer kvantitet än kvalitet i utbildningen.”

I ungefär en fjärdedel av de granskade verksamheterna utgår högre ersättning till utbildningsanordnaren när eleven är godkänd på kursen. I något fall utgår även högre ersättning vid högre betyg. I intervjuerna med kommunala rektorer och skolchefer är det flera som berättar om problematiken kring betyg som kopplas till ekonomiska incitament. I en kommun säger den kommunala rektorn att enskilda utbildningsanordnare endast får ersättning för elever som får godkända betyg, och att det nog är därför som väldigt få elever får betyget F. En annan kommunal rektor säger att de måste försöka dra lärdom av konsekvenserna av det innevarande avtalet och göra en bättre upphandling nästa gång. Skolchefen i samma kommun säger att de uppmärksammat att det oftast är det billigaste priset

som vinner upphandlingen och att det då blir mer kvantitet än kvalitet i utbildningen.

Några kommunala rektorer och skolchefer resonerar i intervjuerna kring risker med avtalens utformning och uttrycker att de får utgå ifrån att lärarna alltid utsätts för yttre påtryckningar när utbildning ges på entreprenad. En skolchef säger att utbildningsanordnare kan lockas att minska undervisningstiden för lärarna eftersom lärartid är kostsam. Skolchefen säger vidare att det därför är viktigt att det av avtalen framgår en minsta undervisningstid i kurserna eftersom undervisningstiden inverkar på både elevernas lärande och lärarnas möjlighet att få in betygsunderlag. Denna typ av utsagor kommer främst från kommuner som uppger att de omförhandlat sina avtal, och utifrån tidigare erfarenhet nu lagt större vikt vid utformningen av dessa, i syfte att motverka ekonomiska incitament för betyg som inte är rättvisande och likvärdiga. Majoriteten av intervjuade kommunala rektorer och skolchefer säger dock att de inte ser några risker för att ekonomiska incitament skulle kunna leda till betygssättning som inte är rättvisande och likvärdig.

Vanligt med svag stödorganisation runt den kommunala rektorn

I de besökta kommunerna tillhör komvux i de flesta fall samma förvaltning som gymnasieskolan eller andra skolformer i kommunen. Men det finns även flera kommuner i granskningen där komvux tillhör andra förvaltningar, till exempel förvaltningen för arbetsmarknad och integration, där inte utbildningsfrågorna är huvudfokus. Även om de flesta kommunala rektorerna och skolcheferna beskriver att det finns olika former av stöd kring den kommunala rektorn så framkommer det att kvaliteten i detta stöd varierar stort. I intervjuerna framkommer också att kommunala rektorer ofta lämnar över mer ansvar till den enskilda utbildningsanordnaren i de fall det finns en verksamhetschef med ett tydligt arbetssätt, eller om utbildningsanordnaren enligt den kommunala rektorn och skolchefen uppfattas ha ett gott rykte. Många av de intervjuade betonar att relationen mellan den kommunala rektorn och verksamhetschefen måste fungera för att utbildningen ska kunna uppnå hög kvalitet.

Flertalet av de intervjuade skolcheferna beskriver en osäkerhet kring ansvarsfördelningen mellan kommunen, den kommunala rektorn och den enskilda utbildningsanordnaren, men det finns undantag. I dessa kommuner ingår rektorn i en ledningsgrupp där utbildning är i fokus, vanligen skolchefens ledningsgrupp. Utöver det har dessa rektorer ofta en egen stödorganisation eller ingår tydligt i huvudmannens övriga stödorganisation samt ingår i nätverk med rektorer för likartade uppdrag i närliggande kommuner. I granskningen har dessa kommuner bedömts ha mindre omfattande utvecklingsbehov.

Det finns även flera beskrivningar av att den kommunala rektorn visserligen ingår i en ledningsgrupp, men att ledningsgruppen har ett annat fokus än utbildning. Utsagor om kommunala rektorer som är högt belastade

förekommer också, liksom beskrivningar av kommunala rektorer som är ensamma i sitt uppdrag. I granskningen framgår att dessa kommuner har bedömts ha ett mer omfattande utvecklingsbehov. I verksamheter med stora utvecklingsbehov återfinns även beskrivningar av gott stöd kring den kommunala rektorn. I flera av dessa verksamheter framgår dock att den kommunala rektorn, eller flera andra i organisationen runt rektorn, är nya eller att det är nyskapade tjänster runt rektorn, till exempel att den kommunala rektorn nyligen fått tillgång till en biträdande rektor.

Avslutande diskussion

Skolinspektionen har sedan 1 februari 2022 i uppdrag att utöva tillsyn över vuxenutbildning på skolnivå.⁴⁷ Myndigheten har de senaste åren valt att inspektera komvux. Erfarenheterna från dessa inspektioner sammanfattats i granskningsrapporter och visar på flera olika utvecklingsbehov.⁴⁸ Komvux kännetecknas av att den ska vara flexibel för att möta vuxna elevers behov, förutsättningar och mål. I Skolinspektionens årsrapport 2023 konstaterar myndigheten dock att den relativt öppna regleringen kan innebära svårigheter när det gäller kontroll och ansvarsutkrävande. När komvux bedrivs på entreprenad är många aktörer inblandade. Det, tillsammans med att ekonomiska faktorer och att konkurrens spelar viktiga roller, kan innebära risk för kvalitetsbrister i utbildningen. Likaså kan eventuella otydligheter i avtalen mellan kommuner och enskilda utbildningsanordnare leda till problem vid tolkningen av hur utbildningarna ska genomföras och följas upp. I denna rapport är fokus på kvaliteten i rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvuxutbildning som bedrivs på entreprenad.

Betyg används för behörighet och urval och har stor betydelse för en elevs möjligheter till vidare studier och yrkesverksamhet. Därför är det viktigt att betygen är rättvisande och likvärdiga. Det är även en fråga om förtroende för betygssystemets legitimitet i stort. Myndighetens tidigare granskningar har visat att betygssättning är ett område som ofta har kvalitetsbrister inom både grundskola och gymnasieskola.⁴⁹ Det finns därför anledning att undersöka kvaliteten i betygssättningen även i komvux. Denna granskning omfattar komvux som bedrivs på entreprenad.

Den riskbild som var utgångspunkt för granskningen bekräftas av våra iakttagelser. Granskningen visar att det hos de granskade verksamheterna finns ett stort behov av att utveckla arbetet både inför betygssättningen och uppföljning och analys av betyg utifrån att betyg ska vara rättvisande och likvärdiga. Till detta märks också en utbredd osäkerhet kring hur ansvaret fördelas mellan olika parter när komvux bedrivs på entreprenad.

Otydlig ansvarsfördelning när komvux bedrivs på entreprenad

Komvux på entreprenad ger kommunerna ökad flexibilitet och specialisering och därmed möjlighet att ge ett utbud bättre anpassat till invånarnas och arbetsmarknadens behov. Samtidigt innebär entreprenadförfarandet utmaningar för kommunerna. I Skolverkets återkommande *regionala dialoger* om komvux säger en del representanter

⁴⁷ Förordning, SFS 2021:1272, om ändring i förordningen (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

⁴⁸ Skolinspektionen (2023b). Skolinspektionen (2023c). Skolinspektionen (2024d).

⁴⁹ Skolinspektionen (2022). Skolinspektionen (2023a).

för kommunerna att de anser att de behöver ha kvar en kommunal rektor. Argumenten som förs fram är bland annat att kommunerna vill behålla kontroll över utbildningen, till exempel för att säkerställa elevens rättssäkerhet och likvärdighet i utbildningen samt för att skapa bättre möjligheter att kvalitetssäkra och följa upp utbildningen.⁵⁰ Andra utmaningar handlar om att utveckla utbildningen när den styrs av villkor i avtal som löper över flera år samtidigt som det sker förändringar i omvärlden.⁵¹

Otydligheten i det delade ansvaret när komvux bedrivs på entreprenad är ett återkommande tema och problematiseras i flera studier och utredningar.⁵² Även i denna granskning framgår det tydligt att parterna inte är tillräckligt insatta i, alternativt inte har prioriterat, de författningskrav som finns när komvux bedrivs på entreprenad. Ibland finns utbildningsnära innehåll i avtalen, men ofta är avtalen helt affärsmässiga och tar inte i tillräcklig omfattning sikte på kvalitetsaspekter avseende genomförandet av utbildningen hos de enskilda utbildningsanordnarna.⁵³

Granskningen visar att det finns en stor osäkerhet kring vad som är den kommunala rektorns ansvar och vad som åligger utbildningsanordnaren när det kommer till fördelningen av ansvaret för att betygssättningen är rättvisande och likvärdig. Deltagare i Skolverkets *Regionala dialoger* om komvux bekräftar uppfattningen att rektorsfunktionen gällande utbildning på entreprenad är otydlig när det gäller den kommunala rektorns ansvar i förhållande till verksamhetschefen hos den enskilda utbildningsanordnaren.⁵⁴ Flera av deltagarna menar att framgångsfaktorer är att ha genomtänkta förfrågningsunderlag, tydlig ansvarsfördelning och en god dialog med utbildningsanordnarna. Det är därför viktigt att kommunen ser till att ansvarsfördelning och kvalitetsmål tydliggörs för alla parter. I detta sammanhang är det värt att notera att i verksamheter som i granskningen har bedömts ha god kvalitet beskriver både intervjuade kommunala rektorer och verksamhetschefer vikten av att parterna har nära och förtroendefulla relationer.

I de fall som den kommunala rektorn är den som utför rektorsuppgifterna, är det förståelsen av uppdraget, insikt i styrdokument och avtalens utformning som tycks bidra till god kvalitet. Dessa rektorer har lyckats förmedla en tydlighet i ansvarsfördelning och förväntningar i arbetet med att säkerställa att eleverna får rättvisande och likvärdiga betyg till utbildningsanordnaren. I detta sammanhang har huvudmannen, skolchefen och politiken en avgörande roll för att sätta mål och prioritera resurser så att den kommunala rektorn kan utföra uppdraget med god kvalitet.

⁵⁰ Skolverket (2023) s. 31. Skolinspektionen (2024b).

⁵¹ Skolverket (2023) s. 31.

⁵² Se till exempel SOU 2022:53 Statens ansvar för skolan. Portfelt (2021). Skolverket (2021a). Skolverket (2023). Skolinspektionen (2024a). Skolinspektionen (2024d).

⁵³ Skolinspektionen (2024a).

⁵⁴ Skolverket (2020c) s. 12.

Likvärdighetsarbetet i betygssättningsprocessen kommer i skymundan

Läraren är autonom i sin betygssättning, men huvudmannen och rektorn har ett ansvar utifrån sina funktioner för att eleverna ska få rättvisande och likvärdiga betyg.⁵⁵ Det innebär bland annat att rektorn, eller den som har givits rektorsuppgifter, har ansvar för att lärare har både kompetens och förutsättningar att kunna sätta betyg i enlighet med författningarna.⁵⁶ Detta gäller även när kommuner har lagt ut komvux på entreprenad.

Precis som Skolinspektionens tidigare erfarenheter visar så är det i denna granskning oftast den formativa delen av betygssättningsprocessen som är i fokus för lärarnas likvärdighetsarbete, medan likvärdighetsarbetet i den summativa delen av betygssättningsprocessen kommer i skymundan.⁵⁷ Här visar de kommunala rektorerna stor tillit till de enskilda utbildningsanordnarnas kompetens att ge förutsättningar och följa upp att lärarna sätter rättvisande och likvärdiga betyg. I denna granskning är det dock tydligt att detta likvärdighetsarbete ofta faller mellan stolarna.

Det råder en osäkerhet hos de kommunala rektorerna kring hur nära de får eller kan vara lärarnas betygssättning när de inte är chef för lärarna. Osäkerheten de beskriver tycks utgå från att styrningen i avtalen, vad gäller de kommunala rektorernas ansvarsområden, är otydlig för parterna. Men det framgår även att en del kommunala rektorer inte upplever att de har mandat att ha en nära insyn i verksamheten, trots att de anser att avtalen ger dem det ansvaret. Konsekvensen kan bli att kommunen överlämnar åt utbildningsanordnarna att tolka och tillämpa bestämmelser om betygssättning utan någon uppföljning av om dessa tolkningar är vad styrdokumentet avser. Här är kommunernas ansvar omfattande med tanke på att de enskilda utbildningsföretag som erbjuder komvux på entreprenad varken behöver tillstånd från Skolinspektionen eller genomgår en ägar- och ledningsprövning.

Om styrning och uppföljning av de enskilda utbildningsanordnarnas verksamhet är otillräcklig finns risk att signaler om kvalitetsbrister inte uppmärksammas. Ett exempel är signaler om elever som blir godkända trots att de inte lever upp till betygskriterierna för betyget E. Det finns en risk för att "alla" då blir nöjda med en inkorrekt betygspraktik: eleverna med godkända betyg, utbildningsanordnarna med nöjda elever och kommunerna med hög genomströmning. Detta förhållande problematiseras i en studie där kommunernas styrning av komvux till viss del kan beskrivas som problemfokuserad – fungerar allt till synes som det ska finns det inget behov av åtgärder eller uppföljningar från politikens sida.⁵⁸ Då finns risk för allvarliga konsekvenser både för enskilda elever och för samhället i stort,

⁵⁵ Skolverket (2022b). 2 kap. 8 § och 3 kap. 14 § skollagen.

⁵⁶ Skolverket (2022b) s. 18, 24.

⁵⁷ Skolinspektionen (2018) s. 6. Skolinspektionen (2019a) s. 28. Skolinspektionen (2023a) s. 47.

⁵⁸ Mufic (2024).

till exempel om framtida yrkesförare inte fått tillräckliga kunskaper under utbildningen för att köra tunga fordon.⁵⁹ Som tidigare nämnts så ger vissa avtal högre ersättning till utbildningsanordnaren när eleven är godkänd på kursen. Majoriteten av skolcheferna och de kommunala rektorerna i granskningen säger att de inte ser några risker för att avtalens utformning leder till oönskade effekter av ekonomiska incitament. En del av de intervjuade skolcheferna och kommunala rektorerna för dock utvecklade resonemang om hur ekonomiska incitament i avtalen kan leda till en betygssättning som inte är rättvisande och likvärdig.

Med oreflekterad tillit till den enskilda utbildningsanordnarens kompetens och ansvarstagande tar kommunerna inte sin del av ansvaret för att elevernas betyg ska bli rättvisande och likvärdiga. Såväl avtalens konstruktion och innehåll som arbetet med att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommunens rektor och den enskilda utbildningsanordnaren har direkta konsekvenser för utbildningens kvalitet och, i förlängningen, rättssäkerheten.

Analysen av betygssättningen behöver fördjupas och problematiseras

Granskningen visar att fokus för både de kommunala rektorernas och verksamhetschefernas uppföljning av betygssättningen är smalt. I huvudsak är fokus på genomströmning och studieavbrott, medan likvärdigheten i lärarnas betygssättningspraktik sällan ingår i analysen. De nationella proven är viktiga verktyg i en analys av likvärdig betygssättning, men liksom tidigare studier av komvux visar denna granskning att de nationella proven inte genomförs i den utsträckning de borde.⁶⁰ Det är också få verksamhetschefer eller kommunala rektorer i granskningen som genomför en fördjupad analys av betygsstatistiken för att synliggöra eventuella mönster som kan peka på omotiverade skillnader och avvikelser. Det är även anmärkningsvärt att lärarnas egen analys av betygsstatistiken så sällan efterfrågas och används i det övergripande analysarbetet. Det innebär att de kommunala rektorerna och verksamhetscheferna riskerar att inte upptäcka eventuella förändringar eller mönster över tid som skulle kunna ligga till grund för att initiera insatser. Det är extra viktigt att följa upp betygssättningen i kurser som inte har nationella prov.⁶¹ En svårighet är dock att hitta gemensamma referenspunkter för dessa lärare att kalibrera sin betygssättning mot, inte minst inom yrkesämnena. Här skulle de krav kommunerna ställer i avtalen kunna bidra till en positiv utveckling genom att efterfråga underlag för lärarna att kalibrera sin betygssättning mot.

I granskningen finns det lärare hos enskilda utbildningsanordnare som inte har ämneskollegor att diskutera betygssättning med. Särskilt problematiskt

⁵⁹ Skolinspektionen (2024a) s. 7 ff.

⁶⁰ Skolverket (2024) s. 30.

⁶¹ Skolverket (2020a) s. 15. Regeringens skrivelse 2022/23:60 s. 33 ff.

blir det när tillsvidareanställda, olegitimerade yrkeslärare inte har någon legitimerad lärare i organisationen som kan bistå yrkesläraren i den komplicerade processen att sätta betyg. Här bör dock kommunerna kunna ställa krav i avtal på att utbildningsanordnarna ska hitta stöd för dessa lärare och strukturer för att åtminstone arbeta med likvärdighet i betygssättningen inom organisationen. Om inte kommunen följer upp att den kommunala rektorn eller verksamhetschefen analyserar lärarnas betygssättning och skaffar sig en inblick i betygssättningspraktiken för kurser med och utan nationella prov så är risken för olikvärdig betygssättning stor.⁶²

Precis som Skolinspektionens erfarenheter från både grundskola och gymnasieskola⁶³ visar, behöver även kommunerna i denna granskning förbättra sina rektorers förutsättningar att utveckla och fördjupa analysarbetet av betygsstatistiken. För kommunala rektorer med ansvar för utbildningen på entreprenad kan det vara en extra utmaning att få in tillräckligt med underlag för en fördjupad analys, om inte kommunen har sett till att detta finns med i avtalen med utbildningsanordnaren. Med tanke på att en fjärdedel av kommunerna har avtal där ersättningen knyts till godkända betyg är kommunens uppföljning av betygssättningen än viktigare. Som nämnts ovan så har de nationella proven en tillbakahållande effekt på betygssättningen. Det är därför viktigt att även följa upp att utbildningsanordnarna organiserar för att genomföra alla delar av de nationella proven, och verkar för att alla elever genomför dem.

Kommunernas ambition för komvux på entreprenad behöver höjas

Regleringen av komvux är på flera sätt mer svåröverskådlig och öppen än för andra skolformer. Skolinspektionen har sedan tidigare pekat på att regleringen för komvux är i behov av översyn.⁶⁴ Det är många aktörer som ingår och flexibiliteten är långtgående i syfte att möta de vuxna elevernas behov. Men det innebär också svårigheter att skapa en överblick och helhetssyn i systemet. Skolinspektionens erfarenheter är att det är en kombination av olika faktorer inom komvux som sammantaget riskerar att försämra kvaliteten och likvärdigheten inom skolformen.⁶⁵ Vad gäller komvux som ges på entreprenad är avtalens kvalitet och en nära uppföljning av utbildningen väsentliga eftersom enskilda utbildningsanordnare inte behöver tillstånd från Skolinspektionen för att erbjuda utbildning inom komvux.

Det pågår just nu flera statliga utredningar inom skolområdet⁶⁶ och dessa kan komma att påverka betygssättning inom alla skolformer, inklusive

⁶² Skolinspektionen (2023a).

⁶³ Skolinspektionen (2022). Skolinspektionen (2023a).

⁶⁴ Se mer i Skolinspektionen (2024b), s. 30 ff.

⁶⁵ Skolinspektionen (2024d).

⁶⁶ Dir. 2023:95. Dir. 2023:173. Dir. 2024:48.

komvux som ges på entreprenad. Ansvar för rättvisande och likvärdiga betyg kommer dock fortsätta att vila tungt på rektorer och huvudmän. Det är därför av yttersta vikt att huvudmännen förstår sitt uppdrag och utformar avtal där ansvarsfördelningen och kvaliteten i utbildningen tydliggörs för alla parter. Huvudmännen behöver även se över stödet till rektorer med ansvar för komvux på entreprenad så att de får förutsättningar att utföra sitt uppdrag med god kvalitet.

Nyligen har regeringen konstaterat att det finns allvarliga kvalitetsbrister inom komvux.⁶⁷ Regeringen har påpekat att huvudmän som brister i sitt ansvar för yrkesinriktad vuxenutbildning ska kunna förlora sitt statsbidrag.⁶⁸ Syftet är att detta ska leda till en mer kvalitetsinriktad kravställning och uppföljning av utbildningen från kommunernas sida. Framgångsfaktorer för att utbildning på entreprenad ska fungera väl är bland annat genomtänkta förfrågningsunderlag och avtal, tydlig ansvarsfördelning samt en god dialog mellan kommun och utbildningsanordnare.

Skolinspektionen har i regeringsuppdraget *Skolinspektionens arbete med att förhindra välfärdsbrottslighet* konstaterat att det finns risk för ekonomisk brottslighet i alla välfärdssektorer där det finns möjlighet att göra vinst, så även inom skolområdet. Ett av de riskområden som myndigheten lyfter fram är när komvux bedrivs på entreprenad. Här finns en koppling mellan tillgång till stora summor allmänna medel och bristande kontroll, både av vilka aktörer som står bakom en enskild utbildningsentreprenör och hur de allmänna medlen används.⁶⁹ En nära uppföljning av de upphandlade verksamheternas kvalitet kan bidra till att motverka att oseriösa aktörer tar sig in på marknaden. Kommunerna behöver därför höja ambitionsnivån i sitt uppföljningsarbete, bortom fokus på genomströmning och avbrottsfrekvens. På så sätt kan kommunerna även bidra till att säkerställa att alla elever får rättvisande och likvärdiga betyg.

⁶⁷ Regeringens pressmeddelande (2024).

⁶⁸ Regeringens pressmeddelande (2024).

⁶⁹ Skolinspektionen (2024c).

Referenser

- Andersson, P. & Muhrman, K. (2022). Marketisation of adult education in Sweden. *Journal of Adult and Continuing Education*. Vol. 28(2) 674–691.
- Andersson, P., Fejes, A., Köpsén, J. & Nylund, M. (2023). *Lärares tolkning och tillämpning av styrdokument i kommunal vuxenutbildning*. Skolverket, dnr 2.7.4 – 2020:572.
- Bjursell, C., Chaib, C., Falkner, C. och Ludvigsson, A. (2015). *Kvalitetsarbete i vuxenutbildning. ENCELL – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande*. Rapport 1:2015.
- Dir. 2023:95. *Likvärdiga betyg och meritvärden*.
- Dir. 2023:173. *En tydligare kunskapsinriktning i läroplanerna*.
- Dir. 2024:48. *Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet*.
- Hedman, E. (2023). Betygsutredaren: "Vi ser inflation i flera ämnen". <https://www.vilarare.se/nyheter/betyg/kritik-mot-nya-betygsutredningen-det-handlar-inte-om-nationella-prov/>. *Vi Lärare*. Publicerad den 17 februari 2023. Hämtad 17 september 2024.
- Jönsson, A. och Klapp, A. (2020). Svenska lärares syn på avvikelser mellan resultat på nationella prov och ämnesbetyg. *Educare – Vetenskaplig Skrifter*, (4), 88–108.
- Mufic, J. (2024). Skolchef i komvux – mellan politik och rektor i styrkedjan. *Utbildning & Demokrati*, vol. 33, nr 1, 111–134.
- Nordin, M., Heckley G. och Gerdtham U. (2019). The impact of grade inflation on higher education enrolment and earnings. *Economics of Education Review*. Nr 73.
- Portfelt, I. (2021). Komvuxrektorers professionella autonomi – frivillig eller påtvingad? I Ahlström, B. m.fl. (red.) *Att jobba som rektor – om rektorer som professionella yrkesutövare*. Studentlitteratur.
- Prop. 2009/10:165. *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*.
- Regeringens pressmeddelande (2024). Regeringen föreslår förändringar för att höja kvaliteten i kommunal vuxenutbildning. [Regeringen föreslår förändringar för att höja kvaliteten i kommunal vuxenutbildning – Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/09/20240916-1). Publicerad 20 september 2024. Hämtad 20 september 2024.
- Regeringens skrivelse 2022/23:60. *Riksrevisionens rapport om statens insatser för likvärdig betygssättning – skillnaden mellan betyg och resultat på nationella prov*.
- SKOLFS 2011:1108. Förordning om vuxenutbildning.
- SKOLFS 2012:101. Förordning om läroplan för vuxenutbildningen.

SKOLFS 2023:144. Skolverkets föreskrifter om nationella prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå andra kalenderhalvåret 2024 och första kalenderhalvåret 2025.

SFS 2021:1272. Förordning om ändring i förordningen (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*.

Skolinspektionen (2018). *Rättvis och likvärdig betygssättning i grundskolan? Granskning av rektorers och huvudmäns arbete*.

Skolinspektionen (2019a). *Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3*.

Skolinspektionen (2019b). *Kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå – granskning av huvudmäns och rektorers arbete för flexibilitet och individanpassning*.

Skolinspektionen (2019c). *Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad – huvudmännens uppföljning av kvalitet*.

Skolinspektionen (2022). *Huvudmäns arbete för att främja rättvisande och likvärdiga betyg i grundskolan*.

Skolinspektionen (2023a). *Rektorers arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan*.

Skolinspektionen (2023b). *Undervisning inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare. Att lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk*.

Skolinspektionen (2023c). *Yrkesförarutbildningen för tung lastbil och släp – inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Rapport efter tematisk tillsyn*.

Skolinspektionen (2024a). *Betygssättning utifrån beviljad betygsrätt. Rapport efter tematisk tillsyn*.

Skolinspektionen (2024b). *Granskning av betygsrätten i vuxenutbildningen. Återrapportering av regeringsuppdrag om betygsrätten och hur denna används. Redovisning av regeringsuppdrag U2022/02495*.

Skolinspektionen (2024c). *Skolinspektionens arbete med att förhindra välfärdsbrottslighet Återrapportering av regeringsuppdrag om stärkt tillsyn och tillståndsprövning i syfte att motverka att kriminella eller olämpliga aktörer verkar i skolväsendet. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport 2024:11*.

Skolinspektionen (2024d). *Skolinspektionens årsrapport 2023. Iakttagelser och erfarenheter från året som gått. Årsrapport*.

Skollagen (2010:800).

Skolverket (2016). *Utvärdering av den nya betygsskalan samt kunskapskravens utformning. Dnr 2014:892*.

- Skolverket (2020a). *Distansundervisning i den kommunala vuxenutbildningen 2019*. Elektroniskt tillgänglig: <https://www.skolverket.se/getFile?file=6777>. (Hämtad: 2023-09-07.)
- Skolverket (2020b). *Likvärdiga betyg och meritvärden: Ett kunskapsunderlag om modeller för att främja betygens och meritvärdenas likvärdighet*. Rapport 2020:7.
- Skolverket (2020c). *Sammanställning av regionala dialoger om vuxenutbildning 2020*.
- Skolverket (2021a). *Allt mer administration för rektorer på komvux*. Digital forskningssammanställning. Hämtad: 2024-08-25.
- Skolverket (2021b). *Redovisning av uppdrag om nationella prov inom kommunal vuxenutbildning*. Dnr 2020:227.
- Skolverket (2022a). *Bedömningsstöd i ämnen på gymnasial nivå*.
- Skolverket (2022b). *Betyg och prövning*. Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning.
- Skolverket (2023). *Regionala dialoger om komvux 2023 En lägesbild av utvecklingen inom komvux*. Rapport 2023:8.
- Skolverket (2024). *Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2023*. Beskrivande statistik, dnr 2024:1158.
- SOU 2018:71. *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande av Komvuxutredningen*.
- SOU 2020:33. *Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning*. Del 1.
- SOU 2020:43. *Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper*. Betänkande av Betygsutredningen 2018.
- SOU 2020:66. *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk*. Betänkande av KLIVA-utredningen.
- SOU 2022:53. *Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag*.
- Sveriges Kommuner och Regioner (2024). *Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning 2023*. [Kommungruppsindelning | SKR](#). Hämtad 17 september 2024.
- Vlachos, J. (2018). *Trust-Based Evaluation in a Market-Oriented School System*. IFN Working Paper No. 1217, 2018.

Bilagor

Bilaga 1 Skolinspektionens kvalitetskriterier

Här redovisas de kvalitetskriterier för hög kvalitet som de granskade skolorna har bedömts mot.

Frågeställning 1: Med vilken kvalitet styr rektorn arbetet inför betygssättningen för att främja rättvisande och likvärdiga betyg?

Rektorns planering för sambedömning och andra metoder för rättvisande och likvärdiga betyg.

Rektorn ser till att lärarna tillsammans med kollegor diskuterar hur de kan analysera och värdera elevernas kunskaper, hur bedömningsituationer kan utformas och hur de kan bedöma olika elevprestationer inför betygssättning. Det finns en samsyn bland lärarna om hur de kan analysera och värdera elevernas kunskaper, hur resultat från nationella prov särskilt ska beaktas samt hur de kan bedöma olika elevprestationer inför betygssättning.

Rektorns bild av lärarnas kompetens om betygssättning.

Rektorn har inför betygssättning skapat sig en tydlig bild av lärarnas behov av stöd och kompetensutveckling om betygssättning samt om rättvisande och likvärdiga betyg. Rektorn har ett särskilt fokus på de lärare som inte är legitimerade.

Rektorns rutiner för lärare som inte är legitimerade

Rektorn har tydliga rutiner och ser i god tid före betygssättning till att lärare som inte är legitimerade sätter betyg tillsammans med legitimerade lärare. Rektorn följer upp att rutinerna för detta följs, vilket bidrar till att sätta ljuset på rättvisande och likvärdiga betyg inom lärarkollegiet.

Frågeställning 2: Med vilken kvalitet följer rektorn upp och analyserar betyg utifrån att betyg ska vara rättvisande och likvärdiga?

Rektorns inblick i användningen av nationella prov och bedömningsstöd

Rektorn har god inblick i att lärarna särskilt beaktar nationella prov, hur lärarna särskilt beaktar nationella prov såväl som hur lärare i kurser utan nationella prov använder bedömningsstöd eller kartläggningsmaterial för att främja rättvisande och likvärdiga betyg.

Rektorns uppföljning och analys av betygsavvikelser

Rektorn följer upp hur resultat och betyg, i kurser med och utan nationella prov, förhåller sig till varandra och analyserar eventuella avvikelser utifrån flera perspektiv, exempelvis kön. Rektorn ser till att lärarna är involverade i analysen, för att få information om varför nationella prov eventuellt inte används såväl som att rektorn problematiserar och kritiskt granskar orsakerna till betygsavvikelserna.

Bilaga 2 Metod och urval

Skolinspektionen genomförde granskningen under våren 2024. Nedan beskrivs hur urvalet av kommuner gjordes, samt hur granskningen genomfördes.

Urval och beskrivning av de granskade skolorna

Granskningen omfattar 29 kommuner som har enskilda utbildningsanordnare som bedriver vuxenutbildning på entreprenad på gymnasial nivå. Urvalsdragningen har skett i tre steg. Som utgångspunkt för steg ett i urvalsdragningen användes en enkät som Skolinspektionen skickade ut till samtliga kommuner med frågor om entreprenörsavtal, betygsrätt och ett eventuellt överlämnande av delar av rektorsuppgiften.⁷⁰ Med utgångspunkt i enkätsvaren sorterades 80 kommuner fram som i enkäten angivit att de valt att behålla rektorsuppgiften, som innefattar myndighetsutövning inom kommunen, när enskilda utbildningsanordnare bedriver utbildning på entreprenad. I nästa steg begärde projektledningen in information från kommunerna om bland annat vilka utbildningsanordnare kommunen använder sig av, vilka kurser som ges och elevantal hos respektive anordnare. En enskild utbildningsanordnare valdes ut i varje kommun, oavsett antalet utbildningsanordnare kommunen har avtal med. Därefter kontaktades rektorerna för att kunna fastställa det slutgiltiga urvalet.

I det slutgiltiga urvalet ingår 16 kommuner med anordnare för utbildning på distans (distansutbildning) och 13 kommuner med anordnare för utbildning på plats (närutbildning). För att få en bild av olika kommuners förutsättningar har Skolinspektionen strävat efter en variation i urvalet när det kommer till kommungrupp enligt SKR:s indelning.⁷¹ I urvalet gjordes även en viktning av urvalet mot en spridning av utbildningsanordnare eftersom samma anordnare oftast har avtal med flera kommuner.

Bedömning av kvalitet utifrån kriterier

Granskningens iakttagelser baseras på Skolinspektionens bedömning som gjorts utifrån kvalitetskriterier för det granskade området. Dessa kriterier är framtagna av Skolinspektionen och specifika för denna granskning. Kriterierna baseras på en uttolkning av nationella mål och riktlinjer samt den forskning som ligger till grund för granskningens problembild.

Skolinspektionens bedömning har gjorts på en tregradig skala och sammanställts i beslut som kommuniceras till berörda huvudmän. I denna rapport redovisas en samlad analys av bedömningarna av alla de granskade verksamheterna och andra iakttagelser från granskningen.

⁷⁰ För en utförligare beskrivning av enkäten, se Skolinspektionen (2024b).

⁷¹ Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning 2023.

Skolinspektionens kriterier för hög kvalitet av det granskade området redovisas i bilaga 1.

Empiri och insamlingsmetod

Granskningens underlag för bedömning har inhämtats genom intervjuer samt dokumentstudier. Allt underlag har kommunicerats med huvudmannen som har haft möjlighet att lämna synpunkter på underlaget innan beslut har fattats.

Dokumentstudier

Inför verksamhetsbesöken har Skolinspektionen begärt in information av granskade huvudmän. Informationen rör bland annat lärares erfarenhet och behörighet, antal elever i berörd verksamhet, resultat på nationella prov samt betygsstatistik. De inkomna dokumenten har använts som underlag för bedömning och som ett underlag för att planera och genomföra besöket och de olika intervjuerna.

Intervjuer

Skolinspektionens verksamhetsbesök genomfördes mellan januari och mars 2024. Intervjugrupperna har anpassats och satts samman utifrån verksamheternas organisation. I de kommuner där utvald utbildningsanordnare bedriver undervisning på distans har hela besöket genomförts digitalt via videomöten. I de kommuner där utvald utbildningsanordnare bedriver närutbildning har de flesta intervjuer genomförts på plats i kommunernas lokaler och utbildningsanordnarnas lokaler. Sammantaget har vi i granskningen intervjuat:

- 110 lärare
- 29 verksamhetschefer
- 29 rektorer och i förekommande fall biträdande rektorer.
- 29 skolchefer.

Vid intervjuerna har Skolinspektionens utredare utgått från ett gemensamt intervjustöd, men frågornas formulering och ordning liksom vilka följdfrågor som ställts har varierat mellan intervjuerna.

Analysmetod

Analysen av granskningens iakttagelser utgår från granskningens problembild, som är baserad på forskning och tidigare granskningar på området. Antalet verksamheter och urval är valda för att ge möjlighet att lyfta en bredd av exempel och identifiera eventuella mönster. Vissa bedömningar har kvantifierats för att visa återkommande företeelser i de granskade verksamheterna. De kvantifierade iakttagelserna ger inte en nationell lägesbeskrivning, men den övergripande bilden kan ändå vara relevant för andra verksamheter än dem som har granskats. Med hänsyn till granskningens kontext kan iakttagelserna användas som grund för analys

av andra verksamheter. Därmed ska Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar kunna användas som underlag för det lokala utvecklingsarbetet av landets samtliga skolor, verksamheter eller huvudmän. I den övergripande analysen har iakttagelser från de underlag som samlats in och bedömningar i Skolinspektionens verksamhetsbeslut sammanställts.

Bilaga 3 Granskade verksamheter

Huvudman	Utbildnings-anordnare	Ämnen	Undervisningsform
Alingsås kommun	Hermods	Alla ämnen	Distansutbildning
Eskilstuna kommun	Movant	Yrkesämnen	Närutbildning
Falkenbergs kommun	Movant	Yrkesämnen, övriga teoretiska ämnen	Närutbildning
Gislaveds kommun	NTI	Engelska, svenska, matematik, yrkes-ämnen	Distansutbildning
Haninge kommun	NTI	Alla ämnen	Distansutbildning
Hofors kommun	KUI	Yrkesämnen, övriga teoretiska ämnen	Distansutbildning
Håbo kommun	ME-skolan	Yrkesämnen	Närutbildning
Jönköpings kommun	Folk-universitetet	Engelska, svenska, matematik, yrkes-ämnen, övriga teoretiska ämnen	Närutbildning
Karlshamns kommun	Leep	Yrkesämnen	Distansutbildning
Kumla kommun	Trafikcenter (Scantec AB)	Yrkesämnen	Närutbildning
Köpings kommun	Kunskaps-kompaniet	Yrkesämnen	Närutbildning
Lerums kommun	ABF	Övriga teoretiska ämnen	Distansutbildning
Luleå kommun	Astar	Yrkesämnen, övriga teoretiska ämnen	Närutbildning
Malmö kommun	Veldi	Yrkesämnen	Närutbildning
Markaryds kommun	NTI	Alla ämnen	Distansutbildning
Nyköpings kommun	Kunskaps-kompaniet	Yrkesämnen	Närutbildning
Piteå kommun	Svea Education	Yrkesämnen	Distansutbildning
Region Gotland	Hermods	Alla ämnen	Distansutbildning
Robertsfors kommun	Medlearn	Yrkesämnen	Närutbildning
Sandvikens kommun	KUI	Yrkesämnen	Distansutbildning
Skellefteå kommun	Astar	Yrkesämnen	Närutbildning
Sundsvalls kommun	Astar	Engelska, svenska, matematik	Närutbildning
Svedala kommun	Hermods	Alla ämnen	Distansutbildning
Tierps kommun	KUI	Yrkesämnen	Distansutbildning
Timrå kommun	Hermods	Alla ämnen	Distansutbildning
Ånge kommun	Hermods	Alla ämnen	Distansutbildning
Åstorps kommun	Utbildarna AB	Yrkesämnen	Närutbildning
Ängelholms kommun	Hermods	Engelska, svenska, matematik, övriga teoretiska ämnen	Distansutbildning
Örkellunga kommun	NTI	Alla ämnen	Distansutbildning

Bilaga 4 Aktuella bestämmelser

Alla kommuner är skyldiga att tillhandahålla kommunal vuxenutbildning, bland annat på gymnasial nivå.⁷² Kommunerna kan anordna utbildningen på olika sätt: i egen regi, genom entreprenad eller genom samverkansavtal med en annan kommun eller region. Med entreprenad avses att en huvudman sluter avtal med någon annan om att den ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för enligt skollagen. Huvudmannen behåller huvudmannaskapet för uppgifter som utförs på entreprenad.⁷³

Inom komvux får alla uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.⁷⁴ Detta gäller också den myndighetsutövning⁷⁵ som hör till en lärares undervisningsuppgift, det vill säga betygssättning.⁷⁶ En kommun får även överlämna den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter, dock endast till en utförare som har betygsrätt.⁷⁷ Eftersom huvudmannaskapet vid entreprenad alltid ligger kvar på kommunen är det kommunen som har det övergripande ansvaret för kvaliteten i verksamheten och för att utbildningen genomförs i enlighet med skolförfattningarna.⁷⁸ Huvudmannen kan överlämna rektorsuppgifter till den enskilda anordnaren med stöd av bestämmelserna om entreprenad⁷⁹, och därtill får en rektor delegera uppgifter och beslut åt en uppdragstagare som har tillräcklig kompetens och erfarenhet.⁸⁰ Vid entreprenad kan därför ansvaret för rektorsuppgifter fördelas på olika sätt mellan huvudmannens rektor och motsvarande befattningshavare hos utbildningsanordnaren.

Det är rektorns uppgift att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Rektorn fattar de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen (systematiskt kvalitetsarbete). Som pedagogisk ledare för

⁷² 20 kap. 3 § skollagen (2010:800).

⁷³ 2 kap. 8 § och 23 kap. 2 § skollagen.

⁷⁴ 23 kap. 6, 8 §§ skollagen.

⁷⁵ I äldre förarbeten har myndighetsutövning definierats som "utövning av befogenhet att för enskilda bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande". Det handlar alltså om mer ingripande beslut och andra åtgärder som en myndighet vidtar gentemot en enskild. Av den anledningen är myndighetsutövning något som är förbehållet det offentliga och det krävs stöd av lag för att överlämna uppgifter som innefattar myndighetsutövning till en enskild fysisk eller juridisk person, jfr 12 kap. 4 § regeringsformen (1974:152) och prop. 2016/17:180 s. 47 ff.

⁷⁶ 23 kap. 5 § skollagen.

⁷⁷ 23 kap. 6 § skollagen med de begränsningar som följer av 1 kap. 4 § och 2 kap. 10 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning. Sådana uppgifter får endast överlämnas till en enskild entreprenör om entreprenören har fått tillstånd av Skolinspektionen att sätta betyg, så kallad betygsrätt, jfr 6 kap. förordningen om vuxenutbildning.

⁷⁸ 2 kap. 8 § och 4 kap. 3, 5–7 §§ skollagen.

⁷⁹ Uppgifter som ankommer på rektorn och som inte avser myndighetsutövning kan överlämnas med stöd av 23 kap. 8 § skollagen.

⁸⁰ 2 kap. 10 § andra stycket skollagen.

vuxenutbildning har rektorn ansvar för verksamhetens resultat.⁸¹ Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att lärare får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap, samt att lära av varandra för att utveckla verksamheten.⁸²

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.⁸³ Detta ansvar innebär att se till att verksamhetens lärare dels är väl förtrogna med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. I rektorns ansvar ingår också att särskilt beakta utbildade, mindre erfarna och nyanställda lärares behov av stöd i denna process.⁸⁴ Betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygskriterier som finns för varje kurs. Vid betygssättningen ska läraren göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs.⁸⁵ Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.⁸⁶

Enligt Skolverkets allmänna råd om betyg och provning⁸⁷ bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med rättvisande och likvärdiga betyg samt skapa rutiner för hur en legitimerad lärare sätter betyg tillsammans med en lärare som inte är legitimerad. Rektorn bör också säkerställa att lärare vid behov får kompetensutveckling om betyg och betygssättning, och då särskilt beakta behovet hos de lärare som inte är legitimerade.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av bland annat lärare. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter uppfylls.⁸⁸ I Skolverkets allmänna råd om betyg och provning anges att rektorn bör tillsammans med lärarna följa upp betyg inom skolenheten⁸⁹ så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg, säkerställa att det finns förutsättningar för att sammanställa betyg och resultat från nationella prov, samt följa upp hur betyg och resultat från nationella prov förhåller sig till varandra inom skolenheten och analysera avvikelser.

⁸¹ 2 kap. 9–10 §§ och 4 kap. 4–6 §§ skollagen. Förordningen (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen, 2.4 Rektorns ansvar.

⁸² SKOLFS 2012:101, 2.4 Rektorns ansvar.

⁸³ 3 kap. 14 § skollagen.

⁸⁴ Prop. 2009/10:165, s. 299.

⁸⁵ 20 kap. 37 § skollagen (bestämmelsen har ändrats genom SFS 2022:147, tidigare lydelse gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025), SKOLFS 2012:101, 2.3 Bedömning och betyg.

⁸⁶ 20 kap. 37 a § skollagen. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

⁸⁷ Skolverket (2022b).

⁸⁸ 4 kap. 3–5 §§ skollagen.

⁸⁹ Inom komvux talas vanligen om "inom en verksamhet".

Bilaga 5 Referenspersoner

Lotta Andersson, undervisningsråd, Skolverket, Enheten för kommunal vuxenutbildning (komvux).

Simon Husberg, undervisningsråd, Skolverket, Enheten för kommunal vuxenutbildning (komvux).

Johanna Mufic, fil. dr i pedagogik med inriktning mot vuxnas lärande, Linköpings universitet.

Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad

Huvudmännens uppfölj-
ning av kvalitet

Innehållsförteckning

Förord.....	3
Sammanfattning.....	4
Vad Skolinspektionen har granskat	4
Viktiga iakttagelser och slutsatser	5
Inledning.....	8
Rättslig reglering.....	9
Skolinspektionens tidigare granskningar	10
Utredningar och forskning	12
Sammantagen riskbild	14
Syfte och frågeställningar	14
Granskningens genomförande	14
Kvalitetsgranskningens iakttagelser	16
Huvudmannens uppföljning är inriktad på nyckeltal men missar kvalitativa aspekter	16
Flertalet anordnare behöver förbättra kvaliteten	25
Utvecklingsområden.....	31
Avslutande diskussion	32
Kvalitetsbrister i utbildningarna kräver en utvecklad uppföljning på huvudmannanivå	32
Tänkbara förklaringar till resultatbilden.....	34
Huvudmännen behöver säkerställa en högre kvalitet på utbildningen	37
Entreprenadformen behöver uppmärksammas	38
Bilaga 1 Granskningens genomförande och metod	40
Bilaga 2 Rättslig reglering	42
Bilaga 3 Granskade huvudmän och utbildningsanordnare.....	45
Bilaga 4 Referensgrupp	46
Referenser	47

Förord

Skolinspektionen har i uppdrag att granska kvaliteten i sådan utbildning och pedagogisk verksamhet som står under myndighetens tillsyn. Granskningen innebär en detaljerad och systematisk undersökning av verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat område, i förhållande till nationella mål och riktlinjer. Utgångspunkten är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning i en trygg miljö.

Huvudsyftet med kvalitetsgranskningen är att bidra till utveckling. Granskningen gör tydligt vad som behöver förbättras för att i högre grad nå målen för verksamheten inom det aktuella området. Syftet är även att beskriva väl fungerande inslag och att visa på framgångsfaktorer.

Skolinspektionens iakttagelser, analyser och bedömningar redovisas dels i form av enskilda beslut till de granskade skolhuvudmännen, dels i denna övergripande och sammanfattande rapport. Genom beskrivningar av viktiga kvalitetsaspekter inom granskningsområdet, avser rapporten att ge ett utvecklingsstöd även för skolor som inte har granskats.

Rapporten redovisar resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning med inriktning mot skolhuvudmäns insatser för kvalitet i yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning hos enskilda utbildningsanordnare. Iakttagelserna och slutsatserna gäller de sexton skolhuvudmän samt de enskilda utbildningsanordnare som har granskats och avser därmed inte att ge en nationell bild av förhållandena. Vilka huvudmän och utbildningsanordnare som granskats framgår i bilaga.

Projektledare för kvalitetsgranskningen har varit Ingrid Jerkeman och Bo Jersenius och rapporten är skriven av Katrin Söderlind och Monica Axelsson, samtliga Skolinspektionen i Göteborg.

Helén Ängmo

Generaldirektör

Maria Wassén

Avdelningschef

Sammanfattning

Under senare år har yrkesutbildningen för vuxna byggts ut. En stor del av regeringens kunskapslyft består av statligt finansierade utbildningar inom yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Arbetsmarknadsprognoser pekar på en fortsatt stor efterfrågan på personer med gymnasial yrkesutbildning, inte minst inom vård och omsorg samt teknikområdet. En påtaglig förändring är också att den kommunala vuxenutbildningen har blivit alltmer upphandlad. År 2018 studerade mer än hälften av kursdeltagarna inom kommunal vuxenutbildning hos en annan anordnare än kommunen.

Såväl Skolinspektionens erfarenheter som andra studier pekar på att kommunernas uppföljning av vuxenutbildning, såväl i egen regi som på entreprenad, kan variera i omfattning och kvalitet. Dock har myndigheten inte tidigare specifikt granskat huvudmännens uppföljning av vuxenutbildning på entreprenad i kombination med att de upphandlade verksamheterna också granskas. Därtill ser vi exempel från tidigare granskningar och studier att kvaliteten i utbildningen hos externa anordnare kan vara otillräcklig. Risker för bland annat kortsiktiga lösningar i utbildningarnas upplägg och varierande lärarkompetens kan identifieras.

Till bilden hör också att elevgruppen inom kommunal vuxenutbildning är heterogen när det gäller ålder och bakgrund. Alltfler av eleverna är utlandsfödda och vissa av dem kan ha begränsade kunskaper i svenska, något som ställer delvis förändrade krav på utbildningen. En förändrad målgrupp med olika behov understryker vikten av att utbildningarna följs upp och kontrolleras, inte minst vad gäller validering av elevernas tidigare kunskaper och tillgången till adekvat lärarkompetens. Den yrkesinriktade vuxenutbildningen är också i hög grad könssegregerad, vilket gör att huvudmän och anordnare behöver arbeta aktivt med jämställdhet i utbildningens alla delar och utmana stereotypa könsnormer.

Även om utbildningen genomförs av en enskild anordnare har kommunen fortsatt kvar allt ansvar för utbildningen.

Vad Skolinspektionen har granskat

Skolinspektionen har valt att granska kvaliteten i huvudmännens uppföljning och kontroll av yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad. Skolinspektionen har även granskat hur utbildningsanordnarna arbetar för god kvalitet i verksamheterna. Utifrån tidigare erfarenheter och studier anser vi det vara befogat att särskilt granska det arbetsplatsförlagda lärandet (APL), arbetet med validering samt yrkeslärares kompetens.

Granskningen är avgränsad till utbildningar inom tre yrkesinriktningar med olika könsdominans och stor arbetsmarknadsefterfrågan: vård och omsorg; industriteknik samt el och energi. Granskningsobjekt i denna kvalitetsgranskning har varit kommunala huvudmän för yrkesinriktad vuxenutbildning på entreprenad. Skolinspektionen har besökt 16 kommunala huvudmän och för varje huvudman en eller flera enskilda utbildningsanordnare, som anlitats av respektive huvudman. Sammantaget har 30 verksamhetsbesök hos 16 olika enskilda utbildningsanordnare gjorts i granskningen.

Viktiga iakttagelser och slutsatser

Allmänt hållna avtal ger inte stöd för huvudmännens uppföljning

Hos flertalet huvudmän försvåras uppföljningsarbetet av att avtalen med de enskilda utbildningsanordnarna inte i tillräcklig omfattning tar sikte på förväntad kvalitet. Det kan till exempel handla om att avtalen är allmänt hållna och att kvalitetskrav inte anges i tillräcklig omfattning i avtalen. Hos flertalet huvudmän omfattas inte avtalen av kvalitetsaspekter som gäller APL, validering och yrkeslärnarnas kompetens. Exempelvis kan det av avtalen framgå att APL och validering ska genomföras, men inte med vilken kvalitet. Det finns också avtal, där huvudmannen inte har tydliggjort att APL ska genomföras även om huvudmännen avsett detta, vilket givetvis försvårar huvudmännens uppföljning.

Kvantitativ information följs upp men inte den kvalitativa

I granskningen har framkommit att flertalet huvudmän aktivt följer olika former av nyckeltal och statistik. Det kan röra avbrott från studier, genomströmning i utbildningen, elever i arbete efter studierna, andel legitimerade lärare och betygskvalitet. Dessa nyckeltal är viktiga, men Skolinspektionen har iakttagit att det ofta saknas en analys av vad redovisade resultat innebär för verksamheten och att kvalitativ information i mindre utsträckning följs upp.

Skolinspektionen konstaterar att de flesta huvudmän genomför platsbesök, men att få av besöken är oanmälda och det är ovanligt att lektionsobservationer görs. Huvudmännen lyckas ofta inte synliggöra kvaliteten i den upphandlade verksamheten i tillräcklig omfattning när det gäller de granskade områdena APL, validering och yrkeslärnarnas kompetens, men också när det gäller hur exempelvis undervisningen bedrivs. Det kan därför hos huvudmännen finnas behov av att se över och utveckla metoder och tillvägagångssätt för att bättre fånga, bedöma och återkoppla kvaliteten i den upphandlade verksamheten.

Det förekommer dessutom att verksamhetens resultat redovisas på ett sådant sätt att huvudmannen inte kan utläsa resultaten för en specifik utbildning inom kommunal vuxenutbildning på entreprenad.

Viktiga kvalitetsaspekter som APL och validering tappas i uppföljningen

En övervägande majoritet av huvudmännen följer inte i tillräcklig omfattning upp arbetet med APL, i förhållande till styrdokumentens regleringar. Det betyder att huvudmännen inte har en tydlig bild av hur kursmålen styr utbildningen på APL, huruvida handledare på APL-platserna har de kunskaper och den erfarenhet som krävs för ändamålet eller om APL genomsyras av skollagstiftningens värdegrund. Därmed finns risk för att eleverna inte får en likvärdig utbildning och att elevernas kunskapsutveckling och betygssättning påverkas negativt. Enskilda elever kan också drabbas, när arbetsplatserna inte kartläggs ur ett värdegrundsperspektiv.

En övervägande majoritet av huvudmännen följer inte upp i vilken utsträckning elever med vilken kvalitet validering genomförs. Därmed finns risk för att elevers rätt till en kvalitetssäkrad validering sätts ur spel. Det kan i sin tur innebära att utbildningstiden för elever blir onödigt lång. Ur ett arbetsmarknadsperspektiv kan det betyda att tillgång till arbetskraft inte frigörs enligt lagstiftarens intentioner.

Huvudmännen följer upp om lärarna hos utbildningsanordnarna har legitimation. I övrigt saknas ofta en systematisk uppföljning av lärarnas kompetens och behovet av kompetensutveckling. Sammantaget visar vår granskning att huvudmännen själva har ett tillräckligt underlag för att kunna säkerställa att eleverna undervisas av yrkeslärare som i alla avseenden har den kompetens som erfordras. Främst gäller det kompetens inom områdena APL och validering samt arbete med värdegrunds- och jämställdhetsfrågor.

I denna granskning har vi inte undersökt arbetet med bedömning och betygssättning. Men det är svårt att bortse från de kvalitetsrisker som kan finnas även i detta sammanhang, sett mot bakgrund av en relativt svag uppföljning av yrkeslärarnas kompetens och behov av kompetensutveckling samt det faktum att många yrkeslärare saknar lärarutbildning.

Risk att information stannar hos rektorn

Huvudmännen har stor tillit till de kommunala rektorerna när det gäller att ansvara för uppföljning och utveckling av verksamheten på entreprenad. Utöver det ansvar som enligt skollag och övriga skolförfattningar åvilar rektorn när det gäller att leda den pedagogiska verksamheten och ansvara för skolenhetens kvalitetsarbete, visar vår granskning att rektorn ofta också ges en nyckelroll i huvudmannens uppföljning av den yrkesinriktade utbildningen på entreprenad. Inom ramen för den kommunala rektorns pedagogiska ledarskap sker mycket samverkan och dialog med de enskilda utbildningsanordnarna. Insatser för att stötta den enskilda utbildningsanordnarens kvalitetsutveckling görs. Huvudmännen förlitar sig ofta på att rektorn därmed har kontroll över verksamheten, trots att aktiviteter och åtgärder i mycket begränsad omfattning dokumenteras och förs vidare till huvudmannen. Exempelvis gäller detta kvalitetsfrågor som rör utbildningsanordnarnas arbete med APL, validering och betygssättning. Information om kvalitetsaspekter som gäller utbildningen på entreprenad tenderar alltså att "stanna hos" rektorn, istället för att föras vidare på ett systematiskt sätt till huvudmännen och utgöra underlag för analys och beslut om åtgärder.

En majoritet av utbildningsanordnarna behöver utveckla kvaliteten inom viktiga områden

Skolinspektionen kan utifrån granskningens resultat konstatera att det hos flertalet utbildningsanordnare finns behov av att säkerställa kvaliteten i de utbildningar som genomförs. Främst gäller det arbetet med APL och validering, men också yrkeslärarnas kompetens. Det kan också handla om de enskilda utbildningsanordnarnas uppföljning av detta arbete. Det är exempelvis ganska vanligt förekommande att utbildningsanordnarna inte har säkerställt att elevernas handledare i samband med APL, har de kunskaper och erfarenheter som behövs.

Validering genomförs sällan eller aldrig inom inriktningarna el och energi samt industriteknik. Många elever uppger att de inte fått information om vad validering är

och vad det innebär. Det är inte heller alltid som en genomförd validering får adekvata följder för eleven, exempelvis i form av en förkortad utbildningstid.

Det varierar i hög grad om utbildningsanordnarna ser till att yrkeslärare har tillräcklig kompetens för arbetet med APL och validering. Detta trots att det av intervjuer med yrkeslärare inte sällan framkommer att de saknar tillräcklig kompetens inom områdena. De flesta utbildningsanordnare har inte anordnat riktade kompetensutvecklingsinsatser i syfte att se till att yrkeslärarna har tillräckliga kunskaper för att kunna utmana stereotypa uppfattningar om manligt och kvinnligt.

Kvalitetsbrister i utbildningarna hade kunnat förebyggas med en bättre uppföljning och kontroll

Skolinspektionen kan sammantaget konstatera att entreprenadformen behöver uppmärksammas. Vår granskning visar att många huvudmän inte verkar ha övervägt hur uppföljningen och kontroll över avtalen behöver utformas för att säkerställa en ändamålsenlig styrning. Vi ser samtidigt att majoriteten av anordnarna inte har en hög kvalitet på ett antal områden. En mer utvecklad uppföljning och kontroll hade mycket sannolikt kunnat förebygga detta.

Ansvariga huvudmän behöver ta ett större ansvar för kvaliteten i de utbildningar som erbjuds genom enskilda utbildningsanordnare, och som en nödvändig förutsättning för detta utveckla arbetet med sin uppföljning.

Inledning

Under senare år har yrkesutbildningen för vuxna byggts ut. En stor del av regeringens kunskapslyft består av statligt finansierade utbildningar inom yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (regionalt yrkesvux).¹ Mellan år 2017 och 2018 ökade antalet individer som läser ett yrkesämne på gymnasial nivå från 86 000 till 93 000.² Arbetsmarknadsprognoser pekar på en fortsatt stor efterfrågan på personer med gymnasial yrkesutbildning, inte minst inom vård och omsorg samt teknikområdet.³ Detta talar för att fler kan komma att studera inom vuxenutbildningen framöver.

En påtaglig förändring är också att den kommunala vuxenutbildningen (komvux) har blivit alltmer upphandlad. Inom komvux har andelen kursdeltagare som studerar hos en extern utbildningsanordnare nära fördubblats under de senaste tio åren. År 2018 studerade mer än hälften (51 procent) av kursdeltagarna inom komvux hos en annan anordnare än kommunen.⁴ Variationen mellan olika regioner i landet är dock stor. Enligt Skolverket är det framför allt inom storstadsregionerna som många kommuner väljer att upphandla en stor del av sin vuxenutbildning.⁵

Samtidigt ser vi att elevgruppen i komvux är heterogen avseende kön, bakgrund och ålder. Bland elever inom regionalt yrkesvux är kvinnor i majoritet, 64 procent, men könsbalansen inom olika yrkesinriktningar varierar kraftigt.⁶ Vidare är alltför av eleverna inom komvux utlandsfödda⁷, vilket kan ställa delvis andra krav på utbildningarna – till exempel vad gäller validering och lärarkompetens.

Trots att vuxenutbildningen alltså berör stora elevgrupper och har genomgått förändringar, finns det i dag begränsat med studier och forskning om denna utbildningsform. Skolinspektionens erfarenheter indikerar dock att det kan finnas kvalitetsbrister inom vuxenutbildningen, såväl vad gäller huvudmännens uppföljning som utbildningarnas kvalitet.⁸ Erfarenheter från gymnasieskolans yrkesprogram pekar även på att det kan finnas särskilda risker för lägre kvalitet i yrkesutbildningar på gymnasial nivå, exempelvis vad gäller det arbetsplatsförlagda lärandet.⁹

Skolverket skriver i myndighetens lägesbedömning för 2017 att det behövs mer kunskap om hur vuxenutbildningen fungerar i praktiken. En aspekt som Skolverket bedömer som relevant att uppmärksamma är konsekvenserna av den ökande upphandlingen. Många olika utbildningsanordnare innebär en valfrihet för eleverna

¹ Prop. 2017/18:1 *Budgetpropositionen för 2018*.

² Skolverket (2019). *Elever, kursdeltagare och studieresultat i grundläggande och gymnasial vuxenutbildning år 2018*.

³ SCB (2017). *Trender och Prognoser 2017 – befolkningen, utbildningen, arbetsmarknaden med sikte på år 2035*.

⁴ Skolverket (2019). *Elever, kursdeltagare och studieresultat i grundläggande och gymnasial vuxenutbildning år 2018*.

⁵ Skolverket (2017). *Lägesbedömning 2017*.

⁶ Skolverket (2018) *Regionalt yrkesvux. Uppföljning 2018*.

⁷ Inom vuxenutbildningen totalt sett (exklusive sfi) är varannan elev, 50 procent, född utomlands. De utlandsföddas andel av eleverna har ökat med 10 procent under de senaste tio åren.

⁸ Se bl.a. Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*. Skolinspektionen (2015). *Distansutbildning vid kommunal vuxenutbildning*

⁹ Se bl.a. Skolinspektionen (2013). *Fördjupad tillsyn på yrkesprogram*.

men kan innebära svårigheter för huvudmännen att överblicka och styra utbildningen.¹⁰ Skolverkets statistik visar också att andelen lärare inom komvux med pedagogisk högskoleexamen är lägre hos externa anordnare än hos lärare anställda av kommuner.¹¹ Även forskning och andra studier pekar på behovet av att uppmärksamma vuxenutbildningens entreprenadlösningar. Bilder som förmedlas är att det finns stora variationer i kommunernas uppföljning och att det finns risk för kortsiktighet och ryckighet i utbildningarna.

Rättslig reglering

Den kommunala vuxenutbildningen regleras genom skollagen, förordning om vuxenutbildning, förordning om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning och genom läroplanen för vuxenutbildningen. För utförligare information och förklaring av vissa begrepp, se bilaga 2. Nedan följer en redogörelse för statliga satsningar på den yrkesinriktade vuxenutbildningen samt vilket ansvarsförhållande som gäller när huvudmannen upphandlar utbildning på entreprenad.

Ansvarsfördelning vid entreprenadform

Det är kommunen eller landstinget som är huvudman för kommunal vuxenutbildning.¹² Kommunen eller landstinget kan anordna utbildningen på tre olika sätt: i egen regi, genom entreprenad efter upphandling¹³ eller genom samverkansavtal¹⁴ med annan kommun eller annat landsting.¹⁵

Om det finns verksamhet som är utlagd på entreprenad har kommunen fortsatt kvar huvudmannaskapet, även om en enskild utbildningsanordnare utför utbildningen åt kommunen.¹⁶ Det innebär att kommunen alltjämt har kvar ansvaret för utbildningen. Exempelvis har kommunen som huvudman fortfarande kvar samma ansvar gentemot eleven som när man bedriver utbildning i egen regi.

I de fall kommunen ingår entreprenadavtal med en enskild utbildningsanordnare får den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter – till exempel att utfärda betyg – endast överlämnas till en utbildningsanordnare med betygsrätt.¹⁷ Vid undervisning på entreprenad överlämnar huvudmannen den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift, det vill säga att sätta betyg.¹⁸

¹⁰ Skolverket (2017). *Lägesbedömning 2017*.

¹¹ Skolverket (2018). *Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2018/19*.

¹² 2 kap. 2-1 §§ och 20 kap. 18 § skollagen

¹³ Kommunal vuxenutbildning genom entreprenad sker oftast genom offentlig upphandling. Det förekommer också ett antal kommuner som har gått över till en så kallad auktorisationsmodell. En sådan modell innebär att enskilda utbildningsanordnare ansöker hos en kommun om att bli auktoriserade för att bedriva vuxenutbildning i enlighet med de regler som kommunen har fastställt. Auktorisation föregås inte av upphandling utan sker löpande. Eleverna får i detta fall välja mellan olika anordnare, medan de enskilda utbildningsanordnarna inte är garanterade några elever.

¹⁴ Samverkansavtalet ska inte förväxlas med avtal mellan kommuner om att betala interkommunal ersättning (IKE) när en elev går en utbildning i en annan kommun.

¹⁵ 23 kap. § 1 skollagen

¹⁶ 23 kap. 1 § skollagen

¹⁷ 1 kap. 4 § förordningen om vuxenutbildning

¹⁸ 23 kap. 6 § skollagen

Kommunen har enligt kommunallagen ett uppföljningsansvar för verksamhet som är utlagd på entreprenad.¹⁹ Detta innebär att när skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. Vidare anger skollagen att varje huvudman ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁰

Skolinspektionens tidigare granskningar

Skolinspektionens erfarenheter genom tidigare granskningar indikerar att det kan finnas kvalitetsbrister inom vuxenutbildningen, framför allt vad gäller huvudmannens uppföljning men också i genomförandet av utbildningen. Detta gäller vuxenutbildningen generellt och inte endast upphandlad utbildning.

Svag uppföljning

Skolinspektionen har gjort flera granskningar som visar att huvudmännen behöver utveckla sin uppföljning av vuxenutbildning. En kvalitetsgranskning av distansutbildning inom komvux (2015) pekade på att endast ett fåtal av kommunerna i granskningen hade en uppföljning som höll en hög kvalitet. Det fanns kommuner i granskningen som i stort sett inte alls hade någon kontinuerlig kontakt med de enskilda utbildningsanordnarna eller följde upp utbildningen. Skolinspektionens bedömning var att kommunerna behöver skaffa sig en ökad kännedom om enskilda utbildningsanordnares verksamhet och följa upp att den håller hög kvalitet och möjliggör för eleverna att nå sina mål.²¹

Kommuners otillräckliga uppföljning av vuxenutbildning har Skolinspektionen lyft fram även i tidigare kvalitetsgranskning, till exempel i en granskning som undersökte hur kommunerna följer upp utbildningens effekter och betygsresultat (2009).²² Bristfällig uppföljning uppmärksammades också i en kvalitetsgranskning av grundläggande vuxenutbildning (2012)²³ samt i en granskning av lärlingsutbildning för vuxna (2013).²⁴

Även Skolinspektionens regelbundna tillsyn visar att många huvudmän behöver förbättra sitt arbete med att följa upp vuxenutbildningen. Inom ramen för 2018 års regelbundna tillsyn konstaterades brister, inte minst när det gäller huvudmannens arbete med att analysera de resultat som framkommer i uppföljningen och att genomföra nödvändiga åtgärder.²⁵

¹⁹ 10 kap. 8 § kommunallagen (2017:725)

²⁰ 4 kap. 3 § skollagen, Prop. (2009/10:165) *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet* s. 306-307

²¹ Skolinspektionen (2015). *Distansutbildning vid kommunal vuxenutbildning*.

²² Skolinspektionen (2009). *Ingen aning utan uppföljning – Hur 20 kommuner följer upp sin vuxenutbildning*.

²³ Skolinspektionen (2012). *Grundläggande vuxenutbildning – En granskning av uppföljning och anpassning av utbildningen*.

²⁴ Skolinspektionen (2013). *Arbetsplatsförlagt lärande – Lärlingsutbildningen för vuxna*.

²⁵ Skolinspektionen (2018). *Regelbunden tillsyn, huvudmannatillsyn, vuxenutbildning*.

I flera granskningar har Skolinspektionen alltså kunnat notera en bristfällig uppföljning av vuxenutbildning. Dock har myndigheten inte tidigare specifikt granskat huvudmännens uppföljning av vuxenutbildning på entreprenad i kombination med att de upphandlade verksamheterna också granskas.

Otillräcklig kvalitet i utbildningen

Skolinspektionen har relativt begränsade erfarenheter av granskning på verksamhetsnivå inom vuxenutbildning. De erfarenheter som finns pekar dock på att det kan finnas kvalitetsbrister och bekräftar vikten av att huvudmannen kontinuerligt följer upp utbildningarnas kvalitet.

Granskningen av distansutbildning vid kommunal vuxenutbildning (2015) visade bland annat att eleverna inte fick tillräcklig tillgång till lärares stöd och handledning och att den interaktion med andra elever som de skulle behöva för att nå ett djupare lärande, i stort sett var obefintlig.²⁶

Tydliga exempel på otillräcklig undervisning framgick också i Skolinspektionens tematiska tillsyn av enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt (2016). Många elever inom vård och omsorg som intervjuades, uppgav att de skulle behöva öva mer på praktiska moment, exempelvis blodprovstagnings. Det fanns också exempel på att elever fick utföra praktiska moment på sin APL utan sakkunnig handledning.²⁷

Även granskningen av lärlingsutbildning för vuxna (2013) visade på ett antal utvecklingsområden. Till exempel säkerställde inte skolan att handledarna hade tillräcklig kompetens. Validering av yrkeserfarenhet genomfördes knappast alls inom andra områden än vårdområdet.²⁸

Vidare pekar Skolinspektionens sammantagna erfarenheter från gymnasieskolans yrkesprogram på flera kvalitetsbrister i utbildningen, däribland otillräckligt lärarstöd och brister i det arbetsplatsförlagda lärandet.²⁹ Det kan inte uteslutas att liknande kvalitetsbrister även kan förekomma inom yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Avtalens utformning kan ha betydelse för utbildningens kvalitet

Granskningen av distansutbildning vid komvux visade att huvudmännens allmänt hållna avtal med enskilda utbildningsanordnare sällan ställde så specifika krav på distansutbildningen att huvudmannen kunde säkerställa att författningens krav på exempelvis individualisering och anpassning uppfylls. Avtalen var ofta allmänt hållna, vilket försvårade för huvudmännen att följa upp utbildningens kvalitet hos den enskilda utbildningsanordnaren. I granskningen förekom även exempel på avtal som slutits vid en så kallad upphandlingsenhet, utan att exempelvis en rektor med pedagogisk kompetens och kunskap om den aktuella utbildningsformen involverats.³⁰

²⁶ Skolinspektionen (2015). *Distansutbildning vid kommunal vuxenutbildning*.

²⁷ Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*.

²⁸ Skolinspektionen (2013). *Arbetsplatsförlagt lärande – Lärlingsutbildningen för vuxna*.

²⁹ Se bl.a. Skolinspektionen (2014). *Undervisning på yrkesprogrammen*. Skolinspektionen (2016). *Lärarstöd och arbetsformer i gymnasieskolans yrkesprogram*.

³⁰ Skolinspektionen (2015). *Distansutbildning vid kommunal vuxenutbildning*.

Även den tematiska tillsynen av utbildningsanordnare med betygsrätt uppmärksammade avtalens betydelse. Det var avtalsvillkoren mellan uppdragsgivaren och utbildningsanordnaren som i vissa fall styrde hur utbildningsanordnaren lade upp och bedrev utbildningen, i strid med bestämmelser som måste tillämpas. Exempelvis noterades en påfallande hög studietakt hos vissa anordnare, vilken styrdes av avtalen och inte av elevernas behov och förutsättningar. En konsekvens av den höga studietakten kunde bli att elever inte strävade efter ett högre betyg på grund av tidsbrist, och heller inte fick den utbildning de hade rätt till. Validering genomfördes inte i tillräcklig utsträckning eftersom det inte reglerades i avtalen.³¹

Utredningar och forskning

Trots att vuxenutbildningen omfattar stora elevgrupper och har förändrats över tid, finns det begränsat med forskning, utredningar och andra underlag om utbildningsformen. Skolverket konstaterar i myndighetens lägesbedömning 2017 att det behövs mer kunskap om hur vuxenutbildningen fungerar i praktiken och vilka utvecklingsbehov som finns.³² Även forskarröster pekar på behovet av fler studier inom området, inte minst vad gäller det som ibland kallas vuxenutbildningens marknadisering.³³ Nedan följer en kortare redogörelse för aspekter som tagits upp i utredningar och andra studier, med koppling till kommuners uppföljning av vuxenutbildning på entreprenad.

Stor spännvidd i kommunernas uppföljning av utbildning på entreprenad

En övergripande bild i forskning och utredningar är att variationerna i kommunernas uppföljning av komvux på entreprenad är stora, men att det behövs mer kunskap om hur de reella förhållandena faktiskt ser ut.

Skolverket framhåller att det i dag finns begränsat med underlag om vad den ökande upphandlingen av vuxenutbildning får för konsekvenser. Skolverket påpekar att många olika utbildningsanordnare innebär en valfrihet för eleverna, men att utvecklingen också kan göra utbildningen svår att överblicka och styra.³⁴

Bjursell et al. belyser delvis problematiken kring styrning och uppföljning i en akademisk studie över det kvalitetsarbete som pågår i kommunernas vuxenutbildning. Forskarna har intervjuat verksamhetsföreträdare för kommuner och konstaterar att det skiftar hur nära kontakt de intervjuade har med de olika externa utbildningsanordnarna av vuxenutbildning. Det finns de som i princip inte möter anordnarna annat än vid uppföljningen av det systematiska kvalitetsarbetet. Detta är vanligare i kommuner i storstadsområden. Andra kommunföreträdare har mer eller mindre regelbundna möten.³⁵

³¹ Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*.

³² Skolverket (2017). *Lägesbedömning 2017*.

³³ Se t.ex. Fejes, A. och Holmqvist, D. (2018). *Komvux som marknad*. Ingår i: Dahlstedt, M. & Fejes, A. (red.) (2018) *Skolan, marknaden och framtiden*. Lund: Studentlitteratur. Bjursell, C., Chaib, C., Falkner C. och Ludvigsson, A. (2015). *Kvalitetsarbete i vuxenutbildning*. ENCELL – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande. Rapport 1:2015

³⁴ Skolverket (2017). *Lägesbedömning 2017*. s. 71.

³⁵ Bjursell, C., Chaib, C., Falkner C. och Ludvigsson, A. (2015). *Kvalitetsarbete i vuxenutbildning*. ENCELL – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande. Rapport 1:2015. s. 68

Komvuxutredningens betänkande *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden* (SOU 2018:71) ger en liknande bild av kommunernas uppföljning av entreprenadverksamhet. Utredningen framhåller att kommuner har långtgående skyldigheter att kontrollera och följa upp verksamhet som lämnats över till en enskild utbildningsanordnare. Utredningen har dock fått signaler om att variationerna i kommunernas uppföljning av komvux på entreprenad är stora. Det som anges vara kärnan i detta problem är att kommunerna inte mår med att uppfylla den stora uppföljningsskyldigheten som följer med att överlåta skötseln av en kommunal angelägenhet till en enskild. Ytterligare ett problem uppges vara att vissa kommuner inte har en klar bild av omfattningen av det huvudmannaskap som finns kvar hos kommunen vid komvux på entreprenad. Man uppfattar att man lagt ut även delar av detta ansvar. Utredningen konstaterar även att avslöjanden i media rörande fusk och missförhållanden i samband med komvux på entreprenad, tyvärr stärker bilden av de svårigheter som kommunerna kan ha i fråga om kontroll och uppföljning av komvux på entreprenad.³⁶

Ett område som har aktualiserats med anledning av ett förändrat elevunderlag inom vuxenutbildningen är arbetet med validering. Valideringsdelegationens betänkande *En nationell strategi för validering* (SOU 2017:18) framhåller vikten av validering för inte minst nyanlända, men pekar också på att kommuner i stor uträkning saknar uppgifter om vilken validering som genomförs. Enligt utredningen kan detta delvis förklaras av att många kommuner lägger ut utbildningen på entreprenad.³⁷ Skolverkets erfarenheter av regionalt yrkesvux indikerar att många kommuner ställer krav på att de externa anordnarna ska kunna validera, men att kvalitet, utförande och omfattning av validering varierar mellan kommunerna.³⁸

En utmaning för kommuners uppföljning av entreprenadverksamhet kan vara att definiera kvalitetsmått som är välvägd mellan detaljer och helhet. Av Valfärdsutredningens betänkande *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning* (SOU 2017:38) framgår att för välfärdstjänster kan det vara komplicerat att formulera uppföljningsbara mål och kvalitetskrav. Utredningen framhåller att detaljerade krav kan innebära en tydlighet men också minska utrymmet för innovativa lösningar och leda till höga uppföljningskostnader. Detaljerade kontrakt kan även få konsekvensen att verksamheten inriktas på det som mäts och följs upp. Mindre detaljerade kvalitetskrav kan däremot ge utföraren större möjligheter att själv välja det bästa genomförandet, men kan samtidigt innebära en risk för att verksamheten utformas på ett sätt som inte följer upphandlarens intentioner. Vidare kan styrning mot resultat, i stället för detaljkrav, riskera att utföraren väljer att fokusera på delar som ger snabba resultat och undviker mer resurskrävande uppgifter.³⁹

Risker utifrån ett jämställdhetsperspektiv

Otillräcklig uppföljning, kortsiktiga lösningar och bristande kompetens i utbildningarnas genomförande kan också vara problematiskt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Yrkesutbildningar – såväl i gymnasieskolan som i vuxenutbildningen – är i hög grad könssegregerade, i kontrast till nationella målsättningar. En IFAU-studie

³⁶ SOU 2018:71 *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden*. s. 274

³⁷ SOU 2017:18 *En nationell strategi för validering*. s. 19-21, s. 54

³⁸ Skolverket (2018). *Regionalt yrkesvux. Uppföljning 2017*.

³⁹ SOU 2017:38 *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*. s. 163-168

uppmärksammar hur könsnormer reproduceras inom två gymnasiala yrkesutbildningar; vård och omsorg respektive bygg och anläggning. En slutsats är att kvinnor och män som är i minoritet kan mötas av stereotypa uppfattningar om kön, och i vissa fall motstånd. Inom båda inriktningarna byter elever av underrepresenterat kön utbildning i större utsträckning än elever som tillhör majoriteten. För att motverka att elever tappar motivation behöver genus beaktas i utbildningens alla delar, menar rapportförfattarna.⁴⁰

Sammantagen riskbild

Som vi redogjort för ovan pekar såväl Skolinspektionens erfarenheter som andra studier på att kommunernas uppföljning av vuxenutbildning på entreprenad kan variera i omfattning och kvalitet. Underlagen är dock begränsade och det finns behov av fler konkreta redogörelser av hur huvudmännen i praktiken arbetar för att följa upp och säkerställa kvaliteten i utbildningarna. Dessutom ser vi exempel från tidigare granskningar och studier som visar att kvaliteten i utbildningen hos externa anordnare kan vara otillräcklig.

Skolinspektionen konstaterar därför att det finns skäl att granska yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad. Vår bedömning är att entreprenadlösningarna kan innebära särskilda utmaningar för huvudmännens styrning och uppföljning av utbildningarna. När dessutom mer än hälften av komvuxeleverna studerar hos en annan anordnare än kommunen är det än mer angeläget att uppmärksamma denna utveckling. Det finns risk för att otillräcklig uppföljning kan få negativa konsekvenser för elevernas studiesituation och – på sikt – förutsättningar att utöva ett yrke. En huvudman som är aktiv i sin styrning kan identifiera brister och snabbare sätta in utvecklingsinsatser, vilket ger eleverna en bättre yrkesutbildning.

Syfte och frågeställningar

Kvalitetsgranskningen syftar till att granska kvaliteten i yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning hos enskilda utbildningsanordnare. Huvudfokus ligger på om och hur huvudmannen säkerställer att utbildningen är av god kvalitet. För att uppfylla syftet ska följande frågeställningar besvaras i granskningen:

1. I vilken utsträckning följer huvudmannen för yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning upp utbildningens kvalitet hos enskilda anordnare?
2. I vilken utsträckning arbetar utbildningsanordnaren för att eleverna får en yrkesinriktad utbildning av god kvalitet?

Granskningens genomförande

Granskningsobjekt i denna kvalitetsgranskning har varit kommunala huvudmän för yrkesinriktad vuxenutbildning på entreprenad. Skolinspektionen har besökt 16 kommunala huvudmän och för varje huvudman en eller flera enskilda utbildningsanordnare, som anlitats av respektive huvudman. Sammantaget har 30 verksamhetsbesök hos 16 olika enskilda utbildningsanordnare gjorts i granskningen.

⁴⁰ IFAU (2013) *Vara med i gänget? – Yrkessocialisation och genus i två gymnasieprogram*

Granskningen avgränsas till utbildningar inom tre yrkesinriktningar: vård och omsorg; industriteknik samt el och energi. Vidare har granskningen haft ett särskilt fokus på APL och validering samt yrkeslärares kompetens – både vad gäller utbildningsanordnarnas arbete och huvudmannens uppföljning.

Granskningen har omfattat intervjuer med elever, yrkeslärare, ansvarig för APL, ansvarig för validering, ansvarig chef för verksamheten hos enskild utbildningsanordnare samt rektor och representant för huvudmannen. Skolinspektionen har också inför skolbesöken tagit del av relevanta dokument gällande huvudmannens uppföljning samt utbildningsanordnarnas arbete. Varje huvudman har efter avslutat besök fått ett beslut där Skolinspektionen redovisat iakttagelser samt inspektionens bedömning. En fördjupad analys av den insamlade empirin från alla granskade verksamheter har utgjort underlag för de övergripande resultat som presenterats i denna rapport. Mer information om granskningens genomförande finns att läsa i bilaga två.

Kvalitetsgranskningens iakttagelser

Nedan följer vår redovisning av de iakttagelser vi gjort i granskningen. Först beskriver vi de iakttagelser som gäller kvaliteteten på huvudmännens uppföljning. Dels på en övergripande nivå, dels avseende APL, validering samt yrkeslärarnas kompetens. Därefter övergår vi till att redovisa de iakttagelser vi gjort när det gäller kvaliteteten i utbildningsanordnarnas arbete med APL, validering och yrkeslärarnas kompetens.

Huvudmannens uppföljning är inriktad på nyckeltal men missar kvalitativa aspekter

Granskningen visar att huvudmännens uppföljning inte är tillräckligt ändamålsenlig när det gäller att fånga och bedöma kvaliteten på den utbildning som bedrivs i entreprenadform. Det kan handla om att viktiga delar av utbildningen inte följs upp tillräckligt eller att resultat i form av statistik och nyckeltal inte analyseras eller kompletteras med information om verksamhetens kvalitet. Detta innebär risk för att huvudmännen inte i tillräcklig grad identifierar risker och eventuella kvalitetsbrister, vilket medför att de saknar förutsättningar att vidta adekvata åtgärder för att säkerställa kvaliteten i den utbildning som de ansvarar för.

Dock ska sägas att det, dessa brister till trots, ändå hos majoriteten av huvudmännen finns ett övergripande system för kontinuerlig uppföljning av utbildningen hos enskilda utbildningsanordnare. Huvudmännens uppföljning omfattar uppföljning utifrån kraven i avtalen och i övrigt fokusområden som identifierats som viktiga. Flertalet huvudmän använder sig av elevenkäter som utgångspunkt för uppföljningen. I en del fall är uppföljningspunkterna återkommande och återfinns i checklistor. Återkopplingen till den politiska nivån sker ofta i form av redovisad statistik och nyckeltal.

Få lektionsobservationer och platsbesök görs sällan oanmält

Vanligen omfattar huvudmännens uppföljning av utbildningsanordnarna ett uppföljningsbesök per halvår eller per kvartal. Vid besöken deltar oftast den kommunala rektorn och andra företrädare för huvudmännen, exempelvis vuxenutbildningschef, controller eller verksamhetsutvecklare. Vid uppföljningsbesöken träffar huvudmannen företrädare för utbildningsanordnarens ledning och ibland också lärare och elever. Hos ett fåtal huvudmän genomför också ansvariga politiker besök i verksamheten. Dessa besök är förberedda av tjänstemän och utgår från en förutbestämd agenda med specifika frågor.

Endast ett mindre antal huvudmän kompletterar dock de planerade besöken med oanmälda besök hos de enskilda anordnarna utifrån en förbestämd struktur där de

intervjuar elever, lärare och ledning. Bara företrädare för två huvudmän uppger att de genomför besök på lektioner.

Skolinspektionen kan också konstatera att den återkoppling som ges till de enskilda utbildningsanordnarna efter genomförda platsbesök varierar – såväl till form som innehåll. Om brister gentemot avtalen framkommer så finns det för huvudmännen möjligheter att med hjälp av avtalen använda sig av sanktioner som exempelvis uppsägning av avtal. Utöver dessa sanktionsmöjligheter återkopplar huvudmännen brister och utvecklingsområden i varierad omfattning och på olika sätt.

Återkoppling utifrån genomförda platsbesök sker hos majoriteten av huvudmännen i form av protokoll, minnesanteckningar eller e-post och en del huvudmän kompletterar också detta med muntlig återkoppling och ibland med krav om särskilda åtgärder eller information om utvecklingsområden till anordnarna. Omkring en tredjedel av huvudmännen ger en mer utvecklad återkoppling, där utvecklingsområden formuleras i ett särskilt dokument som också oftast återkopplas muntligen och där huvudmännen begär återkoppling av vidtagna åtgärder. I några fall saknas dock helt återkoppling till utbildningsanordnarna.

Flera huvudmän ger i granskningen uttryck för att avtalen är allmänt hållna, vilket enligt dem försvårar en uppföljning som fångar de kvalitativa aspekterna av den upphandlade verksamheten, exempelvis när det gäller APL, validering och yrkeslärarnas kompetens. Därutöver uppger flertalet huvudmän att nuvarande metoder för uppföljning skulle kunna utvecklas för att i högre grad fånga den upphandlade verksamhetens kvalitet. Exempelvis ser ett par huvudmän det som önskvärt att få syn på hur arbetet i utbildningen och undervisningen ”de facto sker” eller ”hur arbetet sker kvalitativt i undervisningen”. Flera huvudmän tar upp att fler besök i verksamheten, däribland på lektioner, och utvecklade metoder för intervjuer är områden att utveckla för en mer kvalitativ uppföljning.

Sammantaget konstaterar Skolinspektionen att huvudmännen genom platsbesök och övrig uppföljning ofta inte lyckas synliggöra kvaliteten i den upphandlade verksamheten i tillräcklig omfattning när det gäller de granskade områdena APL, validering och yrkeslärarnas kompetens, men också när det gäller hur exempelvis undervisningen bedrivs. Det kan därför hos huvudmännen finnas behov av att se över och utveckla metoder och tillvägagångssätt för att bättre fånga, bedöma och återkoppla kvaliteten i den upphandlade verksamheten.

Analys av resultat saknas ofta

Hos flera huvudmän pågår diskussioner om vad som är rimligt att redovisa till den politiska nivån i huvudmännens styrkedja och hur mycket information och på vilken detaljnivå ansvariga politiker ska informeras. Flertalet huvudmän beskriver svårigheten att beskriva kvaliteten i verksamheten hos de enskilda utbildningsanordnarna och att det är en utmaning att utveckla en pedagogisk beskrivning av verksamheten där kvalitativa aspekter tas upp.

Uppföljningen på huvudmannanivå redovisas ofta genom kvantitativa nyckeltal, som exempelvis avhopp från studier, genomströmning i utbildningen, elever i arbete efter studierna, andel legitimerade lärare samt betygsresultat. Enstaka exempel finns på att de kommunala rektorerna begär analyser av nyckeltal från de enskilda utbildningsanordnarna lokalt, och att denna information överlämnas till huvudmannens aggregerade kvalitetsredovisning. Men vår granskning visar att det på

huvudmannanivå oftast saknas en analys av vad redovisade nyckeltal innebär för verksamheten, sett ur ett kvalitativt perspektiv.

Vi har också noterat att det hos några huvudmän förekommer att statistik och nyckeltal redovisas "på totalen". Det kan innebära att huvudmannens totala vuxenutbildning, alltså i egen regi och på entreprenad slås ihop eller så kan statistik som gäller samtliga utbildningar hos en enskild utbildningsanordnare, eller samtlig utbildning som är utlagd på entreprenad redovisas tillsammans. Därmed går det inte att utläsa resultaten för en specifik utbildning inom kommunal vuxenutbildning på entreprenad.

Det är tydligt att man på huvudmannanivån har ett fokus på kvantitativ information och nyckeltal. Flera huvudmän uppger att det är svårare att följa upp och dokumentera de kvalitativa aspekterna av utbildningen, jämfört med de kvantitativa. Likaså att de ser svårigheter i att ta fram relevanta nyckeltal som kan relateras till kvalitetsaspekter. Både huvudmän och kommunala rektorer uppger att det finns behov av att på den politiska nivån i högre grad följa upp med kvalitativ information och analys, för att man på ett systematiskt sätt ska kunna visa på verksamhetens kvalitet och vidta åtgärder som behövs.

Vid avsaknad av analys av vad redovisad statistik och nyckeltal beror på och hur denna information kan relateras till verksamhetens kvalitet, begränsas huvudmannens möjligheter att få en helhetsbild av verksamhetens kvalitet. Därutöver riskerar huvudmannen att inte få syn på risker och eventuella brister i verksamheten. Exempelvis följer flera huvudmän upp verksamheten genom att kontrollera att APL och validering genomförs i verksamheten, men utan att följa upp och analysera kvalitetsaspekter inom dessa områden på ett systematiskt sätt. Detta får till följd att underlag för utvecklingen av utbildningen därmed saknas. Till exempel kan det saknas underlag från besök kring hur verksamheten genomförs i praktiken.

Avtalen är allmänt hållna och ger inte stöd för styrning eller uppföljning av utbildningen

Flertalet huvudmän har avtal som begränsar eller försvårar möjligheten till uppföljning av verksamhet på entreprenad. Det kan till exempel handla om att avtalen är allmänt hållna och att kvalitetskrav inte anges i tillräcklig omfattning i avtalen. Några huvudmän beskriver en kultur av tillit till att de enskilda utbildningsanordnarna levererar kvalitet enligt skolförfattningarnas krav, som en förklaring till att avtalen inte utformats med tillräcklig tydlighet.

Exempelvis kan det av avtalen framgå att APL och validering ska genomföras, men inte med vilken kvalitet. Det finns också avtal, där huvudmannen inte har tydliggjort att APL ska genomföras även om huvudmännen avsett detta, vilket givetvis försvårar huvudmännens uppföljning. Det förekommer också att huvudmän för fram kvalitetskrav på utbildningarna "vid sidan av avtalen", till exempel genom rektors kommunikation med utbildningsanordnaren.

Flertalet huvudmän uppger att det pågår en översyn av nuvarande avtal, inför nästkommande upphandlingsomgång. Detta eftersom huvudmännen under innevarande avtalsperiod kunnat konstatera att avtalens utformning har försvårat arbetet med uppföljning – samtidigt som huvudmännen identifierat brister i utbildningen. De huvudmän som nu ser över sina avtal, avser att inför kommande avtalsperiod förtydliga inte bara *vad* som ska genomföras och följas upp, utan också *hur*. Detta genom att ställa tydliga "skall-krav" avseende kvalitet i genomförandet.

Flera huvudmän uttrycker att erfarenheten av att upphandla och följa upp utbildning i entreprenadform, har gett dem insikter som de kommer att ta tillvara inför nästkommande upphandling och avtalsskrivande. En huvudman säger att de har upphandlat utbildning på entreprenad under en tioårsperiod och att de under denna tid har justerat och utvecklat modellen för uppföljning genom att anpassa förfrågningsunderlag och avtal till en välfungerande struktur för uppföljning.

Vi har också mött huvudmän som säger sig vara nöjda med sina avtal och som anser att de ger förutsättningar för en ändamålsenlig uppföljning. Exempelvis har dessa huvudmän tydliggjort uppföljningen genom att avtalen innehåller preciserade kvalitetskrav och genom att uppföljningen utgår från en checklista, som är kopplad till avtalens kvalitetskriterier. Värt att nämna är också att dessa huvudmän framhåller vikten av att det i upphandlingsprocessen finns tillgång till kunskap som gäller kvalitetsfrågor inom det specifika utbildningsområdet, vilket har medfört att avtalen omfattats av adekvata kvalitetsindikatorer.

Risk att information stannar hos rektorn

Huvudmännen har stor tillit till de kommunala rektorerna när det gäller att ansvara för uppföljning och utveckling av verksamheten på entreprenad. Utöver det ansvar som åvilar rektorn när det gäller att leda den pedagogiska verksamheten och ansvara för skolenhetens kvalitetsarbete enligt skollag och övriga skolförfattningar, visar vår granskning att rektorn ofta också ges en nyckelroll i huvudmannens uppföljning av den yrkesinriktade utbildningen på entreprenad. Inom ramen för den kommunala rektorns pedagogiska ledarskap sker mycket samverkan och dialog med de enskilda utbildningsanordnarna. Insatser för att stötta den enskilda utbildningsanordnarens kvalitetsutveckling görs. Huvudmännen förlitar sig ofta på att rektorn därmed har kontroll över verksamheten, trots att aktiviteter och åtgärder i mycket begränsad omfattning dokumenteras och förs vidare till huvudmannen. Exempelvis gäller detta kvalitetsfrågor som rör utbildningsanordnarnas arbete med APL, validering och betygssättning.

Vi har mött företrädare för flera huvudmän som själva identifierat risker med att till övervägande del förlita sig på att rektorn sköter uppföljningen. Några huvudmän säger att kunskapen om utbildning på entreprenad ofta stannar hos de kommunala rektorerna. I några fall beskriver huvudmannen det som att rektorn följer upp utifrån "egna kvalitetskriterier", eftersom entreprenadutbildningarna inte följs upp på huvudmannanivå i tillräcklig omfattning. I något fall beskrivs rektors uppföljning som "den mjuka, den informella men ständigt förekommande uppföljningen". En annan bild är att rektorn sägs ha en "konsultativ roll" gentemot den upphandlade verksamheten och att funktionen att kontrollera och följa upp verksamheten inte är tillräckligt utvecklad.

Skolinspektionen konstaterar att detta sammantaget medför risk för att uppföljningen blir personberoende och att huvudmännen går miste om väsentlig information.

Den kommunala rektorn har en komplex roll gentemot entreprenadutbildningarna

Vår granskning ger exempel på att den kommunala rektorsrollen inom ramen för den upphandlade verksamheten är komplex. Det finns förväntningar på rektorn som pedagogisk ledare samtidigt som rektorn ofta ges en kontrollerande funktion.

En huvudman beskriver utmaningen för rektorn att ansvara för det pedagogiska ledarskapet och "behöva gå in och visa hur arbetet ska göras", och samtidigt ha en uppföljande och kontrollerande roll. "Konsten är att få anordnaren att förstå rektorns olika roller som polis, brandman och sjukvårdare".

Flertalet rektorer beskriver tillit och dialog i förhållande till utbildningsanordnarna som en bra metod för att styra och leda verksamheten samt säkerställa kvalitet. Likaså ser de en fördel i att arbetet präglas av rutiner som fungerar i vardagen och som är lösningsfokuserade. En majoritet av huvudmännen och utbildningsanordnarna framhåller också att en stöttande och kontinuerlig dialog mellan de enskilda utbildningsanordnarna och den kommunala rektorn är en framgångsfaktor, sett ur ett kvalitetsutvecklingsperspektiv. Inte sällan säger sig huvudmännen vilja stödja de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med utveckling, snarare än att kontrollera dem. Flera utbildningsanordnare betonar också att huvudmannens uppföljning är välfungerande när den utgår från engagemang, tillit samt en ömsesidig vilja att utveckla kvaliteten och ge stöd vid behov. En kommunal rektor uppger att hen tidigare haft erfarenhet av uppföljning med hjälp av checklistor, men att det bli mer effektivt att arbeta med tillit och dialog för att kunna stödja utbildningsanordnarna.

Samtidigt är det också så att flertalet utbildningsanordnare och en del huvudmän efterfrågar en högre grad av närvaro av de kommunala rektorerna. Man uppger att rektorer inte är synliga i verksamheten i tillräcklig omfattning. Vidare att det förekommer att rektorn endast besöker verksamheten på förekommen anledning, när ett besvärligt läge uppkommit eller en brist identifierats. Som utbildningsanordnare önskar man ha en tätare kontakt för att exempelvis diskutera utvecklingsområden och få stöd. Det finns också förväntningar på att rektorn ska förtydliga vad huvudmannen vill ha ut av uppföljningen.

Granskningen visar att rektorer också är medvetna om att en tydligare dokumentation av arbetet behöver göras, "vi bara ändrar och så fungerar det bra", säger en kommunal rektor angående att insatser sker samtidigt som de inte dokumenteras. Även huvudmän ser behov av att förtydliga rektorsrollen, då i förhållande till huvudmannens uppföljning. Dessa huvudmän betonar i sammanhanget att det är väsentligt att skilja den stödjande och tillitsbaserade rektorsrollen från den mer affärsmässiga, när det gäller uppföljning gentemot kraven i avtalen. Vi har sett exempel på huvudmän som har tillsatt en annan huvudmannafunktion än rektorn, i syfte att genomföra uppföljning av kvalitet och avtalstrohet hos de enskilda utbildningsanordnarna.

Skolinspektionen kan sammantaget konstatera att rektors funktion i huvudmannens uppföljning inte alltid är tydlig, vilket riskerar att påverka och begränsa huvudmannens information.

Betydande begränsningar i huvudmännens uppföljning av APL

Granskningen visar att en majoritet av huvudmännen inte i tillräcklig grad följer upp och försäkrar sig om att uppfylla väsentliga kvalitetsaspekter vad gäller att de enskilda utbildningsanordnarna har en APL-verksamhet av god kvalitet. Det finns också exempel på huvudmän som inte alls eller i mycket begränsad omfattning följer upp APL. Det varierar bland huvudmännen om olika kvalitetsaspekter följs upp på huvudmannanivå, till exempel kursplanernas innehåll kopplat till APL, lärares

förutsättningar att arbeta med APL, kartläggning av APL-platser och om handledarna har tillräcklig kunskap och erfarenhet för sitt uppdrag. Till detta kommer att få huvudmän följer upp att utbildningsanordnarna själva har ett kvalitetsarbete i syfte att utveckla kvaliteten på APL.

Kvalitetskrav för APL som förekommer i avtalen

Vi har tidigare har konstaterat att avtalen är allmänt hållna. Granskningen visar dock att ett vanligt förekommande krav är att minst 15 procent av utbildningstiden ska vara förlagd till APL. Andra kvalitetskrav som förekommer i avtalen kan handla om att samtliga enskilda utbildningsanordnare som erbjuder yrkesutbildning ska ha ett nära samarbete med aktuell bransch samt vara väl förtrogna med hur branschen utvecklas och hur arbetsmarknaden ser ut.

Det förekommer samtidigt exempel på huvudmän som inte har avtalat om något annat än att 15 procent av utbildningen ska utgöras av APL och därutöver huvudmän som inte har angett några krav alls. Det är inte vanligt att krav i avtalen ställs exempelvis om att handledare ska ha tillräcklig kunskap och erfarenhet för uppdraget, att APL-plasterna ska kartläggas eller hur APL motsvarar kursernas innehåll.

Uppföljningen av kraven brister

Det förekommer ganska ofta att huvudmännen inte systematiskt följer upp om anlitade handledare har genomgått handledarutbildning. Skälet för detta uppges vara att det är ont om APL-platser och att det därför är svårt att kräva att handledare har genomgått handledarutbildning.

Vi har mött flera huvudmän som säger att uppföljningen av APL utgör ett utvecklingsområde och en del av dessa huvudmän anser också att de behöver förtydliga de krav som gäller APL i avtalen, inför kommande avtalsperiod. En huvudman uttrycker att när det gäller uppföljningen av APL, så "sitter huvudmannen i baksätet". Detta eftersom de förlitar sig på anordnarna och deras uppföljning istället för att ha en egen systematisk uppföljning av APL-verksamheten.

I några fall har huvudmännen fått upp ögonen för behovet av uppföljning av APL-arbetet. Anledningen är att de upptäckt att de enskilda utbildningsanordnarna inte har lyckats ordna APL-platser för samtliga elever.

Vår granskning visar vidare att det finns huvudmän som kontrollerar att eleverna erbjuds en APL som omfattar 15 procent, samtidigt som andra huvudmän endast förlitar sig på att detta sker. Det finns också huvudmän som noterat och reagerat på att APL förläggs i slutet av utbildningen i samband med gymnasiearbetet. Samtidigt "godkänner" andra huvudmän detta sätt att organisera APL, eftersom de bedömer att det bland annat gagnar eleverna och deras möjligheter till anställning. Detsamma kan sägas gälla det faktum att APL tenderar att valideras inom ramen för vård- och omsorgsutbildningen. Några huvudmän följer upp detta specifikt medan andra huvudmän konstaterar att så kallad APL-validering sker, utan att vidta några särskilda åtgärder för att följa upp företeelsen.

Olika metoder för att följa upp APL – men ofta inte tillräckliga

Vanligt förekommande bland de granskade huvudmännen är att de genomför en elevenkät bland eleverna hos de enskilda utbildningsanordnarna, där frågor om elevernas uppfattning av genomförd APL omfattas. Det är däremot vanligtvis inte tydligt hur enkätresultaten konkret används i syfte att analysera hur väl APL-verksamheten fungerar i praktiken. Det förekommer också att huvudmän uppdrar åt de

enskilda utbildningsanordnarna att beskriva området APL i en årlig kvalitetsredovisning. Ofta är dock kvalitetsaspekter som gäller APL vagt beskrivna och ofta saknas en tydlig struktur i redovisningen.

En annan mer reaktiv form av uppföljning förekommer, genom att huvudmännen eller rektorer tar del av elevers klagomål som gäller verksamheten inom APL. På så vis får de kännedom om och kan åtgärda eventuella brister.

Det är mycket vanligt att den kommunala rektorn följer upp kvalitetsaspekter som gäller APL, men att informationen som framkommer inte dokumenteras och rapporteras vidare till huvudmannen.

Flertalet huvudmän, och i synnerhet de som är knutna till vård- och omsorgsskolle, hänvisar till att kvalitetssäkring och uppföljning av APL sker genom att utbildningsanordnare som de skrivit avtal med, är knutna till branschorganisationer. När huvudmännen hänvisar till att branschorganisationerna följer upp kvaliteten i APL, genomför de oftast samtidigt inga egna systematiska uppföljningar och kan därför inte dra några slutsatser när det gäller kvaliteten hos de enskilda utbildningsanordnarna som de ansvarar för.

I granskningen förekommer dock exempel på huvudmän som genomför stickprov när det gäller de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med APL, exempelvis i syfte att kontrollera att anlitade handledare har genomgått handledarutbildning.

Svag uppföljning av validering på huvudmannanivå

Granskningen visar att en övervägande majoritet av huvudmännen inte i tillräcklig grad följer upp och försäkrar sig om att väsentliga kvalitetsaspekter avseende validering uppfylls av de enskilda utbildningsanordnarna. Till detta kommer att få huvudmän följer upp att utbildningsanordnarna själva har ett kvalitetsarbete i syfte att utveckla kvaliteten som gäller validering.

Bristfällig reglering i avtal

Validering regleras sällan i förfrågningsunderlag och avtal utöver att det anges att validering eller validerande förhållningssätt ska tillämpas. En övervägande majoritet av huvudmännen anger inte hur valideringen ska genomföras. Enstaka huvudmän lyfter själva att de behöver förtydliga i avtalen vad validering innebär och hur man förväntar sig att den ska genomföras.

Granskningen visar att en övervägande andel huvudmän inte alls eller i mycket begränsad omfattning följer upp de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med validering. Några av huvudmännen följer exempelvis upp att validering genomförs, men inte kvaliteten i det arbete som utförs. Samtidigt anger några huvudmän att uppföljning av validering hanteras av den kommunala rektorn. I de flesta fall lyfts dock inte rektorns insikter i verksamheten systematiskt vidare till huvudmannanivån.

Svårigheter i uppföljningen av validering

Flera huvudmän uppger att det är svårt att följa upp både om validering sker och med vilken kvalitet den genomförs, bland annat därför att de inte har upprättat administrativa system för detta ändamål. Några huvudmän beskriver svårigheter i att

analysera redovisade valideringsresultat. Detta eftersom det från utbildningsanordnarna ofta saknas tydlig information om huruvida eleverna har validerat kurser eller delar av kurser eller om eleven helt enkelt har genomfört en kurs i en snabbare takt.

Flertalet huvudmän anger att anledningen till att de inte följer upp de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med validering är att validering förekommer i liten omfattning. Därmed saknas även information om orsakerna till att validering inte genomförs. En huvudman uttrycker att de kanske inte följer upp validering tillräckligt specifikt – att de visserligen pratar med de enskilda utbildningsanordnarna om validering i samband med uppföljningsbesök, men att det inte gjorts tillräckligt tydligt.

Det finns enstaka exempel på huvudmän som har en välfungerande uppföljning av de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med validering. En huvudman ingår exempelvis i ett regionalt nätverk för validering och har en kommunalt anställd valideringssamordnare som följer upp samtlig validering som sker under huvudmannens ansvarsområde. Samordnaren genomför också möten med anordnare i egen och upphandlad regi, där erfarenheter utbyts och metoder för validering från olika sektorer kvalitetssäkras och sprids. Huvudmannen uttrycker att de visserligen är nöjda med att uppföljningen fungerar, men inte när det gäller resultatet. Huvudmannen menar att det bland de enskilda utbildningsanordnarna borde finnas förutsättningar att validera fler elever och att det finns behov av att utveckla valideringsprocessen ytterligare.

Huvudmännen följer upp den formella kompetensen men inte behovet av kompetensutveckling

Granskningen visar att flertalet huvudmän inte i tillräcklig grad följer upp väsentliga kvalitetsaspekter vad gäller att yrkeslärarna hos utbildningsanordnarna har tillräcklig kompetens. Flertalet huvudmän koncentrerar sin uppföljning till yrkeslärarnas formella kompetens. Det sker framför allt genom att ta del av de enskilda utbildningsanordnarnas personalförteckningar och de anställda yrkeslärarnas CV, där dessas eventuella behörighet och legitimation samt yrkeserfarenhet framgår.

Offa krav på formell lärarkompetens i avtalen

Flertalet huvudmän ställer krav på att yrkeslärarna ska vara legitimerade och behöriga eller att det bland yrkeslärarna ska finnas en andel som är behöriga och har legitimation. Några få huvudmän ställer krav på att de enskilda utbildningsanordnarna redovisar hur de ska säkerställa att yrkeslärarna utbildar sig för att skaffa legitimation, om de inte har det vid anställning. Andra huvudmän ser det som önskvärt att yrkeslärarna är behöriga och har legitimation, men menar att de inte kan ställa detta krav, på grund av att marknaden för legitimerade yrkeslärare försvårar rekrytering. Granskningen visar att få huvudmän ställer krav i avtalen när det gäller yrkeslärarnas kompetens utöver krav på formell behörighet.

Flera av de granskade huvudmännen säger sig se ett behov av att ställa tydligare krav på obehöriga yrkeslärares kompetens och utbildningsanordnarnas arbete med kompetensutveckling. Skäl som anges är att om yrkeslärarna saknar pedagogisk utbildning innebär det en risk, till exempel när det gäller bedömning och betygssättning.

Enstaka huvudmän, men långt ifrån alla, begär i samband med upphandling att det ska finnas rutiner för arbetet med betygssättning hos de enskilda utbildningsanordnarna. Detta för att säkerställa att yrkeslärare som saknar legitimation ges förutsättningar att sätta betyg i enlighet med gällande bestämmelser.

Några få av de granskade huvudmännen kräver att de enskilda utbildningsanordnarna ska ha platschefer med rektorskompetens, detta för att underlätta den kommunala rektorns styrning och ledning av verksamheten. Detta anges av huvudmannaföreträdare vara särskilt viktigt när det saknas behöriga yrkeslärare hos de enskilda utbildningsanordnarna.

Behov av kompetensutvecklings följs inte upp

De flesta huvudmän följer inte upp yrkeslärarnas behov av kompetensutveckling. Det förekommer dock exempel på att huvudmän följer upp den kompetensutveckling som ges till icke legitimerade yrkeslärare. Detta kan ske genom att utbildningsanordnarna rapporterar kompetensutvecklingsinsatser inom ramen för huvudmannens uppföljningsbesök. Eller genom en redovisning i den kvalitetsredovisning som huvudmannen begär in.

En del huvudmän hänvisar till att den kommunala rektorn följer upp yrkeslärarnas kompetens och behov av kompetensutveckling. Detta innebär dock inte en formell uppföljning och dokumentation på huvudmannanivå. Snarare kan det sägas ske inom ramen för rektorns verksamhetsansvar. Flera kommunala rektorer för till exempel pedagogiska samtal med yrkeslärare hos de enskilda utbildningsanordnarna, vilket kan innefatta behovet av kompetensutveckling. Eller så sker det kontinuerligt i samband med exempelvis arbetsplatsträffar, där kommunala rektorer ibland deltar.

Huvudmännen har olika uppfattningar om sitt ansvar vid entreprenad

Som framgår av ovan varierar det om och hur huvudmännen tar ansvar för yrkeslärarnas kompetens och kompetensutveckling genom uppföljning. Vi kan konstatera att det tycks som att entreprenadformen innebär att huvudmännen ser olika på om de också ska eller kan bidra till kompetensutveckling för att förbättra kvaliteten i utbildningen. Granskningen visar att det finns en stor spännvidd i hur huvudmännen ser på möjligheten att bidra till yrkeslärarnas kompetensutveckling. Några huvudmän anger att de inte har personalansvar för de enskilda utbildningsanordnarnas yrkeslärare och att kompetensutveckling därmed är de enskilda utbildningsanordnarnas ansvar.

Men vi har i vår granskning också mött flera huvudmän som aktivt bjuder in till, eller ställer krav på att yrkeslärarna ska delta i, den kompetensutveckling som anordnas av huvudmannen. Kompetensutvecklingsinsatserna sker då ofta tillsammans med lärare som är anställda av huvudmännen i egen regi. Det kan exempelvis handla om bedömning och betygssättning, digitalisering eller elever i behov av stöd. Flera huvudmän anger att arbetet med att se till att yrkeslärarna har tillräcklig kompetens, är ett gemensamt ansvar för huvudmannen och de enskilda utbildningsanordnarna. Exempelvis uttrycker en kommunal rektor att avtalet visserligen ställer krav på att de enskilda utbildningsanordnarna ska se till att yrkeslärarna har en god kompetens, men att det är bättre att rektorn hjälper till istället för att peka med hela handen – för att snabbt komma vidare, för elevernas skull.

Några enstaka huvudmän framhåller att det är väsentligt med ett långsiktigt och gemensamt arbete för att säkerställa yrkeslärares kompetens, men att denna ambition delvis motverkas av korta avtalstider.

Flertalet anordnare behöver förbättra kvaliteten

Granskningen visar att det hos en majoritet utbildningsanordnare finns behov av att säkerställa kvaliteten i de utbildningar som genomförs. Främst gäller det arbetet med APL och validering, men också yrkeslärares kompetens. Det kan också handla om att de enskilda utbildningsanordnarnas uppföljning av detta arbete behöver utvecklas. Av granskningen framgår att det är vanligt förekommande att utbildningsanordnarna inte har säkerställt att elevernas handledare i samband med APL har de kunskaper och erfarenheter som behövs. Därutöver visar granskningen att validering genomförs sällan eller aldrig inom inriktningarna el och energi samt industriteknik. Många elever uppger också att de inte fått information om vad validering är och vad det innebär. Och det är inte alltid som en genomförd validering får adekvata följder för eleven, alltså en förkortad utbildningstid. Det varierar också i hög grad om utbildningsanordnarna ser till att yrkeslärare har tillräcklig kompetens och kunskap för arbete med APL och validering.

Att en majoritet av anordnarna behöver utveckla kvaliteten i utbildningarna pekar på vikten av att ansvariga huvudmän följer upp kvaliteten på verksamhetsnivå.

Nedan följer en redogörelse för de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med APL, validering och yrkeslärares kompetens.

Lärare saknar tid för APL-planering och uppföljningsbesök

Granskningen visar att yrkeslärare hos flera utbildningsanordnare inte har tillräckliga förutsättningar för sitt arbete med elevernas APL. Även om det hos en majoritet av utbildningsanordnarna finns en tydlig ansvarsfördelning och rutiner för arbetet med APL, brister arbetet ofta genom att utbildningsanordnarna inte ger yrkeslärarna tillräckliga förutsättningar att i praktiken följa dessa. Främst gäller det arbetet med att planera för elevens lärande på varje arbetsplats och att ha kontakt med handledare och elev i samband med APL-perioden. Yrkeslärare hos en del anordnare har inte tillräckligt med tid avsatt för att kunna genomföra uppföljningsbesök hos elev och handledare. Syftet med dessa besök är att följa upp elevernas lärande men också att säkerställa att APL håller en god kvalitet.

Elever inom el och energi och industriteknik möter färre utbildade handledare

Vår granskning visar att hos de flesta utbildningsanordnarna har man sett till att eleverna har fått genomföra APL, men dock inte hos alla. Ett fåtal utbildningsanordnare som tillhandahåller el- och energiutbildningen, uppger de att de på grund av en försäkringsproblematik inte har någon möjlighet att erbjuda eleverna APL

inom inriktningen nätverks- och supporterteknik. Dock kan Skolinspektionen samtidigt konstatera att andra utbildningsanordnare har kunnat erbjuda APL inom samma inriktning.

Vår granskning visar att flertalet av de enskilda utbildningsanordnarna arbetar för att se till att anlitade handledare har genomgått handledarutbildning. Detta i syfte att säkerställa att de har kunskap om vad som förväntas av dem inom ramen för uppdraget. En övervägande majoritet av utbildningsanordnarna ställer därför krav på att anlitade handledare ska ha genomgått Skolverkets handledarutbildning. Flera utbildningsanordnare erbjuder därutöver företagen handledarutbildning i egen regi och nära nog samtliga informerar om Skolverkets handledarutbildning.

Trots dessa insatser varierar den faktiska tillgången till utbildade handledare mycket mellan de olika yrkesinriktningarna. Inom vård- och omsorgsutbildningen är det mycket god tillgång till utbildade handledare. Detta eftersom utbildningarna är anslutna till branschorganisationen vård- och omsorgscollege som har rutiner som säkerställer att anlitade handledare genomgår handledarutbildning. När det gäller yrkesinriktningarna el och energi respektive industriteknik är det en majoritet av utbildningsanordnarna som i praktiken inte kräver att anlitade handledare genomgår handledarutbildning. Flera utbildningsanordnare uttrycker istället att de får vara tacksamma för de APL-platser de får. En utbildningsanordnare säger att de riskerar en god relation till företagen om de skulle kräva att handledarna har genomgått handledarutbildning. Vi har dock också mött utbildningsanordnare som uppger att företag ställer sig positiva till att utbilda handledare och att de efter genomförd handledarutbildning mer kontinuerligt tar emot elever.

Sammantaget är det vanligt förekommande att handledare för elevernas APL inom el och energi samt industriteknik saknar handledarutbildning. Till detta kommer att flertalet utbildningsanordnare inte arbetar systematiskt för att säkerställa att handledarna är lämpliga. Berörda utbildningsanordnare, framförallt inom el och energi samt industriteknik, hänvisar istället till att de tidigare har anlitat handledarna och att de därför vet att de är lämpliga - utan att en särskild kartläggning har genomförts.

Kursmålen tydliggörs sällan inför APL inom el och energi samt industriteknik

En övervägande majoritet av utbildningsanordnarna inom ramen för vård- och omsorgsutbildningarna tydliggör för elever och handledare att APL ska genomföras inom ramen för vissa kurser, samtidigt som de också tydliggör vilka kursmål som ska omfattas. Detta är inte fallet inom ramen för utbildningarna i el och energi samt industriteknik, där det inte är lika vanligt förekommande att utbildningsanordnarna på ett tydligt sätt kommunicerar vilka kursmål som omfattas inom ramen för APL.

Flera elever som vi mött och som studerar inom ramen för el och energi eller industriteknik uttrycker att de inte vet vilka kursplanemål som styr APL och att upplägget på APL snarare är beroende av vad arbetsplatsen kan erbjuda. En elev uttrycker att verkligheten är något annat än skolan, och att de därför får arbeta med det som finns att göra på arbetsplatsen.

Granskningen visar att flertalet utbildningsanordnare inom inriktningarna el och energi samt industriteknik förlägger APL till slutet av utbildningen, i anslutning till

elevernas gymnasiearbete. I samband med detta har flera utbildningsanordnare tagit fram matriser med moment nedbrutna från kursplanemål som eleverna kan genomföra på APL. Det är dock sällan på förhand bestämt för den enskilda eleven och handledaren vilka kursplanemål elevens APL ska utgå ifrån. Istället anpassas elevernas APL till vad företagen kan erbjuda. Det påverkar förutsättningarna för yrkeslärarna och handledarna att kunna kommunicera målen och måluppfyllelse med eleverna. En utbildningsanordnare uppger exempelvis att det är företagets aktuella uppdrag som avgör vilka uppgifter eleverna får genomföra. Som utbildningsanordnare kan de inte kräva av företagen att APL ska knytas till specifika kursplanemål.

APL eller "bara" praktik?

Som vi beskriver ovan förlägger flertalet utbildningsanordnare inom utbildningarna el och energi och industriteknik APL till slutet av utbildningen. APL genomförs då före eller i samband med gymnasiearbetet. Flera utbildningsanordnare uttrycker att det är bra för eleverna att ha inhämtat så mycket kunskap som möjligt när de genomför APL. Vidare säger man att om APL förläggs sent i utbildningen ges eleverna goda möjligheter till anställning. Att eleverna före APL gör klart "teorin" och sedan gör sin "praktik", kan resultera i en anställning. Det finns också anordnare som uppger att de genom branschsamverkan kommit fram till att APL ska förläggas till slutet av utbildningen tillsammans med gymnasiearbetet, detta för att eleverna ska bli anställningsbara. Ett argument som framkommit i granskningen för att förlägga APL till slutet av utbildningen inom el och energi, är att det underlättar för eleverna att få en lärlingsplats. En utbildningsanordnare uttrycker i sammanhanget att APL egentligen inte behövs, eftersom det blir "kaka på kaka" i förhållande till lärlingsutbildningen. Flertalet av de elever som vi mött i granskningen har varit nöjda med sin APL, eller praktik som en del av dem uttrycker det. I de fall APL förlagts sent i utbildningen, som en avslutning, verkar inte eleverna se det som en nackdel. Snarare ser de en fördel i att det kan underlätta för dem att få en lärlingsplats eller anställning.

Skolinspektionen konstaterar att när utbildningsanordnare förlägger APL till slutet av utbildningen och utan en tydlig koppling till kursplanemål, innebär det en tydlig risk att APL snarare blir en praktik som inte tydligt styrs utifrån kursplanerna.

Saknas ofta en systematisk kartläggning av APL-platserna

Granskningen visar att flertalet av utbildningsanordnarna inte genomför en systematisk kartläggning av de arbetsplatser som anlitas för APL. Den kunskap som finns hos utbildningsanordnarna om arbetsplatserna är ofta personbunden.

Ganska vanligt är att det efter avslutad APL ställs frågor till eleven om arbetsplatsen, till exempel genom elevenkäter. Det kan också vara signaler från elever och yrkeslärare, när APL inte har fungerat tillfredsställande, som kan föranleda någon form av kartläggning. Yrkeslärare uppger också ofta att de genom sin egen yrkeserfarenhet eller genom egna kontakter inom branschen, har kännedom om de arbetsplatser som anlitas. Utbildningsanordnare som är knutna till vård- och omsorgscollege hänvisar till att kartläggning av APL-platser framför allt sker inom ramen för de regionala och ibland kommunala samordnarnas arbete. Detta utan att de alltid vet hur kartläggningen går till eller vad den visar.

Det förekommer endast i begränsad omfattning en kartläggning som tar hänsyn till arbetsplatsens lämplighet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Utbildningsanordnarna uppger ofta att de har personlig kännedom om arbetsplatserna och att de vet eller antar att de flesta företag arbetar med värdegrundsfrågor. Till exempel att företag med en ojämn fördelning av män respektive kvinnor arbetar för och välkomnar arbetstagare av det underrepresenterade könet. Vi har dock mött elever som beskriver en hård jargong på sina APL-platser samt att det framför allt är den äldre generationen inom de mansdominerande yrkena som står för en olämplig jargong.

Sällan eller aldrig validering inom el och energi samt industriteknik

Skolinspektionens granskning visar att validering framför allt förekommer inom vård- och omsorgsutbildningar och att det som mest frekvent valideras är APL inom ramen för kursen vård- och omsorgsarbete 1. Inom utbildningar för el och energi samt industriteknik förekommer validering mycket sällan eller aldrig. Flera utbildningsanordnare uppger att elever som är aktuella för validering istället genomför den i Arbetsförmedlingens regi.

Även om en stor andel utbildningsanordnare har utarbetat rutiner och ansvarsfördelning samt modeller för arbetet med validering, så tillämpas de sällan inom ramen för el och energi samt industriteknik. I sammanhanget kan nämnas att flertalet utbildningsanordnare inte systematiskt följer upp sitt arbete med validering. Flera av dessa utbildningsanordnare hänvisar till att det inte finns ett behov av att följa upp validering eftersom så få elever är aktuella för validering.

Granskningen visar att det varierar om och hur eleverna får information om validering. En del utbildningsanordnare informerar om validering, medan andra inte gör det. Några anordnare hänvisar till att de tror, men inte säkert vet, att huvudmännen informerar eleverna om validering i samband med att de antas till utbildning.

Flertalet intervjuade elever uppger dock att de inte har fått information om vad validering är och vad den innebär.

Validering sker i alla kurser – men oftast endast i teorin

En stor andel utbildningsanordnare uppger att validering kan ske, eller i alla fall borde kunna ske, i samtliga kurser inom utbildningen. Flertalet anordnare uppger dock att de inte har genomfört validering i samtliga kurser i praktiken. Detta ska ses mot bakgrund av att validering sällan förekommer inom de granskade yrkesinriktningarna el och energi samt industriteknik.

Osäkerhet kring begreppet validering

Skolinspektionen kan i granskningen konstatera att det bland flertalet utbildningsanordnare finns en osäkerhet kring begreppet validering. "Många pratar om validering, men få vet vad det innebär" säger exempelvis en utbildningsanordnare. Flera utbildningsanordnare nämner i sammanhanget begreppet *validerande förhållningssätt*, och menar att det är en form av individanpassning av elevernas studietakt. "Det blir nästan som en validering", enligt en utbildningsanordnare. Här hänvisar man till att elever kan studera i snabbare takt. Flera utbildningsanordnare säger

också att elever kan få tidigarelägga en examinering av sina kunskaper och bli betygssatta i en kurs. Skolinspektionen konstaterar att detta tillvägagångssätt inte innebär validering – istället är det exempel på en flexibel och individanpassad undervisning i enlighet med vad som enligt styrdokumentet ska erbjudas inom vuxenutbildningen.

I detta sammanhang kan vi notera att de flesta utbildningsanordnare vi mött, både i de fall de genomför validering eller tillämpar vad de kallar ett validerande förhållningssätt, uppger att det finns förutsättningar för att förkorta utbildningstiden. Motsatsen förekommer också. Skäl som anges för att inte kunna anpassa utbildningstiden genom att exempelvis förkorta den, är exempelvis att rätten till studiestöd från CSN påverkas negativt. Ett annat skäl kan vara utbildningsanordnarens upplägg av utbildningen, som innebär att eleverna måste invänta nästa kursstart om de är klara med en kurs. Detta kan innebära att eleverna får göra studieuppehåll och istället arbeta. En utbildningsanordnare uttrycker att ”vi är en del av problemet, men problemet är också kommunen och CSN, systemet är för stelt”.

Viss kompetensutveckling inom APL och validering

Granskningen visar att det bland utbildningsanordnarna är vanligt att följa upp yrkeslärares behov av kompetensutveckling på individnivå. Exempelvis i samband med att yrkeslärare tar eget initiativ till kompetensutveckling eller i medarbetarsamtal. Flertalet utbildningsanordnare identifierar också yrkeslärares behov av kompetensutveckling på systemnivå, till exempel inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet samt utifrån utbildningsföretagens omvärldsbevakning.

Det varierar dock om utbildningsanordnarna ser till att yrkeslärarna har tillräcklig kompetens för arbetet med APL och validering. Istället för att följa upp yrkeslärares kunskaper inom APL och validering, hänvisar utbildningsanordnarna ofta till att yrkeslärares tidigare erfarenheter och nuvarande kontakter med arbetsplatser ger dem tillräcklig kompetens. Detta trots att yrkeslärare i intervjuer inte sällan uppger att de saknar tillräcklig kompetens inom områdena.

Granskningen visar dock också att yrkeslärare hos flera utbildningsanordnare har genomgått Skolverkets webbaserade utbildning för APL eller validering. Exempel finns också på lärare som deltar i högskoleutbildningar som gäller arbete med APL och validering. Några huvudmän anordnar kompetensutveckling som gäller APL eller validering tillsammans med Skolverket och en del utbildningsanordnare utvecklar valideringsverktyg tillsammans med branschen.

Sällan kompetensutveckling inom värdegrund och jämställdhet

De flesta utbildningsanordnare saknar riktade kompetensutvecklingsinsatser för att se till att yrkeslärarna har tillräckliga kunskaper för att kunna utmana stereotypa uppfattningar om manligt och kvinnligt. Flertalet utbildningsanordnare inom el och energi samt industriteknik uppger att de, utöver enhetens generella likabehandlingsarbete, inte ser något behov av att ta upp frågor om stereotypa uppfattningar när det gäller könsnormer. Enligt anordnarna bemöts eleverna som individer, inte utifrån kön, och det råder nolltolerans mot kränkningar. Andra utbildningsanordnare säger att de inte arbetar systematiskt med jämställdhetsfrågor, men att de tar upp frågan om behov uppstår.

Elever som studerar vård och omsorg uppger att de anser att deras lärare har kompetens att undervisa om jämställdhets- och värdegrundsfrågor och att dessa perspektiv ofta tas upp i undervisningen, exempelvis i samband med kurser och inför elevernas APL. När det gäller elever som studerar industriteknik eller el och energi, tycker en del elever att lärarna har kompetens att prata om frågor som gäller jämställdhet och värdegrund. Sådana perspektiv tas enligt eleverna hos de allra flesta utbildningsanordnarna dock endast upp vid enstaka tillfällen, exempelvis när frågor om verksamhetens likabehandlingsplan tas upp. En del elever ger uttryck för att frågor om jämställdhet borde tas upp i samband med utbildningen och inför APL.

Utvecklingsområden

Av denna rapport framgår att de flesta av de granskade huvudmännen behöver stärka kontroll och uppföljning. Detta så att orsaker till eventuella kvalitetsbrister synliggörs och kan åtgärdas. Till exempel är uppföljningen kvantitativt inriktad på nyckeltal, men den kvalitativa uppföljningen behöver utvecklas. Huvudmännens uppföljning omfattar inte heller viktiga delar av utbildningen, till exempel utbildningsanordnarnas arbete med APL, validering och yrkeslärarnas kompetens. Vidare saknas ofta en analys av redovisade nyckeltal eller identifierade kvalitetsbrister. Huvudmännen har visserligen ofta en tydlig struktur för uppföljningen, men eftersom huvudmännen inte får en heltäckande bild av verksamhetens kvalitet, saknas ett tillräckligt underlag för att vidta kvalitetshöjande åtgärder.

Av granskningen framgår också att flertalet utbildningsanordnare behöver utveckla arbetet med APL och validering. För några av verksamheterna gäller också att arbetet för att säkerställa yrkeslärares kompetens behöver utvecklas. Det är enligt Skolinspektionen sannolikt att en svag kontroll och uppföljning påverkar att det finns en svag kvalitet hos anordnarna när det gäller vissa aspekter.

För två av de granskade huvudmännen har Skolinspektionen bedömt att arbetet fungerar väl och dessa huvudmän har i sina beslut inte erhållit några utvecklingsområden. Två av huvudmännen har fått beslut med ett utvecklingsområde och övriga tolv huvudmän har fått utvecklingsområden för båda de frågeställningar som granskningen omfattar. Några återkommande förbättringsområden anges nedan.

Huvudmännens uppföljning av yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad

- Huvudmannen behöver i sin uppföljning inkludera de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med APL och validering.
- Huvudmannen behöver tydliggöra för den enskilda utbildningsanordnaren hur huvudmannens uppföljning sker och vad som ingår i uppföljningen.
- De resultat som uppföljningen visar behöver analyseras av huvudmannen.
- Uppföljningen behöver dokumenteras och ligga till grund för huvudmannens kontinuerliga arbete med att utveckla kvaliteten.

Den enskilda utbildningsanordnarens arbete för en yrkesinriktad utbildning av god kvalitet

- Huvudmannen behöver säkerställa att den enskilda utbildningsanordnarens arbete med APL och validering håller en god kvalitet.
- Huvudmannen behöver säkerställa att yrkeslärare har tillräcklig kompetens för arbetet med APL och validering samt för arbetet med jämställdhet.
- Huvudmannen behöver säkerställa att anordnaren kontinuerligt följer upp, utvärderar och utvecklar kvaliteten på arbetet med APL och validering.
- Huvudmannen behöver säkerställa att alla elever får information om möjligheten att validera utbildningen eller delar av utbildningen.

Sammantaget anser Skolinspektionen att huvudmännen behöver stärka den kvalitativa uppföljningen så att den i högre grad ger ett underlag för att bedöma verksamhetens kvalitet i praktiken. I detta är även systematiska verksamhetsbesök, såväl anmälda som oanmälda, och en kvalitativ återkoppling till utbildningsanordnaren viktiga delar.

Avslutande diskussion

Elever som går en yrkesinriktad vuxenutbildning har rätt till en utbildning av hög kvalitet som ger kunskaper och färdigheter för arbetslivet och fortsatta studier. Under senare år har yrkesutbildningen för vuxna byggts ut. Ytterligare en förändring är att den kommunala vuxenutbildningen blivit alltmer upphandlad och genomförs i entreprenadform. Antalet elever har ökat och elevgruppen är heterogen avseende kön, bakgrund och ålder. Sammantaget har många elever och nya elevgrupper fått tillgång till yrkesutbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden.

En förändrad målgrupp av elever med olika behov och förutsättningar kan innebära utmaningar för huvudmän och utbildningsanordnare. Skolinspektionens tidigare erfarenheter, men också andra studier, har visat att kommunernas uppföljning av vuxenutbildning på entreprenad kan variera i omfattning och kvalitet. Vidare att kvaliteten i utbildningen hos externa anordnare kan vara otillräcklig. Skolinspektionen kan, utifrån den nu aktuella kvalitetsgranskningens resultat, konstatera att riskbilden till stor del bekräftas.

Kvalitetsbrister i utbildningarna kräver en utvecklad uppföljning på huvudmannanivå

Vår granskning visar att huvudmännens uppföljning av yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad är relativt svag. Bland annat gäller det uppföljningen av de enskilda utbildningsanordnarnas arbete med främst APL och validering, men även lärarnas kompetens. Granskningen visar också att en majoritet av utbildningsanordnarna behöver utveckla kvaliteten i de utbildningar som de enskilda utbildningsanordnarna erbjuder. Främst gäller det arbetet med APL och validering, men också yrkeslärarnas kompetens. Dessa resultat understryker vikten av att ansvariga huvudmän behöver ta ett större ansvar för att följa upp utbildningarnas kvalitet. Huvudmännen behöver kunna identifiera risker och eventuella brister för att kunna vidta åtgärder på kort och lång sikt – detta för att vuxenutbildningens elever ska få den utbildning de har rätt till. Som en grund för uppföljningen behöver huvudmannen ta fram ändamålsenliga avtal och se till att dessa följs.

APL styrs inte tillräckligt utifrån regelverkets bestämmelser

En övervägande majoritet av huvudmännen följer inte i tillräcklig omfattning upp arbetet med APL i förhållande till styrdokumentens intentioner. Det kan betyda att huvudmännen inte har en tydlig bild av hur kursmålen styr utbildningen, huruvida handledare på APL-platserna har kunskap och erfarenhet för ändamålet eller om APL genomförs av skollagstiftningens värdegrund.

Att dessa risker i realiteten föreligger visas av vår granskning. Betydande skillnader i kvalitet finns när det gäller hur utbildningsanordnarna planerar, genomför och följer upp arbetet med APL. Enskilda utbildningsanordnare har ofta begränsad tillgång till APL-platser och flera utbildningsanordnare, framför allt inom inriktningarna el och energi samt industriteknik, uppger att de inte kan ställa krav på att anlita

handledare har genomgått handledarutbildning för uppdraget eller att de kan bestämma vilka kursmål APL ska omfatta. Detta innebär att APL anpassas till vad arbetsplatserna kan erbjuda istället för vad styrdokumentet kräver.⁴¹

Detta kan belysas med följande exempel. Om APL förläggs till slutet av elevernas utbildning, vilket granskningen visar är ganska vanligt, kan det innebära att APL blir mer som en praktik – istället för ett lärande inom kurser eller delar av kurser. Dessutom innebär det att eleverna redan betygssatts i utbildningens kurser och att visade kunskaper under APL inte tas med i lärarnas underlag för betygssättning.

Det finns såväl huvudmän som enskilda utbildningsanordnare som hänvisar till att detta sätt att organisera APL ger eleverna de bästa möjligheterna att få en anställning efter avslutad utbildning. Detta kan sägas innebära att man tillämpar en pragmatisk strategi, som innebär en risk för att delar av styrdokumentet åsidosätts.

Elevens rätt till validering riskeras att sättas ur spel

En övervägande majoritet av huvudmännen följer inte upp i vilken utsträckning eller med vilken kvalitet validering genomförs. Om huvudmännen inte följer upp arbetet med validering och vid behov vidtar åtgärder som säkerställer god kvalitet, finns det risk för att elevens rätt till en kvalitetssäkrad validering sätts ur spel. Det kan i sin tur innebära att utbildningstiden för elever blir onödigt lång. Ur ett arbetsmarknadsperspektiv kan det betyda att tillgång till arbetskraft inte frigörs enligt lagstiftarens intentioner.

Granskningen visar att validering sker i mycket begränsad omfattning, med undantag av validering inom yrkesområdet vård och omsorg. Det kan givetvis finnas skäl till detta, men vi kan konstatera att ingen av huvudmännen följt upp och utrett orsakerna till att det görs så få valideringar. Därmed har man som huvudman heller inte säkerställt att alla elever som har rätt till validering också erbjuds denna möjlighet.

Risk för att yrkeslärare saknar den kompetens som erfordras

När det gäller andelen legitimerade yrkeslärare visar granskningen att den är högre inom yrkesområdet vård och omsorg än inom el och energi samt industriteknik. Det förekommer också enskilda utbildningsanordnare som helt saknar legitimerade yrkeslärare i den granskade verksamheten, och att även lokalt ansvariga chefer saknar rektorsutbildning.

Huvudmännen följer upp om yrkeslärarna hos utbildningsanordnarna har legitimation eller yrkeserfarenhet och i några fall också om utbildningsanordnarna arbetar för att yrkeslärare ska utbilda sig för att erhålla legitimation. I övrigt saknas ofta en systematisk uppföljning av yrkeslärarnas kompetens. I sammanhanget ska dock framhållas att huvudmännens rektorer ofta för dialog med de enskilda utbildningsanordnarna när det gäller behov av kompetensutveckling och ibland genomför kompetenshöjande insatser. Andra huvudmän säger sig inte ha mandat att styra över de enskilda lärarnas kompetens, eftersom de inte är arbetsgivare, och hänvi-

⁴¹ När det gäller vilka kurser eller delar av kurser som ska förläggas till arbetsplatser är det den kommunala rektorn som ska fatta beslut. Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning, kap 2 § 27

sar till de enskilda utbildningsanordnarnas ansvar. Sammantaget visar vår granskning att huvudmännen sällan har ett tillräckligt underlag för att kunna säkerställa att eleverna undervisas av yrkeslärare som i alla avseenden har den kompetens som erfordras.

Till detta kommer att de enskilda utbildningsanordnarnas kvalitetsarbete ofta brister när det gäller att följa upp samt styra och leda yrkeslärarnas behov av kompetensutveckling. Främst gäller det kompetens inom områdena APL och validering samt arbete med värdegrunds- och jämställdhetsfrågor. Långt ifrån alla yrkeslärare som saknar legitimation, särskilt inom yrkesområdena el och energi samt industri-teknik, utbildar sig för att få legitimation.

Om såväl huvudmannens uppföljning av yrkeslärarnas kompetens som de enskilda utbildningsanordnarnas kvalitetsarbete brister, finns det risk för att arbetet med APL och validering inte genomförs i enlighet med gällande bestämmelser. Dessutom föreligger risk för att frågor som rör värdegrund och jämställdhet inte integreras i elevernas utbildning.

Yrkesprogramsutredningens betänkande *Välja yrke* (2015:97) framhåller vikten av utbildade yrkeslärare, inte bara för undervisning i yrkeskunskaper utan också för kompetensen att förmedla skolans värdegrund. Utredningen tar upp att elever som har gjort ett otraditionellt utbildningsval kan vara särskilt utsatta under sitt arbetsplatsförlagda lärande. En problematik är att få av yrkeslärarna arbetar med att förankra värdegrunden hos APL-handledarna.⁴²

I denna granskning har vi inte undersökt arbetet med bedömning och betygssättning. Men det är svårt att bortse från de kvalitetsrisker som kan finnas, sett mot bakgrund av en relativt svag uppföljning av yrkeslärarnas kompetens och det faktum att många lärare saknar lärarutbildning.

Tänkbara förklaringar till resultatbilden

Allmänt hållna avtal

Flertalet huvudmän hänvisar till att deras uppföljningsarbete försvåras av att huvudmännens avtal med de enskilda utbildningsanordnarna inte i tillräcklig omfattning tar sikte på förväntad kvalitet hos de enskilda utbildningsanordnarna. Exempelvis omfattas inte avtalen hos flertalet huvudmän av kvalitetsaspekter som gäller APL, validering och yrkeslärarnas kompetens. Att det är svårt att formulera kvalitetskrav och följa upp dessa inom välfärdssektorn är något som tas upp i en statlig utredning, *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*.⁴³ Vidare framhålls att till skillnad från mer tekniska verksamheter som till exempel gäller byggnation och sophämtning, där det viktiga framför allt är *vad* som görs, är det avgörande inom vård, skola och omsorg *hur* det görs.⁴⁴

Om de löst hållna avtalen har sin grund i att huvudmännen har en stor tillit till att utbildningsanordnarna genomför en utbildning av god kvalitet eller om man helt enkelt – på grund av svaga avtal – tvingas förlita sig på de enskilda utbildningsanordnarna, kan vi inte avgöra. Vi kan dock konstatera att många huvudmän själva

⁴² SOU 2015:97 *Välja yrke*

⁴³ SOU 2017:38 *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*, s. 13-16

⁴⁴ Ibid. s. 13

ser behov av att styra upp sina förfrågningsunderlag och avtal inför kommande upphandlingar.

I sammanhanget kan vi notera att Skolinspektionens tidigare granskning av kommunal vuxenutbildning har visat att huvudmän tenderar att i lägre grad fokusera på uppföljning av vuxenutbildning, jämfört med exempelvis grundskoleutbildning.⁴⁵ Vidare delegeras ofta strategiska frågor till rektorn utan vare sig stöd eller uppföljning.⁴⁶ Följden kan bli att kvalitativa aspekter som gäller utbildningen hanteras framför allt på verksamhetsnivå och av rektorn.

Detta verkar även kunna gälla kommunal yrkesinriktad vuxenutbildning på entreprenad, visar vår granskning. När det gäller vuxenutbildningen på entreprenad tilldelas den kommunala rektorn ofta en nyckelroll och ses ofta som en garant för att de enskilda utbildningsanordnarna levererar kvalitet i den utbildning de tillhandahåller. Information om viktiga kvalitetsaspekter som gäller utbildningen på entreprenad förs inte alltid vidare på ett systematiskt sätt till huvudmännen, som därmed saknar förutsättningar för att kunna identifiera risker, eventuella kvalitetsbrister och vidta åtgärder.

Forskare pekar på att i upphandlad utbildning tenderar rektorn att få funktionen VD istället för rollen som rektor.⁴⁷ Om då avtalen inte i tillräcklig grad anger vilken kvalitet som krävs, torde det vara svårt för den kommunala rektorn att styra och följa upp verksamheten utöver det som avtalet har reglerat. Bjursell et al. belyser i sin forskning att befogenhetsgränser riskerar att bli otydliga i huvudmannens förhållande till en upphandlad verksamhet. Detta illustreras genom en huvudmannaföreträdare som beskriver svårigheten att förhålla sig till de enskilda utbildningsanordnarna. Ska man som huvudman hålla sig på distans och kontrollera? Eller ska man "blanda sig i verksamheten" och samtidigt behålla en "rågång"? Huvudmannaföreträdaren ger vidare uttryck för att det är viktigt att tydliggöra huvudmannens och de enskilda utbildningsanordnarnas ansvar, så att inte dubbelstyrning uppstår – exempelvis genom att man som huvudmannaföreträdare går in och blir chef över lärarna.⁴⁸

I detta sammanhang ska nämnas att både utbildningsanordnare och huvudmän i vår granskning framhåller den kommunala rektorns stöttande förhållningssätt samt kontinuerliga och närvarande ledarskap som en framgångsfaktor när det gäller kvalitetsutvecklingen av den yrkesinriktade kommunala vuxenutbildningen på entreprenad. Men det finns också huvudmän som pekar på risker med den tillitsbaserade och stöttande styrningen, genom att den riskerar att bli otydlig och att det därför finns behov av en mer affärsmässig form av uppföljning gentemot kraven i avtalen.

Skolinspektionen kan konstatera att det ena inte utesluter det andra. I rektors uppdrag enligt skollagen ingår att leda den pedagogiska verksamheten och ansvara för skolenhetens kvalitetsarbete, vilket givetvis underlättas av att avtalen innefattar viktiga kvalitetsaspekter. Men att huvudmannen har tillit till att rektor fullföljer sitt

⁴⁵ Skolinspektionen. *Årsrapport 2018- skillnader i skolkvalitet och strategisk styrning*, 2018, sid 6

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Fejes, A. och Holmqvist, D. (2018). *Komvux som marknad*. Ingår i: Dahlstedt, M. & Fejes, A. (red.) (2018) *Skolan, marknaden och framtiden*. Lund: Studentlitteratur. Bjursell, C., Chaib, C., Falkner C. och Ludvigsson, A. (2015), sid 89

⁴⁸ Bjursell, C., Chaib, C., Falkner C. och Ludvigsson, A. (2015). *Kvalitetsarbete i vuxenutbildning*. ENCELL – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande. Rapport 1:2015. s. 77

uppdrag enligt skollagen kan inte utgöra en acceptabel förklaring till att huvudmannen inte ser till att upprätta ändamålsenliga avtal som följs upp. Detta eftersom huvudmannen ytterst har ansvaret för att säkerställa utbildningens kvalitet. Skolinspektionen menar också att stöd och tillit inte är tillräckliga styrmedel i ett system med konkurrens och en mångfald av olika utbildningsaktörer – det behövs också kontroll och uppföljning.

Den sammantagna bilden av vår granskning är att många huvudmän inte verkar ha övervägt hur uppföljningen – och som grund för detta avtalen – behöver utformas för att säkerställa en ändamålsenlig styrning av den yrkesinriktade kommunala vuxenutbildningen på entreprenad. Att detta ställer vissa ”nya” krav på huvudmännen konstateras i den i statliga utredningen, *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*.⁴⁹ Skillnaden kan sägas utgöra den mellan direkt och indirekt styrning. När verksamhet bedrivs i egen regi kan huvudmännen direkt styra verksamheten genom att formulera mål och bestämma hur dessa ska uppnås. När verksamhet överläts på enskilda utbildningsanordnare är styrmedlen annorlunda och mer indirekta eftersom mål och andra politiska intentioner behöver omformuleras till krav och villkor i avtal.

Svårighet att analysera nyckeltal

Granskningen har visat att huvudmännen i sin uppföljning till stor del fokuserar på resultat av utbildningen där nyckeltal och statistik förväntas indikera om resultat uppfylls eller inte. Detta stämmer överens med forskning som visar att denna form av ”hård uppföljning” är ett vanligt inslag i kvalitetsarbete i vuxenutbildning och att resultaten ofta redovisas utan bearbetning eller tolkning.⁵⁰ Nyckeltalen kan exempelvis gälla elevernas betygsresultat, genomströmning i utbildningen och huruvida eleverna har en anställning efter genomgången utbildning. Dock saknas, som vi tidigare konstaterat i granskningen, ofta en analys och handlingsplan på huvudmannanivå som i tillräcklig grad tar sikte på utbildningarnas kvalitativa aspekter samt vilka utvecklingsbehov som finns och bör prioriteras, sett ur ett huvudmannaperspektiv.

Erfarenheter från många kommuner visar att just analysen av resultatindikatorer är den svåra delen i styrning och uppföljning. Detta konstateras av Sveriges Kommuner och Landsting som också beskriver att kommuner befinner sig på olika nivå när det gäller att använda redovisade nyckeltal som gäller resultat i sin styrning.⁵¹ Att analysera betyder att resultatindikatorer ska tolkas i förhållande till uppsatta mål. Det innebär att siffror ska översättas till kunskap om ett nuläge och ge anvisning om en möjlig väg till förändring.⁵² Som granskningen visar eftersöker flera huvudmän och rektorer en tydligare och mer genomarbetad analys av de resultat som redovisas till huvudmannen och att redovisningen i högre grad innehåller information om verksamhetens kvalitet.

⁴⁹ SOU 2017:38 *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*. s. 16

⁵⁰ Bjursell, C., Chaib, C., Falkner C. och Ludvigsson, A. (2015). *Kvalitetsarbete i vuxenutbildning*. ENCELL – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande. Rapport 1:2015. s. 68

⁵¹ *Guide för planering, uppföljning/analys och åtgärder i kommunövergripande styrning*. S 5. Sveriges kommuner och landsting.

⁵² Ibid.

Osäkerhet kring validering

Granskningen visar att det bland huvudmän och utbildningsanordnare finns en osäkerhet när det gäller hur uppdraget att validera elevernas kunskaper ska organiseras, tillämpas och följas upp. Både huvudmän och utbildningsanordnare ger uttryck för att styrdokumentet som gäller validering är otydliga.

Skolinspektionen värderar inte dessa utsagor men kan konstatera att vår granskning visar att endast ett fåtal huvudmän och utbildningsanordnare följer upp arbetet med validering. Detta torde kunna vara en förklaring till att det hos huvudmän och utbildningsanordnare finns en okunskap när det gäller hur validering organiseras och tillämpas samt hur många elever som omfattas av valideringen. Men också vilka effekter valideringen får för elevernas fortsatta utbildningstid.

I detta sammanhang kan nämnas att regeringen 2015 tillsatte en valideringsdelegation som har haft i uppdrag att bland annat arbeta för att etablera en samsyn på validering, dess innebörd och funktion inom utbildningsväsendet och arbetslivet. I ett delbetänkande framhåller delegationen att många kommuner saknar uppgifter om vilken validering som genomförs. Delvis förklaras detta med att många lägger ut utbildningen på entreprenad.⁵³

Huvudmännen behöver säkerställa en högre kvalitet på utbildningen

Ta fram avtal som underlättar uppföljning

När huvudmännen ska utforma ett ändamålsenligt kvalitetssystem behöver de ta hänsyn till om verksamheten sker i egen regi eller om den är upphandlad på entreprenad. En förutsättning för att genomföra en ändamålsenlig uppföljning av verksamhet som är upphandlad på entreprenad är, som vi tidigare konstaterat, att man också formulerar uppföljningsbara kvalitetskrav i de avtal som reglerar verksamheten. När huvudmän väljer att upphandla en välfärdstjänst som exempelvis utbildning, följer en skyldighet att utforma förfrågningsunderlag och avtal så att verksamheten hos de enskilda utbildningsanordnarna bedrivs enligt huvudmannens kvalitetskrav. Huvudmännen har således ett ansvar för att ställa tillräckliga och relevanta krav i avtalen med de privata utförarna.

Vår granskning visar att huvudmännens avtal i högre grad behöver innehålla kvalitetsaspekter som gäller APL, validering och yrkeslärares kompetens. Dock är det ingen enkel uppgift att tydliggöra kvalitetskrav i välfärdstjänster eller att följa upp verksamhetens kvalitet.⁵⁴ Viss vägledning ges genom Sveriges Kommuner och Landsting som framhåller att formulering av kvalitetskrav i förfrågningsunderlag och avtal med fördel kan göras parallellt med att huvudmännen tar ställning till och formulerar hur kraven som ställs i avtalen ska följas upp.⁵⁵

⁵³ SOU 2017:18. *En nationell strategi för validering. Delbetänkande av Validerings-delegationen 2015–2019*. s 54f

⁵⁴ SOU 2017:38 *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*. s. 13

⁵⁵ Kvalitetssäkrad välfärd-Att följa upp verksamhet. S. 12. Sveriges Kommuner och Landsting (2012)

Följ upp att avtalen efterlevs

Huvudmännen behöver i sina avtal med utbildningsanordnare ställa kvalitetskrav som är relevanta för verksamheten och som utgår från lagar och föreskrifter och huvudmannens eventuella egna definierade kvalitetskrav. Sådana avtal möjliggör för huvudmännen att genom uppföljning och styrning se till att utbildningarna genomförs med förväntad kvalitet av de enskilda utbildningsanordnarna.

För att uppföljningen ska ta sikte på relevanta kvalitetsaspekter och för att den inte ska bli för omfattande och kostsam, rekommenderar exempelvis Sveriges Kommuner och Landsting att en riskanalys genomförs. Om en riskanalys görs utifrån de krav som ställs på en verksamhet, kan man identifiera vilka krav som bör följas upp mer noggrant och vilka som kan innebära en mer sporadisk uppföljning.⁵⁶

Utöka kvalitativa analyser och underlag för detta

För att de resultat som samlas i uppföljningen ska bli användbara för huvudmännen, behöver de tolkas och analyseras i förhållande till uppsatta mål och ställda kvalitetskrav – detta i syfte att skapa en förståelse för vad resultaten står för och på vilket sätt förbättringar kan ske.⁵⁷ En bedömning behöver också göras om uppställda kvalitetskrav och mål i de upphandlade verksamheterna har uppfyllts och i så fall i vilken grad.

Som framgår av denna granskning använder huvudmännen i stor omfattning resultatindikationer och nyckeltal i sin uppföljning. Dessa kan visserligen belysa vissa aspekter av kvalitet men innebär också en betydande begränsning, genom att de inte ger en helhetsbild av verksamhetens kvalitet utifrån uppställda krav och mål.⁵⁸ De svårigheter som finns när det gäller att analysera kvantitativa kvalitetsmått blir mer hanterbara när uppföljningen kompletteras med kvalitativa metoder för uppföljning. De kvantitativa måtten kommer då att inrymmas i en vidare kontext, vilket underlättar analysarbetet.⁵⁹ Exempelvis kan information från uppföljning som innefattar besök och observationer i verksamheterna ge en fördjupad och mer nyanserad bild av kvaliteten.⁶⁰

Entreprenadformen behöver uppmärksammas

Huvudmännens uppföljning är oftast inte tillräckligt anpassad och utformad för ändamålet att styra och säkerställa kvaliteten i den yrkesinriktade kommunala vuxenutbildningen på entreprenad. Vissa relevanta kvalitetsaspekter beaktas inte, exempelvis avseende APL, validering och yrkeslärarnas kompetens. De nyckeltal och den statistik som huvudmännen samlar in analyseras sällan. Skolinspektionen vill i sammanhanget nämna att denna slutsats inte innebär att huvudmannens uppföljning av vuxenutbildning i egen regi utgör en garant för en ändamålsenlig uppföljning,

⁵⁶ En riskanalys innebär att identifiera händelser/företeelser som kan utgöra en risk eller risk för att det inte blir som avsett samt att värdera riskernas sannolikhet och konsekvens och därefter besluta om åtgärder för att begränsa riskerna.

⁵⁷ Kvalitetssäkrad välfärd-Att följa upp verksamhet. S 19. Sveriges Kommuner och Landsting (2012)

⁵⁸ Kvalitetssäkrad välfärd-Att följa upp verksamhet. S 14. Sveriges Kommuner och Landsting (2012)

⁵⁹ SOU 2017:38 Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning. s. 238

⁶⁰ Kvalitetssäkrad välfärd-Att följa upp verksamhet, s 14

Som vi tidigare nämnt visar flera av Skolinspektionens granskningar att uppföljningen av vuxenutbildningen generellt behöver utvecklas.

Trots att det hos majoriteten av huvudmännen finns ett övergripande system för kontinuerlig uppföljning av utbildningen hos enskilda utbildningsanordnare, kan Skolinspektionen sammantaget konstatera att huvudmännen genom platsbesök och övrig uppföljning ofta inte lyckas synliggöra kvaliteten i den upphandlade verksamheten i tillräcklig omfattning. Detta gäller de granskade områdena APL, validering och yrkeslärares kompetens, men också exempelvis hur undervisningen bedrivs. Det kan därför hos huvudmännen finnas behov av att se över och utveckla metoder och tillvägagångssätt för att bättre fånga, bedöma och återkoppla kvaliteten i den upphandlade verksamheten.

Den kommunala rektorn ges ofta en nyckelroll som huvudmannens garant för kvaliteten hos de enskilda utbildningsanordnarna. Detta kan i bästa fall innebära att information delges överordnade nivåer i huvudmannens styrkedja. Men vår granskning visar att information om identifierade brister och behov av eventuella åtgärder tenderar att stanna på den kommunala rektorsnivån.

Med dessa svaga länkar i huvudmannens uppföljning följer svårigheter att identifiera kvalitetsbrister i verksamheterna och därmed risk för att adekvata åtgärder inte vidtas av huvudmannen. Vidare att en diskrepans uppstår mellan styrdokumentet och de förutsättningar som eleverna i realiteten ges, exempelvis vad gäller APL, validering och yrkeslärares kompetens.

Skolinspektionen kan utifrån granskningens resultat också konstatera att dessa risker i realiteten föreligger. Kvaliteten varierar i de utbildningar som de enskilda utbildningsanordnarna erbjuder. Brister har framför allt identifierats när det gäller arbetet med APL och validering, men också yrkeslärares kompetens. Granskningen visar också att det i vissa avseenden finns en diskrepans mellan styrdokumentet och de enskilda utbildningsanordnarnas faktiska genomförande av utbildningen.

Detta behöver beaktas sett ur både ett elevperspektiv och ett samhällsperspektiv. Elevernas studiesituation kan påverkas negativt, men på sikt också deras förutsättningar att utöva ett yrke. Arbetsmarknadsprognoser pekar på en fortsatt stor efterfrågan på personer med gymnasial yrkesutbildning, inte minst inom vård och omsorg samt teknikområdet. Detta talar för att fler kan komma att studera inom vuxenutbildningen framöver.

Därför behöver ansvariga huvudmän ta ett betydligt större ansvar för kvaliteten i de utbildningar som erbjuds genom enskilda utbildningsanordnare. För att kunna ta detta ansvar behöver huvudmännen utveckla arbetet med uppföljning och analys av verksamhetens kvalitet. Och med detta som grund vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad utformas i enlighet med styrdokumentet – och så att utbildningen motsvarar elevernas och arbetsmarknadens behov.

Bilaga 1 Granskningens genomförande och metod

Granskningsobjekt i denna kvalitetsgranskning har varit kommunala huvudmän för yrkesinriktad vuxenutbildning på entreprenad. Skolinspektionen har besökt 16 kommunala huvudmän och för varje huvudman en eller flera enskilda utbildningsanordnare, som anlitas av respektive huvudman. Sammantaget är det 18 olika enskilda utbildningsanordnare som ingått i granskningen. För några av utbildningsanordnarna gäller att de ingått i granskningen i mer än en kommun.

Granskningen avgränsas till utbildningar inom tre yrkesinriktningar: vård och omsorg; industriteknik samt el och energi. Eftersom yrkesutbildningar i hög grad är könssegregerade har utbildningsinriktningar med olika könsdominans ingått i granskningen. Närmare 80 procent av eleverna på vård- och omsorgsutbildningarna är kvinnor, till skillnad mot utbildningarna för industriteknik samt el och energi där ett motsatt förhållande råder, alltså med en majoritet manliga elever. Valet av yrkesinriktningar motiveras också utifrån att arbetsmarknadsprognoser pekar på en fortsatt stor efterfrågan på gymnasieutbildade personer inom dessa områden, vilket talar för att många kan komma att studera inom dessa inriktningar framöver.⁶¹ Vidare är vård och omsorg den överlägset vanligaste inriktningen inom yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå och berör därmed en mycket stor andel elever.⁶²

Vidare har granskningen haft ett särskilt fokus på APL och validering samt yrkeslärares kompetens – både vad gäller utbildningsanordnarnas arbete och huvudmannens uppföljning.

Varje kommun besöktes under två till fyra dagar, beroende på antal utbildningsanordnare som ingick i granskningen. Besöken genomfördes under perioden april 2019 till augusti 2019. Vid varje besök genomförde två inspektörer tillsammans intervjuer med en grupp elever, berörda yrkeslärare, ansvarig för APL, ansvarig för validering, ansvarig chef för verksamheten hos enskild utbildningsanordnare samt rektor och representant för huvudmannen. För att säkerställa likvärdighet i genomförandet av besöken har gemensamma intervjuguider utformats. Dessa användes vid samtliga besök. Intervjuguiderna har utarbetats med utgångspunkt från gällande styrdokument och mot bakgrund av den riskbild som Skolinspektionen kan konstatera föreligger (se *Inledning*).

Skolinspektionen har inför besöken tagit del av relevant information/dokumentation gällande bland annat huvudmannens uppföljning av utbildningen som huvudmannen genomfört hos de i granskningen utvalda enskilda utbildningsanordnarna. Vi har också tagit del av de avtal som upprättats mellan huvudmannen och de i granskningen utvalda enskilda utbildningsanordnarna avseende yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning samt det eventuella förfrågningsunderlag som legat till grund för detta avtal. Vidare har informationsinhämtningen också bestått i att huvudmän och rektorer inför våra besök skriftligt besvarat ett antal frågeställningar.

⁶¹ SCB (2017). *Trender och Prognoser 2017 – befolkningen, utbildningen, arbetsmarknaden med sikte på år 2035*.

⁶² Skolverket (2018). *Regionalt yrkesvux. Uppföljning 2017*.

För varje besökt huvudman med utbildningsanordnare har Skolinspektionen redovisat iakttagelser, bedömningar samt identifierade utvecklingsområden i ett beslut riktat till huvudmannen. Som stöd i bedömningarna har inspektörerna använt sig av en bedömningsmatris samt ett författningsstöd. En fördjupad analys av den insamlade empirin från alla granskade huvudmän och verksamheter har utgjort underlag för de övergripande granskningsresultat som presenteras i denna rapport.

Bilaga 2 Rättslig reglering

Skollag, förordning och läroplan

Den kommunala vuxenutbildningen regleras genom skollagen, förordningen om vuxenutbildning samt genom läroplanen för vuxenutbildningen. Kommunal vuxenutbildning bedrivs på grundläggande nivå, gymnasial nivå och som svenska för invandrare.⁶³

Målet med den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.⁶⁴ Syftet med kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå är att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge.⁶⁵ Behörig att undervisa i kommunal vuxenutbildning är den som är behörig att undervisa på motsvarande nivå och i motsvarande ämne i grund- eller gymnasieskolan.⁶⁶

Utbildningen på kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå skiljer sig från gymnasieskolans. En avgörande skillnad är att det inom vuxenutbildningen saknas nationella program och läsårs. Tanken är att varje utbildning ska anpassas efter respektive elev i form av kurser som eleven behöver för att utveckla sin kunskap och kompetens.⁶⁷

Statliga satsningar på yrkesinriktad vuxenutbildning

Den 1 januari 2017 infördes en modell för statsbidrag för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna, så kallat regionalt yrkesvux.⁶⁸ Regionalt yrkesvux ersätter tidigare statsbidrag till yrkesvux och lärlingsvux och är tänkt att i högre grad möta arbetsmarknadens kompetensbehov och nyanländas behov av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Regionalt yrkesvux ska erbjuda enstaka kurser, men också sammanhållna yrkesutbildningar.⁶⁹ Villkor för statsbidraget är att minst tre kommuner samverkar och att utbildningsutbudet planeras efter samråd med Arbetsförmedlingen och regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Kommunerna ska också finansiera motsvarande utbildning av minst samma omfattning som det utgår statsbidrag för.⁷⁰

⁶³ 20 kap. 3 § skollagen

⁶⁴ 20 kap. 2 § skollagen

⁶⁵ 20 kap. 4 § skollagen

⁶⁶ Förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare, 2 kap. 31 §. Detta gäller dock inte behörighet att undervisa i årskurserna 7 och 8 enligt 10 §.

⁶⁷ 20 kap. 5 § skollagen, Prop. (2014/15:85) *Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning* s. 29-37

Begreppsförklaringar

Rektor inom vuxenutbildning

Benämningen rektor inom kommunal vuxenutbildning kan avse en rektor inom olika verksamheter. Det kan till exempel avse rektor för vuxenutbildning inom kommunens regi och/eller rektor för utbildning som drivs av enskild utbildningsordnare, men där rektorn är anställd av kommunen. I det fall en enskild utbildningsordnare har betygsrätt kan benämningen också avse en rektor som verkar inom den upphandlade verksamheten. I rektors ansvar ingår bland annat att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Rektorn har även ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt som möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser. Hänsyn ska tas till de enskilda elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå.⁷¹

Arbetsplatsförlagt lärande

I förordningen om vuxenutbildning görs följande definition av arbetsplatsförlagt lärande; lärande i en utbildning som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan.⁷²

Inom vuxenutbildningen är omfattningen av APL reglerat i förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937) (regionalt yrkesvux). Där framgår det att APL ska förekomma i alla sammanhållna yrkesutbildningar inom regionalt yrkesvux. Omfattningen ska för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen eller av den del av utbildningen som inte har validerats.⁷³

I förordningen om vuxenutbildning finns ytterligare bestämmelser om huvudmannens ansvar för att skaffa platser och för att lärandet uppfyller de krav som ställs på utbildningen, att fatta beslut om vilka kurser som förläggs till en arbetsplats och att eleven ska ha tillgång till en handledare på arbetsplatsen. Som handledare får bara den anlitats som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig.⁷⁴

Validering av kunskaper och kompetens

Skollagen reglerar att en elev i kommunal vuxenutbildning kan få sina kunskaper och sin kompetens validerade.⁷⁵ Validering innebär att en persons kunskaper och kompetenser kartläggs och bedöms på ett strukturerat sätt, inför studier eller arbete. Detta oavsett hur, var eller när kunskaperna eller kompetensen förvärvats.⁷⁶ Validering kan användas för att anpassa eller förkorta en utbildning. Den elev som fått sina kunskaper och kompetens validerade ska ha möjlighet att få dessa dokumenterade skriftligt.⁷⁷ Rektorn ska verka för att valideringen sker i enlighet med lag

⁷¹ 2 kap. 9 § skollagen och Läroplan för vuxenutbildningen (rev. 2017), avsnitt 2.4 Rektorns ansvar

⁷² 2 kap. 26 § förordningen om vuxenutbildning

⁷³ 5 § förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning

⁷⁴ 2 kap. 27-28 § förordningen om vuxenutbildning

⁷⁵ 20 kap. 42 § skollagen

⁷⁶ 20 kap. 42 § skollagen

⁷⁷ 20 kap. 43 § skollagen

och andra författningar.⁷⁸ Validering ska i likhet med alla andra verksamheter omfattas av systematiskt kvalitetsarbete. I förordningen om vuxenutbildning (2011:1108) anges att validering får ske inom ramen för alla kurser och ska utgå från elevens förutsättningar och behov. Vidare anges att en elev som har genomgått validering för en del av en kurs inte behöver delta i undervisningen när det gäller den delen av kursen.⁷⁹

I förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937) regleras att huvudmännen ska erbjuda elever med behov av validering sådan inom ramen för utbildningarna som finansieras av statsbidraget.⁸⁰

Lärares kompetens

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.⁸¹ Lärare som saknar legitimation får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning om läraren ska undervisa i ett yrkesämne. Detta under förutsättning att det saknas sökande som har legitimation, den sökande har tillräcklig kompetens att undervisa i det aktuella ämnet eller kursen och att det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.⁸²

Huvudmannen ska se till att personalen ges möjlighet till kompetensutveckling. Vidare ska huvudmannen se till att lärare och annan personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.⁸³

Arbete med jämställdhet

Ett nationellt mål för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.⁸⁴ Läroplanen för vuxenutbildningen anger att vuxenutbildningen aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som kan uppfattas som kvinnligt och manligt.⁸⁵ Vidare ska läraren se till att undervisningen till innehåll och utformning präglas av ett jämställdhetsperspektiv.⁸⁶

⁷⁸ 20 kap. 42 § skollagen

⁷⁹ 2 kap. 8 § förordning om vuxenutbildning (2011:1108)

⁸⁰ 20 §§ förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning

⁸¹ 2 kap. 13 § skollagen

⁸² 2 kap. 20 § skollagen

⁸³ 2 kap. 34 § skollagen

⁸⁴ Makt, mål och myndighet – *feministisk politik för en jämställd framtid* (skr. 2016/17:10).

⁸⁵ Läroplan för vuxenutbildningen (rev. 2017), avsnitt 1. *Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund*

⁸⁶ Läroplan för vuxenutbildningen (rev. 2017), avsnitt 2.1 *Riktlinjer*

Bilaga 3 Granskade huvudmän och utbildningsanordnare

Huvudman	Utbildningsanordnare samt yrkesinriktning EE=el och energi, VO=vård och omsorg, IN=industriteknik
MALMÖ	Lernia Utbildning – EE
STOCKHOLM	Jensen – EE OLU Omsorgslyftet Utbildningar - VO Lärgården – VO
NACKA	Niketo AB - EE Jensen – EE
UPPSALA	Lernia Utbildning – EE KompetensUtvecklingsInstitutet
LUND	Movant - EE MoA Lärcentrum - VO
ÖREBRO	Nercia – EE Education Group - IN
UMEÅ	Astar – EE
LINKÖPING	Hermods – VO
VÄSTERÅS	Astar- EE Institute af Lärande - VO
JÖNKÖPING	Movant - EE Veldi - IN MoA Lärcentrum - VO
NORRKÖPING	Montico – IN
SKELLEFTEÅ	Astar – IN
VARBERG	Astar – EE Movant - IN Hermods VO
KRISTIANSTAD	Hermods – EE
FALUN	Yrkesakademin – IN Svensk vård och kompetensutveckling - VO Kompetensutvecklingsinsitutet -VO
SÖDERTÄLJE	Astar – EE Lernia Utbildning - IN

Bilaga 4 Referensgrupp

I den externa referensgruppen har ingått följande personer:

- Professor Per Andersson, Linköpings universitet
- Undervisningsråd Simon Husberg, Skolverket

Referenser

- Bjursell, C., Chaib, C., Falkner C. och Ludvigsson, A. (2015). *Kvalitetsarbete i vuxenutbildning*. ENCELL – Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande. Rapport 1:2015
- Dir. 2016:76 Kommittédirektiv – *Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner*.
- Fejes, A. och Holmqvist, D. (2018). *Komvux som marknad*. Ingår i: Dahlstedt, M. & Fejes, A. (red) (2018) *Skolan, marknaden och framtiden*. Lund: Studentlitteratur.
- Håkansson, J. och Sundberg, D. (2012). *Utmärkt undervisning – förutsättning för framgångsrika skolor*. Stockholm: Natur & kultur.
- IFAU (2013) *”Vara med i gänget?” – Yrkesocialisation och genus i två gymnasieprogram*. Rapport 2013:23.
- Jarl, M., Blossing, U., och Andersson, K. (2017) *Att organisera för skolframgång – Strategier för en likvärdig skola*. Stockholm: Natur & kultur.
- Läroplan för vuxenutbildningen (reviderad 2017)
- Norrköping kommunrevisionen (2013). *Granskning av arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden avseende styrning och uppföljning av externa aktörer samt klagomålshantering 2013*.
- Prop. 2014/15:85. *Ökad individanpassning – en effektivare SFI och vuxenutbildning*.
- Prop. 2017/18:1. *Budgetpropositionen för 2018*.
- Skollagen (2010:800 2010)
- Förordning om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (2011:326)
- Förordning om vuxenutbildning.(2011:1108)
- Förordning om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning(2016:937)
- Skolinspektionen (2009). *Ingen aning utan uppföljning – Hur 20 kommuner följer upp sin vuxenutbildning*.
- Skolinspektionen (2012). *Grundläggande vuxenutbildning – En granskning av uppföljning och anpassning av utbildningen*.
- Skolinspektionen (2013). *Arbetsplatsförlagt lärande – Lärlingsutbildningen för vuxna*.
- Skolinspektionen (2013). *Fördjupad tillsyn på yrkesprogram*.
- Skolinspektionen (2014). *Undervisning på yrkesprogrammen*.
- Skolinspektionen (2015). *Distansutbildning vid kommunal vuxenutbildning*.

Skolinspektionen (2016). *Handlingsplan för jämställdhetsintegrering på Skolinspektionen 2016-2018* (dnr:09-2015:7476).

Skolinspektionen (2016). *Utbildningsanordnare med betygsrätt*.

Skolinspektionen (2016). *Lärarstöd och arbetsformer i gymnasieskolans yrkesprogram*.

Skolinspektionen (2018). *Regelbunden tillsyn, huvudmannatillsyn, vuxenutbildning*.

Skolinspektionen (2018). *Årsrapport 2018 – skillnader i skolkvalitet och strategisk styrning*.

Skolverket (2012). *Validering inom vuxenutbildning*.

Skolverket (2014). *Delredovisning av uppdrag om karriärvägar för lärare*. Dnr 2013:261

Skolverket (2016). *Det arbetsplatsförlagda lärandet på gymnasieskolans yrkesprogram. Nationell kartläggning och analys av apl-verksamheten utifrån yrkeslärares perspektiv*.

Skolverket (2017). *Lägesbedömning 2017*.

Skolverket (2017). *Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2016/17*.

Skolverket (2018). *Regionalt yrkesvux. Uppföljning 2017*.

Skolverket (2018). *Elever, kursdeltagare och studieresultat i grundläggande och gymnasial vuxenutbildning år 2017*.

SOU 2015:97. *Välja yrke. Slutbetänkande av Yrkesprogramsutredningen*.

SOU 2017:18. *En nationell strategi för validering. Delbetänkande av Valideringsdelegationen 2015–2019*.

SOU 2017:38. *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning. Betänkande av Välfärdsutredningen*.

SOU 2018:71. *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden. Slutbetänkande av Komvuxutredningen*.

Statistiska centralbyrån (2017). *Trender och Prognoser 2017 – befolkningen, utbildningen, arbetsmarknaden med sikte på år 2035*.

Sveriges Kommuner och Landsting (2018). *Utbud, söktryck och samverkan i yrkesvux. Kommunenkät om regionalt yrkesvux 2018*.

Sveriges Kommuner och Landsting. *Guide för planering, uppföljning/analys och åtgärder i kommunövergripande styrning*.

Sveriges Kommuner och Landsting (2012). *Kvalitetssäkrad välfärd – Att följa upp verksamhet*.

Internetkällor

Skolverkets webbplats: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-yrkesvux-2018>

Skolverkets webbplats: <https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-gymnasial/laroplan-for-vux-och-amnesplaner-for-komvux-gymnasial/yrkespaket-for-komvux-gymnasial>

Skolverkets webbplats: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik>

Skolverkets webbplats: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/forbereda-elever-for-studier-och-arbetsliv/sa-kan-huvudman-och-rektor-organisera-arbetsplatsforlagt-larande-apl>

§ 45 Dnr: BUN.2025.577

Utredning kring konkurrensutsättning av yrkesinriktad vuxenutbildning

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar

att ställa sig bakom utredningen med slutsats att inte rekommendera en konkurrensutsättning av vuxenutbildningen i Värnamo kommun och överlämna till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade den 19 juni 2024 § 95 att uppdra åt barn- och utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att genom konkurrensutsättning öka utbudet inom yrkesinriktad vuxenutbildning för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov. Redovisning ska ske till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

Barn- och utbildningsförvaltningen har utrett ärendet och med hänvisning till utredningens resultat kan barn- och utbildningsförvaltningen inte rekommendera en konkurrensutsättning av vuxenutbildningen, då en sådan skulle äventyra en väl etablerad samverkan mellan vuxenutbildningarna för likvärdiga och attraktiva utbildningsmöjligheter i GGVV-regionen med ett samverkansavtal som år 2024 omfattade 26 971 370 kronor i statsbidrag.

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsförvaltningen föreslår barn- och utbildningsnämnden besluta

att ställa sig bakom utredningen med slutsats att inte rekommendera en konkurrensutsättning av vuxenutbildningen i Värnamo kommun och överlämna till kommunstyrelsen

Beslut skickas till: Kommunstyrelsen

§ 46 Dnr: MBN.2023.9

Familjecentral Jönköpings län

Beslut

Medborgarnämnden beslutar

att godkänna redovisningen, samt

att översända denna till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den 14 januari 2025 beslutade kommunstyrelsen

att uppdra till medborgarnämnden att inkomma med en redogörelse av befintliga familjecentraler till budgetberedningen senast 31 mars 2025.

I dagsläget har Värnamo kommun en familjecentral belägen uppe vid Värnamo sjukhus öppen fem dagar i veckan, samt en familjecentral i Rydaholm öppet en dag i veckan.

I medborgarnämndens grundbudget finns avdelade medel till en kuratorstjänst (1.0) utöver det har statsbidrag (medel nära vård) använts för att anställa ytterligare en kurator för verksamhetsåren 2024–2025. Från 2026 kommer nämnden att som det ser ut vid upprättande av denna tjänsteskrivelse att återgå till endast en tjänst (1.0) inom familjecentral som kurator.

Utöver detta har barn och utbildningsförvaltningen 1,5 tjänster avdelat i grundbudget för arbete inom öppna förskolan.

Förslag till beslut

Medborgarförvaltningen föreslår medborgarnämnden besluta

att godkänna redovisningen, samt

att översända denna till kommunstyrelsen.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Familjecentral Jönköpings län

Ärendebeskrivning

Den 14 januari 2025 beslutade kommunstyrelsen att *uppdra till medborgarnämnden att inkomma med en redogörelse av befintliga familjecentraler till budgetberedningen senast 31 mars 2025.*

I dagsläget har Värnamo kommun en familjecentral belägen uppe vid Värnamo sjukhus öppen fem dagar i veckan, samt en familjecentral i Rydaholm öppet en dag i veckan.

I medborgarnämndens grundbudget finns avdelade medel till en kuratorstjänst (1.0) utöver det har statsbidrag (medel nära vård) använts för att anställa ytterligare en kurator för verksamhetsåren 2024–2025. Från 2026 kommer nämnden att som det ser ut vid upprättande av denna tjänsteskrivelse att återgå till endast en tjänst (1.0) inom familjecentral som kurator.

Utöver detta har barn och utbildningsförvaltningen 1,5 tjänster avdelat i grundbudget för arbete inom öppna förskolan.

Beslutsförslag

Medborgarförvaltningen föreslår medborgarnämnden besluta

att godkänna redovisningen, samt

att översända denna till kommunstyrelsen.

Fredrik Wallström
Förvaltningschef

Utredning

Den 14 januari beslutade kommunstyrelsen att ärendet beträffande en utökning av familjecentral hänskjuts till budgetberedningen,

samt att uppdra till medborgarnämnden att inkomma med en redogörelse av befintliga familjecentraler till budgetberedningen senast 31 mars 2025

Bakgrund

Den 21 juni 2023 beslutade kommunstyrelsen att uppdra till medborgarnämnden att

att utreda förutsättningarna för ytterligare en familjecentral i Värnamo kommun. Återrapportering görs till kommunstyrelsen senast 2024-12-31 (beslut Kf § 101 2023-06-21).

Medborgarnämnden återrapporterade till kommunstyrelsen den 18 december 2024 (MBN 2023.9)

”Familjecentralens övergripande mål är att utjämna hälsoklyftor, stärka individens egenmakt, samt att minska psykisk ohälsa i den enskilda familjen. För att nå detta mål, ska familjecentralen arbeta med att erbjuda hälsofrämjande, förebyggande och anpassande insatser och aktiviteter utifrån individens behov”.

Nuläge

I dagsläget har Värnamo kommun en familjecentral belägen uppe vid Värnamo sjukhus öppen fem dagar i veckan, samt en familjecentral i Rydaholm öppet en dag i veckan.

I medborgarnämndens grundbudget finns avdelade medel till en kuratorstjänst (1.0), utöver det har statsbidrag (medel nära vård) använts för att anställa ytterligare en kurator för verksamhetsåren 2024–2025. Från 2026 kommer nämnden att som det ser ut vid upprättande av denna tjänsteskrivelse att återgå till att endast en tjänst (1.0) inom familjecentral som kurator.

Utöver detta har barn och utbildningsförvaltningen 1,5 tjänster avdelat i grundbudget för arbete inom öppna förskolan.

§ 9 Dnr: KS.2024.994

Familjecentral Jönköpings län

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att ärendet hänskjuts till budgetberedningen, samt

att uppdra till medborgarnämnden att inkomma med en redogörelse av befintliga familjecentraler till budgetberedningen senast 31 mars 2025.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade den 21 juni 2023, § 101

att uppdra till medborgarnämnden att utreda förutsättningarna för ytterligare en familjecentral i Värnamo kommun.

Återrapportering görs till kommunstyrelsen senast 2024-12-31.

Medborgarförvaltningen har i skrivelse anfört följande.

Familjecentralens övergripande mål är att utjämna hälsoklyftor, stärka individens egenmakt, samt att minska psykisk ohälsa i den enskilda familjen. För att nå detta mål, ska familjecentralen arbeta med att erbjuda hälsofrämjande, förebyggande och anpassande insatser och aktiviteter utifrån individens behov. Medborgarförvaltningens samlade bedömning är att en utveckling av familjecentral inom Värnamo kommun skulle gynna kommunens innevånare samt ligger väl i linje med lagstiftarens ambition kring ny (hållbar) socialtjänstlag. Påpekas bör, att region Jönköpings län inte hanterat frågeställningen vid upprättande av denna tjänsteskrivelse, utan vidare utredning tillsammans region och kommun krävs i de fall kommunfullmäktige beslutar avdela kommunala resurser till uppstart av ytterligare familjecentral. Medborgarförvaltningens bedömning är att uppstart av ytterligare familjecentraler skulle innebära att ekonomiska medel motsvarande 1,67 miljoner behöver tillskjutas medborgarnämnden och barn och utbildningsnämnden

Medborgarnämnden beslutade den 18 december 202 § 137

att godkänna utredning samt att föreslå ytterligare en familjecentral i Värnamo kommun i enlighet med förslaget, samt att översända utredningen till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att kommunstyrelsen beslutar

att ärendet hänskjuts till budgetberedningen, samt

att uppdra till medborgarnämnden att inkomma med utredning av befintliga familjecentraler till budgetberedningen senast 31 mars 2025.

Beslut skickas till: Medborgarnämnden och ekonomiavd.

§ 188 Dnr: KS.2025.384

Ansökan om medel för folkhälsa och social hållbarhet, period 1

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar
att bordlägga ärendet.

Ärendebeskrivning

I Värnamo kommuns driftbudget för 2025 och driftbudgetplan för 2026–2027 har kommunstyrelsen avsatt medel för folkhälsa och social hållbarhet, 1,5 miljoner kronor för 2025 och 1,5 miljoner för vardera år 2026 och 2027. Kommunstyrelsen beslutar om fördelning av medlen. Strategigrupp *Bästa platsen* har, från och med 2025, som uppdrag att bereda och ge förslag på prioriteringar gällande de ansökningar som inkommer till kommunstyrelsen gällande dessa medel. Strategigruppen har gått igenom ansökningarna i sin helhet den 14 mars 2025.

Av kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse den 22 april 2025 framgår följande. Strategigruppen finner inget anmärkningsvärt i ansökningarna utan bedömer dem som väl överensstämmande med de nationella folkhälsomålen samt kommunens övergripande riktning för förebyggande och främjande arbete inom ramen för folkhälsa och social hållbarhet. De två ansökningar som har inkommit under första perioden avser följande:

1. Projekt ”Extra stöd simning”
Barn- och utbildningsnämnden och teknik- och fritidsnämnden:
Rörstorpsskolan tillsammans med Simhallen.
Summa: 280 000 kr
2. ”Mentor Värnamo”, Medborgarnämnden: Förebyggande insatser.
Summa: 250 000 kr

Forts.

KS § 188 (forts)

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anslå 225 000 kr till barn- och utbildningsnämnden

(Rörstorpskolan) för projekt Extra stöd simning

att anslå 55 000 kr till teknik- och fritidsnämnden (Simhallen) för

projekt Extra stöd simning att anslå 250 000 kr till medborgarnämnden

(Förebyggande insatser) för projekt Mentor Värnamo.

att finansiering sker ur kommunstyrelsens pott för folkhälsa och social hållbarhet, samt

att återrapportering sker till kommunstyrelsen i samband med

uppföljning av central resurs för samordning av arbetet med social

hållbarhet och folkhälsa.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att ärendet ska bordläggas.

Ansökan om medel ur potten för folkhälsa och social hållbarhet

Projektet/verksamheten/idén ska vara kontinuerlig och ha en tydlig koppling till de 8 nationella folkhälsomålen.

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Vilket/Vilka folkhälsomål stödjer idén?

1. Beskriv kortfattat vad projektet/verksamheten/idén handlar om:
 - **Regelbundna simlektioner** för alla elever i årskurserna 2-6 samt våra fritidshem F-3, med särskild uppmärksamhet på att inkludera socioekonomiskt utsatta och nyanlända barn för att på så vis öka måluppfyllelsen.
 - **Anpassade lektioner och stödinsatser** för elever med särskilda behov, inklusive dem från socioekonomiskt utsatta bakgrunder och nyanlända.
 - **Informationsmöten för föräldrar** om simningens fördelar, säkerhet i vatten och hur man stödjer barnens deltagande.
 - **Specifika insatser för socioekonomiskt utsatta och nyanlända elever**, såsom tillgång till simkläder för att säkerställa att dessa elever inte hindras från att delta på grund av ekonomiska begränsningar eller bristande resurser.

Genom att fokusera på dessa grupper, syftar projektet till att öka jämlikheten och minska de barriärer som kan påverka barnens tillgång till livsviktiga aktiviteter. Genom att skapa en inkluderande och stödjande miljö för alla barn, strävar vi efter att främja en positiv och hälsosam utveckling.

Projektet sökes som ett samarbetet mellan Rörstorpskolan och simhallen.

Vilket/Vilka folkhälsomål stödjer idén?

Projektet "Extra Stöd Simning" stöder följande nationella folkhälsomål:

Det tidiga livets villkor - Genom att ge barn en trygg och positiv simupplevelse från tidig ålder, särskilt för socioekonomiskt utsatta och nyanlända barn, skapar vi en bra grund för deras framtida hälsa och välbefinnande.

Kunskaper, kompetenser och utbildning – Simlektionerna och vattenvanan främjar barns lärande och utveckling av livsviktiga färdigheter, vilket är särskilt viktigt för barn från utsatta grupper.

Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö - Genom att erbjuda extra stöd och anpassade lektioner bidrar vi till att skapa en rättvis och stödjande skolmiljö.

Levnadsvanor - Simning är en viktig del av fysisk aktivitet och hälsosamma levnadsvanor, vilket är särskilt relevant för barn från socioekonomiskt utsatta bakgrunder som kanske har begränsad tillgång till sådana aktiviteter.

Kontroll, inflytande och delaktighet - Genom att inkludera och stödja föräldrar, särskilt de från socioekonomiskt utsatta och nyanlända grupper, ger vi eleverna möjlighet att vara delaktiga i sin egen hälsoutveckling.

Vi hoppas att projektet kommer att bidra till att stärka både den fysiska och psykiska hälsan hos våra elever, samt främja en hälsosam och hållbar livsstil. Genom att ansöka om medel ur potten för folkhälsa och social hållbarhet ser vi fram emot att kunna erbjuda detta viktiga stöd och skapa en positiv förändring för våra elever, särskilt de som är socioekonomiskt utsatta och nyanlända.

Inkludering: Att en generation lär sig simma är långsiktigt fördelaktigt för nästkommande generation då vi ser att de som inte kan simma i lägre utsträckning går till simhall/badplats med sina barn. Effekten blir också hos föräldrar att de känner en stolthet och som en större del av det svenska samhället.

2. Medel beviljas satsningar med mål att bedriva främjande, förebyggande eller socialt stödjande insatser i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa och/eller suicid.

På vilket sätt stödjer projektet ovanstående?

Projektet "Extra Stöd Simning" bidrar på flera sätt till främjande, förebyggande och socialt stödjande insatser i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa, inklusive för nyanlända och socioekonomiskt utsatta grupper.

Upptagningsområdet har låg måluppfyllelse i området simning vilket till stor del beror på bristande vattenvana hos eleverna. Inför läsåret 24-25 nådde inte hälften av eleverna i årskurs 2 målen för simning, dessa elever går nu i årskurs 3 och kommer bli bedöma utifrån sina simkunskaper.

Främjande av Hälsa:

Simning som Hälsosam Aktivitet: Projektet syftar till att främja hälsa genom att erbjuda regelbundna simlektioner som stärker både den fysiska och psykiska hälsan hos barn, med särskild uppmärksamhet på nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever. Simning är en utmärkt form av fysisk aktivitet som förbättrar kondition, styrka och koordination, och bidrar till långsiktig hälsa. För nyanlända barn kan simning också erbjuda en positiv och trygg miljö som hjälper dem att integrera sig och bygga sociala nätverk.

Tillgång till Resurser: För nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever, som kanske inte har tillgång till simundervisning på fritiden, erbjuder projektet viktig tillgång till simlektioner,

utrustning och stöd. Genom att ta bort ekonomiska hinder och erbjuda anpassat stöd säkerställs att dessa grupper kan delta fullt ut och dra nytta av simningens hälsofördelar.

Förebyggande av Ohälsa:

Fysisk Aktivitet och Hälsorisker: Regelbunden simning minskar risken för övervikt och fetma, som är kopplade till en rad hälsoproblem som diabetes och hjärt-kärlsjukdomar. Genom att erbjuda simundervisning för alla elever, inklusive de från socioekonomiskt utsatta bakgrunder och nyanlända grupper, bidrar projektet till att förebygga dessa hälsorisker och främja ett aktivt och hälsosamt liv.

Psykisk Hälsa och Integration: Simning har också positiva effekter på den psykiska hälsan, inklusive minskad stress och ångest. För nyanlända elever, som kan uppleva stress och osäkerhet i en ny miljö, erbjuder simning en form av fysisk aktivitet som också fungerar som en social och emotionell trygghet. Detta hjälper dem att anpassa sig bättre och må bra i den nya skolmiljön.

Sammanfattningsvis stödjer "Extra Stöd Simning" målen att främja hälsa, förebygga ohälsa och ge socialt stöd genom att erbjuda inkluderande simundervisning som tillgodoser behoven hos alla elever, med särskilt fokus på nyanlända och socioekonomiskt utsatta grupper. Projektet bidrar till att skapa en mer jämlik och hälsofrämjande skolmiljö, där alla barn har möjlighet att utvecklas och må bra.

3. Kommer verksamheten att tillhandahålla de insatser som bidrag lämnas för, utan kostnad för den enskilde?
Ja, det är helt gratis för den enskilde individen. Vi erbjuder personal samt simkläder och handduk för dem som behöver det.
4. Beskriv på vilket sätt verksamheten, som riktar sig till kommunens invånare, stödjer den generella riktningen av förebyggande arbete inom ramen för folkhälsa och kommunens uppdrag?

Projektet "Extra Stöd Simning" bidrar till kommunens folkhälsoarbete genom att fokusera på förebyggande insatser och stödja kommunens övergripande hälsostrategier. Här är en beskrivning av hur verksamheten stödjer den generella riktningen av förebyggande arbete inom ramen för folkhälsa och kommunens uppdrag:

Projektet riktar sig till barn i årskurserna F-6, vilket innebär att insatserna riktas mot en mycket tidig ålder. Genom att tidigt introducera simning och vattenvana hjälper vi barn att utveckla hälsosamma vanor och fysiska färdigheter som kan påverka deras långsiktiga hälsa positivt. Detta tidiga ingripande är en central del av förebyggande folkhälsoarbete, eftersom det stärker barnens grundläggande fysiska och psykiska hälsa.

5. På vilket sätt respekterar satsningen demokratins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering?

Inkludering av alla Barn: Projektet garanterar att alla barn, oavsett deras socioekonomiska bakgrund, etniska ursprung eller nyanländ status, har tillgång till extra simundervisning. Genom att erbjuda kostnadsfria simlektioner och tillhandahålla nödvändig utrustning, säkerställs att inga barn uteslås på grund av ekonomiska begränsningar eller bristande resurser. Detta främjar jämlikhet genom att ge alla elever lika möjligheter att delta och dra nytta av simundervisningens hälsofördelar.

Specifika Insatser för Nyanlända och Socioekonomiskt utsatta Barn: Projektet inkluderar särskilda anpassningar för nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever, som ofta kan möta ytterligare utmaningar. Anpassade lektioner och individuellt stöd är tillgängliga för att hjälpa dessa elever att integrera sig och delta fullt ut i simundervisningen. Genom att identifiera och adressera specifika behov säkerställs att ingen elev känner sig diskriminerad eller marginaliserad.

Inkluderande Föräldrainformation: Projektet säkerställer att föräldrar och vårdnadshavare från alla bakgrunder är informerade och engagerade i simundervisningen. Informationsmöten och med tolkar på flera språk för att möta behoven hos olika familjer. Detta stödjer delaktighet och engagemang från alla familjer, oavsett socioekonomisk bakgrund eller nyanländ status.

6. Det ska finnas en upprättad plan där det beskrivs vad organisationen planerar att genomföra under denna period och hur arbetet kommer att följas upp/införlivas även efter projektets avslut, är denna plan upprättad?

Om ja bifoga, om nej, beskriv mål, uppföljning förväntat resultat

Ja.

7. Beskriv hur verksamhet/projekt/idé utformats på ett sätt som är kostnadseffektivt och som möjliggör en uppföljning av insatsernas resultat.

Kostnad personal som ansvarar för extra simundervisning samt ger möjlighet till att ha två personal vid ordinarie simundervisning, stöd till fritidshem för att träna extra vattenvana med eleverna, samordning samt information till vårdnadshavare och planering. Extra personal från simhallen som deltar vid simundervisning för äldre elever under förmiddagstid.

Till skolan, 40% av tjänst vilket motsvarar 200 000kr

Till simhallen, 5% av tjänst vilket motsvarar 25 000kr

Kostnad för bokning av simhall 50 000kr (direkt till simhall)

Kostnad för inköp simkläder och handdukar 5000kr (direkt till simhall)

Total kostnad 280 000kr

8. Är detta ett projekt som kan utföras av annan än kommunal anordnare/verksamhet. I så fall vem/vilken?

Projektet genomförs i samarbete mellan skola och simhall (fritidsförvaltningen)

Ansökan om medel ur potten för folkhälsa och social hållbarhet

Projektet/verksamheten/idén ska vara kontinuerlig och ha en tydlig koppling till de 8 nationella folkhälsomålen.

1. Det tidiga livets villkor
2. Kunskaper, kompetenser och utbildning
3. Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
4. Inkomster och försörjningsmöjligheter
5. Boende och närmiljö
6. Levnadsvanor
7. Kontroll, inflytande och delaktighet
8. En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Vilket/Vilka folkhälsomål stödjer idén?

2, 3, 6, 7

1. Beskriv kortfattat vad projektet/verksamheten/idén handlar om:

Medborgarnämnden vill etablera mentorskap i Värnamo kommun via Mentor Sverige som är en ideell organisation som arbetar för att ge ungdomar självkänsla och kraft att växa genom mentorskap. Syftet med att etablera insatsen är att stärka ungdomar i att fatta positiva beslut och välja bort våld och droger. Insatsen innebär att kommunen marknadsför samt aviserar intresse från ideella mentorer som sedan kvalitetssäkras och utbildas genom Mentor Sverige. Medborgarnämnden hittar via sin förebyggande verksamhet ungdomar i behov av mentorer (trygga vuxna förebilder). Ungdomen och mentorn ingår efter matchning ett program som varar 6-12 månader.

Mentor Sveriges metod bygger på att fokusera på det positiva och att tidigt satsa på de skyddsfaktorer som gör att en ung människa får ökad självkänsla, känner framtidstro och upplever inspiration för studier. Idén är att ansöka om projektmedel för implementering under första året. Därefter beräknar medborgarnämnden kunna bära driftskostnaden.

2. Medel beviljas satsningar med mål att bedriva främjande, förebyggande eller socialt stödjande insatser i syfte att främja hälsa och förebygga ohälsa och/eller suicid.

På vilket sätt stödjer projektet ovanstående?

Idén är att med ideella krafter från civilsamhället, skapa relationer och nätverk för de ungdomar som behöver det.

Främjande insats:

1. **Stärker skyddsfaktorer:** Programmet fokuserar på att stärka ungdomars självkänsla, framtidstro och inspiration för studier. Detta bidrar till att de kan fatta positiva beslut och avstå från destruktiva beteenden som våld och droger.
2. **Tidiga insatser:** Mentorskapet är proaktivt och förebygger framtida problem genom att stärka ungdomar innan större svårigheter uppstår.
3. **Låg tröskel:** Insatsen kräver ingen utredning eller dokumenterad oro, vilket gör den tillgänglig för fler ungdomar och skapar möjligheter att arbeta förebyggande.

4. **Bygger positiva relationer:** Genom att matcha ungdomar med vuxna förebilder skapas stabila och inspirerande relationer som kan främja deras personliga utveckling.

Socialt stödjande insats:

1. **Trygg vuxenkontakt:** Mentorn fungerar som en stödjande vuxen som ungdomarna kan vända sig till, vilket skapar en känsla av trygghet och tillhörighet.
2. **Individuell handledning:** Mentorerna erbjuder stöd som är anpassat till ungdomens behov, vilket kan minska känslor av ensamhet och utsatthet.
3. **Motverkar social isolering:** Genom regelbunden kontakt med mentorn stärks ungdomarnas sociala nätverk och möjlighet till integration i samhället.
4. **Främjar självständighet:** Insatsen hjälper ungdomar att utveckla egna resurser och strategier för att hantera livets utmaningar, vilket stärker deras sociala förmågor.

Insatsen mentor ska ses som ett förebyggande och främjande folkhälsoinitiativ och bör inte förväxlas med andra biståndsbedömda insatser som ges via socialtjänsten såsom exempelvis kontaktpersonsuppdrag.

3. Kommer verksamheten att tillhandahålla de insatser som bidrag lämnas för, utan kostnad för den enskilde?

Ja.

4. Beskriv på vilket sätt verksamheten, som riktar sig till kommunens invånare, stödjer den generella riktningen av förebyggande arbete inom ramen för folkhälsa och kommunens uppdrag?

Kopplingar till kommunens övergripande mål. Observera att texten nedan är urval från originalet, både vad gäller målbeskrivning, underrubriker och nyckelord.

En stark kommun

En stark ekonomi säkrar välfärden

Nyckelord:

utveckling, effektivitet, omhändertagande, livskvalitet, stolthet, kreativitet, delaktighet, lika möjligheter, hållbart liv

Välfärd

Barn och elever ska ges förutsättningar att minst nå kunskapskraven, nå gymnasieexamen och komma i egenförsörjning. För att lyckas ges elever förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning genom att deras utveckling och lärande stimuleras i en trygg miljö under hela utbildningskedjan, från förskola till gymnasium. Oavsett ålder ges förutsättningar för ett livslångt lärande, ständig utveckling, god livskvalitet, minskade kunskapsklyftor och goda utbildningsresultat.

Stöd, vård och omsorg ska ha god kvalitet och utformas utifrån individens behov och förutsättningar. Det ska finnas valfrihet för äldre och kvaliteten ska alltid värnas.

Tillgänglig och effektiv

Kommunen strävar efter att erbjuda bra service, vara lättillgänglig och effektiv i alla sina kontakter med invånare, företag, organisationer och besökare. Vi jobbar ständigt med att förbättra kvaliteten på våra verksamheter genom att vara nyskapande, driva innovationer, hålla koll på omvärlden och genomföra ständiga förbättringar. Vi ser invånare, brukare och medarbetare i Värnamo som en värdefull resurs, och vi vill ta vara på deras erfarenheter och förslag för att utveckla kommunen.

Attraktiv arbetsgivare

Det är viktigt att alla som jobbar i Värnamo kommun känner att deras arbetsdag är meningsfull och värdefull. Det gäller både deras personliga utveckling och att göra skillnad för invånarna, människorna vi finns till för. Genom att involvera medarbetarna i att forma arbetsplatsen skapar vi en positiv arbetskultur och ett gott arbetsklimat där värdegrund och medarbetarskap står i fokus

En trygg kommun

Där varje invånare ges goda möjligheter att leva utifrån sina förutsättningar och att leva livet hela livet.

Målbeskrivning:

En trygg kommun kännetecknas av att kommunens invånare känner sig trygga i att utvecklas och söka nya möjligheter. Detta omfattar både boende, sysselsättning, levnadsmiljö och fritid. Kommunen berikas av mångfald och känslan av att alla har en plats och alla får plats. Utmanande tider kräver större ansvar. **Kommunen vill därför prioritera tidiga insatser för en långsiktig och hållbar trygghet.**

Nyckelord:

Trygghet, förtroende, tillit, jämlikhet, framtidstro, social hållbarhet, tidigt samordnade insatser, mötesplatser, utveckling.

Det övergripande målet En trygg kommun innebär:

Välkomnande, tillgänglig och inkluderande

[...]Det handlar om att känna sig trygg i sitt boende, sin sysselsättning, sin livsmiljö och sin fritid. Mångfalden berikar kommunen och alla människor ska känna att de har en plats och att de får plats.

I Värnamo kommun har man stor tillit till den kommunala servicen och kvaliteten som den levererar. Trygghet är en grundläggande aspekt. Kommunen strävar också efter att vara tillgänglig och effektiv i sin kontakt med invånarna. Kommunens verksamheter är nyskapande, innovativa och anpassar sig till samhällsförändringarna.

Samhällsutmaningar ökar och psykisk ohälsa påverkar allt fler människor, även i yngre åldrar. Detta innebär att kommunen måste arbeta förebyggande och agera snabbt vid oro för att kunna samordna insatserna på bästa sätt för varje individ. Värnamo kommun har en långsiktig och trygghetsskapande strategi som fokuserar på både strukturella och individuella förebyggande åtgärder. Genom nära samarbete med andra myndigheter, föreningsliv, civilsamhället och näringslivet ökar den upplevda tryggheten. På detta sätt skapas ett skyddsnät genom planering, samordning och effektiv resursanvändning, vilket i sin tur leder till förbättrad folkhälsa.

Barnens bästa först

Barnkonventionen är viktig för att skapa trygghet och vägleda kommunens arbete. Vi vill ge varje barn möjlighet att utvecklas till trygga och självständiga medborgare, både socialt, emotionellt och kunskapsmässigt.

I Värnamo kommun skapas en trygg miljö för barnen från förskola till gymnasium. Detta leder till minskade kunskapsklyftor, goda utbildningsresultat och ökad samhörighet i samhället. Vi ser till att barn får det stöd de behöver för att klara skolan så tidigt som möjligt och på sikt bli självförsörjande, baserat på deras individuella förutsättningar.

För att förebygga utanförskap och otrygghet är det viktigt att ha trygga och inkluderande miljöer för alla invånare i kommunen. Det handlar både om att skapa säkerhet i den fysiska miljön och att främja välmåendet och trivseln på det psykiska planet. Kommunen tar ett förebyggande perspektiv och tänker på det sociala när vi planerar för trygga miljöer i framtiden, till exempel genom att bygga bostäder och se till att det finns säkra vägar till arbete och fritidsaktiviteter. Vi strävar efter att erbjuda gröna och tillgängliga områden där människor kan spontant utöva friluftsliv, lek och idrott i sin närmiljö. Genom att skapa sådana trygga och inkluderande platser främjar vi inkludering och bidrar till social hållbarhet för alla invånare.

5. På vilket sätt respekterar satsningen demokratins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering?

Insatsen riktar sig till alla ungdomar i kommunen som kan tänkas ha behov av en mentor och begränsas endast av den enskildes egna vilja att ansöka om en mentor. Mentorerna kvalitetssäkras genom intervju, utdrag ur belastningsregister, referenstagning och utbildning. Utöver detta tillkommer en matchning mellan mentor och ungdom som bygger på personligt intresse hos ungdomen. Mångfald bland mentorerna säkerställs genom att alla vuxna över 20 år är välkomna med sin ansökan.

6. Det ska finnas en upprättad plan där det beskrivs vad organisationen planerar att genomföra under denna period och hur arbetet kommer att följas upp/införlivas även efter projektets avslut, är denna plan upprättad?

Om ja bifoga, om nej, beskriv mål, uppföljning förväntat resultat

Ja.

År 1 Mentor Sverige sköter matchning, intervjuer och övriga delar. Mentor Sverige står även utbildning och upplärning av Värnamo kommuns verksamhetspersonal.

Det Mentor fortsatt ansvarar för och genomför (år 2 och framåt) är:

- Bakgrundskontroller av mentorer
- Utbildning av mentorer
- Framtagning av kommunikativt material för digital och fysisk spridning
- Tillhandahållande av metod- och processmaterial
- Underhåll av Salesforce
- Stöd och handledning till Petrus (och eventuella andra kollegor)

Från och med år 2 handhar verksamhetspersonal från medborgarnämnden intervjuer, referenstagning och matchning.

För att matcha 30 ungdomar per år uppskattar medborgarnämnden att det som mest kommer krävas 50 % av en heltidstjänst vilket medborgarnämnden har tagit höjd för i planering.

Kostnadsbild:

Baserat på ovanstående ändringar ser kostnadsbilden för Mentors insats ut så här:

- **Om Mentor står för aktivitetsbidragen till deltagarna:**

- År 1: 250 tkr

- År 2–4: 50 tkr/år

7. Beskriv hur verksamhet/projekt/idé utformats på ett sätt som är kostnadseffektivt och som möjliggör en uppföljning av insatsernas resultat.

Medborgarnämnden har i planeringssamtal med Mentor Sverige tagit fram ett förslag där medborgarnämnden så långt som möjligt och så tidigt som möjligt tar över drift av mentorsprogrammet, detta för att kostnadsminimera vid implementering (se fråga 6.) Ansökan om medel ur folkhälsopotten avser därför endast första året.

8. Är detta ett projekt som kan utföras av annan än kommunal anordnare/verksamhet. I så fall vem/vilken?

De delar där det är möjligt för annan aktör att utföra har enligt detta förslag överlåtits till Mentor Sverige, övriga delar i projektet behöver drivas av kommunal verksamhet utifrån kännedom om ungdomarna.

Projektplan Extra stöd simning

Projektets Syfte och Mål

Syfte:

Projektet "Extra Stöd Simning" syftar till att ge elever i årskurserna F-6 tillgång till simundervisning och vattenvana, med särskilt fokus på att stödja nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever. Målet är att främja fysisk och psykisk hälsa, förbättra integrationen och skapa en jämlik och inkluderande skolmiljö.

Mål:

1. Erbjuder simundervisning till alla elever i årskurserna F-6.
 2. Ge särskilt stöd till nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever för att säkerställa deras deltagande och integration.
 3. Främja hälsa och välbefinnande genom regelbundna simlektioner och anpassade stödinsatser.
 4. Engagera och utbilda föräldrar för att stödja barnens simundervisning och hälsa.
-

Projektets Aktiviteter och Tidsplan

1. Förberedelse och Planering (Månad 1)

- **Behovsanalys:**
 - Genomföra en behovsanalys för att identifiera specifika behov hos nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever.
- **Planering och Samordning:**
 - Skapa tidsplan, boka lokaler med mera.

2. Implementering (Månad 2-12)

- **Simlektioner:**
 - Starta regelbundna extra simlektioner för alla elever i årskurserna F-6.
 - Erbjuder särskilda grupper för nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever.
 - Erbjuder extra vattenvana träning för eleverna på våra fritidshem.
- **Utbildning och Stöd:**
 - Genomföra information för föräldrar om simning, säkerhet och stöd för nyanlända.
 - Tillhandahålla simutrustning för socioekonomiskt utsatta familjer.
- **Informationsprogram:**
 - Distribuera informationsmaterial för föräldrar.

3. Utvärdering och Uppföljning (Månad 6 och 12)

- **Utvärdering:**

- Genomföra halvårs- och årsutvärdering av projektets effekt och deltagande.
 - Samla in feedback från elever, föräldrar och personal.
 - **Rapportering:**
 - Sammanställa en slutrapport med resultat och plan för fortsatt arbete.
-

Målgrupp

- **Primär målgrupp:** Elever i årskurserna F-6.
 - **Sekundär målgrupp:** Föräldrar och vårdnadshavare, särskilt de till nyanlända och socioekonomiskt utsatta barn.
-

Bedömning "projekt Mentor Värnamo" MBN			
	Kriterier	Beskrivning	Poäng 1-3
Behov	Allvarlighetsgrad/betydelse	Inkluderar även omfattning och ekonomisk förlust för samhället. Ska dock inte förväxlas med kostnadseffektivitet, som mer är kopplat till bedömning av insatsen.	3
	Jämlikhet	Prioritera speciellt utsatta målgrupper Vissa kategorier och kriterier överlappar varandra. Exempel på detta är när man ska bedöma om en insats leder till ökad jämlikhet. För att bedöma insatsens effekter på jämlikhet i hälsa i befolkningen behövs information om allvarlighetsgrad och fördelning av problemet vilket kopplas till svårighetsgrad. Om möjligt, ta hänsyn till: - skillnad i mortalitet mellan socioekonomiska grupper. - skillnader mellan landsbygd och stad som exempel på jämlikhetsaspekt - etisk dimension inom kriteriet jämlikhet: är insatsen kulturellt anpassad och acceptabel för de berörda.	2
	Angelägenhet	Angelägenhetsgraden bedöms utifrån om tillståndet är: - politiskt prioriterat - allmänheten uppfattar att behovet är stort - Bedöms även utifrån lokal statistik. Ytterligare en aspekt på angelägenhet är legalitet, alltså hur insatser är förenliga med eller bidrar till att uppfylla intentioner och skrivningar i lagar	3
Insats	Kostnadseffektivitet	Inkluderar både effekt över tid och den faktiska kostnaden för insatsen. Kan ställas upp i den direkta kostnaden per deltagande invånare	3
	Hälsonytta	Hälsonytta är ett bredare begrepp än effekt, då effekt förutsätter evidens vilket hälsonytta inte gör. Begreppen hälsonytta och evidens är dock överlappande. Mått på insatsens hälsonytta är exempelvis nyttan för individer, minskad dödlighet eller sjuklighet, om insatsen möjliggör att problemet förebyggs, eller att det rör sig om tidig främjande insats. Högre poäng om hälsan återfinns i de tre olika preventionsnivåerna (universell, selektiv och indikerad)	3
	Genomförbarhet	Genomförbarhet är en övergripande kategori för kriterier som rör användbarhet, tillgänglighet, aktualitet och lämplighet Kriterier kopplade till implementering exempelvis: - ingå i praxis och policy över tid - vara användbar och aktuell - ligga i linje med riktlinjer som kan accepteras av olika aktörer - vara genomförbara utifrån budget och resurser - är lätt att implementera.	3

Motivering

1. Allvarlighetsgrad/betydelse

Utifrån allvarlighetsgrad/betydelse görs bedömningen att behovet är stort mot bakgrund av att kommunen egentligen satsar dessa 250 tkr på att implementera mentor och därmed engagera civilsamhället att bygga sociala nätverk kring kommunens barn och unga som behöver det.

Den samhälleliga ekonomiska förlusten (om projektet uteblir är svår att beräkna utifrån att allvarlighetsgraden berör många olika nivåer, inte minst samhälleliga kostnader för att hantera exempelvis framtida utmaningar som detta kan innebära i den unges liv). Resultat från Folkhälsoenkät ung som genomfördes i länet 2023 visar att alltför många unga mår sämre, skattar sin hälsa lägre och upplever stress. I synnerhet flickors resultat. Det går inte att dra för stora kopplingar till implementering av mentor men indikatorn Tillit- andel som svarade "stämmer precis på påståendet: Jag kan alltid lita på någon av mina föräldrar/vårdnadshavare när det verkligen gäller minskar markant mellan åren 2020-2023 vad gäller flickor i årskurs 9 och minskar lite för flickor år 2 gymnasiet vilket skulle kunna vara ett tecken på att fler trygga vuxna behövs i samhället. Samma sak gäller för

Andel (%) som svarade *stämmer precis* på påståendet: Det finns vuxna i min närhet som jag kan berätta personliga saker för

Där minskningen är något mindre men dock en minskning för flickorna i år 9 och år 2 gymnasiet.

Estimat: Under 2024 hade medborgarnämnden 51 barn/unga med insatsen kontaktperson. En utredning på socialtjänsten kostar ca 47 000 kr vilket på totalen innebär utredningar motsvarande knappt 2,4 miljoner kronor. Mentor kan innebära en tidigare insats som i sin tur skulle kunna bli en nyttohemtagning på sikt vad gäller sådana utredningskostnader.

2. Jämlikhet

Ur ett jämlikhetsperspektiv kan man argumentera för att en särskild satsning på mentorskap för unga tjejer skulle kunna bidra till att jämna ut skillnader i både hälsa och jämställdhet. Dock är Mentor en insats som bygger på frivillighet och det finns inga garantier för att den som upplever sig som mer ensam än andra skulle söka sig till insatsen. Samtidigt går inte ensamhet förebygga varken för den unge eller den som tar på sig uppdrag som mentor om insatsen inte finns. Insatsen skulle kunna förebygga skillnader mellan tätort och landsbygd då det är fritt fram att söka/respektive engagera sig vilket ökar poängen.

3. Angelägenhet

I det samhälleliga perspektivet är det angeläget att motverka ofrivillig ensamhet och bygga nätverk som inte finns naturligt. Detta har bäring på existentiell, social och psykisk hälsa framför allt. I nya socialtjänstlagen som träder i kraft den 1 juli 2025 är det förebyggande arbetet som kan bäras av fler aktörer än bara socialtjänst ett Skall-krav. Utifrån de tre preventionsnivåerna är insatsen både universell och indikerad vilket ökar poängen. Utifrån angelägenhet och politisk prioritering finns argument för att denna satsning kan motiveras i kommunens övergripande mål såsom exempelvis stark och trygg kommun. Om kommunen med hjälp av mentorskap kan minska andra insatser kommer detta också att bidra till god ekonomisk hushållning. Legaliteten i angelägenheten bedöms som hög utifrån kommande nya SoL.

4. **Kostnadseffektivitet**

2024 hade 51 barn och unga kontaktperson via socialtjänsten vilket motsvarar en utredningskostnad på knappa 2,4 miljoner kronor. Implementeringskostnaden som Förebyggande insatser (MBN) söker är 250 tkr därefter är den årliga kostnaden 50 tkr vilket är inräknat i enhetens ordinarie budget. Då insatsen mentor inte är i gång ännu kan vi endast beräkna en kostnad per insats baserat på ett fiktivt antal barn/unga. Genomsnittet baserat på de som haft kontaktperson via socialtjänsten de tre senaste åren är 57 personer. Om implementeringskostnaden delas på detta genomsnitt skulle kostnaden per insats under första året vara 4386kr/barn. Efterföljande år skulle den vara 877 kr per barn beräknat på genomsnittet.

Medborgarnämnden som står för ansökan har beräknat en kapacitet för 30 barn per år och då blir siffrorna i stället 8333 kr/barn år 1 och sedan 1666 kr/barn efterföljande år i projektet. Att jämföra med estimat för orosanmälan/ansökan ca 1440 tkr per barn samt för utredning 47 tkr per barn.

OBS siffrorna ovan baseras på faktiska insatser och tar inte hänsyn till ej verkställda beslut om kontaktperson och inte heller ansökningar där insatsen kontaktperson avslås.

5. **Hälsonytta**

Utdrag ur ansökan nedan. Hälsonyttan, givet att projektet blir lyckosamt, att insatsen nyttjas och kommunen hittar mentorer, bedöms som potentiellt stor.

Stärker skyddsfaktorer: Programmet fokuserar på att stärka ungdomars självkänsla, framtidstro och inspiration för studier. Detta bidrar till att de kan fatta positiva beslut och avstå från destruktiva beteenden som våld och droger.

Tidiga insatser: Mentorskapet är proaktivt och förebygger framtida problem genom att stärka ungdomar innan större svårigheter uppstår.

Låg tröskel: Insatsen kräver ingen utredning eller dokumenterad oro, vilket gör den tillgänglig för fler ungdomar och skapar möjligheter att arbeta förebyggande.

Bygger positiva relationer: Genom att matcha ungdomar med vuxna förebilder skapas stabila och inspirerande relationer som kan främja deras personliga utveckling.

Trygg vuxenkontakt: Mentorn fungerar som en stödjande vuxen som ungdomarna kan vända sig till, vilket skapar en känsla av trygghet och tillhörighet.

Individuell handledning: Mentorerna erbjuder stöd som är anpassat till ungdomens behov, vilket kan minska känslor av ensamhet och utsatthet.

Motverkar social isolering: Genom regelbunden kontakt med mentorn stärks ungdomarnas sociala nätverk och möjlighet till integration i samhället.

Främjar självständighet: Insatsen hjälper ungdomar att utveckla egna resurser och strategier för att hantera livets utmaningar, vilket stärker deras sociala förmågor.

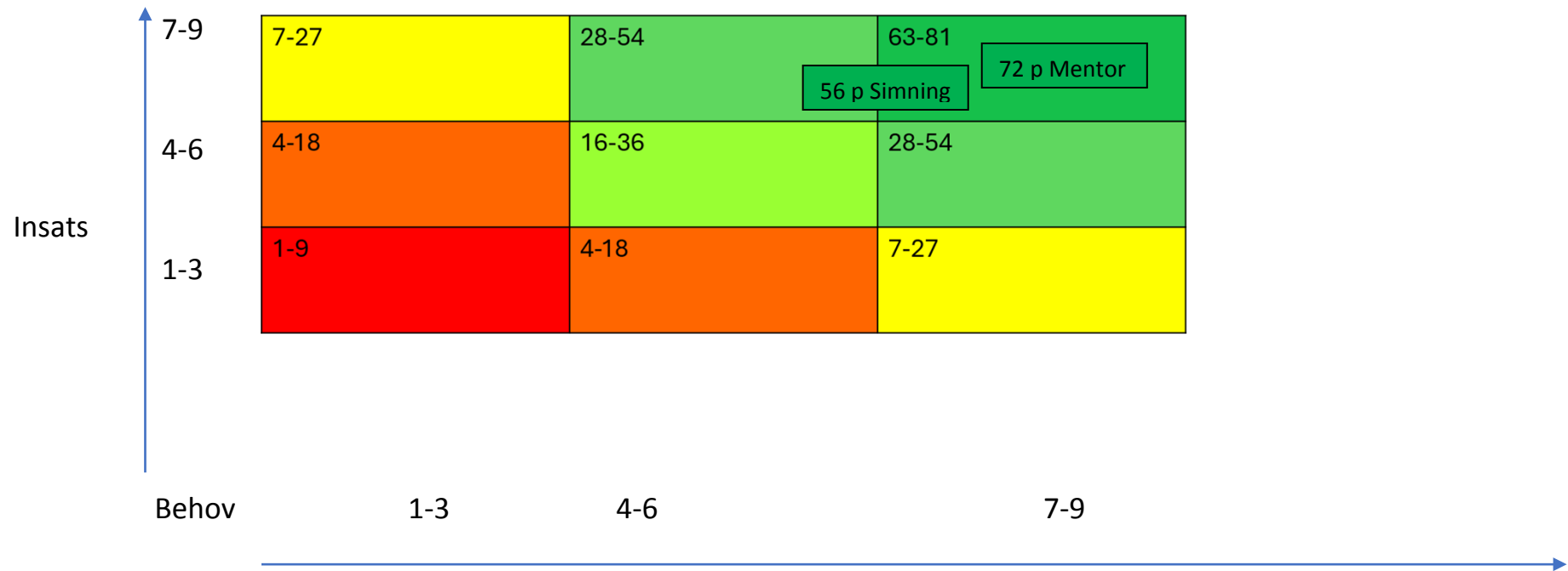
6. **Genomförbarhet**

Gällande genomförbarheten bedöms projektet öka tillgänglighet, vara aktuellt och lämpligt i relation till andra mer administrativt tunga/kostnadstunga insatser där kommunen bär hela ansvaret. Insatsen har stor potential vad gäller genomförande både i tätort och på landsbygd

och bedöms vara kostnadseffektiv. Det bedöms också finnas goda möjligheter vad gäller att kunna ingå i praxis och policy över tid.

Bedömning Projekt "Extra stöd simning"			
	Kriterier	Beskrivning	Poäng 1-3
Behov	Allvarlighetsgrad/betydelse	Inkluderar även omfattning och ekonomisk förlust för samhället. Ska dock inte förväxlas med kostnadseffektivitet, som mer är kopplat till bedömning av insatsen.	3
	Jämlikhet	Prioritera speciellt utsatta målgrupper Vissa kategorier och kriterier överlappar varandra. Exempel på detta är när man ska bedöma om en insats leder till ökad jämlikhet. För att bedöma insatsens effekter på jämlikhet i hälsa i befolkningen behövs information om allvarlighetsgrad och fördelning av problemet vilket kopplas till svårighetsgrad. Om möjligt, ta hänsyn till: - skillnad i mortalitet mellan socioekonomiska grupper. - skillnader mellan landsbygd och stad som exempel på jämlikhetsaspekt - etisk dimension inom kriteriet jämlikhet: är insatsen kulturellt anpassad och acceptabel för de berörda.	2
	Angelägenhet	Angelägenhetsgraden bedöms utifrån om tillståndet är: - politiskt prioriterat - allmänheten uppfattar att behovet är stort - Bedöms även utifrån lokal statistik. Ytterligare en aspekt på angelägenhet är legalitet, alltså hur insatser är förenliga med eller bidrar till att uppfylla intentioner och skrivningar i lagar	3
Insats	Kostnadseffektivitet	Inkluderar både effekt över tid och den faktiska kostnaden för insatsen. Kan ställas upp i den direkta kostnaden per deltagande invånare	2
	Hälsonytta	Hälsonytta är ett bredare begrepp än effekt, då effekt förutsätter evidens vilket hälsonytta inte gör. Begreppen hälsonytta och evidens är dock överlappande. Mått på insatsens hälsonytta är exempelvis nyttan för individer, minskad dödlighet eller sjuklighet, om insatsen möjliggör att problemet förebyggs, eller att det rör sig om tidig främjande insats. Högre poäng om hälsan återfinns i de tre olika preventionsnivåerna (universell, selektiv och indikerad)	3
	Genomförbarhet	Genomförbarhet är en övergripande kategori för kriterier som rör användbarhet, tillgänglighet, aktualitet och lämplighet Kriterier kopplade till implementering exempelvis: - ingå i praxis och policy över tid - vara användbar och aktuell - ligga i linje med riktlinjer som kan accepteras av olika aktörer - vara genomförbara utifrån budget och resurser - är lätt att implementera.	2

Bedömning "projekt Mentor Värnamo" MBN			
	Kriterier	Beskrivning	Poäng 1-3
Behov	Allvarlighetsgrad/betydelse	Inkluderar även omfattning och ekonomisk förlust för samhället. Ska dock inte förväxlas med kostnadseffektivitet, som mer är kopplat till bedömning av insatsen.	3
	Jämlikhet	Prioritera speciellt utsatta målgrupper Vissa kategorier och kriterier överlappar varandra. Exempel på detta är när man ska bedöma om en insats leder till ökad jämlikhet. För att bedöma insatsens effekter på jämlikhet i hälsa i befolkningen behövs information om allvarlighetsgrad och fördelning av problemet vilket kopplas till svårighetsgrad. Om möjligt, ta hänsyn till: - skillnad i mortalitet mellan socioekonomiska grupper. - skillnader mellan landsbygd och stad som exempel på jämlikhetsaspekt - etisk dimension inom kriteriet jämlikhet: är insatsen kulturellt anpassad och acceptabel för de berörda.	2
	Angelägenhet	Angelägenhetsgraden bedöms utifrån om tillståndet är: - politiskt prioriterat - allmänheten uppfattar att behovet är stort - Bedöms även utifrån lokal statistik. Ytterligare en aspekt på angelägenhet är legalitet, alltså hur insatser är förenliga med eller bidrar till att uppfylla intentioner och skrivningar i lagar	3
Insats	Kostnadseffektivitet	Inkluderar både effekt över tid och den faktiska kostnaden för insatsen. Kan ställas upp i den direkta kostnaden per deltagande invånare	3
	Hälsonytta	Hälsonytta är ett bredare begrepp än effekt, då effekt förutsätter evidens vilket hälsonytta inte gör. Begreppen hälsonytta och evidens är dock överlappande. Mått på insatsens hälsonytta är exempelvis nyttan för individer, minskad dödlighet eller sjuklighet, om insatsen möjliggör att problemet förebyggs, eller att det rör sig om tidig främjande insats. Högre poäng om hälsan återfinns i de tre olika preventionsnivåerna (universell, selektiv och indikerad)	3
	Genomförbarhet	Genomförbarhet är en övergripande kategori för kriterier som rör användbarhet, tillgänglighet, aktualitet och lämplighet Kriterier kopplade till implementering exempelvis: - ingå i praxis och policy över tid - vara användbar och aktuell - ligga i linje med riktlinjer som kan accepteras av olika aktörer - vara genomförbara utifrån budget och resurser - är lätt att implementera.	3

§ 67 Dnr: TFN.2023.44

Slutredovisning av projekt Trygghetsbelysning, projektnummer 923101

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att godkänna slutredovisningen,

att projektets medel återförs till kommunstyrelsen från teknik- och fritidsförvaltningens resultatfond samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

I Värnamo kommuns driftbudget avsattes medel varje år under 2022–2024 till dåvarande tekniska utskottet för att jobba med trygghetsbelysning i kommunen. Återredovisning skulle ske till kommunstyrelsen senast den 31 mars 2024. Förlängning av återrapporteringstid till 31 mars 2025 beviljades av kommunstyrelsen i april 2024.

Projektet har till syfte att öka tryggheten i det offentliga rummet genom att jobba med belysning på ett professionellt och välavvägt sätt. Medel har avsatts av kommunstyrelsen under år 2022-2024 med 300 000 kronor årligen, totalt 900 000 kronor. Detta har inte varit något investeringsprojekt utan har varit en tidsbegränsad punktsatsning inom driften för gatubelysning. På grund av flertalet orsaker, bland annat hög arbetsbelastning samt personalomsättning bland inblandade personer, så har denna extrasatsning inte blivit genomförd. Inga åtgärder har således blivit genomförda inom denna extrasatsning, och inga kostnader har uppstått.

Flertalet trygghetshöjande åtgärder, bland annat med belysning, har dock blivit genomförda under den aktuella tidsperioden. Dessa åtgärder har genomförts och finansierats inom andra budgetutrymmen, såsom belysningsdrift, samt raminvesteringsprojekt Gatubelysning med projektnummer 212001 samt Årligt anslag gator och vägar med projektnummer 210000.

Då de avsatta medlen har varit inom driften finns inte några investeringspengar kvar. Däremot har medlen bidragit till teknik- och fritidsförvaltningens ekonomiska driftsresultat, och medlen har således överförts till förvaltningens resultatfond och regleras vid resultatregleringen.

Forts.

TFN § 67 (forts.)

Beställare av projektet

Kommunstyrelsen

Entreprenadform

Egen regi samt Värnamo Energi AB

Historik, tider och information

Projektstart år 2022

Projektslut 2024-12-31

Ekonomi***Anvisade medel enligt följande:***

Driftsbudget 2022	300 000 kr
-------------------	------------

Driftsbudget 2023	300 000 kr
-------------------	------------

Driftsbudget 2024	300 000 kr
-------------------	------------

Total driftinvesteringsbudget	900 000 kr
-------------------------------	------------

Kostnader 2022	0 kr
----------------	------

Kostnader 2023	0 kr
----------------	------

Kostnader 2024	0 kr
----------------	------

Totalkostnader	0 kr
----------------	------

Överskott på projektet 900 000 kr

Sammanfattning

Projektet har inte blivit genomfört, även om vissa liknande åtgärder blivit genomförda inom ramen för andra uppdrag.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att godkänna slutredovisningen,

att projektets medel återförs till kommunstyrelsen från teknik- och fritidsförvaltningens resultatfond samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Beslut skickas till:

Kommunstyrelsen

§ 150 Dnr: KS.2024.307

Redovisning Trygghetsbelysningsprojekt

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att bevilja teknik- och fritidsnämnden begärd förlängning av tid för återrapportering av Trygghetsbelysningsprojektet till den 31 mars 2025.

Ärendebeskrivning

I Värnamo kommuns driftbudget avsattes 300 000 kronor varje år under 2022–2024 till dåvarande tekniska utskottet för att jobba med trygghetsbelysning i kommunen. Återredovisning ska ske till kommunstyrelsen senast den 31 mars 2024.

Teknik- och fritidsförvaltningen har i tjänsteskrivelse anført att man inte ser att det är rimligt att göra återredovisning då projektet löper under hela 2024 och önskar att återrapportering sker först under 2025.

Teknik- och fritidsnämnden beslutade den 26 mars 2024, § 79 **att** hos kommunstyrelsen begära förlängning av tid för återrapportering av Trygghetsbelysningsprojekt till 31 mars 2025.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att kommunstyrelsen beslutar

att bevilja teknik- och fritidsnämnden begärd förlängning av tid för återrapportering av Trygghetsbelysningsprojektet till den 31 mars 2025.

Beslut skickas till:

Teknik- och fritidsnämnden

Tjänsteskrivelse - Redovisning av Trygghetsbelysningsprojekt 2022–2024

Ärendebeskrivning

I Värnamo kommuns driftbudget avsattes 300 000 kronor varje år under 2022–2024 till dåvarande tekniska utskottet för att jobba med trygghetsbelysning i kommunen. Återredovisning ska ske till kommunstyrelsen senast den 31 mars 2024.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser inte att det är rimligt att göra återredovisning då projektet löper under hela 2024 och önskar att återrapportering sker först under 2025.

Beslutsförslag

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att hos kommunstyrelsen begära förlängning av tid för återrapportering av Trygghetsbelysningsprojekt till 31 mars 2025.

Linus Enochson
Projektör

Henrik Lönngren
Avdelningschef teknik
och projekt

§ 79 Dnr: TFN.2023.44

Redovisning av Trygghetsbelysningsprojekt 2022-2024

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att hos kommunstyrelsen begära förlängning av tid för återrapportering av Trygghetsbelysningsprojekt till 31 mars 2025.

Ärendebeskrivning

I Värnamo kommuns driftbudget avsattes 300 000 kronor varje år under 2022–2024 till dåvarande tekniska utskottet för att jobba med trygghetsbelysning i kommunen. Återredovisning ska ske till kommunstyrelsen senast den 31 mars 2024.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser inte att det är rimligt att göra återredovisning då projektet löper under hela 2024 och önskar att återrapportering sker först under 2025.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att hos kommunstyrelsen begära förlängning av tid för återrapportering av Trygghetsbelysningsprojekt till 31 mars 2025.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Revidering av Reglemente för tillgänglighetsrådet

Ärendebeskrivning

Genom Värnamo kommunala tillgänglighetsråd (KTR) samverkar företrädare från olika funktionshindersorganisationer med politiskt valda representanter från kommunala nämnder. Rådet, som normalt sett sammanträder fyra gånger per år, har en konsultativ roll i övergripande frågor som berör personer med funktionsnedsättning. Organisatoriskt tillhör rådet omsorgsnämnden.

Reglementet ska utvärderas minst en gång per mandatperiod, utöver det kan ändring av reglemente även initieras av rådet, kommunstyrelsen eller omsorgsnämnden.

Tillgänglighetsrådet har arbetat fram ett nytt förslag till reglemente. Omsorgsnämnden beslutade den 19 mars 2025 att godkänna reglementet samt att föreslå att kommunfullmäktige antar reglementet.

Kommunstyrelsen beslutade den 15 april 2024 § 168 att remittera ärendet till kommunledningsförvaltningen.

Kommunledningsförvaltningen har gjort en översyn av formuleringarna och språket i reglementet och lämnat ett reviderat förslag.

Beslutsförslag

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta förslag till Reglemente för tillgänglighetsrådet att gälla från och med den 5 juni 2025, samt

att Reglemente för tillgänglighetsrådet, antagen av kommunfullmäktige den 26 februari 2015 § 47, därmed upphör att gälla.

Anita Johansson
Teamledare

Ulf Svensson
Kommundirektör

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING

Antagen av kommunfullmäktige 20XX-XX-XX, § XX

Gäller fr o m XXXX-XX-XX

Reglemente för tillgänglighetsrådet

Allmänt

Enligt socialtjänstlagens 5 kapitel 8 § skall kommunen planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. I planeringen skall kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer. Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, hör samverkan med organisationer som företräder människor med omfattande funktionsnedsättning till kommunens uppgifter.

Kommunen ska planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och i planeringen samverka med regionen och med andra samhällsorgan och organisationer. Kommunen har till uppgift att samverka med organisationer som företräder människor med omfattande funktionsnedsättning. Detta bestäms av Socialtjänstlagens 5 kapitel 8 paragraf respektive Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 4 punkt 3, slås fast att människor med funktionsnedsättning har rätt att påverka utvecklingen av viktiga frågor som berör dem. Samhället ska samarbeta med funktionsrättsrörelsen. Kommunen ska nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.

Vägledande för samarbetet med de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningar i Värnamo kommun är ~~det av kommunfullmäktige fastställda~~ Programmet för ökad tillgänglighet, som kommunfullmäktige har fastställt.

Rådets roll

Tillgänglighetsrådet är ett viktigt rådgivande organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för funktionshinderorganisationerna och kommunens styrelser och nämnder. Det är angeläget att rådet ges reella möjligheter att fullgöra sina uppgifter och att dess synpunkter beaktas.

Syfte

- rådet ska ~~II~~ förstärka inflytandet i alla frågor som gäller personer som har funktionsnedsättningar
- rådet skall verka för att funktionshinderfrågorna beaktas i nämndernas

verksamhetsplanering och då även lyfta fram frågor som berör barn, ungdomar och unga vuxna med funktionsnedsättningar

- rådet kan i nämnder och styrelser initiera nya frågor som berör personer med funktionsnedsättningar som grupp i nämnder och styrelser
- rådet skall ges möjlighet att lämna synpunkter i viktiga frågor som berör personer som har funktionsnedsättningar som grupp
- rådet skall vara ett forum för opinionsbildning och kunskapsspridning och andra i frågor som berör personer som har funktionsnedsättningar.

Arbetsätt

Kommunens företrädare skall informera tillgänglighetsrådet om de planer och förändringar planer på förändringar av samhällsinsatsernas utformning och organisation när det finns planer på förändringar av samhällsinsatsernas utformning och organisation som berör personer som har funktionsnedsättningar.

Synpunkter och förslag från rådet ska inhämtas i så tidigt skede att dessa kan påverka ärendets handläggning i aktuell nämnd/styrelse. Personer som har funktionsnedsättningar får därmed genom rådet större delaktighet i samhällets insatser.

För att personer som har funktionsnedsättningar ska ha stor delaktighet och kunna påverka ärendet ska aktuell nämnd eller styrelse inhämta synpunkter och förslag från rådet i ett tidigt skede.

Funktionshinderorganisationernas representanter har i rådet möjlighet att aktivt arbeta för förändringar i den kommunala verksamheten. De kan informera om och ge förslag till lämpliga anpassningar av det verksamhetsutbud som berör förhållandena i samhället för personer som har funktionsnedsättningar. Således skall Tillgänglighetsrådet ska vara ett referensorgan i frågor som berör personer med funktionsnedsättningar som grupp.

Tillgänglighetsrådets sammansättning

1. Tillgänglighetsrådet är organisatoriskt knutet till omsorgsnämnden.
2. Kommunens nämnder och kommunstyrelsen utser ledamöter och ersättare enligt följande fördelning:
 - Omsorgsnämnden 2 ledamöter och 2 ersättare
 - Kommunstyrelsen, medborgarnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, teknik- och fritidsnämnd, kulturnämnden, servicenämnden samt barn- och utbildningsnämnden 1 ledamot och 1 ersättare vardera.
3. En riksorganisation för personer med funktionsnedsättningar som bedriver organiserad verksamhet genom sin lokalorganisation i kommunen skall, efter beslut i omsorgsnämnden, erbjudas att vara representerad i rådet. Varje sådan lokalorganisation utser 1 ledamot och 1 ersättare.
4. Om en länsorganisation har aktiva medlemmar som bor i Värnamo kommun kan, efter beslut i omsorgsnämnden, länsorganisationen bli representerad i rådet även om det inte finns någon lokalorganisation i kommunen.
5. De funktionshinderorganisationer som ingår i tillgänglighetsrådet skall, före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, till rådets sekreterare lämna uppgifter om vilka ledamöter och ersättare de valt till att representera dem. lämna uppgifter till rådets sekreterare om vilka ledamöter och ersättare de har valt till att representera dem. Detta ska ske före 1 november det år som kommunfullmäktige väljs.
6. Representanter för Finnvedsbostäder och andra kommunala bolag, samt regionen och andra samverkanspartners adjungeras vid behov.

Organisations- och arbetsfrågor

Ordförande i tillgänglighetsrådet är Ordförande i omsorgsnämnden är också ordförande i

tillgänglighetsrådet.

Till vice ordförande utses ledamot från kommunstyrelsen.

Till sekreterare i tillgänglighetsrådet utses en tjänsteperson.

158

Rådet ska **ll** sammanträda minst fyra gånger per år. Extra sammanträde ska **ll** hållas om rådets ordförande, vice ordförande eller mer än hälften av organisationernas ledamöter begär det.

Skriftlig kallelse **jämte och** ärendelista skickas till rådets ledamöter och ersättare senast 10 kalenderdagar före rådets ordinarie sammanträde. Eventuella handlingar och beslutsunderlag ska delges rådets ledamöter i så god tid och på sådant sätt att vidare information och behandling underlättas. Rådet bör vid ett av sammanträdena få information om kommunens förslag till budget innan det går till beslut.

Vid sammanträden förs protokoll som skrivs under av ordförande och sekreterare, samt justeras av en ledamot från organisationerna. Rådet kan välja att antingen utse en fast justerare eller att utse en justerare vid varje sammanträde.

Fullständiga protokoll skall delges samtliga ledamöter och ersättare i rådet, omsorgsnämnden samt länsrådet för funktionsnedsättningar. Protokollsutdrag skickas till dem som är berörda av protokollförda beslut.

Arvode och reseersättning

Till kommunens tjänstgörande ledamöter utgår arvode och resekostnadsersättning enligt av kommunfullmäktige fastställda *Arvodesbestämmelser för förtroendevalda*. Kommunens tjänstgörande ledamöter får arvode och resekostnadsersättning enligt *Arvodesbestämmelser för förtroendevalda*, som kommunfullmäktige har fastställt.

Till funktionshinderorganisationerna utgår endast resekostnadsersättning till och från sammanträdena, enligt kommunens reglemente.

Ändring av reglemente

Ändring av detta reglemente kan aktualiseras av tillgänglighetsrådet, kommunstyrelsen och omsorgsnämnden. Utöver detta ska det vid varje ny mandatperiod kontrolleras om reglementet behöver revideras.

§ 168 Dnr: KS.2025.301

Revidering av Reglemente för tillgänglighetsrådet

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att remittera ärendet till kommunledningsförvaltningen, samt

att återkoppling i ärendet ska ske senast den 9 maj 2025.

Ärendebeskrivning

Omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse den 7 februari 2025

Genom Värnamo kommunala tillgänglighetsråd (KTR)

samverkar företrädare från olika funktionshindersorganisationer med politiskt valda representanter från kommunala nämnder.

Rådet, som normalt sett sammanträder fyra gånger per år, har en konsultativ roll i övergripande frågor som berör personer med funktionsnedsättning. Organisatoriskt tillhör rådet omsorgsnämnden, vars ordförande även är ordförande i tillgänglighetsrådet.

Reglementet ska utvärderas minst en gång per mandatperiod, utöver det kan ändring av reglemente även initieras av rådet, kommunstyrelsen eller omsorgsnämnden.

Tillgänglighetsrådet har genom samverkan arbetat fram ett nytt förslag till reglemente. Förslaget godkändes vid rådets sammanträde den 15 maj 2024, § 15.

Reglementet ska innan överlämnande till kommunstyrelsen för antagande i kommunfullmäktige godkännas av omsorgsnämnden.

Omsorgsnämndens beslut den 19 mars 2025 § 42

Omsorgsnämnden beslutar

att godkänna reviderat reglemente för Värnamo

kommunala tillgänglighetsråd, samt

att föreslå kommunfullmäktige att anta reviderat

reglemente för tillgänglighetsrådet, samt

att överlämna reglementet till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Kommunstyrelsen beslutar att remittera ärendet till

kommunledningsförvaltningen, samt att återkoppling i ärendet

ska ske senast den 9 maj 2025.

Beslut skickas till:

Kommunledningsförvaltningen

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING

Antagen av kommunfullmäktige 20XX-XX-XX, § XX

Gäller fr o m XXXX-XX-XX

Reglemente för tillgänglighetsrådet

Allmänt

Enligt socialtjänstlagens 5 kapitel 8 § skall kommunen planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. I planeringen skall kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer. Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, hör samverkan med organisationer som företräder människor med omfattande funktionsnedsättning till kommunens uppgifter.

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 4 punkt 3, slås fast att människor med funktionsnedsättning har rätt att påverka utvecklingen av viktiga frågor som berör dem. Samhället ska samarbeta med funktionsrättsrörelsen. Kommunen ska nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.

Vägledande för samarbetet med de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningar i Värnamo kommun är det av kommunfullmäktige fastställda programmet för ökad tillgänglighet.

Rådets roll

Tillgänglighetsrådet är ett viktigt rådgivande organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för funktionshinderorganisationerna och kommunens styrelser och nämnder. Det är angeläget att rådet ges reella möjligheter att fullgöra sina uppgifter och att dess synpunkter beaktas.

Syfte

- rådet skall förstärka inflytandet i alla frågor som gäller personer som har funktionsnedsättningar
- rådet skall verka för att funktionshinderfrågorna beaktas i nämndernas verksamhetsplanering och då även lyfta fram frågor som berör barn, ungdomar och unga vuxna med funktionsnedsättningar
- rådet kan i nämnder och styrelser initiera nya frågor som berör personer med funktionsnedsättningar som grupp
- rådet skall ges möjlighet att lämna synpunkter i viktiga frågor som berör personer som har funktionsnedsättningar som grupp

- rådet skall vara ett forum för opinionsbildning, kunskapsspridning och andra frågor som berör personer som har funktionsnedsättningar.

Arbetssätt

Kommunens företrädare skall informera tillgänglighetsrådet om de planer och förändringar av samhällsinsatsernas utformning och organisation som berör personer som har funktionsnedsättningar. Synpunkter och förslag från rådet ska inhämtas i så tidigt skede att dessa kan påverka ärendets handläggning i aktuell nämnd/styrelse. Personer som har funktionsnedsättningar får därmed genom rådet större delaktighet i samhällets insatser. Funktionshinderorganisationernas representanter har i rådet möjlighet att aktivt arbeta för förändringar i den kommunala verksamheten. De kan informera om och ge förslag till lämpliga anpassningar av det verksamhetsutbud som berör förhållandena i samhället för personer som har funktionsnedsättningar. Således skall tillgänglighetsrådet vara ett referensorgan i frågor som berör personer med funktionsnedsättningar som grupp.

Tillgänglighetsrådets sammansättning

1. Tillgänglighetsrådet är organisatoriskt knutet till omsorgsnämnden.
2. Kommunens nämnder och kommunstyrelsen utser ledamöter och ersättare enligt följande fördelning:
 - Omsorgsnämnden 2 ledamöter och 2 ersättare
 - Kommunstyrelsen, medborgarnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, teknik- och fritidsnämnd, kulturnämnden, servicenämnden samt barn- och utbildningsnämnden 1 ledamot och 1 ersättare vardera.
3. En riksorganisation för personer med funktionsnedsättningar som bedriver organiserad verksamhet genom sin lokalorganisation i kommunen skall, efter beslut i omsorgsnämnden, erbjudas att vara representerad i rådet. Varje sådan lokalorganisation utser 1 ledamot och 1 ersättare.
4. Om en länsorganisation har aktiva medlemmar som bor i Värnamo kommun kan, efter beslut i omsorgsnämnden, länsorganisationen bli representerad i rådet även om det inte finns någon lokalorganisation i kommunen.
5. De funktionshinderorganisationer som ingår i tillgänglighetsrådet skall, före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, till rådets sekreterare lämna uppgifter om vilka ledamöter och ersättare de valt till att representera dem.
6. Representanter för Finnvedsbostäder och andra kommunala bolag, samt regionen och andra samverkanspartners adjungeras vid behov.

Organisations- och arbetsfrågor

Ordförande i tillgänglighetsrådet är ordföranden i omsorgsnämnden.

Till vice ordförande utses ledamot från kommunstyrelsen.

Till sekreterare i tillgänglighetsrådet utses en tjänsteperson.

Rådet skall sammanträda minst fyra gånger per år. Extra sammanträde skall hållas om rådets ordförande, vice ordförande eller mer än hälften av organisationernas ledamöter begär det.

Skriftlig kallelse jämte ärendelista skickas till rådets ledamöter och ersättare senast 10 kalenderdagar före rådets ordinarie sammanträde. Eventuella handlingar och beslutsunderlag ska delges rådets ledamöter i så god tid och på sådant sätt att vidare information och behandling underlättas. Rådet bör vid ett av sammanträdena få information om kommunens förslag till budget innan det går till beslut.

Vid sammanträden förs protokoll som skrivs under av ordförande och sekreterare, samt justeras av en ledamot från organisationerna. Rådet kan välja att antingen utse en fast justerare eller att utse en justerare vid varje sammanträde.

162

Fullständiga protokoll skall delges samtliga ledamöter och ersättare i rådet, omsorgsnämnden samt länsrådet för funktionsnedsättningar. Protokollsutdrag skickas till dem som är berörda av protokollförda beslut.

Arvode och reseersättning

Till kommunens tjänstgörande ledamöter utgår arvode och resekostnadsersättning enligt av kommunfullmäktige fastställda *Arvodesbestämmelser för förtroendevalda*. Till funktionshinderorganisationerna utgår endast resekostnadsersättning till och från sammanträdena, enligt kommunens reglemente.

Ändring av reglemente

Ändring av detta reglemente kan aktualiseras av tillgänglighetsrådet, kommunstyrelsen och omsorgsnämnden. Utöver detta ska det vid varje ny mandatperiod kontrolleras om reglementet behöver revideras.

§ 42 Dnr: ON.2025.63

Reglemente för tillgänglighetsrådet (KTR)

Beslut

Omsorgsnämnden beslutar

att godkänna reviderat reglemente för Värnamo kommunala tillgänglighetsråd, samt

att föreslå kommunfullmäktige att anta reviderat reglemente för tillgänglighetsrådet, samt

att överlämna reglementet till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Genom Värnamo kommunala tillgänglighetsråd (KTR) samverkar företrädare från olika funktionshindersorganisationer med politiskt valda representanter från kommunala nämnder.

Rådet, som normalt sett sammanträder fyra gånger per år, har en konsultativ roll i övergripande frågor som berör personer med funktionsnedsättning. Organisatoriskt tillhör rådet omsorgsnämnden, vars ordförande även är ordförande i tillgänglighetsrådet.

Reglementet ska utvärderas minst en gång per mandatperiod, utöver det kan ändring av reglemente även initieras av rådet, kommunstyrelsen eller omsorgsnämnden.

Tillgänglighetsrådet har genom samverkan arbetat fram ett nytt förslag till reglemente. Förslaget godkändes vid rådets sammanträde den 15 maj 2024, § 15.

Reglementet ska innan överlämnande till kommunstyrelsen för antagande i kommunfullmäktige godkännas av omsorgsnämnden. En genomgång har visat att så inte skett.

Omsorgsförvaltningen har inkommit med skrivelse daterad den 7 februari 2025.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING

Antagen av kommunfullmäktige 2015-02-26, § 47

Gäller fr o m 2015-02-26

Reglemente för tillgänglighetsrådet

Allmänt

Enligt socialtjänstlagens 5 kapitel 8 § skall kommunen planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionshinder. I planeringen skall kommunen samverka med **landstinget regionen** samt andra samhällsorgan och organisationer. Enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS, hör samverkan med organisationer som företräder människor med omfattande **funktionshinder** funktionsnedsättning till kommunens uppgifter.

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artikel 4 punkt 3, slås fast att människor med funktionsnedsättning har rätt att påverka utvecklingen av viktiga frågor som berör dem. Samhället ska samarbeta med **handikapprörelsen funktionsrättsrörelsen**. Kommunen ska nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.

Vägledande för samarbetet med de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningar i Värnamo kommun är det av kommunfullmäktige fastställda programmet för ökad tillgänglighet.

Rådets roll

Tillgänglighetsrådet är ett viktigt rådgivande organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för funktionshinderorganisationerna och kommunens styrelser och nämnder. Det är angeläget att rådet ges reella möjligheter att fullgöra sina uppgifter och att dess synpunkter beaktas.

Syfte

- rådet skall förstärka inflytandet i alla frågor som gäller personer som har funktionsnedsättningar,
- rådet skall verka för att funktionshinderfrågorna beaktas i nämndernas verksamhetsplanering och då även lyfta fram frågor som berör barn, ungdomar och unga vuxna med funktionsnedsättningar,
- rådet kan i nämnder och styrelser initiera nya frågor som berör personer med funktionsnedsättningar som grupp,
- rådet skall ges möjlighet att lämna synpunkter i viktiga frågor som berör personer som har funktionsnedsättningar som grupp,

- rådet skall vara ett forum för opinionsbildning, kunskapsspridning och andra frågor som berör personer som har funktionsnedsättningar.

Arbetsätt

Kommunens företrädare skall informera tillgänglighetsrådet om de planer och förändringar av samhällsinsatsernas utformning och organisation som berör personer som har funktionsnedsättningar. Synpunkter och förslag från rådet ska inhämtas i så tidigt skede att dessa kan påverka ärendets handläggning i aktuell nämnd/styrelse. Personer som har funktionsnedsättningar får därmed genom rådet större delaktighet i samhällets insatser. Funktionshinderorganisationernas representanter har i rådet möjlighet att aktivt arbeta för förändringar i den kommunala verksamheten. De kan informera om och ge förslag till lämpliga anpassningar av det verksamhetsutbud som berör förhållandena i samhället för personer som har funktionsnedsättningar. Således skall tillgänglighetsrådet vara ett referensorgan i frågor som berör personer med funktionsnedsättningar som grupp.

Tillgänglighetsrådets sammansättning

1. Tillgänglighetsrådet är organisatoriskt knutet till omsorgsnämnden.
2. Kommunens nämnder och kommunstyrelsen utser ledamöter och ersättare enligt följande fördelning:
 - Omsorgsnämnden 2 ledamöter och 2 ersättare
 - Kommunstyrelsen, medborgarnämnden, miljö- och stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden teknik- och fritidsnämnden, kulturnämnden, samt barn- och utbildningsnämnden 1 ledamot och 1 ersättare vardera. Servicenämnden har tillkommit.
3. En riksorganisation för personer med funktionsnedsättningar som bedriver organiserad verksamhet genom sin lokalorganisation i kommunen skall, efter beslut i omsorgsnämnden, erbjudas att vara representerad i rådet. Varje sådan lokalorganisation utser 1 ledamot och 1 ersättare.
4. Om en länsorganisation har aktiva medlemmar som bor i Värnamo kommun kan, efter beslut i omsorgsnämnden, länsorganisationen bli representerad i rådet även om det inte finns någon lokalorganisation i kommunen. Förutsättningen är att den ledamot/ersättare som organisationen utser är bosatt i Värnamo kommun. Borttaget!
5. De funktionshinderorganisationer som ingår i tillgänglighetsrådet skall, före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, till rådets sekreterare lämna uppgifter om vilka ledamöter och ersättare de valt till att representera dem.
6. Representanter för Finnvedsbostäder och andra kommunala bolag, samt landstinget och andra samverkanspartners adjungeras vid behov.

Organisations- och arbetsfrågor

Ordförande i tillgänglighetsrådet är ordföranden i omsorgsnämnden. Till vice ordförande utses ledamot från kommunstyrelsen och 2:e vice ordförande utses av organisationerna. Borttaget! Till sekreterare i tillgänglighetsrådet utses en tjänsteman tjänsteperson.

Rådet skall sammanträda minst fyra gånger per år. Extra sammanträde skall hållas om rådets ordförande, vice ordförande eller mer än hälften av organisationernas ledamöter begär det. Skriftlig kallelse jämte ärendelista skickas till rådets ledamöter och ersättare senast 10 kalenderdagar före rådets ordinarie sammanträde. Eventuella handlingar och beslutsunderlag ska delges rådets ledamöter i så god tid och på sådant sätt att vidare information och behandling underlättas. Rådet bör vid ett av sammanträdena få information om kommunens förslag till budget innan det går till beslut.

Vid sammanträden förs protokoll som skrivs under av ordförande och sekreterare, samt justeras av en ledamot från organisationerna. Rådet kan välja att antingen utse en fast justerare eller att utse en justerare vid varje sammanträde.

166

Fullständiga protokoll skall delges samtliga ledamöter och ersättare i rådet, omsorgsnämnden, samt länsrådet för funktionsnedsättningar. Protokollsutdrag skickas till dem som är berörda av protokollförda beslut.

Arvode och reseersättning

Till kommunens tjänstgörande ledamöter utgår arvode och resekostnadsersättning enligt av kommunfullmäktige fastställda *Arvodesbestämmelser för förtroendevalda*. Till funktionshinderorganisationerna utgår endast resekostnadsersättning till och från sammanträdena, enligt kommunens reglemente.

Ändring av reglemente

Ändring av detta reglemente kan aktualiseras av tillgänglighetsrådet, kommunstyrelsen och omsorgsnämnden. Utöver detta ska det vid varje ny mandatperiod kontrolleras om reglementet behöver revideras.

§ 93 Dnr: TFN.2025.115

Beräkning av kostnader för renovering eller nybyggnation av viadukten

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

- att** lämna kostnadsförslag för renovering respektive nybyggnation av viadukten till kommunstyrelsen samt
- att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade 4 mars att uppdra till teknik- och fritidsnämnden att återkomma till kommunstyrelsen med uppskattade kostnader för att genom en extern konsult med erfarenhet av brobyggnation utreda kostnaden för renovering av befintlig viadukt samt för nybyggnation av viadukt.

Återredovisning ska göras till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

För att få tydligare precisering av uppdraget som skulle lämnas till konsult för offert har teknik- och fritidsförvaltningen lämnat förslag till förutsättningar till teknik- och fritidsnämnden, som 25 mars har godkänt dessa.

Offert har inhämtats från Sweco Sverige AB. Enligt offerten är kostnaden för utredningen 331 300 kronor exklusive moms.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

- att** lämna kostnadsförslag för renovering respektive nybyggnation av viadukten till kommunstyrelsen samt
- att** förklara paragrafen omedelbart justerad.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse – Beräkning av kostnader för renovering eller nybyggnation av viadukten

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade 4 mars att uppdra till teknik- och fritidsnämnden att återkomma till kommunstyrelsen med uppskattade kostnader för att genom en extern konsult med erfarenhet av brobyggnation utreda kostnaden för renovering av befintlig viadukt samt för nybyggnation av viadukt. Återredovisning ska göras till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

För att få tydligare precisering av uppdraget som skulle lämnas till konsult för offert har teknik- och fritidsförvaltningen lämnat förslag till förutsättningar till teknik- och fritidsnämnden, som 25 mars har godkänt dessa.

Offert har inhämtats från Sweco Sverige AB. Enligt offerten är kostnaden för utredningen 331 300 kronor exklusive moms.

Se även under rubrik Utredning

Beslutsförslag

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att lämna kostnadsförslag för renovering respektive nybyggnation av viadukten till kommunstyrelsen samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Henrik Lönngren
Avdelningschef teknik och projekt

Jesper du Rietz
Förvaltningschef

Utredning

Kommunstyrelsen beslutade 4 mars att uppdra till teknik- och fritidsnämnden att återkomma till kommunstyrelsen med uppskattade kostnader för att genom en extern konsult med erfarenhet av brobyggnation utreda kostnaden för renovering av befintlig viadukt samt för nybyggnation av viadukt. Återredovisning ska göras till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

För att få tydligare precisering av uppdraget som skulle lämnas till konsult för offert har teknik- och fritidsförvaltningen lämnat förslag till förutsättningar till teknik- och fritidsnämnden, som 25 mars har godkänt följande förutsättningar:

Renovering av viadukt:

- Det förutsätts att återstående livslängd ska vara mellan 20 och 30 år efter renovering.
- Det förutsätts att samma bredd på brobana, 10,0 meter, ska bibehållas efter renovering.
- Ett alternativ där det förutsätts att förstärkning görs i erforderlig omfattning så att länstrafikens bussar (motsvarande minst bärighetsklass 2, BK2) ska kunna trafikera viadukten efter renovering.
- Ett alternativ där det förutsätts att förstärkning görs i erforderlig omfattning för att tillåta trafikering/trafikklass motsvarande biltrafik (motsvarande minst BK3).
- Ett alternativ där det förutsätts att förstärkning görs i erforderlig omfattning för att tillåta enkelriktad biltrafik (motsvarande minst BK3) och gång- och cykelväg.

Byggande av ny viadukt:

- Det förutsätts att en nybyggd viadukt, med 120 års livslängd i enlighet med Trafikverkets krav för broar över järnvägar och trafiklaster enligt gällande nybyggnadskrav uppförs.
- Ett alternativ där det förutsätts en rak bro med samma bredd som befintlig bro.
- Ett alternativ där det förutsätts en rak bro som inkluderar dubbelriktad trafik och gång- och cykeltrafik
- Ett alternativ där det förutsätts dubbelriktad trafik, gång- och cykeltrafik och anslutning till Västermogatan för fordonstrafiken.

Teknik- och fritidsförvaltningen

Teknik- och fritidsnämnden
TFN.2025.115

Dnr:

Offert:

En uppdragsbeskrivning har upprättats och översänts till konsulten med rangordning 1 i kommunens ramavtal för tekniska konsulter, DNR UHN.2022.147. Budgetpris i lämnad offert är **331 300 kronor** exklusive moms. Ersättning betalas på löpande räkning enligt avtalat timarvode för beställt och utfört arbete. Förutsättningen vid offertförfrågan var att uppdraget skulle kunna starta 2025-05-05 och kunna levereras för mottagningskontroll 2025-10-03.

Bilagor:

Bilaga 1: Uppdragsbeskrivning, daterad 2025-04-04

Bilaga 2: Offert Sweco, daterad 2025-04-10

UPPDRAGSBESKRIVNING
Utredningsuppdrag**För utredning av kostnad för renovering av befintlig viadukt respektive byggande av ny viadukt**

Dokumentdatum: 2025-04-04
Rev. datum:

Innehållsförteckning

UPPDRAGSBESKRIVNING	3
1 PROJEKTERINGSFÖRESKRIFTER	3
1.1 Generella föreskrifter	3
2 OBJEKTET	3
2.1 Beskrivning av objektet.....	3
2.2 Tidigare utredningar och underlag	3
2.21 Underlag anläggningsdata	4
2.3 Befintlig anläggning	4
3 UPPDRAGET	4
3.1 Uppdragstyp	4
3.2 Precisering av uppdraget och krav	4
3.21 Precisering av uppdraget	4
3.22 Allmänna och anläggningsspecifika krav	5
4 UPPDRAGSSTART	6
4.1 Allmänt.....	6
5 LEVERANSER	6
5.1 Allmänt.....	6
5.2 Uppdragets genomförande	6
5.3 Tider	6
5.4 Utredning.....	7

UPPDRAGSBESKRIVNING

1 PROJEKTERINGSFÖRESKRIFTER

1.1 Generella föreskrifter

All utredning ingående i uppdraget ska baseras på de styrande dokument och underlag som åberopas i denna uppdragsbeskrivning. Nya versioner av styrande dokument och/eller supplement som utfärdas under uppdragstiden ska tillämpas först efter samråd med projektledaren.

2 OBJEKTET

2.1 Beskrivning av objektet

Bron viadukten förbinder stadens västra delar med centrum. Bron löper över kust-till-kust-banan, banan Halmstad-Värnamo och över Västermogatan. Hela förbindelsen mellan Bangårdsgatan och korsningen Myntgatan/Köpmansgatan/Luddögatan är ca 280 m lång, varav brodelen är ca 200 m och stödmurskonstruktionen ca 80 m. Bron byggdes 1935. I början av 1990-talet byttes delen över järnvägen ut. Bron har varit avstängd för motorfordonstrafik sedan 2020-12-01. Idag används bron endast för gång- och cykeltrafik.

2.2 Tidigare utredningar och underlag

Följande utredningar och underlag utgör grund för uppdraget:
Nedan underlag tillhandahålls i projektportalen i mappen *länk*

- PM utredning trafikering Viadukten SWECO 2023-11-02 rev 2023-11-14
- PM Ny central förbindelse i Värnamo WSP 2023-05-11
- Teknisk rapport Viadukten i Värnamo Kiwa 2020-10-05
- Kostnads kalkyl Viaduktbron Värnamo SWECO 2020-06-22
- Inspektionsprotokoll i BaTMan Sandahls Entreprenad 2020-05-20
- Bärighetsberäkning Sweco 2020-04-29

Geografiskt underlag som tillhandahålls

- Primärkarta
- Ortofoto
- NH-data, höjddata
- Plangeometri för detaljplan, gata och kvarter

För användning av geodata i digital form i uppdraget ska konsulten underteckna ett nyttjanderättsavtal. Uppgifter om nyttjare, namn, adress, postadress, telefon, e-post, organisationsnummer och ändamål ska uppges.

2.21 Underlag anläggningsdata

Tillhandahållet underlag av befintlig anläggning

- Relationsritningar viadukten

2.3 Befintlig anläggning

-

3 UPPDRAGET

3.1 Uppdragstyp

Uppdraget består av att utföra och redovisa åtgärdsförslag för att renovera viadukten och vidmakthålla funktion för olika trafikeringsalternativ samt utföra och redovisa kostnadsberäkningar för byggande av ny bro enligt förutsättningar i 3.21.

Kostnadsberäkningar ska utföras i kalkylnivå 2 enligt Värnamo kommuns *Policy för investeringsprocessen*, där kalkylnivåerna definieras enligt följande:

Kalkylnivå 0: Produktionskostnadsberäknat (Detaljprojektering klar/ kostnad baseras på detaljkalkyl alt. anbud)

Kalkylnivå 1: Kostnadsberäknat (Förprojektering har skett/kostnads-kalkyl finns)

Kalkylnivå 2: Kostnadsbedömt (Omfattning känd/Kostnadsbedömning på referensvärden)

Kalkylnivå 3: Kostnadsuppskattat (Omfattning oklar/ grov Kostnadsuppskattning)

3.2 Precisering av uppdraget och krav

3.21 Precisering av uppdraget

Renovering:

Det förutsätts att återstående livslängd ska vara mellan 20 och 30 år efter renovering.

Det förutsätts att samma bredd på brobana, 10,0 meter, ska bibehållas efter renovering.

- Ett alternativ där det förutsätts att förstärkning görs i erforderlig omfattning så att länstrafikens bussar (motsvarande minst bärighetsklass 2, BK2) ska kunna trafikera viadukten efter renovering.
- Ett alternativ där det förutsätts att förstärkning görs i erforderlig omfattning för att tillåta trafikering/trafikklass motsvarande biltrafik (motsvarande minst BK3).
- Ett alternativ där det förutsätts att förstärkning görs i erforderlig omfattning för att tillåta enkelriktad biltrafik (motsvarande minst BK3) och gång- och cykelväg.
- Ett alternativ där det förutsätts att reparation görs i erforderlig omfattning för att tillåta nuvarande trafikering med gång- och cykeltrafik.

Byggnad av ny bro:

Det förutsätts att en nybyggd viadukt, med 120 års livslängd i enlighet med Trafikverkets krav för broar över järnvägar och trafiklaster enligt gällande nybyggnadskrav uppförs.

- Ett alternativ där det förutsätts en rak bro med samma bredd som befintlig bro.
- Ett alternativ där det förutsätts en rak bro som inkluderar dubbelriktad trafik och gång- och cykeltrafik
- Ett alternativ där det förutsätts dubbelriktad trafik, gång- och cykeltrafik och anslutning till Västermogatan för fordonstrafiken.

3.22 Allmänna och anläggningsspecifika krav

Allmänna krav

Projektadministration

Utbyte av information och dokument ska ske via beställarens projektportal.

I projektportalen ska projektdokumentation såsom kontrakt, projektplan, tidplan, mötesprotokoll, budget och dagbok lagras.

Produktleveranser av ritningar och handlingar enl. kap 5 ska levereras till projektportalen.

Beställarens projektledare administrerar projektportalen och meddelar behörighet.

Styrande dokument:

Trafikverkets regelverk för bro och broliknande konstruktioner

TRVINFRA-00227 (Byggnad)

TRVINFRA-00228 (Brounderhåll)

4 UPPDRAGSSTART

4.1 Allmänt

Uppdragsstart

Före beställning och uppdragsstart ska konsulten utarbeta nedanstående dokument och/eller handlingar innan utredningsarbetet inleds. Nedan handlingar ska tillhandahållas senast 2025-04-16.

Beskrivning innehållande:

- Hänvisning till aktuellt ramavtal. Gatu- och VA-förvaltning, UHN.2022.147.
- Förslag till organisation CV på nyckelpersoner.
- Förslag till budget för utredningsuppdraget. Budget ska innefatta timarvoden. Faktureringsunderlag ska följa samma princip, så att uppföljning av nedlagd tid mot budget kan ske.
- Förslag till genomförandetidplan för utredningen.
- Förslag till handlingsförteckning.

5 LEVERANSER

5.1 Allmänt

Samtliga handlingar och leveranser som översänds ska vara märkta med värden för Handlingstyp och Granskningsstatus/Syfte.

5.2 Uppdragets genomförande

Inledningsfas:

Inläsning av tidigare framtaget underlag.

Datainsamling, faktainsamling, iordningställande av befintligt utredningsunderlag.

Utredning:

Startmöte ska hållas innan utredningsarbetet påbörjas.

Avstämningsmöten ska hållas i genomsnitt 1 gång/månad. Konsulten ska föra protokoll.

5.3 Tider

Uppdraget kan påbörjas tidigast 2025-05-05.

Leverans av utredning för mottagningskontroll ska ske senast 2025-10-03.

Konsulten ska delta i muntlig presentation av utredningen i Värnamo i november 2025.

5.4 **Utredning**

PM Utredning
Åtgärdsförslag
Kostnadsberäkningar

§ 84 Dnr: KS.2025.219

Beräkning av kostnader för renovering eller nybyggnation av Viadukten

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avslå Jan Chereks (SD) förslag i initiativärendet,

att uppdra till teknik- och fritidsnämnden att återkomma till

kommunstyrelsen med uppskattade kostnader för att genom en extern konsult med erfarenhet av brobyggnation utreda kostnaden för renovering av befintlig viadukt samt för nybyggnation av viadukt,

att återredovisning görs till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

Ärendebeskrivning

Jan Cherek (SD) väcker ärendet vid sammanträdet den 4 mars 2025. Han redogör för initiativet enligt följande.

Enligt rapport från SWECO 2020-06-22 redovisas att Viadukten klarar av att belastas med personbilstrafik i det befintliga skicket. Dock avråder man tung trafik då bärighetsberäkningen utmed sidorna har brister. Vid inspektioner och bärighetsberäkning 2020-05 gjordes en överslagsmässig ekonomisk kalkyl för reparation men även byggnation av ny bro. Uppskattad kostnad för reparation där livslängden uppskattas till 20–30 år efter åtgärd beräknas till 10,5–15 miljoner. Att bygga en bro uppgår kalkylkostnaden till max 53,5 miljoner enligt tariff 2020–06. Livslängd för ny bro uppskattas till 80–120 år. Viktigt att tillägga är att det brospann över järnväg som byggdes om år 1992 berörs ej likaså bropelarna över detta område enligt beräkningarna är dessa i gott skick. Den ekonomiska kalkylen har utgått från att man bygger Viadukten i samma utformning och sträckning som den är idag.

1. Att kommunstyrelsen ger teknik- och fritidsnämnden i uppdrag att ta in extern inspektör/konstruktör med erfarenhet av bro-byggnation för att göra beräkning enligt dagens tariff om reparation samt beräkning av nybyggnation av Viadukt inkluderat kostnad för rivning av befintlig Viadukt.
2. Att teknik- och fritidsnämnden redogör och begär budget för kostnad av detta konsultjobb.
3. Att kommunstyrelsen sätter datum för återrapporering av ärendet.

Forts.

KS § 84 (forts)

Yrkanden

Ordföranden yrkar att kommunstyrelsen beslutar

att avslå Jan Chereks (SD) förslag i initiativärendet,

att uppdra till teknik- och fritidsnämnden att återkomma till kommunstyrelsen med uppskattade kostnader för att genom en extern konsult med erfarenhet av brobyggnation utreda kostnaden för renovering av befintlig viadukt samt för nybyggnation av viadukt, samt

att återredovisning görs till kommunstyrelsen senast den 30 april 2025.

Beslut skickas till:

Teknik- och fritidsnämnden

YRKANDE

Nämnd/Styrelse: Kommunstyrelsen.....sammanträde den 4/3..... 20.25.....

Ärende: Viadukten.....

Ledamot: Jan Cherek.....

Partibeteckning: Sverigedemokraterna

Typ av yrkande:

☐ Bifall	☐ Avslag	☐ Tilläggsyrkande	☐ Ändringsyrkande
☐ Nytt yrkande	☐ Återremiss	☐ Bordläggning	☒ Initiativärende

Yrkande/Motivering:

Enligt rapport från SWECO 2020-06-22 så redovisar man att Viadukten klarar av att belastas med personbilstrafik i det befintliga skicket. Dock avråder man tung trafik då bärighetsberäkningen utmed sidorna har brister.

Vid inspektioner och bärighetsberäkning 2020-05 gjordes en överslagsmässig ekonomisk kalkyl för reparation men även byggnation av ny bro.

Uppskattad kostnad för reparation där livslängden uppskattas till 20-30 år efter åtgärd beräknas till 10,5-15 miljoner.

Att bygga en bro uppgår kalkylkostnaden till max 53,5 miljoner enligt tariff 2020-06. Livslängd för ny bro uppskattas till 80-120 år

Viktigt att tillägga är att det brospann över järnväg som byggdes om år 1992 berörs ej likaså bropelarna över detta område enligt beräkningarna är dessa i gott skick. Den ekonomiska kalkylen har utgått från att man bygger Viadukten i samma utformning och sträckning som den är idag.

1. Att KS ger TFN i uppdrag att ta in extern inspektör/konstruktör med erfarenhet av bro-byggnation för att göra beräkning enligt dagens tariff om reparation samt beräkning av nybyggnation av Viadukt inkluderat kostnad för rivning av befintlig Viadukt.

2. Att TFN redogör och begär budget för kostnad av detta konsultjobb.

3. Att KS sätter datum för återrapportering av ärendet.

Namnunderskrift.....

Underlag till tjänsteskrivelse, ärende till kommunstyrelsen

Ärende:

SÅM:s förslag till verksamhetsbudget 2026 samt investeringsplan 2026-2028

Förslag till beslut:

Att godkänna informationen angående SÅM:s upprättade förslag till verksamhetsbudget 2026 och investeringsplan 2026-2028.

Beslutsunderlag:

Utdraget ur protokoll från SÅM:s direktion 2025-04-14

Förslag verksamhetsbudget 2026 SÅM

Budgetjämförelse 2026-2025 SÅM

Förslag investeringsplan 2026-2028 SÅM

Ärendeframställan:

Enligt §12 i förbundsordningen för SÅM ska direktionen årligen, senast vid april månads utgång, uppta samråd med förbundsmedlemmarnas kommunstyrelser kring ett av direktionen upprättat förslag till budget. Förslaget ska i tillämpliga delar utformas i enlighet med intentionerna i förbundsmedlemmarnas regler för ekonomistyrning. Förbundsdirektionen fastställer därefter, senast vid utgången av november månad, kommunalförbundets budget för nästkommande verksamhetsår. Budgeten ska innehålla en investerings- och finansieringsplan för den kommande treårsperioden.

Verksamhetsbudget 2026

SÅM har upprättat ett förslag till verksamhetsbudget för 2026. Budgetförslaget är framtaget med ett minusresultat på 3 miljoner kronor.

SÅM:s budgetförslag med ett minusresultat för 2026 är ett led i att minska skulden till avgiftskollektivet. Under 2025 kommer SÅM återbetala ca 11 miljoner kronor till villahushållen via avdrag på fakturan för att reglera överuttaget från 2024. När SÅM har återbetalat dessa 11 miljoner så kvarstår ändå ca 11 miljoner kronor sedan tidigare år, att reglera genom budgeterat underskott. I ett leda att minska skulden budgeteras därmed ett minusresultat om 3 miljoner kronor för 2026.

Intäkter

Intäkterna ökar med ca 26 miljoner kronor jämfört med budget 2025. En stor del av intäktsökningen kopplas till Hylte kommuns inträde i förbundet. Även den ersättning som SÅM erhåller från förpackningsproducenterna bidrar till högre intäkt i budgeten för 2026. SÅM planerar dessutom att föreslå en taxehöjning inom sophämtning hos flerbostadshus och verksamheter samt inom slamtömningen om 4 % till 2026. Dessa verksamhetsgrenar är i dagsläget delvis underfinansierade jämfört med sophämtning hos småhusen. En sådan taxehöjning bidrar också till intäktsökningen 2026.

Kostnader

Kostnadsökningen i budgeten för 2026 uppgår till ca 34 miljoner kronor och den största delen beror på övertagandet av Hyltes avfallsverksamhet när Hylte kommun träder in i SÅM. Dessutom medför ökade insamlingskostnader kopplat till införandet av obligatorisk matavfallssortering och FNI hos flerbostadshusen en högre kostnad 2026. Införandet av obligatoriskt FNI tillsammans med ökad investeringstakt inom återvinningscentralerna medför samtidigt högre ränte- och avskrivningskostnader. Därtill bidrar i vanlig ordning den årliga lönerevisionen samt indexökningar enligt avtal på befintliga entreprenader.

Investeringsplan 2026-2028

Ett förslag till investeringsplan för 2026-2028 är framtaget. Det totala investeringsutrymmet under treårsperioden har planerats till 90 miljoner kronor för SÅM i dess nuvarande omfattning. Den årliga investeringstakten är således satt till cirka 48 miljoner kronor för 2026, 21 miljoner kronor för 2027 och 21 miljoner kronor för 2028. Orsaken till att 2026 är högre är att Hylte kommun tillkommer i SÅM. Hyltes inträde bidrar med 30 miljoner av de 48 miljoner kronor som belastar 2026. Normalt sett har den årliga investeringstakten tidigare planerats till ca 20 miljoner kronor per år.

Hylte kommuns inträde i SÅM medför att SÅM behöver köpa loss Hyltes anläggningstillgångar utifrån dess bokförda värde på samma sätt som när SÅM bildades av GGVV-kommunerna. Enligt nytt lagkrav så ska FNI bli obligatoriskt för alla hushåll senast under 2026. Vid Hyltes inträde behöver SÅM således även införskaffa, montera och ställa ut fyrfackskärl inom Hylte kommun till en kostnad motsvarande cirka 15 miljoner kronor. Utöver detta krävs inköp av en ny hjullastare till Hylte återvinningscentral.

Fokus i investeringsplanen ligger på investering och reinvestering i SÅM:s återvinningscentraler som i dagsläget är delvis eftersatta. I Gislaved och Värnamo föreligger det behov av att separera tung lastbilstrafik från besökarna ur säkerhetsaspekt då de tunga transporterna i anslutning till återvinningscentralerna tenderar att öka. Både i Gislaved och Värnamo krävs även viss ombyggnad av ytor, materialfickor, trafikflöden mm för att förbättra ÅVC:ernas funktion och besökarnas upplevelse.

I investeringsplanen har nu SÅM:s utbytesplan för hjullastare implementerats vilket medför investering i en hjullastare till Värnamo ÅVC under 2026 samt en hjullastare till Gislaveds ÅVC 2028.

De planerade självservice - ÅVC:erna i syfte att utöka tillgängligheten till de mindre återvinningscentralerna är framskjutna till 2027-2028.

Investeringen kopplat till säkerhetshöjande åtgärder samt andra mindre investeringar på ÅVC:erna har utökats något i planen 2026-2028.

Investeringen i nya sopkärl kopplat till införandet av FNI och matavfallssortering hos flerbostadshusen har SÅM stort fokus på under 2025-2026.

Hylte kommuns inträde i SÅM 1 januari 2026 medför behov av utökat lån i december 2025. Föreslagen investeringstakt i övrigt kommer med tiden även att medföra att SÅM behöver utöka sitt låneutrymme ytterligare. Avskrivningstakten är lägre än investeringstakten i och med komponentavskrivning kopplat till den höga nyttjandeperioden för flera av de större investeringarna.

SÅM - Förslag budget 2026	Intäkt	Kostnad
4000 Administration/Gemensamt	567 000	-31 435 000
4101 Hushållsavfall, 4104 Latrintömning, 4106 Containertömning	101 247 000	-78 913 000
4107 Grundavgift	40 373 000	0
4102 Slamtömning, 4103 Fettavskiljare	12 002 000	-11 510 000
4105 Förbränning	0	-6 166 000
4201 ÅVC, Återvinningscentraler	8 405 000	-36 144 000
4301 Farligt avfall	250 000	-1 895 000
4401 Trädgårdsavfall	0	-1 735 000
4502 Behandling matavfall	0	-1 798 000
4503 Omlastning	8 206 000	-5 082 000
4601 ÅVS, Återvinningsstationer	8 942 000	-8 314 000
Summa Intäkter/Kostnader	179 992 000	-182 992 000
Utfall budget 2026	-3 000 000	

Förslag investeringsplan SÅM 2026-2028

(Tkr)

ver. 2025-03-31

185

Investeringsobjekt	2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Summa plan 2026-2028
Administration					
Ospecificerat inom admin		200	200	200	600
Summa administration	0	200	200	200	600
Insamling					
Inköp av sopkärl - fyrfackskärl, matavfallskärl och förpackningskärl	3 000	6 000	1 000	1 000	8 000
Summa insamling	3 000	6 000	1 000	1 000	8 000
Återvinningscentraler, ÅVC					
Hjullastare L11 Värnamo ÅVC		3 000			3 000
Hjullastare L15 Gislaved ÅVC				4 000	4 000
Containrar m.m.		700	500	500	1 700
Miljöstationer för farligt avfall Värnamo och Smålandsstenar mm	1 300				0
Ombyggnad Gnosjö ÅVC, FA-container, skärmtak, asfalt, utökad yta mm	3 000				0
Ombyggnad med nytt trafikflöde på Gislaveds ÅVC	8 000				0
Ombyggnation med nytt trafikflöde på Värnamo ÅVC inkl. ny gröntipp mm		2 000	10 000	6 000	18 000
Självservice-ÅVC, två anläggningar			3 000	3 000	6 000
Säkerhetsåtgärder t.ex. räcke, belysning, larm mm	2 000	2 000	2 000	2 000	6 000
Mindre investeringsåtgärder t.ex. asfalt, materialfickor mm	2 000	2 000	2 000	2 000	6 000
Summa ÅVC	16 300	9 700	17 500	17 500	44 700
Omlastningsstationer					
Mindre reinvesteringsåtgärder t.ex. asfalt, staket mm		200	200	200	600
Ny asfalt, stängsel, utemiljö mm omlastningsstation	1 000				0
Gröntippar					
Investerings- samt reinvestringsåtgärder	0	500	500	500	1 500
Återvinningsstationer, ÅVS					
Inköp av ÅVS-behållare inkl. nya dekaler, mindre ombyggnationer etc	400	400	400	400	1 200
Övriga ospecificerade investeringar					
Ospecificerade investeringar t.ex. reparation, lagkravsåtgärder etc	1 500	1 000	1 200	1 200	3 400
Summa Omlastningsstationer-Gröntippar-Återvinningsstationer-Ospec.	2 900	2 100	2 300	2 300	6 700
Anslutning av Hylte kommuns avfallsverksamhet till SÅM					
Inköp av kärl - fyrfackskärl till Hylte inkl. montering och utställning		15 000			15 000
Ny hjullastare till Hylte ÅVC		3 000			3 000
Inlösen av Hyltes anläggningstillgångar till bokfört värde		12 000			12 000
Summa anslutning Hylte	0	30 000	0	0	30 000
	2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Tot. 2026-2028
Totalsumma:	22 200	48 000	21 000	21 000	90 000

SÅM - Budgetjämförelse 2026-2025	2026 Intäkt	2025 Intäkt	2026 Kostnad	2025 Kostnad	Kommentar
4000 Administration/Gemensamt	567 000	642 000	-31 435 000	-26 776 000	Kostnader: Kostnader för ytterligare medarbetar från Hylte , ökade lönekostnader efter lönerrevision 2026 samt ökade kostnader för ny webbplats, ökade utgifter för IT-system mm. Införskaffning av två extra leasingbilar samt ökade räntekostnader för utökande lån. Tillkommande kostnader för Hylte såsom förbrukningsmaterial, tele, IT o konsulttjänster ingår i ökningen.
4101 Hushållsavfall, 4104 Latrintömning, 4106 Containertömning	101 247 000	84 018 000	-78 913 000	-63 000 000	Intäkter: Intäkter för Hylte kommun tillkommer, 4% taxehöjning för flerbostadshus och verksamheter. Högre ersättning från förpackningsproducenterna än tidigare bedömt. Kostnader: Hylte kommuns inträde i SÅM. Införande av FNI hos flerbostadshus, ökade avskrivningskostnader vid investering i förpackningskärl, indexökning i befintliga avtal, ökade kostnader för matavfallspåsar.
4107 Grundavgift	40 373 000	34 986 000	0	0	Intäkter: Intäkter för Hylte kommun tillkommer, 4% taxehöjning för flerbostadshus och verksamheter.
4102 Slamtömning, 4103 Fettavskiljare	12 002 000	9 800 000	-11 510 000	-8 813 000	Intäkter: 4% taxehöjning för slam- och fettavskiljare. Kostnader: Ökade behandlingskostnader för slammet, indexökning i befintliga avtal .
4105 Förbränning	0	0	-6 166 000	-6 070 000	Kostnader: Indexökning i befintliga avtal.
4201 ÅVC, Återvinningscentraler	8 405 000	9 500 000	-36 144 000	-27 770 000	Intäkter: Minskade intäkter för försäljning av material, minska mängder. Kostnader: Ökade personalkostnader vid Hyltes inträde samt efter lönerrevision 2026, ökande behandlingskostnader i och med Hylte, underhåll och reparation samt förbrukningsmaterial, avskrivningskostnaderna ökar på grund av ökad investering. Samt indexökning i befintliga avtal.
4301 Farligt avfall	250 000	200 000	-1 895 000	-1 687 000	Kostnader: Indexökning i befintliga avtal samt avskrivningskostnader för nya miljöcontainrar.
4401 Trädgårdsavfall	0	0	-1 735 000	-1 835 000	Kostnader: Lägre kostnader för konsultkostnader.
4502 Behandling matavfall	0	0	-1 798 000	-1 494 000	Kostnader: Indexökning i befintliga avtal, ökande transportkostnader för Hylte.
4503 Omlastning	8 206 000	6 745 000	-5 082 000	-4 440 000	Intäkter: Ökade mängder förpackningsmaterial i och med Hyltes inträde vilket ger högre ersättning från producenterna. Kostnader: Ökade lönekostnader efter lönerrevision 2026
4601 ÅVS, Återvinningsstationer	8 942 000	7 850 000	-8 314 000	-6 820 000	Intäkter: Hyltes inträde ger högre ersättning från förpackningsproducenterna. Kostnader: Hyltes återvinningsstationer tillkommer och dessa genererar ökande kostnader för tömningar, arrenden mm.
Summa Intäkter/Kostnader	179 992 000	153 741 000	-182 992 000	-148 705 000	
	Budget 2026	Budget 2025			
Utfall	-3 000 000	5 036 000			

Förslag till tjänsteskrivelse

Ärende: Revidering av förbundsordning och reglemente för SÅM med anledning av Hylte kommuns inträde i kommunalförbundet

Förslag till beslut:

Kommunfullmäktige beslutar:

- Att fastställa föreslag till ändringar och tillägg i förbundsordning och reglemente för SÅM, daterat 1 april 2025, med anledning av Hylte kommuns inträde i kommunalförbundet.
- Att verksamhetsövergång från Hylte kommun till SÅM sker från och med 1 januari 2026.
- Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ingå uppdaterat regressavtal som följd av borgensåtagandet för SÅM med anledning av Hylte kommuns inträde i kommunalförbundet.
- Att ge förbundsdirektionen i uppdrag att ingå överenskommelse om att överta inventarier och tillgångar från Hylte kommuns avfallsverksamhet till bokfört värde.
- Att ge förbundsdirektionen i uppdrag att ta fram och ingå erforderliga avtal och handlingar i övrigt för att verkställa Hylte kommuns inträde i kommunalförbundet.

Beslutsunderlag:

- Förslag till ändringar och tillägg i förbundsordning och reglemente för SÅM, daterat 1 april 2025.

Ärendeframställan:

Hylte kommun inkom den 23 september 2024 med en ansökan om inträde i SÅM. Kommunfullmäktige i de fyra GGVV-kommunerna har därefter bifallit Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM. Enligt förbundsordningens 15 § har ny medlem antagits när samtliga medlemmars fullmäktige har biträtt ansökan och en ny förbundsordning har fastställts. Förbundsdirektionen har gett SÅM:s presidium och Hyltes kommunråd i uppdrag att ta fram förslag till ny förbundsordning inklusive reglemente, med stöd av tjänstemän från SÅM och Hylte kommun. Förslag till ändringar och tillägg i förbundsordning och reglemente har därefter arbetats fram, förslaget bifogas som beslutsunderlag. Enligt förbundsordningens

19 § ska direktionen anta ändringar och tillägg i förbundsordningen vilka fastställs av medlemskommunernas fullmäktige.

Syftet med ändringarna i förbundsordning och reglemente är att inkludera Hylte kommun i kommunalförbundet SÅM. När ändringar och tillägg har antagits av kommunfullmäktige i medlemskommunerna samt Hylte kommun blir Hylte en del av SÅM. Verksamhetsövergången från Hylte kommun till SÅM sker därefter den 1 januari 2026.

I föreslagna ändringar och tillägg till förbundsordningen har Hylte kommun integrerats enligt det förslag som förbundsdirektionen tidigare har överlämnat i yttrande till medlemskommunerna. Yttrandet överlämnades i samband med att kommunfullmäktige i respektive medlemskommun beslutade att bifalla Hylte kommuns ansökan om inträde i SÅM. Ändringar och tillägg framgår av gulmarkerad text i förslaget daterat 1 april 2025.

Efter att förbundsordningen har antagits kommer regressavtalet att uppdateras med anledning av Hylte kommuns inträde i förbundet. Kommunfullmäktige i respektive medlemskommun föreslås ge kommunstyrelsen i uppdrag att ingå uppdaterat regressavtal. Hylte kommun ska även besluta att ingå solidarisk borgen för kommunalförbundet SÅM:s låneförpliktelser upp till 250 miljoner kronor. GGVV-kommunernas sedan tidigare beslutade borgensåtaganden bedöms fortsatt kunna gälla utan förändring.

Det föreslås även att kommunfullmäktige i respektive medlemskommun ger SÅM:s direktion i uppdrag att ingå överenskommelse om att överta inventarier och tillgångar från Hylte kommuns avfallsverksamhet till bokfört värde, samt att ta fram och ingå erforderliga avtal och handlingar i övrigt för att verkställa Hylte kommuns inträde i kommunalförbundet.

Förslag till ändringar och tillägg i

Förbundsordning för kommunalförbundet Samverkan Återvinning och Miljö

1 § Namn och säte

Kommunalförbundets namn är Samverkan Återvinning och Miljö. Förbundet har sitt kontor och säte i Vaggeryds kommun.

2 § Medlemmar

Medlemmar i förbundet är Gislaved, Gnosjö, **Hylte**, Vaggeryd och Värnamo kommuner.

3 § Ändamål och uppgifter m.m.

Kommunalförbundets ändamål är att bära det kommunala renhållningsansvaret inom medlemskommunerna och på så sätt bidra till en hållbar utveckling i regionen.

Inom ramen för kommunalförbundets ändamål ska kommunalförbundet ansvara för medlemskommunernas strategiska planering av frågor som rör avfallshantering samt för bortskaffning eller återvinning av avfallet. Ansvaret gäller sådant avfall som faller inom ramen för det kommunala renhållningsansvaret enligt 15 kap miljöbalken **samt anslutande lagstiftning**, dvs. avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Kommunalförbundet får utföra viss myndighetsutövning enligt 15 kap miljöbalken. Kommunalförbundets befogenheter framgår i de föreskrifter för avfallshantering som antagits av medlemskommunerna.

När kommunalförbundet har hand om en angelägenhet som det finns bestämmelser om i en särskild författning, ska den författningens bestämmelser om kommuner gälla för kommunalförbundet.

Kommunalförbundet äger rätt att äga och förvalta fast egendom samt att äga, förvalta och leasa lös egendom.

Inom ramen för den kommunala kompetensen och gällande lagstiftning får kommunalförbundet;

- tillhandahålla tjänster som avser att samla in och behandla annat avfall än hushållsavfall
- utföra andra uppgifter än ovan angivna åt medlemmarna
- tillhandahålla tjänster som har samband med verksamhetsområdet till andra än medlemmarna om det sker på affärsmässiga grunder
- verka utanför medlemmarnas geografiska områden om det gagnar kommunalförbundets verksamhet och därmed dess medlemmar

Verksamheten ska;

- bedrivas rationellt och resurseffektivt
- sträva efter att uppnå nationella, regionala och lokala miljömål
- bedrivas med hög service till kommunalförbundets kunder

Kommunalförbundet ska aktivt;

- arbeta för minskad uppkomst av avfall, ökad återanvändning och återvinning samt omhändertagande av matavfall som medför att miljö och klimat främjas
- fortlöpande utveckla verksamheten
- samarbeta med offentliga och privata aktörer
- ansvara för kommunikation med kunder
- vara engagerat i nationella och regionala sammanhang

Kommunalförbundet ska med utgångspunkt från nationella, regionala och lokala miljömål ansvara för framtagande av gemensam renhållningsordning och renhållningstaxa. Kommunfullmäktige i respektive medlemskommun fattar därefter beslut om antagande av **renhållningsordning och taxa**.

4 § Organisation

Kommunalförbundet är ett kommunalförbund med direktion. Förbundsdirektionen utgör enligt lag kommunalförbundets beslutande organ och är även förbundsstyrelse.

För förbundsdirektionen gäller reglemente enligt **bilaga 1** till förbundsordningen.

Förbundsdirektion

Direktionen ska bestå av **tio** ledamöter och **tio** ersättare. Varje medlem utser två ledamöter och två ersättare vardera. Av de två ledamöterna och två ersättarna som respektive medlem utser ska en ledamot och en ersättare utses från den politiska majoriteten och en ledamot och en ersättare utses från den politiska oppositionen.

Ordinarie ledamot ska vara ledamot i respektive kommuns kommunstyrelsepresidie. Ersättare utses från kommunstyrelsens ordinarie ledamöter i respektive kommun. Ledamöter och ersättare väljs av respektive medlems kommunfullmäktige bland dess egna ledamöter och ersättare.

Direktionens ledamöter och ersättare väljs på fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det år då ordinarie val till fullmäktige ägt rum i medlemskommunerna.

Direktionen väljer för varje mandatperiod bland sina ledamöter ordförande och vice ordförande med 2 års uppdrag. Turordning för medlemskommunernas ledamöter att utses till ordförande och vice ordförande är Gislaved, Gnosjö, **Hylte**, Vaggeryd och Värnamo. **Nyttillträdd medlem erhåller inte ordförande- eller vice ordförandeuppdrag förrän tidigast vid ordinarie val av ordförande respektive vice ordförande.**

Är direktionen enig kan turordningen frångås och ordförande och vice ordförande ändras under planperiod.

När val av ledamöter och ersättare sker första gången ska valet avse tiden från valets förrättande till och med den 1 januari året efter det år ordinarie val till fullmäktige ägt rum i medlemskommunerna.

Förbundsdirektör

Direktionen ska utse en förbundsdirektör som verkställande tjänsteman. Direktionen kan även utse en vice förbundsdirektör.

Förbundsdirektörens uppgifter och befogenheter ska regleras i särskild instruktion.

Beredningsorgan

Direktionen ska utse ett presidium, som har till syfte att förbereda ärenden inför förbundsdirektionens sammanträden. Direktionen får även utse sådana olika arbetsutskott för bestämda frågor som förbundsdirektionen anser nödvändiga.

Presidiet ska bestå av två ledamöter och två ersättare från direktionen.

5 § Revisorer

Kommunalförbundet ska ha **tre** lekmannarevisorer. Dessa väljs av medlemmarna i rullande turordning där kommuner som inte innehar ordförande- och vice ordförandepost i direktionen innehar revisorsuppgifterna.

Lekmannarevisorer väljs för samma period som ordförande och vice ordförande (2 år).

Till stöd för revisionsarbetet ska lekmannarevisorerna ha en av kommunalförbundet upphandlad revisor.

Revisorerna ska avge en revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Revisorerna är skyldiga att på begäran från förtroendevalda revisorer i varje medlemskommun lämna upplysningar om kommunalförbundets angelägenheter och sådana juridiska personer som omfattas av 2 kap 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och till vilka kommunalförbundet enligt **10 kap. 2–6 §§** kommunallagen lämnat över vården av en kommunal angelägenhet.

6 § Initiativrätt

Ärenden i direktionen får väckas av:

- ledamot i direktionen
- förbundsmedlem genom framställan av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen
- förbundsdirektör eller vice förbundsdirektör (eller motsvarande position)

7 § Närvarorätt m.m.

Direktionen avgör i vilka fall någon som inte är ledamot eller ersättare i direktionen har rätt att närvara och yttra sig vid direktionens sammanträden.

Direktionen får besluta att sammanträde med direktionen ska vara offentligt.

8 § Informationsskyldighet

Medlemmarna har rätt till insyn i kommunalförbundet

Kommunalförbundet ska hålla sina medlemmar väl informerade om kommunalförbundets verksamhet.

Kommunalförbundet ska utan begäran informera medlemmarna om principiella ärenden eller ärenden av större vikt.

Kommunalförbundet ska utan begäran överlämna de rapporter som kan erfordras för att medlemmarna ska få en tillfredsställande bild av kommunalförbundet.

Omfattning och form för informationsskyldigheten ska i övrigt fastställas av medlemmarna i samråd med direktionen.

9 § Tillkännagivanden

Kommunalförbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjusteringar och övriga tillkännagivanden sker på kommunalförbundets officiella anslagstavla på förbundets hemsida www.samiljo.se.

För information ska dessutom motsvarande anslag ske på medlemskommunernas anslagstavlor.

10 § Medgivanden från medlemskommuner

Kommunalförbundet ska se till att kommunfullmäktige i medlemskommunerna får tillfälle att yttra sig innan kommunalförbundet fattar beslut i verksamheten som är av principiell art eller annars av större vikt.

Kommunalförbundet ska erhålla medgivande från medlemskommunerna för att;

- bilda bolag,
- köpa eller sälja fastigheter
- köpa aktier eller andelar i företag eller,
- teckna borgen

11 § Kostnadsfördelning

Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet ska i första hand täckas av renhållningsavgifter fastställda av respektive medlems fullmäktige. Avgifter för andra tjänster fastställs av kommunalförbundet.

Den del av verksamheten som omfattar andra tjänster än de tjänster som finansieras inom ramen för respektive medlems fastställda taxa för renhållningsavgifter ska vara avgiftsfinansierad enligt självkostnadsprincipen.

Beslut om renhållningsordning, avfallstaxa och arvode till revisorer samt ledamöter och ersättare i förbundsdirektionen ska ske i respektive medlemskommuns fullmäktige utifrån gemensamt fastställda principer.

Kommunalförbundet får uppta lån eller leasing i bank eller hos annan juridisk person som erbjuder sådana tjänster, för det fall direktionen bedömer att sådan finansiering är nödvändig för att täcka kostnader inom ramen för kommunalförbundets verksamhet.

För det fall kommunalförbundet upptar lån eller tecknar leasingavtal omfattande större värde än 1 miljon kronor enligt ovan och borgen krävs, ska samtliga kommunmedlemmar gå i borgen för lånet eller leasingavtalet och svara för detta enligt vad som beskrivs under 13 § *Andel i tillgångar och skulder*.

12 § Budget och ekonomisk uppföljning

Direktionens reglemente fastställer hur löpande rapportering och uppföljning av verksamheten ska ske.

Direktionen ska årligen, senast vid april månads utgång, uppta samråd med förbundsmedlemmarnas kommunstyrelser kring ett av direktionen upprättat förslag till budget. Förslaget ska i tillämpliga delar utformas i enlighet med intentionerna i förbundsmedlemmarnas regler för ekonomistyrning. Förbundsdirektionen fastställer därefter, senast vid utgången av november månad, kommunalförbundets budget för nästkommande verksamhetsår. Budgeten ska innehålla en investerings- och finansieringsplan för den kommande treårsperioden.

Budgeten ska fastställas vid ett sammanträde som är offentligt. Vid sammanträdet har ledamot i respektive medlems fullmäktige rätt att yttra sig och ställa frågor om kommunalförbundets verksamhet. Ordförande får, om särskilda skäl föreligger, besluta att sammanträdet genomförs med ledamöter närvarande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen och systemet för distansmöte ska vara så beskaffade att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. Ledamot som önskar delta på distans ska i förväg anmäla detta till ordförande och SÅM:s förbundsadministratör. Möjligheten att sammanträda på distans ska tillämpas restriktivt. Ärende med sekretess ska inte behandlas på distans.

Sammanträdet ska tillkännages på kommunalförbundets anslagstavla minst 1 vecka före sammanträdesdagen.

Kommunalförbundets bokslut och verksamhetsberättelse ska lämnas till medlemskommunerna senast den 31 mars.

Kommunalförbundet har att följa upp verksamhetens resultat vid två tillfällen under året, per den 30 april och per den 31 augusti. Utfallen ska delges respektive medlemskommuns kommunstyrelse. I de fall kommunerna har delårsbokslut vid annan tidpunkt än ovan, ska kommunalförbundet lämna efterfrågade uppgifter.

13 § Andel i tillgångar och skulder

Medlems andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder regleras vid varje ny mandatperiod och ska baseras på invånarantal enligt folkbokföringen i respektive medlemskommun per den 31 december året innan mandatperioden träder i kraft (kvotfördelning).

Kvotfördelningen beräknas genom att antalet folkbokförda invånare för varje enskild medlemskommun divideras med det totala antalet folkbokförda invånare i samtliga medlemskommuner. Kvotdelen avrundas därefter till närmaste hela procenttal. Avrundad kvot del används sedan för att beräkna de enskilda medlemskommunernas andel av kommunalförbundets tillgångar och skulder.

Om medlemskommunerna tecknar borgen eller annan säkerhet för lån som upptagits av kommunalförbundet ska sådan borgen vara solidarisk gentemot kreditgivaren. Om borgensansvar utkrävs av någon av medlemskommunerna ska borgensansvaret därefter, medlemskommunerna sinsemellan, fördelas enligt motsvarande kvotfördelning som anges ovan, inklusive beräkning och avrundning av kvotdelar, för att beräkna respektive medlemskommuns borgensansvar.

14 § Arvoden

Arvoden till ledamöter och ersättare i direktionen samt revisorer ska utgå enligt arvodesbestämmelser som medlemskommunerna antar.

Direktionen fastställer arvode till ordförande i de fall **ordförande inte är kommunalråd**.

15 § Inträde av ny medlem

Direktionen ska behandla en eventuell ansökan om att bli medlem i kommunalförbundet och där vid yttra sig över ansökan och överlämna ärendet till respektive medlems fullmäktige för beslut. Direktionen ska i sitt yttrande föreslå andel och antal ledamöter för den nya medlemmen samt antal totala ledamöter och fördelning av dessa i den nya direktionen.

Ny medlem har antagits när samtliga medlemmars fullmäktige biträtt ansökan och en ny förbundsordning fastställts.

Vid ny medlemskommuns inträde ska överenskommelse och reglering träffas om andel i tillgångar och skulder samt eventuella övriga ekonomiska frågor.

16 § Uppsägning och utträde

Kommunalförbundet är bildat för obestämd tid. En medlem i kommunalförbundet har rätt att utträda med iakttagande av tre års uppsägningstid räknat från den dag uppsägningen har kommit direktionen till handa.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemmen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga förbundsmedlemmar.

Den ekonomiska regleringen mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemmen ska ske utifrån de andelar i kommunalförbundets tillgångar och skulder som följer av de grunder som anges i § 13.

Efter uppsägning ska kvarvarande medlemmar söka träffa överenskommelse om ny förbundsordning.

Medlemskommunerna är överens om att vad som sägs här om uppsägning och utträde ska gälla redan från den dagen samtliga medlemskommuners respektive kommunfullmäktige fattat beslut om antagande av denna förbundsordning.

17 § Likvidation och upplösning

Kommunalförbundet ska omedelbart träda i likvidation vid medlems utträde, dvs. när uppsägningstiden är till ända, om kvarvarande medlemmar inte kan nå enighet om ny förbundsordning.

Kommunalförbundet ska även träda i likvidation om medlemmarna är överens eller om det på grund av en eller flera medlemmars utträde inte längre är möjligt för kommunalförbundet att uppfylla sitt ändamål.

Likvidationen verkställs av direktionen i egenskap av likvidator.

Vid skifte av kommunalförbundets tillgångar fördelas utifrån respektive medlems andel enligt beräkningen i § 13, om inte medlemmarna är överens om en fördelning enligt andra principer.

Likvidationen ska genomföras på ett sådant sätt att förbundsmedlemmarnas möjligheter att återta de uppgifter som överlämnats till kommunalförbundet underlättas.

När kommunalförbundet trätt i likvidation ska dess egendom i den mån det behövs för likvidationen förvandlas till pengar genom försäljning under hand, på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt. Verksamheten får fortsätta den tid som behövs för en ändamålsenlig avveckling. Fortgår likvidationen över kalenderårsskifte, ska årsredovisning avges som vanligt.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator, ska direktionen avge en slutredovisning för sin förvaltning genom en förvaltningsberättelse över likvidationen i dess helhet. Berättelsen ska också innehålla en redovisning för skiftet av behållna tillgångar. Till slutredovisningen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden. Till slutredovisningen ska även fogas direktionens beslut om vilken av medlemmarna som ska överta och vårda de handlingar som hör till kommunalförbundets arkiv.

Förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna ska delges var och en av medlemmarna. När så har skett är kommunalförbundet upplöst.

18 § Tvister

Twist mellan kommunalförbundet och en eller flera medlemmar, ska i första hand avgöras genom förhandling mellan parterna. För det fall parterna inte kan nå en frivillig överenskommelse ska tvisten avgöras i allmän domstol, om parterna inte kommer överens om att hänskjuta tvisten till avgörande genom skiljedomsförfarande.

19 § Ändringar i förbundsordningen

Ändringar eller tillägg till förbundsordningen ska antas av direktionen och fastställas av medlemmarnas kommunfullmäktige. Beslutet är gällande när samtliga kommunmedlemmars beslut i kommunfullmäktige vunnit laga kraft.

Bilaga 1

Reglemente för förbundsdirektionen

Utöver vad som skrivs om kommunalförbund i kommunallagen eller annan författning eller vad som regleras i förbundsordningen gäller bestämmelser i detta reglemente.

Förbundsdirektionens sammansättning

- § 1 Direktionen ska bestå av **tio** ordinarie ledamöter samt **tio** personliga ersättare (se förbundsordning 4 §).

Ersättarnas tjänstgöring och inkallande av ersättare

- § 2 Ersättarna ska vara personliga. Om ordinarie ledamot inte kan närvara kallas den personliga ersättaren från samma medlemskommun. Icke tjänstgörande ersättare som är närvarande vid sammanträdet har rätt att yttra sig men inte att delta i beslut.
- § 3 En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra sedan ärendet har handlagts.
- § 4 En ledamot som är hindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde ska snarast anmäla detta till förbundsdirektionens sekreterare, eller någon annan anställd vid kommunalförbundets kansli, **som kallar ersättare**.

Ersättare för ordförande

- § 5 Om varken ordföranden eller vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av ett sammanträde utser direktionen en annan ledamot att vara ordförande tillfälligt. Den till åldern äldste ledamoten tjänstgör som ordförande tills den tillfälliga ordföranden har utsetts.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är hindrad att fullgöra uppdraget för längre tid får direktionen utse annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättare fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Närvarorätt för utomstående

- § 6 Förbundsmedlemmarnas kommunstyrelseordförande har närvaro- och yttranderätt vid direktionens sammanträden även om de inte är ordinarie ledamot eller ersättare i direktionen. Närvarorätten gäller ej vid myndighetsutövning mot enskild och endast deltagande i överläggning men inte i beslut.

Direktionen har rätt att kalla särskild sakkunnig att närvara vid sammanträden för att lämna upplysningar.

Kommunalförbundets förbundsdirektör ska närvara vid direktionens sammanträden och äger rätt att delta i överläggningarna men ej i besluten.

Sammanträden

- § 7 Direktionen bestämmer tid och plats för sina sammanträden.

Sammanträden ska hållas också om minst en tredjedel av kommunalförbundets ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

En begäran om extra sammanträde ska göras skriftligen, ställas till ordföranden och skickas till direktionens kansli. En sådan begäran ska innehålla uppgift om det eller de ärenden som ledamöterna önskar att direktionen ska behandla. Ett extra sammanträde hålls på en tid som ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordföranden.

Ordföranden i samråd med vice ordföranden bestämmer plats för sammanträdena, som bör förläggas omväxlande till de ingående medlemskommunernas orter.

Sammanträde för fastställande av budget är offentligt. Kungörelse om sammanträdet anslås på medlemskommunernas anslagstavlor.

Direktionen ska sammanträda minst sex (6) gånger per år.

Beslutsförhet

§ 8 Direktionen får handlägga ärenden bara när fler än hälften av ledamöterna är närvarande. Närvarokravet gäller inte bara när beslut fattas utan också vid handläggningen i övrigt.

Kallelse

§ 9 Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om dag, tid och plats för sammanträdet. Kallelse ska på lämpligt sätt tillställas varje ledamot och ersättare senast sju (7) dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör följas av dagordning. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på dagordningen ska bifogas kallelsen. I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Protokoll, justering och reservation m.m.

§ 10 Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot från medlemskommun som inte ingår i presidiet.

Direktionen kan besluta om omedelbar justering av viss paragraf.

Motiv till reservation ska inlämnas skriftligt innan protokollet justerats.

Protokoll ska skickas till samtliga ledamöter och ersättare samt till medlemskommunernas styrelser samt till kommunalförbundets revisorer.

Delgivning av beslut ska skickas till den myndighet eller enskild som berörs av beslutet.

Delgivning

§ 11 Delgivning med direktionen sker med ordföranden eller med någon annan anställd som direktionen bestämmer.

Undertecknande av handlingar

- § 12** Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutas av direktionen ska undertecknas av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordförande och kontrasigneras av anställd som direktionen bestämmer.

Utskott

- § 13** Inom förbundsdirektionen får enligt 4 § i förbundsordningen finnas sådana beredningsorgan som direktionen anser behövs. Sådana beredningsorgan ska vara ett presidium, som har till syfte att förbereda ärenden inför förbundsdirektionens sammanträden, och sådana olika arbetsutskott för bestämda frågor som förbundsdirektionen anser nödvändiga. Presidiet ska bestå av två ledamöter och två ersättare.

- § 14** Förbundsdirektionens ordförande ska för den tid direktionen bestämmer vara ordförande för inrättat presidium och motsvarande gäller för direktionens vice ordförande.

Om ordföranden i presidiet är hindrad att fullgöra sitt uppdrag för en längre tid får förbundsdirektionen utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

- § 15** En ersättare ska närvara vid presidiets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra.

Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av förbundsdirektionen vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i presidiet ska fyllnadsval snarast förrättas.

- § 16** Presidiet sammanträder på dag och tid som presidiet bestämmer.

Sammanträden ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst 2 ledamöter begär det.

Presidiet får handlägga ärenden när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

- § 17** De ärenden som ska avgöras av förbundsdirektionen i dess helhet ska beredas av presidiet om beredning behövs.

Ordföranden eller kommunalförbundets chefstjänsteman överlämnar sådana ärenden till presidiet.

När ärendet beretts ska presidiet lägga fram förslag till beslut.

Ikraftträdande

- § 18** Detta reglemente träder i kraft samtidigt som förbundsordningen för kommunalförbundet.

Protokollsutdrag:
Kommunstyrelsen

Sbn § 57

Dnr PLAN.2023.4709

Detaljplan för del av Värnamo 14:66 och Värnamo 14:45 (Östermalmsgatan/Tånnögatan) i Värnamo stad

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att genom kommunstyrelsen och teknik- och fritidsnämnden ge teknik- och fritidsförvaltningen i uppdrag att skyndsamt utreda lösning för skyfallshantering i stadsdelen Östermalm kring Malmövägen i Värnamo stad.

Ärendebeskrivning

Under samrådet för detaljplan för del av Värnamo 14:66 och 14:45 i Värnamo lämnade teknik- och fritidsnämnden ett yttrande. I yttrandet reserverar sig teknik- och fritidsnämnden för fortsatt process med framtagande av ny detaljplan tills dess att behovet av ytor för ett stort skyfallsdike i stadsdelen Östermalm är utrett.

För att kunna fortsätta framtagandet av ny detaljplan behöver samhällsbyggnadsförvaltningen få klarhet i frågan om planförslagets planområde kan tas i anspråk för ny bebyggelse eller om den måste reserveras för framtida skyfallshantering. Teknik- och fritidsnämnden behöver därför starta utredningsarbetet och på snabbast möjliga vis se över vilka ytor som behövs för att säkerställa god bebyggd miljö utan risk för problem vid framtida skyfall.

Bakgrund

Teknik- och fritidsförvaltningen har sedan tidigare börjat utreda hur området kring kvarteret Kärnan (Hemmahallen) i Värnamo stad kan avlastas från de vattenmängder som blir stående där vid plötsliga skyfall. Bästa lösning blev då att anlägga ett skyfallsdike som går rakt igenom järnvägsvallen (Trafikverkets) med en kulvert. Detta motsätter sig Trafikverket då deras anläggning är känslig. För att undgå kulvert under Trafikverkets anläggning föreslår utredningen istället att mest lämpliga lösning är att lägga ett stort skyfallsdike i nuvarande naturområde parallellt med Östermalmsgatan, rakt över planerat område för ny detaljplan och vidare in i Apladalen.

forts.

Sbn § 57 forts.

Skyfallsdiket hamnar då nära planerad bebyggelse och ger kraftiga begränsningar i byggrätt och möjligheten att använda ytorna inom planförslagets område. Resultatet kan då bli att detaljplaneförslaget för Värnamo 14:66 och 14:45 helt behöver tas bort eller ritas om utifrån de förutsättningar som teknik- och fritidsförvaltningen kommer fram till.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inkommit med tjänsteskrivelse 22 april 2025.

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår besluta

att genom kommunstyrelsen och teknik- och fritidsnämnden ge teknik- och fritidsförvaltningen i uppdrag att skyndsamt utreda lösning för skyfallshantering i stadsdelen Östermalm kring Malmövägen i Värnamo stad.

Kristoffer Lideberg
Planarkitekt

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 1 (1)
Plan- och byggenheten

Detaljplan för del av Värnamo 14:66 och Värnamo 14:45 (Östermalmsgatan/Tånnögatan) i Värnamo stad

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår besluta

att genom kommunstyrelsen och teknik- och fritidsnämnden ge teknik- och fritidsförvaltningen i uppdrag att skyndsamt utreda lösning för skyfallshantering i stadsdelen Östermalm kring Malmövägen i Värnamo stad.

Ärendebeskrivning

Under samrådet för detaljplan för del av Värnamo 14:66 och 14:45 i Värnamo lämnade Teknik- och fritidsnämnden (TFN) ett yttrande. I yttrandet reserverar sig TFN för fortsatt process med framtagande av ny detaljplan tills dess att behovet av ytor för ett stort skyfallsdike i stadsdelen Östermalm är utrett.

För att kunna fortsätta framtagandet av ny detaljplan behöver Samhällsbyggnadsförvaltningen få klarhet i frågan om planförslagets planområde kan tas i anspråk för ny bebyggelse eller om den måste reserveras för framtida skyfallshantering. TFN behöver därför starta utredningsarbetet och på snabbast möjliga vis se över vilka ytor som behövs för att säkerställa god bebyggd miljö utan risk för problem vid framtida skyfall.

Bakgrund

Teknik- och fritidsförvaltningen (TFF) har sedan tidigare börjat utreda hur området kring kvarteret Kärnan (Hemmahallen) i Värnamo stad kan avlastas från de vattenmängder som blir stående där vid plötsliga skyfall.

Bästa lösning blev då att anlägga ett skyfallsdike som går rakt igenom järnvägsvallen (Trafikverkets) med en kulvert. Detta motsätter sig Trafikverkets då deras anläggning är känslig. För att undgå kulvert under Trafikverkets anläggning förelår utredning istället att mest lämpliga lösning är att lägga ett stort skyfallsdike i nuvarande naturområde parallellt med Östermalmsgatan, rakt över planerat område för ny detaljplan och vidare in i Apladalen.

Skyfallsdiket hamnar då nära planerad bebyggelse och ger kraftiga begränsningar i byggrätt och möjligheten att använda ytorna inom planförslagets område. Resultatet kan då bli att detaljplaneförslaget för Värnamo 14:66 och 14:45 helt behöver tas bort eller ritas om utifrån de förutsättningar som TFF kommer fram till.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Protokollsutdrag:
Kommunfullmäktige

Sbn § 46

Dnr PLAN.2023.1223

Detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att godkänna samhällsbyggnadsförvaltningens granskningsutlåtande, samt

att överlämna detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad upprättad i april 2025, till kommunfullmäktige för antagande enligt PBL 5 kap.

Syfte med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra området för en ny entré till Värnamo stad med en polisstation samt en blandning av kontor och handel. Utformningen och uttrycket av området är av stor vikt då området är den sydvästra infarten till staden.

Detaljplanen handläggs med utökat planförfarande.

Ärendebeskrivning

Granskningshandlingar tillhörande detaljplanen har varit utsända på granskning under tiden 18 december 2024 – 31 januari 2025. Under granskningen har sju yttranden med erinringar och sju yttranden utan erinringar kommit in.

Bakgrund

Samhällsbyggnadsnämnden gav den 29 mars 2023 § 60 plan- och byggavdelningen i uppdrag att upprätta en detaljplan för aktuellt område.

Efter samrådet har samhällsbyggnadsförvaltningen tillsammans med enheten för mark, exploatering och hållbar utveckling tagit beslut om att dela upp planområdet i två detaljplaner, då utredningsinsatserna blir väldigt omfattande och tidskrävande. Förvaltningen kommer i första hand arbeta vidare med Etapp 1 som omfattar Malmövägen och området väster om vägen. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 31 januari 2024 § 19 att godkänna informationen.

Tillsammans med teknik- och fritidsförvaltningen och enheten för mark, exploatering och hållbar utveckling har etapp 1, västra sidan, omarbetats till ett planförslag.

forts.

Sbn § 46 forts.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inkommit med tjänsteskrivelse 22 april 2025.

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår besluta

att godkänna samhällsbyggnadsförvaltningens granskningsutlåtande, samt

att överlämna detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad upprättad i april 2025, till kommunfullmäktige för antagande enligt PBL 5 kap.

Beslutsunderlag

- Planbeskrivning
- Plankarta med bestämmelser
- Granskningsutlåtande
- Markkarteringsresultat

Malin Törnvi
Planarkitekt

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 1 (2)
Plan- och byggenheten

Detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslås besluta

- att** godkänna samhällsbyggnadsförvaltningens granskningsutlåtande, samt
- att** överlämna Detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad, upprättad i April 2025, till kommunfullmäktige för antagande enligt PBL 5 kap.

Syfte med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra området för en ny entré till Värnamo stad med en polisstation samt en blandning av kontor och handel. Utformningen och uttrycket av området är av stor vikt då området är den sydvästra infarten till staden.

Detaljplanen handläggs med utökat planförfarande.

Ärendebeskrivning

Granskningshandlingar tillhörande detaljplanen har varit utsända på granskning under tiden 18 december 2024 – 31 januari 2025. Under granskningen har 7 yttrande med erinringar och 7 yttrande utan erinringar kommit in.

Bakgrund

Samhällsbyggnadsnämnden gav den 29 mars 2023 § 60 Plan- och byggavdelningen i uppdrag att upprätta en detaljplan för aktuellt område.

Efter samrådet har Samhällsbyggnadsförvaltningen tillsammans med Enheten för mark, exploatering och hållbar utveckling tagit beslut om att dela upp planområdet i två detaljplanen, då utredningsinsatserna blir väldigt omfattande och tidskrävande. Förvaltningen kommer i första hand arbeta vidare med Etapp 1 som omfattar Malmövägen och området väster om vägen.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 31 januari 2024 § 19 att godkänna informationen.

Tillsammans med Tekniska förvaltningen och enheten för mark, exploatering och hållbar utveckling har etapp 1, västra sidan, omarbetats till ett planförslag.

Malin Törnvi
Planarkitekt

Samhällsbyggnadsförvaltningen Sida 2 (2)
Plan- och byggenheten

Beslutsunderlag

- Planbeskrivning
- Plankarta med bestämmelser
- Granskningsutlåtande
- Markkarteringsresultat

Detaljplan för fastigheten Rörstorp 6:31 med flera (Polishus mm) i Värnamo stad

Tillhör nämndsbeslut 2025-04-30 SBN §46 PLAN 2023.1223

Ankom: 2025-04-22 Ärende: PLAN 2023.1223 Handling: 762329

Antagandehandling

Planhandlingar:

Planbeskrivning
Undersökning om betydande miljöpåverkan
Plankarta
Granskningsutlåtande

Utredningar:

Markkarteringsresultat
MUR Fördjupad geoteknik
PM Fördjupad geoteknik
MUR Geoteknik
PM Geoteknik
Trafikutredning
Arkeologisk utredning steg 1
Arkeologisk utredning steg 2
MMU Markmiljöundersökning
VA- utredning
Dagvattenutredning
Kulturmiljöinventering

Innehåll

Detaljplan för fastigheten Rörstorp 6:31 med flera (Polishus mm) i Värnamo stad	1
1. Så här görs en detaljplan – Planprocessen	3
1.1 Utökat förfarande	3
2. Detaljplanens syfte	4
2.1 Tidsplan och planförfarande	4
3. Beskrivning av detaljplanen	5
3.1 Hela detaljplanen	5
3.2 Allmän plats	5
3.3 Kvartersmark	6
3.4 Ärendeinformation	6
4. Motiv till detaljplanens regleringar	7
4.1 Användningsbestämmelser för allmän plats	7
4.2 Användningsbestämmelser för kvartersmark	7
4.3 Egenskapsbestämmelser	8
5. Planeringsunderlag	12
5.1 Kommunala	12
5.2 Utredningar	14
6. Planeringsförutsättningar och konsekvenser	16
6.1 Riksintressen	16
6.2 Miljömålen	17
6.3 Hushållningsbestämmelser enligt 3 kap miljöbalken	17
6.4 Miljö	19
6.5 Hälsa och säkerhet	19
6.6 Geotekniska förhållanden	24
6.7 Hydrologiska förhållanden	25
6.8 Kulturmiljö	26
6.9 Fysisk miljö	26
6.10 Teknik	28
6.11 Service	29
6.12 Trafik	30
6.13 Miljökvalitetsnormer	32
7. Genomförandefrågor	34
7.1 Organisatoriska frågor	34
7.2 Tekniska frågor	34
7.3 Fastighetsrättsliga frågor	35
7.4 Ekonomiska frågor	35

1. Så här görs en detaljplan – Planprocessen

1.1 Utökat förfarande

Ett utökat förfarande ska tillämpas om planförslaget inte är förenligt med översiktsplanen eller länsstyrelsens yttrande, eller är av betydande intresse för allmänheten, eller i övrigt av stor betydelse, eller kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

1.1.1 Uppdrag

Förfrågan från exempelvis markägare eller nämnd. Samhällsbyggnadsnämnden ger Samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram en detaljplan.

1.1.2 Samråd

En detaljplan arbetas fram och efter beslut om samråd i samhällsbyggnadsnämnden, skickas materialet ut till sakägarkrets, vilka är bland annat berörda markägare och intressenter. Samrådstiden är minst tre veckor. Inför samråd annonseras information om planen i en ortstidning och kungörs på kommunens digitala anslagstavla, på kommun.varnamo.se.

1.1.3 Samrådsredogörelse

I samrådsredogörelsen ska alla inkomna synpunkter från samrådet redovisas tillsammans med kommunens kommentarer och förslag på ändringar.

1.1.4 Granskning

Formella granskningshandlingar arbetas fram utifrån eventuella ändringar. Efter beslut i samhällsbyggnadsnämnden ställs förslaget ut under minst tre veckor. Materialet skickas ut till sakägarkrets och de som lämnat in synpunkter under samråd. Inför granskning annonseras information om planen på kommunens webbplats och på kommunens digitala anslagstavla.

1.1.5 Granskningsutlåtande

Sammanställning av inkomna yttranden under granskning samt förslag med anledning av dem. De som inte fått sina synpunkter tillgodosedda får ett meddelande skickat till sig.

1.1.6 Antagande

Detaljplanen hanteras via samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen samt antas av kommunfullmäktige. Senast dagen efter det att protokollet med antagandebeslutet har tillkännagetts på kommunens digitala anslagstavla, meddelas länsstyrelsen, lantmäteriet och berörda kommuner och regionplaneorgan och de som senast under granskningstiden har lämnat in skriftliga synpunkter som inte blivit tillgodosedda om att planen har blivit antagen.

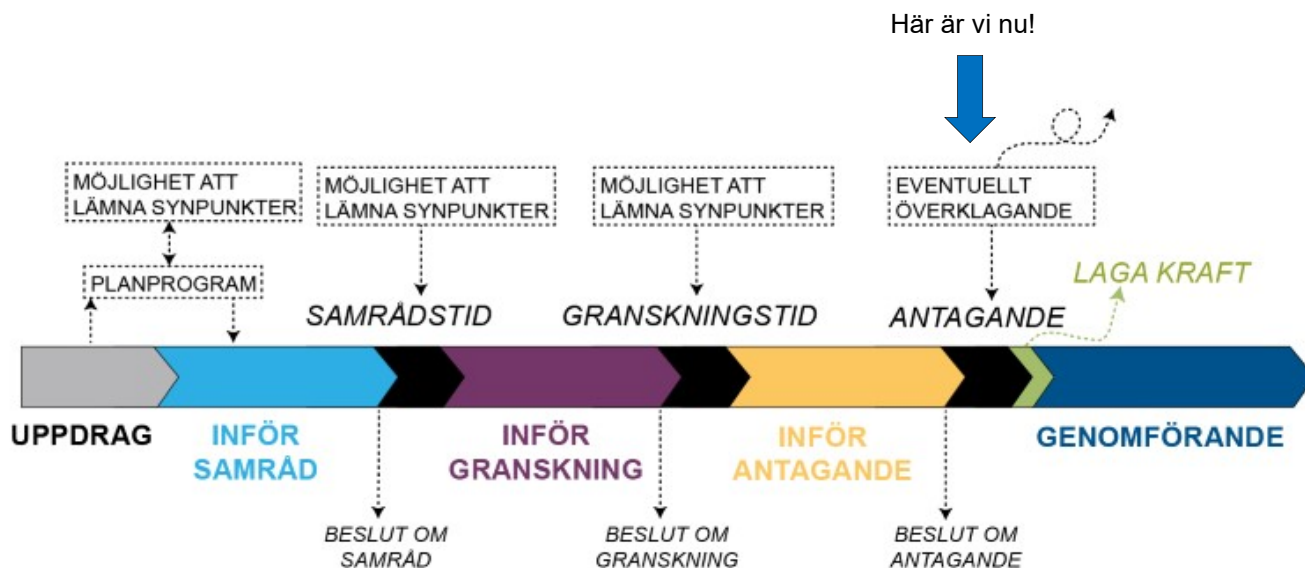
1.1.7 Laga kraft

Om ingen överklagar kommunfullmäktiges beslut får detaljplanen laga kraft efter tre veckor från det att beslutet tillkännagivits på kommunens digitala anslagstavla. Kungörelse att planen har fått laga kraft ska anslås på kommunens digitala anslagstavla och föras in i en ortstidning.

2. Detaljplanens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra området för en ny entré till Värnamo stad med en polisstation samt en blandning av kontor och handel. Utformningen och uttrycket av området är av stor vikt då området är den sydvästra infarten till staden.

2.1 Tidsplan och planförfarande

Den preliminära tidsplanen är:

- Samråd hösten 2023
- Granskning vinter 2024/2025
- Antagande Kommunfullmäktige våren/sommaren 2025

Då planförslaget är förenligt med kommunens översiktsplan men kan anses vara av stort samhällsintresse kommer planen att handläggas med utökat förfarande och kommer att antas av Kommunfullmäktige.

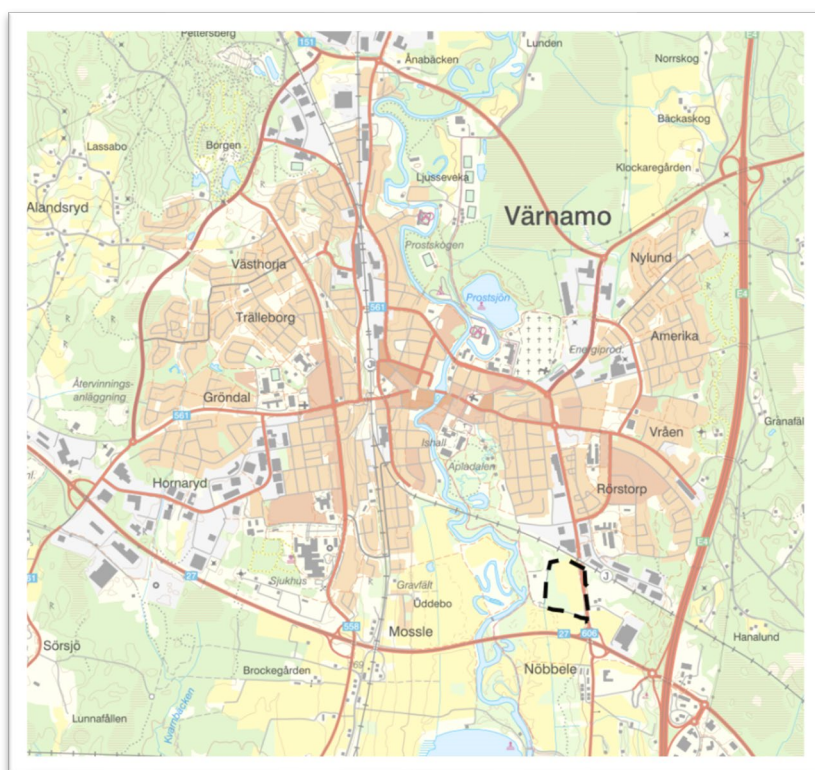
3. Beskrivning av detaljplanen

3.1 Hela detaljplanen

Planområdet är beläget i sydöstra delen av Värnamo stad, mellan Malmövägen, väg 27, Lagan samt järnvägen mot Alvesta. Malmövägen är Värnamo stads sydöstra infartsgata som sträcker sig i nordsydlig riktning från väg 27 och går in till de centrala delarna av Värnamo stad.

Planområdet är ca 11,5 hektar. Kommunen äger all mark inom den nya avgränsningen av detaljplanen som består av delar av fastigheterna Värnamo 6:31, Nöbböle 7:2, Armaturen 2 samt hela Nöbböle 7:5.

Området består helt av tidigare oexploaterad mark bortsett från Malmövägen. Det är idag åkermark samt skogsmark inom största delen av planområdet med undantag kring Malmövägen samt det kringområde som består av mer öppen naturmark. Öster om Malmövägen och angränsande till planområdet finns idag en drivmedelsstation samt en biltvätt. Väster om planområdet finns idag ett koloniområde.

Figur 1, Karta som visar Värnamo stad samt planområdet markerat med streckad linje.

3.2 Allmän plats

3.2.1 Beskrivning

Allmän platsmark innebär att marken används för gemensamma behov till exempel gator, torg och naturområden. Inom detaljplanen är gator, väg och natur allmän plats där den som har huvudmannaskapet ansvarar för att bygga ut och underhålla om inget annat är avtalat.

3.2.2 Huvudmannaskap

För allmän platsmark ska det alltid finnas en huvudman som har ansvar för utbyggnaden, driften och underhållet av den marken. Vanligast i Värnamo kommun är att det är kommunen som är huvudman för allmän plats inom Värnamo stad, men det förekommer också enskilt huvudmannaskap, vanligast inom fritidshusområden.

3.3 Kvartersmark

3.3.1 Beskrivning

All mark som inte är allmän platsmark eller vattenområde. I detaljplanen framgår det vilken användning som är tillåten inom kvartersmark. Denna detaljplan tillåter att kvartersmarken exploateras av kontor, handel, polisstation, centrum samt tekniska anläggningar.

3.4 Ärendeinformation

Samhällsbyggnadsnämnden gav den 29 mars 2023 § 60 Plan- och byggavdelningen i uppdrag att upprätta en detaljplan för aktuellt område.

Efter samrådet har Samhällsbyggnadsförvaltningen tillsammans med Enheten för mark, exploatering och hållbar utveckling tagit beslut om att dela upp planområdet i två detaljplanen, då utredningsinsatserna blir väldigt omfattande och tidskrävande. Förvaltningen kommer i första hand arbeta vidare med Etapp 1 som omfattar Malmövägen och området väster om vägen. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 31 januari 2024 § 19 att godkänna informationen.

4. Motiv till detaljplanens regleringar

4.1 Användningsbestämmelser för allmän plats

GATA₁

Huvudgata. Användningen tillämpas för områden avsedda främst för trafik inom en ort eller för trafik som har sitt mål vid gatan. I användningen ingår även komplement som behövs för gatans funktion.

Motivet till bestämmelsen är att säkerställa tillräckligt mycket utrymme för Malmövägens dragning samt den cirkulation som planeras för att ansluta västra och östra sidan. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 2 PBL.

GATA₂

Lokalgata. Användningen tillämpas för områden avsedda främst för trafik inom en ort eller för trafik som har sitt mål vid gatan. I användningen ingår även komplement som behövs för gatans funktion.

Motivet till bestämmelsen är att säkerställa tillräckligt mycket utrymme för gata inom västra och östra området. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 2 PBL.

NATUR

Natur. Användningen tillämpas för områden för friväxande grönområden som inte sköts mer än enligt skötselplan eller genom visst begränsat underhåll. Även mindre park-, vatten- och friluftsanläggningar och andra komplement till naturområdets användning ingår.

Motivet till bestämmelsen är att säkerställa områden för natur och rekreation inom planområdet. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 2 PBL.

4.2 Användningsbestämmelser för kvartersmark

C

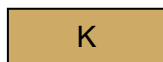
Centrum. Användningen centrum ska tillämpas för områden för kombinationer av handel, service, tillfällig vistelse, samlingslokaler, kontor och annan jämförlig verksamhet som ligger centralt eller på annat sätt ska vara lätta att nå. Även komplement till verksamheten centrum ingår i användningen.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra för centrumverksamhet inom området. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 3 PBL.

H

Detaljhandel. Användningen tillämpas för områden för handel med varor och tjänster. Även komplement till verksamheten detaljhandel ingår i användningen.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra för detaljhandel inom området. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 3 PBL.

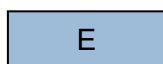
Kontor. Användningen tillämpas för områden för kontor, tjänsteverksamhet och annan jämförlik verksamhet med liten eller ingen varuhantering. Även komplement till verksamheten kontor ingår i användningen.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra för kontor inom området. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 3 PBL.

Polisstation. Användningen tillämpas för områden för räddningstjänst och annat liknande samhällsviktigt ändamål. Även komplement till verksamheten räddningstjänst och annat samhällsviktigt ändamål ingår i användningen.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra för polisstation inom området. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 3 PBL.

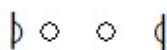

Tekniska anläggningar. Användningen tekniska anläggningar ska tillämpas för områden för tekniskt ändamål. Även komplement till verksamheten tekniska anläggningar ingår i användningen.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra för tekniska anläggningar inom området. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 5 § punkt 3 PBL.

4.3 Egenskapsbestämmelser

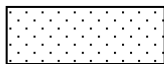
4.3.1 Stängsel, utfart och annan utgång

Utfartsförbud. Bestämmelser om stängsel, utfart och annan utgång ska tillämpas på allmän plats och kvartersmark för att reglera var stängsel ska finnas samt var utfart och annan utgång får respektive inte får anordnas mot allmän plats.

Motivet till bestämmelsen är att reglera var ut- och infarter för motortrafik från fastigheter till kommunal gata får finnas. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 6 § PBL.

4.3.2 Begränsning av markens utnyttjande

Marken får inte förseres med byggnad. Bestämmelser om begränsning av markens utnyttjande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera att marken inte får förseres med byggnadsverk eller viss typ av byggnadsverk, att marken endast får förseres med viss typ av byggnadsverk eller att marken endast får förseres med byggnadsverk under mark.

Motivet till bestämmelsen är att reglera vilken mark inom kvartersmark som får bebyggas. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

4.3.3 Höjd på byggnadsverk

h_1 0,0

Högsta nockhöjd, angivet i meter. Bestämmelser om höjd på byggnadsverk ska tillämpas på kvartersmark för att reglera höjd på byggnadsverk.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra byggnation upp till högsta tillåtna nockhöjden inom de olika användningsområdena. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

h_2 0,0

Högsta totalhöjd, angivet i meter. Bestämmelser om höjd på byggnadsverk ska tillämpas på kvartersmark för att reglera höjd på byggnadsverk.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra byggnadsverk i form av master och andra tekniska anläggningar upp till högsta tillåtna totalhöjd inom de olika användningsområdena. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

h_3 36,0

Högsta totalhöjd på master och övriga tekniska anläggningar, angivet i meter. Bestämmelser om höjd på byggnadsverk ska tillämpas på kvartersmark för att reglera höjd på byggnadsverk.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra byggnadsverk i form av master och andra tekniska anläggningar upp till högsta tillåtna totalhöjd inom de olika användningsområdena. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

4.3.4 Utnyttjandegrad

e₁ 0,0

Största sammanlagda bruttoarea av fastighetsarea. Bestämmelser om utnyttjandegrad tillämpas på kvartersmark för att reglera bebyggandets största eller minsta omfattning.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra exploatering upp till 11 000 m² av de olika användningsområdena. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

e₂ 0,0

Största sammanlagda byggnadsarea av fastighetsarea. Bestämmelser om utnyttjandegrad tillämpas på kvartersmark för att reglera bebyggandets största eller minsta omfattning.

Motivet till bestämmelsen är att möjliggöra exploatering upp till 40 % av användningsområdet för kontor och handelsändamål. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

4.3.5 Utförande

b₁

Minst 20 procent av fastighetsarean ska vara genomsläpplig. Bestämmelser om utförande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsteknik och markens genomsläpplighet.

Motivet till bestämmelsen är att reglera genomsläppligheten inom kvartersmark. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

b₂

Källare får inte finnas. Bestämmelser om utförande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggandets omfattning.

Motivet till bestämmelsen är att reglera byggandets omfattning inom kvartersmark. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

b₃

Minst 15 procent av fastighetsarean ska vara genomsläpplig. Bestämmelser om utförande ska tillämpas på kvartersmark för att reglera byggnadsteknik och markens genomsläpplighet.

Motivet till bestämmelsen är att reglera genomsläppligheten inom kvartersmark. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 11 § punkt 1 PBL.

4.3.6 Markens anordnande och vegetation

n_1

Markens höjd får inte vara lägre än angivet värde i meter över nollplanet.

Motivet till bestämmelsen är att reglera markens höjd för att säkerställa att bebyggelsen placeras över nivå för beräknat högsta flöde. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 9 kap 11 § PBL.

4.3.7 Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från det datum planen vinner laga kraft.

Motivet till en lång genomförandetid är att planområdet är stort och utbyggnaden av området förväntas ske i etapper. Lagstöd för denna bestämmelse finns i 4 kap 21 § PBL.

5. Planeringsunderlag

5.1 Kommunal

5.1.1 Grundkarta

Som underlag för arbetet med att ta fram en detaljplan finns en grundkarta som innehåller information om topografi och fastighetsförhållanden. Den är framtagen av geodataavdelningen inom kommunen och senaste kontrollen gjordes april 2025.

5.1.2 Översiktsplan

I Översiktsplanen för Värnamo kommun från 2019 beskrivs det att det i största möjliga mån ska planeras för ny bebyggelse längs med tätortsbandet. För nya exploateringsområden ska kommunen i planering verka för en blandning av funktioner, upplåtelseformer och goda kollektiva förbindelser. Ett effektivt markutnyttjande ska eftersträvas och hänsyn ska tas till platsens förutsättningar och till det omgivande landskapet. Vid planering och utformning av nya områden ska befintlig vegetation och strukturer tas till vara i så stor utsträckning som möjligt. Vidare vid exploatering ska kommunen verka för att dagvatten och öppna dagvattenanläggningar ses som en resurs i tätorternas bebyggelseutveckling.

5.1.3 Fördjupning av Översiktsplan

I den fördjupade översiktsplanen föreslås en ny stadsdel växa fram, på båda sidor av Malmövägen, mellan Järnvägen och väg 27. Den nya stadsdelen planeras för bostäder, grundskola, fritidsanläggningar och verksamheter. Stadsdelen ska gestaltas utifrån ett fokus på hållbara trafikslag, med blandad bebyggelse där bebyggelsen ska komma så nära järnvägen som möjligt för att koppla samman de båda sidorna om järnvägen. Rörstorp station ska bli en trygg och levande plats.

Grönstrukturen skall beaktas i området, speciellt Lagans strandområde samt koloniområdet.

Efter att ha undersökt området närmare har kommunen kommit fram till att det inte är lämpligt att placera förskola eller skola inom området p.g.a. riskerna som närheten till järnvägen och andra stora vägar medför.

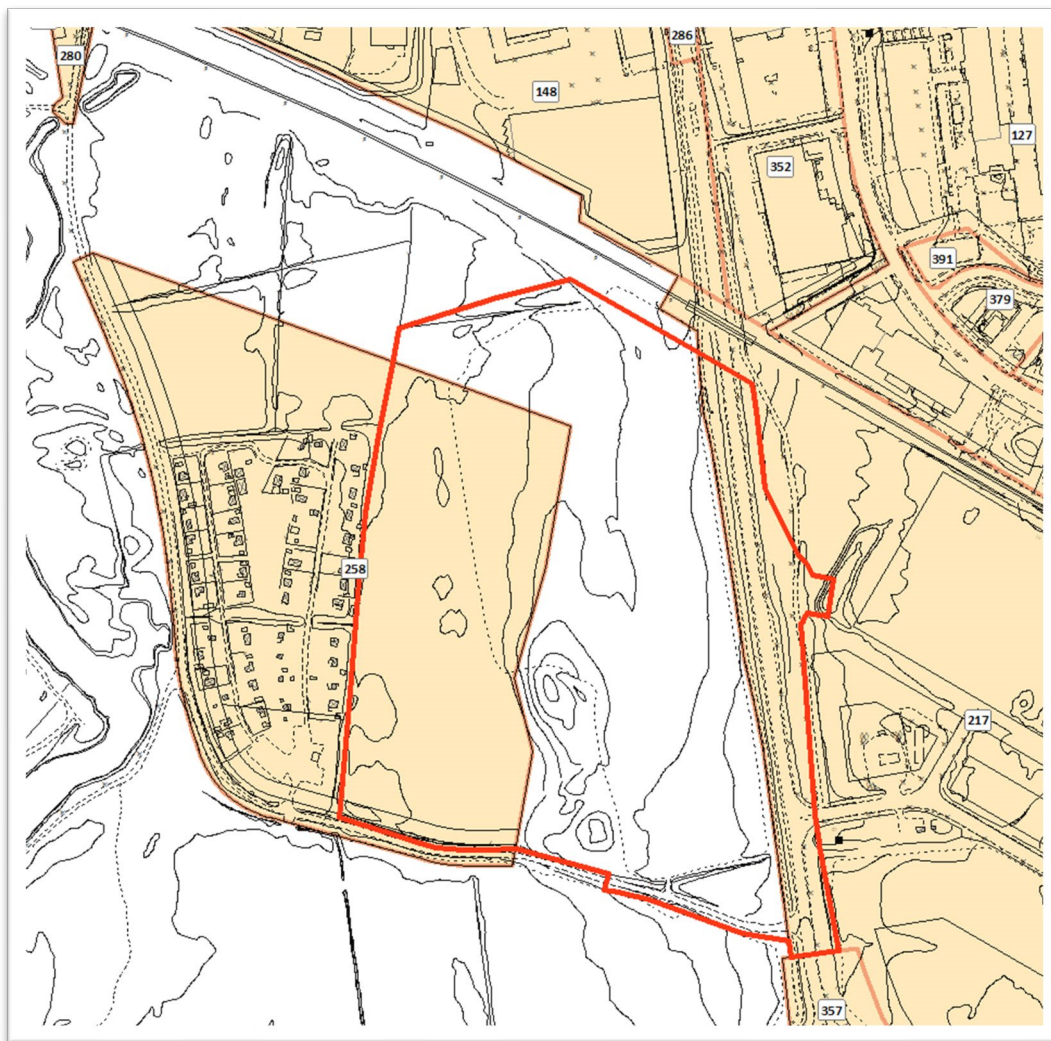
Inom planområdet planeras det för blandad bebyggelse där polishus, handel, kontor samt centrumverksamhet tillåts att upprättas. Planen medger även ett stort område för natur som möjliggör att befintligt skogsområde kan tas tillvara.

Detaljplanen bedöms vara förenlig med Översiktsplanen och fördjupningen av översiktsplanen.

5.1.4 Detaljplaner

Nedanstående befintliga detaljplaner berörs direkt av planförslaget. För de markområden som ingår i det nya detaljplaneförslaget upphör nedanstående planer att gälla vid den tidpunkt då den nya detaljplanen vinner laga kraft.

F 217	Förslag till stadsplan för Nöbbele industriområde i Värnamo stad, fastställd 25 november 1983.
F 258	Detaljplan för Nöbbele koloniområde i Värnamo stad, laga kraft 1992-01-03.
F 357	Detaljplan för del av Nöbbele 7:2 – trafikplats Nöbbele, laga kraft 2012-04-24.

Figur 2, Gällande detaljplaner i gult och planområdet för detaljplanen i rött.

Gällande detaljplaner och stadsplaner för området medger idag exploatering av industri, allmänt ändamål, plantskola/upplag samt koloniområde. Även område för väg och järnväg finns inom planområdena.

Detaljplan F 357 ligger utanför planområdet men kan komma att beröras då trafikmängden inom planområdet beräknas att öka en aning.

Inom området för detaljplan F 258 är bara etapp 1 av koloniområdet utbyggt. Etapp 2 kommer att utgå i och med den nya detaljplanen.

Äldre stads- och byggnadsplaner gäller sedan Plan- och bygglagens införande som detaljplaner. Ingen av de ovanstående planerna har någon genomförandetid kvar.

5.1.5 Undersökning av betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 6 § Miljöbalken

Enligt miljöbalken (MB 6:5) ska kommunen undersöka om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan. I undersökningen ska omständigheter identifieras som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan, vilka är beskrivna i Miljöbedömningsförordningen (2017:966) 5 §. Om genomförandet av en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska kommunen genomföra en strategisk miljöbedömning för planen (MB 6:1).

Sammanfattningsvis från undersökningen av betydande miljöpåverkan så påverkas miljömålen; God bebyggd miljö och ett rikt odlingslandskap. Utifrån undersökningen har följande frågor utretts vidare under planarbetet: geoteknik, naturvärden, trafik, dagvatten och VA, Arkeologi, och risk.

Miljökonsekvenserna är av sådan komplexitet att de redovisas löpande i planbeskrivningen. Kommunens bedömning är därmed att det inte krävs någon separat miljöbedömning i samband med planläggningen av området. Kommunen ska efter undersökning, från vilken man bedömt att planen inte behöver genomgå en strategisk miljöbedömning motivera skälen för det beslutet här.

Länsstyrelsen har under samrådet gets tillfälle att yttra sig om undersökning av betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning att detaljplanen inte kan antas medföra sådan miljöpåverkan som avses i 5 kap. 11 a § PBL. Kommunen tar vid granskningsbeslutet beslut om planen förväntas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte.

Miljöbedömningsverktyget har efter samrådet även kompletterats med bedömning enligt 10 – 13 §§ MBF. Länsstyrelsen delar fortsatt kommunens bedömning att miljökonsekvensbeskrivning inte behöver genomföras.

5.2 Utredningar

I samband med detaljplanens framtagande har följande utredningar tagits fram som underlag för detaljplanens utformning.

5.2.1 Geoteknisk utredning

Den geotekniska utredningen som har tagits fram redovisar bland annat hur stabiliteten för området ser ut och vilka utmaningar som finns för byggnation i enlighet med detaljplanen. Den visar även på risken för sättningar samt lämplig grundläggning och höjdsättning för området. De geotekniska förutsättningarna varierar kraftigt över området på grund av det geologiska bildningssättet. Det finns risk för förekomst av lokala fickor med torv mellan undersökningspunkter.

Resultatet av utredningen visar att stora åtgärder kommer att krävas för att iordningställa marken för framför allt bostadsbebyggelsen som föreslogs i samrådet, vilket även kommer att medföra stora kostnader. Marken för planerad polisstation samt handel/kontor kräver endast mindre åtgärder.

5.2.2 Dagvattenutredning

I dagvattenutredningen framgår hur och vilka åtgärder som kan göras för att kunna klara fördröjning och rening av tillskapat dagvatten i och med planens genomförande. Den visar på olika alternativ och rekommendationer för hantering, fördröjning och rena beroende på hur området höjdsätts och utformas samt vad som krävs för att uppfylla kraven på MKN i recipienten Lagan.

Utredningen visar att det är möjligt att hantera dagvattenfrågorna inom de tänkta områdena med den exploatering som kommunen föreslår. Den visar också att det till viss del även går att hantera en fördröjning av dagvattnet som kommer från norr om järnvägen.

5.2.3 VA-utredning

VA-utredningen visar hur VA inom området kan lösas och vilka dimensioner och mått som behövs för att ledningar samt anläggningar ska uppfylla dagens krav. Utredningen visar att planerade kvarter kan inte anslutas till befintlig självfallsledning och det föreslås att en spillvattenpumpstation byggs för att kunna leda tillkommande VA till befintliga ledningar vidare till reningsverket.

5.2.4 Markmiljöundersökning

En undersökning kring föroreningar i mark inom området har tagits fram. Genom markprovtagning med borrhandsvagn, grundvattenprov och analyser av proven inom området har utredningen visat att

inga av de analyserade ämnena överstiger värdena för känslig markanvändning. Bedömningen har då gjorts att området är, ur miljösynpunkt, lämpligt att bebygga med bland annat bostäder.

Undersökningens syfte var även att bedöma lämpligheten för återanvändning av jordbruksmarken som finns inom området. I ett fall har undersökningen hittat låga halter av bekämpningsmedel. Bekämpningsmedlet glyfosat, som var det undersökningen hittade, används inom jordbruk idag vilket ligger till grund för bedömningen att jorden går att återanvända på mark för odling där detta bekämpningsmedel är tillåtet.

5.2.5 Arkeologi

Arkeologisk utredning, steg 1 och steg 2, har genomförts inom området. Inom större delen av utredningsområdet påträffades fynd vilka tolkats vara från stenåldern. Totalt tillvaratogs över 100 fynd, framför allt av flinta och kvarts, men även ett yxämne. I den västra delen påträffades vad som tolkas som en möjlig hyddbotten, samt en härdrest (L2024:3487, boplatsoområde).

Ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, L2024:3487, boplatsoområde har lämnats in till Länsstyrelsen. En förundersökning ska genomföras för att tillståndet ska kunna beviljas. Den arkeologiska förundersökningen kommer genomföras så snart vädret tillåter under våren 2025 och en eventuell följande (slut-) undersökning görs i direkt anslutning.

5.2.6 Trafikutredning

Trafikutredningen visar att planerad exploatering för området kan till stor del hanteras av befintlig infrastruktur. Inga kapacitetsproblem förväntas i ny cirkulationsplats på Malmövägen/ny infart till området, korsningen Malmövägen /väg till polishus/koloniområde eller trafikplats Nöbböle.

Utredningen har utrett motortrafik, gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik.

5.2.7 Kulturmiljöutredning

Kommunens antikvarie har gjort en utredning kring kulturmiljö för området. Den visar att inom området eller i dess direkta närhet inte finns några utpekade kulturmiljöer som kan påverkas av planens genomförande. De övriga fornlämningar, förutom de som föranlett den arkeologiska utredningen, och andra kulturhistoriska lämningar som har tagits upp i utredningen ligger så pass långt utanför planområdet att bedömningen är att dem inte heller påverkas av planens genomförande.

5.2.8 Markkarteringsresultat – jordbruksmark

Hushållssällskapet har genomfört en markkartering som visar att jorden är tung och lerig, därmed bedöms en flytt av jordbruksmark som problematisk, med risk för markförsämring och svårigheter att bearbeta jorden. Hushållssällskapet avråder att man flyttar matjorden i sin helhet till en befintlig jordbruksmark utanför planområdet. I stället för att flytta matjorden till annan befintlig jordbruksmark rekommenderas alternativa lösningar som bättre bevarar jordens kvalitet

6. Planeringsförutsättningar och konsekvenser

I denna del av planbeskrivningen beskrivs förutsättningarna för planområdet samt förändringarna och konsekvenserna till följd av planen. De fysiska förutsättningarna vid och inom planområdet, liksom de regler och juridiska förutsättningar som har stor påverkan på detaljplanen. Förändringarna som möjliggörs av planen och anledningarna till förändringarna beskrivs ämnesvis. Även konsekvenserna beskrivs löpande i denna del.

6.1 Riksintressen

Nedan redovisas eventuellt påverkade riksintressen samt relevanta ställningstaganden och beslut av Värnamo kommun.

6.1.1 Trafikkommunikation

6.1.1.1 Nuläge och förutsättningar

Väg 27 samt Kust- till kustbanan är båda utpekade som riksintresse för kommunikation av Trafikverket. De är viktiga transportleder som har en hög trafiktäthet både av personbilar och godstrafik, vilket gör att det är viktigt att den nya exploateringen bidrar till en fortsatt utveckling av transportlederna. För järnvägen behöver plats för ytterligare ett spår tas i beaktande, för vägarna är det viktigt att en ökad mängd trafik inte skapar en ohållbar trafiksituation vid cirkulationsplatserna ut mot Bredasten.

6.1.1.2 Förslag och konsekvenser

Planförslaget kommer att bidra till ökad trafik på Malmövägen och kan även ge effekter på väg 27. Det är viktigt att ökningen av trafik påverkar väg 27 i så liten utsträckning som möjligt, alternativt att även väg 27, trafikplats Nöbböle, byggs ut för att kunna hantera den ökade mängden trafik med förslagsvis fria högersvängar som trafikutredningen föreslår.

Kust- till kustbanan som avgränsar planområdet i norr behövs också tas hänsyn till då den i framtiden eventuellt ska byggas ut från enkelspår till dubbelspår. I planförslaget finns därför en grön zon mot järnvägen som inte tas med i detaljplanen för att möjliggöra denna eventuella utveckling av Kust- till kustbanan.

På grund av markens förutsättningar och närheten till järnvägen ska Trafikverket få möjlighet att yttra sig inför kommande arbeten med spontning och grundförstärkning, då det kan ge upphov till vibrationer som påverkar järnvägen. Det måste säkerställas att riksintresset för kommunikation inte påverkas.

Kommunen anser att den utveckling som detaljplanen medger inte kommer att påverka de utpekade riksintressena för kommunikation negativt dels då det planeras en cirkulation på Malmövägen som kommer kunna hantera tillkommande trafikflöden, dels för att detaljplanen inte medger byggnation inom de skyddsavstånd som Jönköpings länsstyrelse rekommenderar.

6.1.2 Totalförsvär

6.1.2.1 Nuläge och förutsättningar

Planområdet ligger inom Försvarsmaktens stoppområde för höga objekt. Området, enligt gällande fördjupning av översiktsplan, Värnamo stad, ligger inom sammanhållen blandad bebyggelse där gränsen i söder utgörs av väg 27. Det innebär att inom planområdet är gränsen för höga objekt 45 meter.

Planförslaget har att skickats till Försvarsmakten på samråd och granskning även om planförslaget inte medger en totalhöjd över 45 meter.

6.1.2.2 Förslag och konsekvenser

Detaljplanen medger att byggnader upp till 18 meter kommer kunna uppföras inom området. Detaljplanen tillåter även en totalhöjd på 36 meter för bland annat kommunikationsutrustning. Då det finns högre byggnader i centrala Värnamo bedömer kommunen att påverkan på riksintresset är begränsat.

6.1.3 Skyddade vattendrag

6.1.3.1 Nuläge och förutsättningar

Ån Lagan som rinner genom Värnamo stad är ett skyddat vattendrag med högt naturvärde. Ån är även värdefull för fiske. Planområdet omfattar inte själva Lagan men området ger upphov till avrinning till Lagan. Detta innebär att vattenkvaliteten för Lagan i och med genomförandet av detaljplanen inte får påverkas negativt, skulle så bli fallet behöver åtgärder vidtas för att begränsa påverkan.

6.1.3.2 Förslag och konsekvenser

Det är viktigt att fungerande åtgärder för rening genomförs så att vattenkvaliteten i Lagan inte försämras. En dagvattenutredning har tagits fram i samband med planarbetet som visar hur dagvattenhanteringen kan lösas för att både kunna fördröja och rena dagvattnet innan det släpps ut i Lagan. Utredningen redovisar även vilka åtgärder som krävs för att uppfylla kraven på MKN i recipienten Lagan. Planförslaget bidrar i sin helhet till en förbättrade möjligheter att uppnå miljö kvalitetsnormerna, MKN för recipienten (Lagan: Vidöstern-Härån).

6.2 Miljömålen

Riksdagen har antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål som drar upp riktlinjer för dagens och morgondagens miljöarbete i Sverige. Dessa har sedan utvecklats inom varje länsstyrelse, efter regionala förutsättningar. De miljömål som anses beröras av planen är:

- God bebyggd miljö

Delar av planområdet kommer att bevaras som natur dels för att säkra ekosystemtjänster, dels för att säkerställa att utbyggnaden av staden förblir grön och trevlig att vistas i. Även kopplingen under kust-till kustbanan bidrar till miljömålet God bebyggd miljö genom att skapa en attraktiv koppling till tåg- och kollektivtrafik samt möjliggör för en gång- och cykelstråk som kopplar ihop detta nya område med Värnamo stad.

- Ett rikt odlingslandskap

Cirka 55 000 kvm åkermark kommer att tas i anspråk för exploatering vid genomförandet av detaljplanen. Kommunen arbetar med ett projekt som handlar om att återanvända matjord från jordbruksmark som exploateras.

6.3 Hushållningsbestämmelser enligt 3 kap miljöbalken

Planförslaget bedöms vara förenligt med Miljöbalkens grundläggande hushållningsbestämmelser för mark och vatten. Den tänkta markanvändningen medför inte heller att miljö kvalitetsnormerna enligt 5 kapitlet MB överträds eller att människor utsätts för varaktig störning.

6.3.1 Jordbruksmark

6.3.1.1 Nuläge och förutsättningar

Större delen av planområdet består idag av aktiv jordbruksmark. Totalt påverkas cirka 55 000 kvm jordbruksmark av planläggningen varav cirka 30 000 kvm ianspråk tas för bebyggelse. Den

jordbruksmark som inte tas i direkt anspråk för bebyggelse bedöms vara svår att fortsatt bruka efter planen genomförande och har därför planlagts som naturmark.

I kommunens Översiktsplan från 2019 samt Fördjupning av översiktsplan, Värnamo stad från 2022 har kommunen tagit ställning till att jordbruksmark norr om väg 27 och inom nuvarande tätortsutbredning, kan komma att tas i anspråk för stadsutveckling i form av sammanhållen, blandad bebyggelse.

Framtagen markkartering visar att jorden är tung och lerig, därmed bedöms en flytt av jordbruksmark som problematisk, med risk för markförsämning och svårigheter att bearbeta jorden.

Hushållssällskapet avråder att man flyttar matjorden i sin helhet till en befintlig jordbruksmark utanför planområdet. I stället för att flytta matjorden till annan befintlig jordbruksmark rekommenderas alternativa lösningar som bättre bevarar jordens kvalitet.

6.3.1.2 Förslag och konsekvenser

Den jordbruksmark som idag finns inom planområdet kommer att tas i anspråk för sammanhållen, blandad bebyggelse med bland annat polisstation, handel och kontor.

Lokalisering av ny polisstation har övervägts noggrant. Olika förslag på platser har utretts av kommunen tillsammans med polismyndigheten och den nu föreslagna lokaliseringen ansågs vara den bäst lämpade platsen för en ny polisstation i Värnamo stad. Placeringen kan ses som en kompromiss kring både tillgängligheten och närhet till staden och lättillgängligt ur ett regionalt perspektiv. För invånarna i Värnamo stad blir avståndet längre men tillgängligheten för övriga invånare i kommunen/regionen blir bättre med den nya placeringen.

Vikten av att polisen ska kunna fortsätta med sin verksamhet på ett effektivt och bra sätt bedömer kommunen vara ett större samhällsintresse än bevarandet av jordbruksmarken som tas i anspråk. Kommunen har redan i den fördjupade översiktsplanen tagit ställning till att exploatering inom området ämnat för blandad bebyggelse och stadens utveckling bedöms som ett större allmänt intresse än bevarandet av befintlig jordbruksmark.

Kommunen arbetar aktivt med att ta tillvara på matjorden från exploaterad åkermark i samband med ny bebyggelse. Den matjord som bedöms hålla tillräcklig kvalitet kommer att återanvändas i flera syften för att främja hållbarhet, biologisk mångfald och lokal matproduktion.

En del av matjorden kommer att användas vid utbyggnaden av det befintliga koloniområdet, där ny stadsodling planeras i direkt anslutning. Detta ses som en effektiv och hållbar lösning som gynnar miljön, stärker den lokala gemenskapen och främjar självhushållning. Åtgärden ligger också i linje med Hushållningssällskapets rekommendationer kring hållbar markanvändning.

Utöver detta kommer delar av matjorden att återföras till åkermark vid Bredasten, vilket bidrar till att förbättra jordkvaliteten och långsiktigt stödja det lokala jordbruket. Detta för att hushålla med de resurserna som finns och att bidra till att utveckla annan jordbruksmark.

6.3.2 Skogsmark

6.3.2.1 Nuläge och förutsättningar

Inom planområdet finns idag ett stråk av skogsmark mellan åkermarken närmast Malmövägen och koloniområdet väster om planområdet. Detta område innehåller idag inga rekreativa värden och det har även hittas invasiva arter i detta skogsområde.

6.3.2.2 Förslag och konsekvenser

Detaljplanen syftar till att det även fortsättningsvis ska finnas en skogsridå mellan den tänkta exploateringen och befintligt koloniområde.

6.3.3 Oexploaterade områden

6.3.3.1 Nuläge och förutsättningar

Planområdet är idag helt oexploaterad mark, bortsett från Malmövägen i öster.

6.3.3.2 Förslag och konsekvenser

Planförslaget kommer innebära att största delarna av området kommer att exploateras med blandad bebyggelse. Förslaget medger kontor, handel och polisstation.

Den åkermark som idag finns inom planområdet kommer att ianspråkta. Befintlig skogsmark samt mindre kilar av grönstruktur kommer att bevaras.

6.4 Miljö

6.4.1 Dagvatten

6.4.1.1 Nuläge och förutsättningar

Då området idag till stor del inte är bebyggt är avrinningen för dagvatten relativt liten. Det finns däremot ett flertal stråk för dagvatten som avleds från områden norr om järnvägen genom området och vidare ner mot Lagan.

6.4.1.2 Förslag och konsekvenser

Då recipientens statusklassning inte får försämrats måste vattnet renas innan det når recipienten. Utrymme för rening och fördröjning av dagvatten möjliggörs inom naturmark samt väster om planområdet.

6.4.2 Vattenskyddsområde

6.4.2.1 Nuläge och förutsättningar

Tillgången till friskt dricksvatten behöver värnas. Alla kommunala vattentäkter i Värnamo kommun omges av ett skyddsområde som länsstyrelsen har fastställt.

Planområde ligger nedströms grundvattentäkten Värnamo-Ekeryd som idag har klassningen god kemisk grundvattenstatus och god kvantitativ status. Området ligger även utanför både det inre och det yttre vattenskyddsområdet tillhörandet grundvattentäkten.

6.4.2.2 Förslag och konsekvenser

Då planområdet ligger utanför vattenskyddsområdet samt nedströms från grundvattentäkten bedöms genomförandet av detaljplanen inte påverka täkten.

6.5 Hälsa och säkerhet

6.5.1 Buller

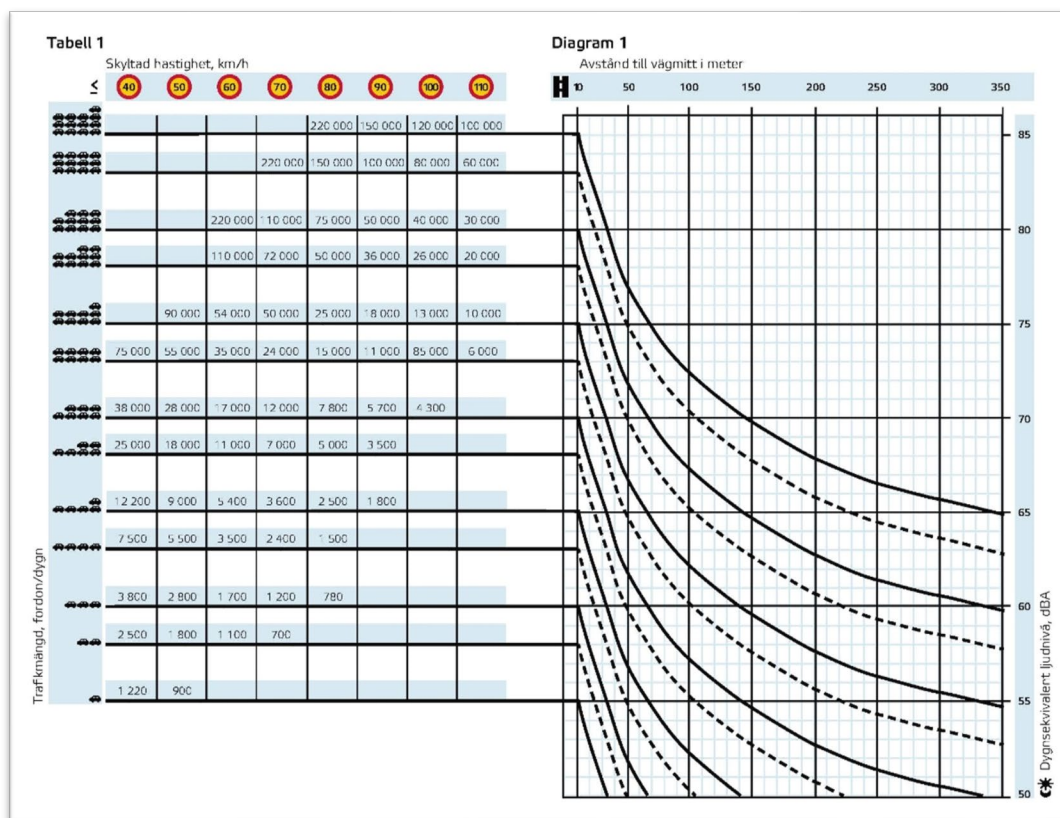
6.5.1.1 Nuläge och förutsättningar

Buller är oönskat ljud som mäts i decibel. Det ljud som uppfattas av människan mäts normalt i så kallad decibel A, skrivet som "dB(A)". Buller beräknat i ett genomsnitt per dygn kallas ekvivalent bullernivå. Decibelskalan är logaritmisk. Vid nybyggnation av bostadsbebyggelse bör inte buller från spårtrafik och vägar överskrida 60 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad och 50 dB(A) ekvivalent ljudnivå samt 70 dB(A) maximal ljudnivå vid en uteplats. (SFS 2015:216, Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader).

Malmövägen är den sydöstra infartsvägen till Värnamo stad vilket innebär att stora delar av den trafik som ska till centrum som kommer ifrån sydöst kör in via Malmövägen. ÅDT (årsdygnstrafik) för vägen ligger mellan 11 600 och 11 700 och det är en i dag en hastighet på 60 km/h.

Järnvägen som avgränsar planområdet i nordlig riktning är också en bullerkälla som behöver beaktas i planarbetet.

Väg 27 har ungefär samma trafiktal (ca 11 000) som Malmövägen. Vägen ligger cirka 150 meter ifrån planområdesgränsen men ytan mellan utgörs av åkermark. Vilket innebär att det inte finns så mycket natur eller andra bullerreducerande medel som kan fånga upp och dämpa buller från vägen. Då planen inte medger bostäder bedöms bullerproblematiken från väg 27 som relativt låg.

Figur 3, Tabell och diagram för översiktlig bedömning av vägtrafikbuller. Framtagen av Boverket och SKL 2016.

6.5.1.2 Förslag och konsekvenser

Enligt tabellen ovan ligger bullernivåerna 50 meter från Malmövägen på cirka 60 dBA. Vilket är gränsen för buller vid fasad vid nybyggnation av bostadshus. Planen medger dock ingen exploatering av bostäder, utan möjliggör för kontor, handel och polisstation.

De byggnader som uppförs i närheten av Malmövägen eller järnvägen ska utformas på ett sådant sett att de klarar av att hantera eventuellt buller lämpligt för användningsområdet.

6.5.2 Vibrationer från spårtrafik

6.5.2.1 Nuläge och förutsättningar

Det finns inte någon nationellt satt riktvärde för vibrationer från spårtrafik. Trafikverket och Naturvårdsverket tillämpar ett eget formulerat riktvärde för miljö kvalitet för vibrationer vid spårburen trafik. Nivån 0,4 mm/s vägd RMS ska eftersträvas i permanentbostäder, fritidsbostäder och vårdlokaler. Det gäller i utrymmen där människor vistas stadigvarande.

6.5.2.2 Förslag och konsekvenser

De byggnader som uppförs i närheten av järnvägen ska utformas på sådant sett att de klara av eventuell vibration från järnvägen. Detaljplanen möjliggör inte för bostäder eller andra användningsområden som inbjuder till stadigvarande vistelse. Kommunens bedömning är att eventuella vibrationer från spårtrafiken får minimala konsekvenser.

6.5.3 Risk för olyckor

6.5.3.1 Nuläge och förutsättningar

Kust till kustbanan samt väg 27 är båda leder för farligt gods vilket kräver särskild hänsyn vid planering inom 150 meter från dem. Idag finns ingen exploatering inom 150 meter från någon av farligt godslederna inom planområdet. Vid planering av området är det viktigt att ta hänsyn till riskerna med att bebygga områdena närmast lederna och att ett säkerhetsavstånd alltid bör finnas.

Polisens verksamhet är i behov av två in- och utfarter. I dagsläget finns endast en anlagd gata inom planområdet, men då planområdet i stort är oexploaterat finns möjlighet att tillskapa fler inom området.

6.5.3.2 Förslag och konsekvenser

Vid framtagande av detaljplan inom 150 meter från farligt godsled behöver riskerna från leden beaktas. Länsstyrelsen i Halland har tagit fram en riskanalys av farligt gods som innehåller riktlinjer för bebyggelse utmed farligt godsleder, både järnväg och väg.

Område utmed transportleder för farligt gods delas, enligt Hallandsmodellen, in i fyra zoner, bebyggelsefritt, reducerat avstånd, rekommenderat avstånd och utanför riskbedömningsområde. En yttre gräns för riskbedömning är satt i riktlinjen till 150 meter från alla transportleder, vilket innebär att utanför detta avstånd kan alla typer av normalt förekommande användningsområden etableras utan att särskild hänsyn behöver tas till risker från farligt gods.

För områden närmare än 150 meter från transportleder behöver riskerna från transporter av farligt gods beaktas. I de flesta fall kan detta göras med olika säkerhetshöjande åtgärder. Det finns inte några fasta gränser mellan de olika zonerna utan avstånden kan bero på olika faktorer.

Planen medger handel och kontor inom 150 meter från järnväg med farligt gods. Inom 50 meter från spåret tillåts ingen bebyggelse vilket har säkrats med naturmark samt prickmark inom kvartersmarken. Närmaste tillåtna bebyggelse inom planområdet är kontor och handel och avståndet till järnvägen är minst 50 meter vilket innebär att med enkla medel vid utformning av byggnader kan kraven från Hallandsmodellen uppfyllas. Bland annat genom att luftintag placeras på motsatt sida samt att fasaden utformas i obrännbart material.

Då i stort sett hela planområdet ligger mer än 150 meter från väg 27 anser kommunen att hänsyn till riskerna från den leden inte behöver hanteras närmare.

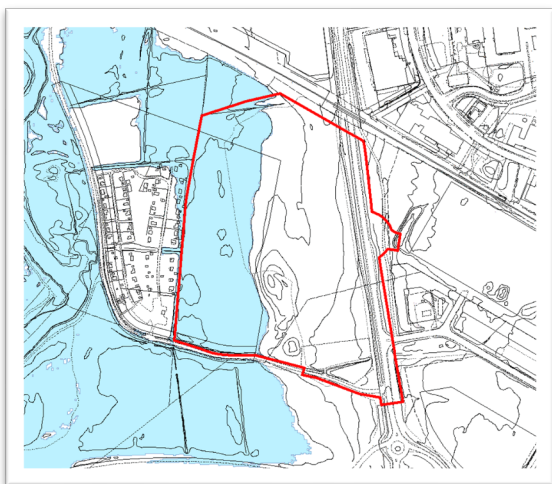
Detaljplanen möjliggör för två in- och utfarter till fastigheten som medger polisstation. Detta för att tillgodose polisens behov av larmvägar samt att minska risken att polisen blir instängd. Huvudinfarten är planerad i norra delen av fastigheten och en sekundär i söder. De flesta av larmen som polisen får går till patrullerande radiobilar. Bedömningen är att polisens larm inte medför några större risker för olyckor.

6.5.4 Risk för översvämning

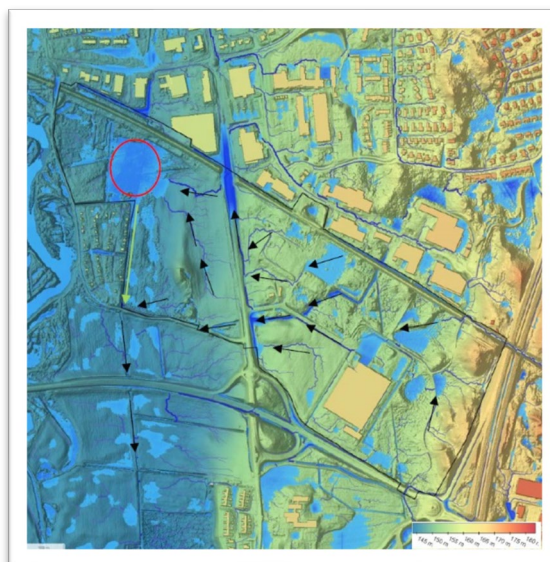
6.5.4.1 Nuläge och förutsättningar

Inom planområdet finns en risk för översvämning vid 200-års flöde av Lagan. En mindre del av planen som är utpekad för handel och kontor ligger inom riskområde för översvämning vid ett 200-års flöde. Övriga delar av planområdet ligger så pass högt att risken för översvämning vid ett 200-års flöde i Lagan är begränsat.

Det finns även ett flertal stråk där vatten kan komma att rinna vid skyfall. Största stråket finns väster om Malmövägen.

Figur 4, Bilden visar planområdet i rött och 200-års flödet i blått.

Figur 5, Kartan visar befintliga lågpunkter och flödesvägars riktning.

6.5.4.2 Förslag och konsekvenser

Vid extrema vattenflöden kan områden inom planen bli påverkade. För att minska risken att den planerade bebyggelsen inom området översvämmas har planen höjdsatts med en lägsta nivå för kvartersmark som klarar att hantera ett 200-års flöde i Lagan.

Det skyfallsstråk som finns inom området behöver beaktas för att inte skapa problem. Skyfallsstråket är i huvudsak beläget inom allmän plats/natur. Där stråket passerar södra infarten till polishustomten har hänsyn tagits vid projektering av gata. Vid höjdsättning inom området är det viktigt att ta hänsyn till konsekvenserna av att förändra befintliga skyfallstråk och lågpunkter så att problem inte uppstår. Genom att området exploateras kommer skyfallsvatten i stor utsträckning hanteras inom allmän plats, för att inte påverka tillkommande kvartersmark.

Mellan kvartersmark avsedd för handel och kontor löper ett naturstråk, vilket kan användas som ett skyfallstråk för effektiv hantering av regnvatten. Stråket kan även integreras med en gång- och cykeltväg från nordväst, vilket underlättar tillgången till området.

6.5.5 Risk för skred och ras

6.5.5.1 Nuläge och förutsättningar

Inom området finns det några områden som SGU har pekat ut som aktsamhetsområde för skred i finkornig jordart.

6.5.5.2 Förslag och konsekvenser

Vid exploatering av området behöver dessa områden hanteras, men då området i dag är relativt plant samt att området kommer att behöva höjdsättas beräknas inte detta vara ett problem för genomförandet av planen.

6.5.6 Markföroreningar

6.5.6.1 Nuläge och förutsättningar

Inom planområdet finns idag inga utpekade områden i kommunens karta över miljöpåverkan och då området inte har varit exploaterat tidigare finns inte heller några tidigare utredningar gjorda inom

Figur 6, Kartan visar områdena utpekade av SGU samt planområdet markerat i rött.

planområdet. Utanför planområdet norr om järnvägen finns det ett antal fastigheter som är utpekade och där det skulle kunna ha läckt ut ämnen som påverkar planområdet.

6.5.6.2 Förslag och konsekvenser

I samband med detaljplanens framtagande har en markmiljöutredning tagits fram. Utredningen visar att den planerade användningen är genomförbar ur miljösynpunkt.

Från grundvattenundersökningen var det nickel (2329) och arsenik (2307) som hade värden över medelhög halt. Då grundvattnet på platsen inte används eller kommer användas för dricksvatten eller bevattning är den möjliga exponeringen för människor och djur liten och bör inte vara någon risk för människors hälsa och miljö.

Verksamheter norr om området har använt sig av klorerade lösningsmedel. Efter utfört fältarbete konstaterades att området i stort sett bara består av lera vilket minskar risken för spridning av klorerade lösningsmedel genom de täta jordlagren. Sammanfattningsvis bedöms risken för påverkan av klorerade lösningsmedel för människa och miljö inom detaljplanen som låg. Det går dock inte att utesluta en högre halt förorening djupare vilket bör beaktas vid grävarbeten/markarbeten.

6.5.7 Radon

6.5.7.1 Nuläge och förutsättningar

Gränsvärde för radonhalt i nya byggnader och riktvärde för radonhalt i befintliga bostäder och lokaler som används för allmänna ändamål är 200 Bq/m³. För arbetsplatser är gränsvärdet för radonhalt 0,36 · 10⁶ Bq/m³ och år, vilket motsvarar ungefär 200 Bq/m³ vid en årsarbetstid på 1800 timmar. Inom planområdet är den största delen lågriskområde för radon eller områden som ej är bedömda. Det finns dock två mindre områden som är markerade som normalriskområde, de båda ligger inom det som i planen är utpekade för natur, allmän plats.

Figur 7, Kartan visar planområdet inringat i rött, lågriskområde i grönt och normalrisk i gult.

6.5.7.2 Förslag och konsekvenser

Inom planområdet finns inget område som överstiger normalriskområde för radon enligt SGU.

Inför nybyggnation bör kompletterande mätningar utföras då de lokala variationerna kan vara betydande. Detta hanteras vid bygglov.

6.5.8 Tillgänglighet för räddningstjänsten

6.5.8.1 Nuläge och förutsättningar

Då planområdet idag är helt oexploaterat finns ingen befintlig infrastruktur för brandvatten. Det finns ett fåtal brandposter i närområdet för detaljplanen. Dessa ligger söder om järnvägen men öster om Malmövägen, dels inom fastigheten där reningsverket tidigare låg, samt en vid Armaturgatan precis vid infarten till fastigheten Armaturen 1.

6.5.8.2 Förslag och konsekvenser

Vid exploatering av området behöver hela strukturen för brandvattenförsörjning ses över och byggas ut så att tänkt exploatering klarar av att hanteras.

6.5.9 Tillgänglighet

6.5.9.1 Nuläge och förutsättningar

I Program för ökad tillgänglighet i Värnamo kommun, antagen av Kommunfullmäktige 2012-11-29, § 222, anges som målsättning:

Värnamo kommun ska så långt det är möjligt göra den fysiska miljön tillgänglig oavsett vilka och hur stora funktionsnedsättningar människor har. Kommunen ska också se till att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga får tillgång till information och möjlighet till kommunikation.

Området samt dess byggnader ska i största möjliga mån anpassas för att underlätta för människor med funktionsvariationer enligt riktlinjer i gällande lagstiftning samt Boverkets byggregler. Området idag är relativt otillgängligt även om höjdskillnaderna inom området är små, då marken inom stora delar av området är oexploaterad.

6.5.9.2 Förslag och konsekvenser

Då planområdet till stor del idag är oexploaterat finns det goda möjligheter att tillgänglighetsanpassa det i samband framtida exploatering. Nivåskillnaderna inom området anses vara hanterbara. Tillgänglighetsfrågorna bevakas i samband med bygglovsprövning.

6.6 Geotekniska förhållanden

6.6.1.1 Nuläge och förutsättningar

I samband med framtagandet av detaljplanen har nya geotekniska undersökningar för hela planområdet gjorts för att klargöra om den ny planerade exploateringen för området är lämpliga med utgångspunkt i markförhållandena.

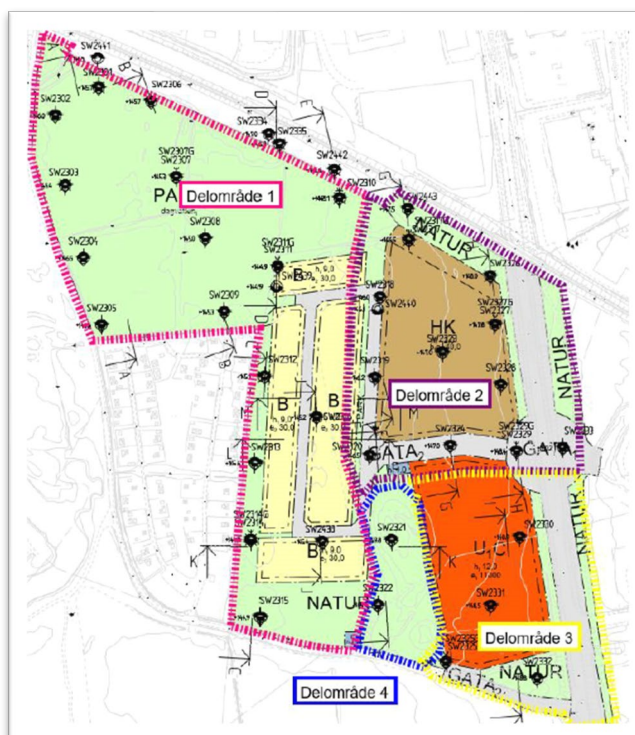
Utredningen utgår ifrån den information som SGU har för området beträffande ytjordarter och jorddjup och utifrån det har provtagningspunkter tagits fram för att klargöra vad som finns under ytjordlagerna och om möjligt fastställa djupet till berg.

Enlig SGU:s jorddjupskarta beräknas bergöverytan finns på mellan 5–50 meters djup inom området men den geotekniska utredningen har inte på något ställe inom utredningsområdet kunnat fastställa djupet till fast berg.

Jordföljden inom området är komplex och varierar kraftigt, detta beror troligen på avsättningsprocesserna och Lagans meandering. På grund av komplexiteten och variationen har området delats in i fyra delområden för att lättare kunna beskriva området.

Delområde 1 beskrivs i utredningen som det område med sämst förutsättningar då det finns ett stort djup (5-18 meter) med lera under de översta lagerna på 2–4 meter som består av mulljord, finsand och siltig finsand. Delområde 2 har ett fastare och grundare jordlagerföjd än delområde 1. De översta lagerna består av mulljord och torrskorpelera till ett djup på cirka 2,5 meter. Därefter finns eller lager med lera med ett djup på upp till 4,5 meter, efter leran består lagren av sand med ler- och siltskikt.

Delområde 3 har bättre förhållanden än delområde 1 och 2. Jordlagerföljden är

Figur 8. Uppdelningen av området i delområden samt provtagningspunkterna i svart.

generellt både fastare och grundare än för delområde 1 och 2. Översta lagerna består av lerig/sandig mulljord följt av siltig torrskorpelera med ett djup på cirka 3 meter som underlagras av siltig lera till ett djup av 5 meter. I den norra delen av område 2 har siltig sandig morän påträffats på ett djup av 2,4 meter.

Delområde 4 består av fast mark med ett ytlager med sandig mulljord följt av sand eller grusig siltig sand och siltig morän.

Stabiliteten för järnvägsbanken är i dagens läge dålig med risker för ras och skred vid byggnation för nära. Även mot Lagan har utredningen visat att stabiliteten är dålig vilket även där kräver ett säkerhetsavstånd för att inte riskera ras och skred.

6.6.1.2 Förslag och konsekvenser

Utredningen visar att området närmast koloniområdet (delområde 1) inte är lämpligt för byggnation av bostäder. Med vissa åtgärder kan marken bebyggas men riskerna för sättningar kvarstår och är svåra att hantera och åtgärderna för iordningställandet av området är också förknippade med en hög kostnad som inte gör det ekonomiskt hållbart att genomföra byggnation av bostäder.

För delområde 2 och 3 är markförhållandena bättre än i övriga delar av området, men vissa grundläggande åtgärder krävs fortfarande för att möjliggöra byggnation. Bland annat kommer överlast att behöva användas för att konsolidera marken, samt spontning för att stabilisera schaktväggar vid grundläggning.

Dessa åtgärder är dock av begränsad omfattning jämfört med mer krävande delar av planområdet, vilket innebär att byggnationen inom delområde 2 och 3 bedöms vara genomförbar ur både tekniskt och ekonomiskt perspektiv.

Den geotekniska utredningen har tagit fram en gräns för hur nära järnvägen som gå att planera utan att riskera dess stabilitet, vilket i planen är planområdesgränsen i norr. Stabiliteten mot Lagan bedöms inte vara ett problem då avståndet mellan kvartersmarken och åkanten är mer än 200 meter.

För att klara det beräknade högsta flödet inom området behöver en lägsta markhöjd på +146,8 meter över havet hållas. Vilket innebär att det på ställen där marken idag är lägre behöver fyllas upp med massor. Uppfyllnaden av massor skapar en last på marken och kan i vissa fall skapa problematik med sättningar. Dessa sättningar ska hanteras innan bebyggelse inom området påbörjas. Även byggnaders tyngd kan skapa sättningar i marken vilket hanteras i samband med byggnation.

6.7 Hydrologiska förhållanden

6.7.1.1 Nuläge och förutsättningar

Området ligger inom Lagans avrinningsområde och får därför inte bidra till en försämring av MKN för Lagan vars ekologiska status idag är bedömd som måttlig.

Planområdet ligger utanför strandskyddat område för ån Lagan. Mellan planområdet och Lagan finns idag ett gång- och cykelstråk samt koloniområde som tydligt avgränsar planområdet från Lagans strandområde.

6.7.1.2 Förslag och konsekvenser

Planområdet saknar direkt kontakt med Lagan och genomförandet av planen bedöms inte påverka strandskyddets syften. Utrymme för rening och fördröjning av dagvatten möjliggörs i inom Naturmark

Figur 9, Kartan visar planområdet i rött och område för strandskydd markerat med blått.

samt väster om planområdet och därmed bedöms inte heller en exploatering att försämra möjligheterna att uppnå MKN för Lagan.

6.8 Kulturmiljö

6.8.1 Fornlämningar

6.8.1.1 Nuläge och förutsättningar

Fornminnen skyddas av Kulturmiljölagen (1988:950), vars syfte är att försäkra tillgången till en mångfald av kulturmiljöer nu och i framtiden. Om fornfynd påträffas ska kontakt omedelbart tas med Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Arkeologisk utredning, steg 1 och steg 2, har genomförts inom området. Inom större delen av utredningsområdet påträffades fynd vilka tolkats vara från stenåldern. Totalt tillvaratogs över 100 fynd, framför allt av flinta och kvarts, men även ett yxämne. I den västra delen påträffades vad som tolkas som en möjlig hyddbotten, samt en härdrest (L2024:3487, boplatsoområde).

Ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning, L2024:3487, boplatsoområde har lämnats in till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kräver att en förundersökning ska genomföras för att tillståndet ska beviljas. Den arkeologiska förundersökningen kommer genomföras så snart vädet tillåter under våren 2025 och en eventuell följande (slut-) undersökning görs i direkt anslutning.

6.8.1.2 Förslag och konsekvenser

När alla utredningar är slutförda och fornlämningen tagits bort kommer inga fornlämningar vara kvar inom planområdet som påverkar planens genomförande.

6.9 Fysisk miljö

6.9.1 Natur

6.9.1.1 Nuläge och förutsättningar

Detaljplaneområdet utgörs till stor del av jordbruksmark, resten består till främst av relativt fuktig trivial lövskog av igenväxningskaraktär. Trädbeståndet domineras här till stor del av björk och sälg som i vissa delar efter sentida skogsvårdsåtgärder börjar utvecklas till produktionsskog av björk. Busk- och fåltskiktet är rikt i vissa delar mycket på grund av det stad- och koloniområdesnära läget, då här återfinns ett större antal "trädgårdsrymlingar". Inom detta område återfinns även ett antal bestånd av jättebalsamin och kanadensiskt gullris. På en mindre höjdrygg i söder återfinns ett bestånd av ädellöv med flertalet grövre ekar, här noterades även ett antal grova aspar.

Mot Malmövägen står en relativt ung trädrad av Ask *Fraxinus exelsior* 'Westhof's Glorie'. Träden har uppnått en stamdiameter om 15-25 cm och betyder mycket för upplevelsen av platsen längs vägen. Tyvärr är träden hotade av askskottssjuka och kommer med stor säkerhet drabbas och troligtvis försvinna inom en snar framtid. Kommunens bedömning är att dessa träd inte omfattas av biotopskydd då de inte har uppnått en tillräcklig storlek/ålder för att det ska falla in samt att risken för att träden drabbas av askskottssjukan och dö är hög.

Inom planområdet finns enligt Skogsstyrelsens lager för biotopskydd och nyckelbiotoper.

6.9.1.2 Förslag och konsekvenser

Område inom detaljplanen kommer att bevaras som natur. Detta för att spara de viktiga områdena som har höga rekreativa värden, men även för att kunna tillskapa nya rekreativa områden samt kunna hantera det tillkommande dagvattnet som bildas vid genomförande av detaljplanen.

Den trädrad som finns läng med befintlig gc-väg väster om Malmövägen bör bevaras även om de träd som idag står där behöver ersättas vid eventuell sjukdom på befintliga träd. De pelaraspar som står öster om Malmövägen har i så stor utsträckning det går lagts inom allmän plats i detaljplanen.

Inom det skogbeväxade området krävs en del försiktighetsåtgärder gällande den invasiva arten jättebalsamin. Vid markarbete i området samt inför kommande masshantering, i och från detta område, bör en plan för att försäkra sig om att ingen spridning sker till omkringliggande område, tex att arbete inte sker under den del av året då fröna sprider sig, utan körs direkt till en godkänd mottagningsanläggning där destruktion av växterna kan ske. Alternativt kan biologisk (får eller nötboskap) eller mekanisk utrotning genomföras innan arbetet startar. Mer information finns på Naturvårdsverkets hemsida. Även i detta fall kommer en anmälan att krävas vid sanering av jättebalsamin.

6.9.2 Bebyggelse

6.9.2.1 Nuläge och förutsättningar

Det finns idag inga byggnationer inom planområdet. Väster om planområdet ligger ett koloniområde med cirka 80 kolonistugor i varierande storlek.

6.9.2.2 Förslag och konsekvenser

Området kommer till största del att exploateras med sammanhållen, blandad bebyggelse i form av kontor, handel, och polisstation. I sydvästra delen samt längs med planområdets gräns i väster kommer ett naturområde bevaras för att skärma av den nya bebyggelsen mot koloniområdet.

6.9.3 Arbetsplatser

6.9.3.1 Nuläge och förutsättningar

Inom planområdet finns idag inga arbetsplatser.

6.9.3.2 Förslag och konsekvenser

Inom planområdet möjliggörs för arbetstillfällen genom planläggning av kontor, handel samt polisstation vilket kommer bidra till ett ökat antal arbetsplatser i denna del av Värnamo stad.

När detaljplanen är utbyggd kommer ett stort antal arbetstillfällen ha tillkommit. I nuläget är det endast den nya polisstationen som är bestämd, vilken bedöms rymma omkring 200 arbetstillfällen. Beroende på vilken typ av verksamheter som lokaliseras till området kan antalet nya arbetsplatser variera mycket. Även drift- och underhåll av anläggningar och utomhusmiljö innebär behov av kringsservice.

6.9.4 Byggnadskultur och gestaltning

6.9.4.1 Nuläge och förutsättningar

Kommunfullmäktige har 2013-06-19 antagit *Miljöprogram för byggnader* som är ett av flera verktyg för att uppnå ett hållbart byggande. Programmet hänvisar till tuffare krav i förhållande till Boverket byggregler som branschen själva anser är rimliga.

I dagens läge finns det ingen verksamhet eller byggnation inom området.

6.9.4.2 Förslag och konsekvenser

Området kommer att utgöra en del av en ny entré till Värnamo stad från söder och den bebyggelse som kommer att uppföras kommer att utgöra det första intrycket av Värnamo för en stor mängd boende och besökande över lång tid framöver. Söder om väg 27 ligger Vandalrum som är ett viktigt besöksmål för konst och design och det är angeläget att ny bebyggelse inom planområdet håller en tillräckligt hög arkitektonisk nivå för att svara mot detta. Bebyggelsen inom planområdet ska utgöra en ny stadsfront som både bör tydliggöra att Vandalrum ligger utanför staden men samtidigt knyta ihop det med centrala staden så att det upplevda avståndet minskar. Ny bebyggelse intill Malmövägen bör placeras med långsidorna mot vägen och parkeringsplatser och andra kommunikationsytor bör i så stor

utsträckning som möjligt placeras mot de angränsande gatorna i området. Detta för att få en sammanhållen gestaltning av gaturummet och också att minska skalan på den idag breda Malmövägen.

6.9.5 Friyta

6.9.5.1 Nuläge och förutsättningar

På tomter som ska bebyggas med bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan liknande verksamhet ska det finnas tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse.

Tomter ska ordnas så att det finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för både parkering och friyta, ska friyta ordnas i första hand.

Området är idag helt oexploaterat och består inte av ytor som har något rekreativt värde idag. Den cykelväg som idag går inom planområdet längs med västra sidan av Malmövägen skapar däremot en koppling till Vandalorum samt de befintliga och tillkommande bostäderna mitt emot Vandalorum.

Strax nordväst om planområdet ligger Apladalen som är Värnamo stads centrala motions- och rekreationsområde. Området sträcker sig från de centrala delarna av staden i norr och ända ner till Vidösterns norra strand och skapar ett stort sammanhängande naturområde.

6.9.5.2 Förslag och konsekvenser

Då området idag är i princip helt obebyggt finns det goda möjligheter att uppfylla kraven på friyta och grönska inom området. Med planbestämmelser om natur möjliggör kommunen för gröna och rekreativa områden inom planområdet.

På alla sätt behöver de gröna värdena och möjlighet till lek och social samvaro maximeras för att ta hänsyn till barnperspektivet och för att uppnå god bebyggd miljö.

6.10 Teknik

6.10.1 Vatten och avlopp

6.10.1.1 Nuläge och förutsättningar

Kommunens plan för vatten och avlopp i Värnamo kommun fastställdes 29 november 2018. Värnamo kommun ska ha en VA-försörjning som har som utgångspunkt att påverkan på miljön ska vara minsta möjliga och i att invånarnas hälsa ska vara tryggad. VA-försörjningen ska ombesörja de behov som kommunens befolkningsutveckling genererar och de behov av anpassning som klimatförändringarna kommer innebära.

Området ligger idag delvis inom kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp och genom området går bland annat ett stort ledningsstråk. Det finns även en tryckstegringsstation inom östra delen av planområdet.

6.10.1.2 Förslag och konsekvenser

De nya fastigheterna som bildas i och med genomförandet av detaljplanen kommer att kopplas till det kommunala systemet vilket innebär att kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp kommer att utökas så att planområdet ingår.

Planområdet är idag inte exploaterat vilket skapar goda möjligheter till ett effektivt och modernt VA-nät inom området. VA-utredningen visar hur VA anslutningar för området kan hanteras samt vilka dimensioner och andra mått som behövs för att ledningar och tillhörande anläggningar ska kunna uppfylla dagens krav.

Den framtagna VA-utredningen visar att området inte kan hanteras med självfall utan det behövs en pumpstation inom planområde för att kunna leda tillkommande VA till befintliga ledningar vidare till

reningsverket då dessa ledningar ligger högre än området. Pumpstationen planeras att placeras i södra delen av området längs med den befintliga grusväg som går från Malmövägen ner till koloniområdet och det är även via den vägen som servicefordon kommer att kunna nå pumpstationen.

6.10.2 Värme

6.10.2.1 Nuläge och förutsättningar

Att bygga energieffektivt lönar sig. Det kostar något mer i byggskedet, men ger en lägre energikostnad på lång sikt.

Tomtens läge spelar stor roll, utifrån sol- och vindförhållanden. Husets form och planlösning samt hur byggnaden är placerad på tomten är också av stor betydelse för energiåtgången. Ju mer kompakt huset är, desto mer energieffektivt är det, även om man inte direkt väljer att bygga passivhus. Stor omsorg bör också tidigt läggas på att välja energikälla.

Inom området har Värnamo energi idag ledningar för fjärrvärme.

6.10.2.2 Förslag och konsekvenser

En utbyggnad av befintligt fjärrvärmenät kommer att behövas inom området för att försörja tillkommande fastigheter.

6.10.3 El och tele

6.10.3.1 Nuläge och förutsättningar

Inom området finns ledningar för el och tele. Området ligger inom Värnamo energis ansvarsområde för el och tele leveranser och dem har en del ledningar inom område.

6.10.3.2 Förslag och konsekvenser

För att tillkommande fastigheter ska kunna ansluta till el och tele behöver ledningsnätet för området byggas ut. Då området är oexploaterat finns det goda möjligheter till ett effektivt nät samt att nedgrävning av ledningar kan göras i samband med andra markarbeten.

6.10.4 Avfall

6.10.4.1 Nuläge och förutsättningar

Inom planområdet finns idag ingen uppsamling av avfall inom området.

6.10.4.2 Förslag och konsekvenser

Det kommer inte planeras för någon gemensam avfallshantering inom området utan avfallshantering och möjlighet till källsortering/återvinning ska ordnas inom kvartersmark.

6.11 Service

6.11.1 Offentlig service

6.11.1.1 Nuläge och förutsättningar

Idag finns ingen offentlig service inom planområdet. Närmsta grundskola (Exposkolan) och förskola (Förskolorna Nyfiken och Skattkistan) är belägna cirka 150 meter respektive 500 meter norr om planområdet. Värnamo sjukhus ligger cirka 2,5 kilometer väster om området och närmsta vårdcentral 1 kilometer bort.

6.11.1.2 Förslag och konsekvenser

Planen medger plats för en ny polisstation för att möjliggöra polisens satsning i södra regionen. För att polisen ska ha goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet och bidra till ökad trygghet och god service till allmänheten krävs anpassade lokaler. Polisen har tillsammans med kommunen skrivit ett samarbetsavtal som ett första steg mot ett nytt och modernt polishus i Värnamo som kan möta framtidens behov. Kvarteret som är planerat för ny polisstation medger även användningen centrum

för att möjliggöra för andra verksamheter i framtiden om polisens verksamhet inte längre skulle önska vara kvar. Planen medger område för handel och kontor där även annan offentlig eller kommersiell service kan inrymmas.

6.11.2 Kommersiell service

6.11.2.1 Nuläge och förutsättningar

Idag finns ingen verksamhet inom planområdet. I närområdet finns däremot handel och andra verksamheter. Exempelvis norr om järnvägen är Söderport beläget och i sydostlig riktning om planområdet finns Bredasten med ett stort utbud av kommersiell service.

6.11.2.2 Förslag och konsekvenser

Planen möjliggör för en större del kommersiell service inom användningen handel och kontor.

6.12 Trafik

6.12.1 Gång- och cykeltrafik

6.12.1.1 Nuläge och förutsättningar

Längs med Malmövägens västra sida sträcker sig en gång- och cykelväg som går ner mot Tännö. Denna GC-väg är en viktig led i hela stadens nät då den möjliggör för pendling med hållbara trafikslag in till staden från östra sidan av Vidöstern.

Även längs med östra sidan av Malmövägen från centrum ner till Armaturgatan finns en gång- och cykelväg som sedan kopplas samman med gång- och cykelstråket längs med E4:an ut och vidare ut mot Bredasten och Vandalorum.

6.12.1.2 Förslag och konsekvenser

Inför samrådet av planen har en trafikutredning för området tagits fram för att klargöra vilka möjligheter och utmaningar det finns kopplat till trafik i och med genomförandet av planen.

För att minimera trafikalkstringen till och från området är det viktigt att planera och utforma gång- och cykelvägar samt andra hållbara trafikslag för att gynna dessa. Genom området kommer det planeras för separerade gång- och cykelvägar för att skapa ett sammanhängande och gent gc-nät som gynnar användningen av hållbara trafikslag.

6.12.2 Kollektivtrafik

6.12.2.1 Nuläge och förutsättningar

Närmaste busshållplats ligger längs med Malmövägen cirka 200 meter norr om planområdet. Busshållplatsen trafikeras av regionalbussar mot Ljungby och Rydaholm.

Närmaste busshållplats för stadsbuss ligger vid Exposkolan cirka 150 meter norr om planområdet och trafikeras av stadsbusstrafik linje 50.

Öster om planområdet finns Rörstorps station som trafikeras av tåg mellan Värnamo och Alvesta. Tågstoppet är ett av två tågstopp i Värnamo stad och en viktig anslutning för östra Värnamo.

6.12.2.2 Förslag och konsekvenser

Då området kommer att medge exploatering med nya arbetsplatser är det viktigt att även kollektivtrafiken och de hållbara trafikslagen prioriteras och finns med i planeringen. Längs med Malmövägen planeras för busshållplatser i höjd med den tillkommande cirkulationen för att kunna både planområdet och eventuella kommande etableringar öster om Malmövägen med kollektivtrafik.

Befintliga gång- och cykelstråk bör bevaras och utvecklas för att öka säkerheten, tryggheten och användbarheten.

6.12.3 Motortrafik

6.12.3.1 Nuläge och förutsättningar

Malmövägen är den sydöstra infarten till Värnamo stad och är entrén till staden för de som kommer via E4:an eller via väg 27 österifrån. Den sträcker sig i nordsydlig riktning och avgränsar planområdet i öster. Öster om planområdet finns idag en gata som leder in från Malmövägen till befintliga verksamheter, en drivmedelsstation och tvätthall samt vidare till en industriverksamhet som ligger inom fastigheten Armaturen 1.

Inom den västra delen finns idag en mindre grusväg som går från Malmövägen ner till koloniområdet som ligger mellan planområdet och ån Lagan.

Malmövägen inom planområdet är en kommunal väg med en hastighet på 60 km/h, vid cirkulationen som ligger strax norr om väg 27 övergår vägens huvudmannaskap till Trafikverket.

6.12.3.2 Förslag och konsekvenser

Då Malmövägen är en av entréerna till staden är det viktigt att gestaltning och utformning av vägen samt kringliggande områden är genomtänkta och representativa. Längs med denna infartsväg finns möjlighet för verksamheter att placeras i bra skyltläge.

Den trafikutredning som tagits fram visar att den nya korsningspunkten där planområdet lokalgata ansluter till Malmövägen, är idag ganska hårt belastad vilket kommer att vara en utmaning. För att kunna klara av en trafikökning på Malmövägen samt den tillkommande trafiken för den tilltänkta exploateringen behöver den tilltänkta cirkulationen utformas på ett smidigt sätt för att inte skapa trafikstockning. Bestämmelser som begränsar exploateringen har tillämpats för att kunna genomföra planen utan att alltför stora och kostsamma insatser i trafikmiljön behövs vidtas.

Planen möjliggör för ny gata centralt i planområdet som ansluter till Malmövägen via den planerade cirkulationen. Befintlig gata på den östra sidan planeras tas bort och ersättas med ny gatustruktur norr om fastigheten Armaturen 4 och ansluta till den nya cirkulationen. Hänsyn till dagvattenhantering, befintliga och framtida fastighetsägare, gång- och cykeltrafik samt trafikutredningen har påverkat utformningen av vägstrukturen samtidigt som tillgänglighet- och säkerhetsperspektiv beaktats.

Den östra delen av den befintliga gatan in till koloniområdet ska kunna breddas, detta eftersom polishuset behöver en andra infart till sin fastighet. För att inte skapa trafikstockning på Malmövägen bör även vänstersväng in och ut från den sekundära gatan förbjudas. Detta är dock inget som regleras i detaljplanen.

Inom planområdet finns utfartsförbud för motortrafik för att skapa en god och säker trafikmiljö utifrån sikt och korsningar. Kopplingar mellan de tillkommande fastigheterna och gång- och cykelstråket utmed Malmövägen kan dock skapas.

Inom planområdet beräknas högsta tillåtna hastighet vara 40 km/h.

6.12.4 Parkering

6.12.4.1 Nuläge och förutsättningar

Enligt 8 kap 9 § i Plan- och bygglagen ska lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon i skälig utsträckning anordnas på tomten eller i närheten av denna. Det är den enskilde fastighetsägarens skyldighet att inrätta parkeringsplatser till den verksamhet som finns på fastigheten. Enligt Plan- och bygglagen ska lämpligt parkeringsutrymme för cykel finnas då även dessa räknas som fordon. Kommunens parkeringsnorm (p-norm) har olika värdetal för att få fram behov av antal bilplatser per bruttoarea (BTA) som olika användningssätt kan behöva. Bostadsparkering får inte samordnas med övrigt parkeringsbehov.

Idag finns det inga med parkeringsplatser inom planområdet då det till stor grad är oexploaterat.

6.12.4.2 Förslag och konsekvenser

Detaljpanelläggningen innebär att stora delar av området kan exploateras med handel, kontor, centrumverksamhet och polisstation som kräver nya parkeringsplatser. I och med att planområdet är oexploaterat idag så finns det goda förutsättningar för att lösa parkering inom egna fastigheten.

6.13 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer anger de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med, utan fara för påtagliga olägenheter. Idag finns det miljökvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften,
- olika parametrar i vattenförekomster,
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten,
- omgivningsbuller

Miljökvalitetsnormer för övriga områden än föroreningar i utomhusluft hanteras i förekommande avsnitt under rubrikerna Vattenområde, Teknisk försörjning samt Störningar, hälsa och säkerhet.

6.13.1 Luft

Värnamo kommun har under perioden 1986–87 fram till 2019 genomfört olika mätningar av luftkvaliteten i Värnamo tätort och på andra enstaka platser i kommunen. För att tillgodose kraven på kontroll av utomhusluften har Värnamo kommun därefter deltagit i det samverkansområde som Jönköpings läns Luftvårdsförbund står bakom. En första utvärdering av resultaten har publicerats under 2015. Av denna framgår att nivån ”nedre utvärderingströskel” överskrids vid några tillfällen, vilket motiverar fortsatt kontroll av luftkvaliteten. Något överskridande av miljökvalitetsnorm förekommer inte.

Mätningar/beräkningar har utförts vid de mest belastade/ogynnsamma platserna i Värnamo tätort, varför aktuellt planområde inte bedöms vara påverkat av oacceptabla halter av luftföroreningar.

6.13.2 Vatten

En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status.

En norm anger en lägsta tillåten nivå. Den sammanlagda miljöpåverkan på vattenförekomsten får inte orsaka att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen.

Länsstyrelsen har utarbetat miljökvalitetsnormer för de vattenförekomster som är definierade inom vattenförvaltningsarbetet. Recipienten, den del av Lagan som berörs av aktuellt planområde, benämns i VISS Lagan: Vidöstern-Härån. Denna del av Lagan är ca 18 km lång. Sträckan rinner från sammanflödet med Härån i Karlsforsdammen och mynnar i sjön Vidöstern.

Enligt den senaste statusklassningen bedöms den ekologiska statusen som måttlig. Klassningen baseras på kvalitetsfaktorerna fisk, hydrologisk regim-vattenkraft och konnektivitet. Beslutade kvalitetskrav innebär att god ekologisk status ska uppnås senast 2039. Kvalitetsfaktorerna fisk och konnektivitet påverkas av dammar, barriärer och slussar för vattenkraft och leder till ett fragmenterat vattendrag där fisk och bottenlevande djurs vandringsmöjligheter begränsas samt hämmar flödet av bl.a näringsämnen. Avseende näringsämnepåverkan, förurning och särskilda förorenande ämnen är statusklassningen God.

Kemisk ytvattenstatus har klassningen Uppnår ej god. Kvalitetskraven är God kemisk ytvattenstatus med undantag för ämnena kvicksilver och bromerad difenyleter (PBDE). Halterna för dessa två ämnen överskrider i alla Sveriges vattenförekomster och de anses på sin omfattning och spridningsvägar vara tekniskt omöjligt att sänka till nivåer motsvarande god status. Halterna får dock inte öka.

Planområdet ligger inom grundvattenförekomsten Värnamo – Ekeryd som är en sand och grusförekomst. Förekomsten är stor och planområdet har en liten påverkan på områdets helhet då det ligger i södra kanten av förekomsten. Förekomstens statusklassning är god.

6.13.3 Buller

Miljökvalitetsnormer för buller infördes 2004 genom förordningen (2004:675) om omgivningsbuller. Normen har sitt ursprung från de kraven på kvaliteten på miljön som EU har bestämt.

MKN för omgivningsbuller är en slags målsättningsnorm. Regeringen skriver i förordningen att ”Det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa”. Med omgivningsbuller menas ett oönskat och skadligt utomhusljud från bland annat motortrafik, järnvägstrafik, flygtrafik, industrier, byggarbetsplatser vindkraft, skjutfält, motorsport och bilprovningsbanor mm.

Primärt är det kommuner och myndigheter som ansvarar för att MKN följs. Det fråntas dock inte verksamhetsutövare från skyldigheten att genom egenkontroll sträva efter att begränsa bullerstörningar. MKN uppfylls när strävan är att undvika skadliga effekter på människors hälsa av omgivningsbuller.

7. Genomförandefrågor

Genomförandedelen i planbeskrivningen ska redovisa de organisatoriska, fastighetsrättsliga, tekniska och ekonomiska åtgärder som behövs för att åstadkomma ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av detaljplanen.

7.1 Organisatoriska frågor

7.1.1 Överlåtelse

Överlåtelse av området kommer att ske genom att köpeavtal upprättas mellan köparen och kommunen för kvarteret innehållande bestämmelse om polisstation. Inom det området är det upp till exploatören att bygga ut tänkt polisstation med byggnader, parkeringar, körytor, stängsel med mera, i samverkan med kommunen och Polisen.

Den standardhöjning som kommer att ske för delar av vägen ner till koloniområdet, söder om kvarteret för polisstation kommer att byggas av kommunen men bekostas av exploatören då det är deras verksamhet som påkallar denna standardhöjning.

Övrig kvartersmark kommer markanvisas först när detaljplanen har fått lagakraft varför inget markanvisningsavtal upprättas för dessa under processen med att ta fram detaljplanen. Intentionerna hos kommunen är att utbyggnationen av kvartersmark sker av framtida exploatörer/fastighetsägare efter att marken för allmän plats har byggts ut av kommunen.

7.1.2 Tidplan

Detaljplanen handläggs med utökat planförfarande. Efter samråd och granskning antas planen av Kommunfullmäktige. Kommunen verkar för att planen blir antagen sommaren 2025.

Samråd av detaljplanen	kvartal 4 2023
------------------------	----------------

Granskning av detaljplanen	kvartal 4 2024
----------------------------	----------------

Antagande av detaljplanen	kvartal 2 2025
---------------------------	----------------

Detaljplanen får lagakraft tre veckor efter protokollet om antagandet har anslagits på kommunens digitala anslagstavla. Om detaljplanen överklagas får detaljplanen inte lagakraft förrän överprövande instans (mark- och miljödomstolen eller mark- och miljööverstolen) domstolen har prövat överklagandet. Överprövar länsstyrelsen detaljplanen får detaljplanen inte heller lagakraft förrän länsstyrelsens beslut har fattats.

7.2 Tekniska frågor

7.2.1 Tekniska åtgärder

För att kunna genomföra detaljplanen krävs att tekniska åtgärder som till exempel utbyggnad av el och värme, vilket kommer byggas ut av kommunen inom mark för allmän plats fram till fastighetsgränser för kvartersmark. Inom kvartersmarken sker utbyggnaden för tekniska åtgärder av exploatören/fastighetsägaren.

7.2.2 Utbyggnad av allmän plats

Kommunen är huvudman för de allmänna platserna inom planområdet och är ansvarig för utbyggnad och underhåll av dem.

7.2.3 Utbyggnad av vatten och avlopp

Området ligger delvis inom kommunens verksamhetsområde för Vatten och Avlopp. I och med planens genomförande kommer verksamhetsområdet utökas så att hela planområdet ingår. Kommunen kommer bygga ut ledningar för VA inom allmän plats, inom kvartersmark är exploatörens ansvarig för utbyggnationen. Kostnaderna för inkoppling av VA med mera betalas av exploatören i enlighet med gällande taxa.

7.3 Fastighetsrättsliga frågor

7.3.1 Förändrad fastighetsindelning

I och med planens genomförande kommer fastighetsindelningen för området att förändras. Det som i planen pekas ut som kvartersmark kommer att bilda fastigheter. I vissa fall kan varje kvartersområde delas in i mer än en fastighet. Den mark som är utpekad som allmän plats är kommunens ansvar och om kommunen inte redan äger den marken kommer den köpas in.

Fastigheterna Nöbbele 7:5, Rörstorp 6:5, 6:30 och 6:31 kommer alla att införlivas i Nöbbele 7:2 som är en kommunal fastighet. Förrättning är sökt för denna åtgärd.

Ny fastighet för polisändamål kommer att bildas genom att ca 11 000 kvadratmeter överförs från Nöbbele 7:2. Kvartersmark för handels och kontorsändamål kommer att styckas av till mindre fastigheter i samband med markförsäljning.

7.3.2 Rättigheter

7.3.2.1 Servitut

Inom planområdet finns två servitut, ett för kraftledningen intill Nylunds industriområde som ägs av E.ON Elnät Sverige AB samt en för teleledningar som ägs av Telia AB.

Det område som idag innehåller servitut av något slag kommer att säkras med en administrativ bestämmelse om tillgänglighet i detaljplanen. Eventuella övriga områden där servitut behövs är det upp till ledningsägare att ansöka om servitut.

7.3.2.2 Ledningsrätt

Befintliga allmännyttiga underjordiska ledningar och luftledningar bör ligga inom mark som föreslås för allmän platsmark. Vid tillfällen där det inte är möjligt kommer dem att säkras med prickmark samt u-område. Respektive ledningsägare ska bevaka planprocessen samt ansvarar för att säkra sina ledningar med lämplig rättighet.

7.4 Ekonomiska frågor

7.4.1 Planavgift

Framtagande av detaljplan bekostas av Värnamo kommun. Planavgift tas ut vid bygglov.

April 2025

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Malin Törnvi
Planeringsarkitekt

Sanna Petersson
Planeringsarkitekt

Henrik Storm
Stadsarkitekt

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad

Allmänt

Detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad har varit utställd för granskning enligt PBL 5 kap, under tiden 18 december 2024 - 31 januari 2025. Handlingarna har varit utställda i Stadshusets foajé, på Samhällsbyggnadsförvaltningen samt Värnamo stadsbibliotek. De har även funnits tillgängliga på kommunens webbplats.

7 yttranden utan erinringar och 7 yttranden med erinringar har kommit in. Dessa kommenteras nedan.

Yttranden utan erinringar

- Rapsen 5
- Ringvägen 65
- Svenska kraftnät
- Crenovagruppen
- LFV (Luftfartsverket)
- Försvarsmakten
- Barn- och fritidsnämnden § 9, 2025-01-22

Yttranden med erinringar

- **Miljöpartiet**

Miljöpartiets invändning till detaljplan Rörstorp 6;13

"Tillgång till Polishus är ett väsentligt samhällsintresse. Nya byggnader för handel och kontor torde ha ett avsevärt lägre samhällsintresse. Den aktuella detaljplanens främsta uppgift är att ordna ny placering av Polishus i/vid centralorten Värnamo. Under samrådsskedet för aktuell detaljplan 3 november 2023 - 1 december 2023 omfattades mark både öster och väster om

E-post	Webbplats	Besöksadress	Postadress
samhallsbyggnad@varnamo.se	kommun.varnamo.se	Stadshuset	331 83 Värnamo

Malmövägen av samrådet. De planhandlingar som har ställts ut för granskning omfattar dock enbart mark väster om Malmövägen. Det aktuella planområdet som är beläget väster om Malmövägen är 11,5 ha. Omkring halva ytan, 5,5 ha, utgörs av jordbruksmark. Enligt planförslaget kommer marken att tas i anspråk för ny polisstation samt för detaljhandel/kontor.

All verksamhet och all samhällsplanering behöver ta hänsyn till de nio planetära gränserna. Den aktuella detaljplanen berör särskilt planetära gränser som gäller **förändrad markanvändning** och **klimatförändringar**. Det är även viktigt att ha ett internationellt och solidariskt perspektiv vid samhällsplanering. Jordbruksmark i Sverige kan mätta människor även i andra delar av världen. Mot bakgrund av ovanstående anser Miljöpartiet Värnamo att jordbruksmarken inte ska exploateras och att placeringen av nytt Polishus istället bör ordnas öster om Malmövägen på mark som inte är jordbruksmark. Metoden återanvändning av matjord, som nämns i planhandlingarna, har fördelar men innebär samtidigt förbrukning av fossila bränslen för både schaktning och transport av matjord. Med tanke på återkommande rapporter kring klimatförändringarna är det viktigt att undvika alla icke nödvändiga åtgärder/verksamheter som orsakar utsläpp av växthusgaser."

Kommentarer

Eftersom området för detaljplanen har utpekats i Fördjupad Översiktsplan (FÖP) för fortsatt blandad bebyggelse, har kommunen tidigare tagit ställning till frågan att ianspråksta denna jordbruksmark. Bedömningen var att det allmänna intresset av att utveckla staden väger tyngre än bevarandet av jordbruksmarken.

Vidare gjordes bedömningen att det inte vore lämpligt att placera polisens verksamhet öster om Malmövägen ur risksynpunkt.

Den kvarvarande mark som planeras för handel och kontor utgör ett mindre område av jordbruksmark. Vid beslutet att ianspråksta jordbruksmarken för bland annat det nya polishuset, gjordes bedömningen att marken skulle nyttjas effektivt.

Hushållssällskapet har genomfört en markkartering som visar att jorden är tung och lerig, därmed bedöms en flytt av jordbruksmark som problematisk, med risk för markfördämning och svårigheter att bearbeta jorden. Hushållssällskapet avråder att man flyttar matjorden i sin helhet till en befintlig jordbruksmark utanför planområdet. Istället för att flytta matjorden till annan befintlig jordbruksmark rekommenderas alternativa lösningar som bättre bevarar jordens kvalitet.

Stadsodling i anslutning till befintligt koloniområdet är en mer effektiv och hållbar lösning. Den gynnar både miljön, den lokala gemenskapen och självhushållning, och ligger i linje med hushållssällskapets rekommendationer.

Utöver att matjorden kommer att användas vid utbyggnaden av det befintliga koloniområdet, kommer den även att återanvändas för att förbättra åkermark vid Bredasten.

- **Räddningstjänsten**

Räddningstjänsten har tagit del av handlingarna och anser att det i plankartan ska finnas

områdesbestämmelser som beskriver de riskavstånd som diskuteras i texten. Räddningstjänsten anser att det åtminstone ska finnas en text i plankartan av typen ”Inom 150 meter från farligt godsled ska en riskbedömning göras utifrån farligt godsleden”.

Kommentarer

Synpunkten är noterad. Den information som efterfrågas på plankartan kommer även fortsättningsvis att redovisas i planbeskrivningen.

Plankartans utformning har baserats på Hallandsmodellen, med särskilt fokus på de risker som närheten till järnvägen medför.

- **Lantmäteriet**

Detaljplanen för del av fastigheten Rörstorp 6:31 med flera Polishus

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2024-12-17) har följande noterats:

För plangenomförandet viktiga frågor där planen behöver förbättras

VILKA BESTÄMMELSER AVGRÄNSAS AV SEKUNDÄRA EGENSKAPSGRÄNSER?

I detaljplanen används sekundära egenskapsgränser, men det anges inte vilken eller vilka planbestämmelser som avgränsas av de sekundära egenskapsgränserna. Detta gör att planen inte är tillräckligt tydlig i sin reglering. Boverket anger följande i PBL Kunskapsbanken på [sidan om gränshierarki](#): ”Varken egenskapsgräns eller den sekundära egenskapsgränsen är på förhand knuten till någon eller några egenskapsbestämmelser utan kan användas för den egenskapsbestämmelse det behövs för i den enskilda detaljplanen. Om den sekundära egenskapsgränsen används är det viktigt att det tydligt framgår vilken bestämmelse den avgränsar. Detta kan framgå av listan med planbestämmelser.”

Ett exempel där detta lösts på ett fungerande sätt är i en plankarta från Dorotea kommun – [Detaljplan för del av Bergvattnet 12:1](#) där kommunen skrivit texten ”(begränsas av sekundär egenskapsgräns)” efter bestämmelseformuleringen (texten) i den egenskapsbestämmelse som ska avgränsas av sekundära egenskapsgränser.

Delar av planen som bör förbättras

KONTROLLERA FASTIGHETSGRÄNSER AV VIKT FÖR PLANLÄGGNINGEN MED 0,025

METERS LÄGESOSÄKERHET

Delar av den västra och södra planområdesgränsen ligger i samma läge som fastighetsgränser som är inlagda i den digitala registerkartan med mycket god lägesosäkerhet (0,025 meter). Denna lägesosäkerhet kan dock vara missvisande och det är möjligt att dessa fastighetsgränser inte har kontrollerats när lägesosäkerheten sattes.

Vid övergången mellan referenssystemen RT 90 och nuvarande SWEREF 99 transformerades nämligen tusentals gränspunkter över hela landet utan kontroll i fält. Dessa fick

lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter. Det har i efterhand visat sig att många av dessa punkter till exempel i områden med lokala stomnät kan ha god ”intern” lägesosäkerhet, men inte ligga rätt i förhållande till SWEREF 99.

Lantmäteriet uppmanar därför kommunen att vara extra uppmärksam vid planläggning av områden där det förekommer gränser med just lägesosäkerheten 0,025 eller 0,03 meter, och vid behov kontrollmäta sådana gränser. Risker om gränsen har ett osäkert läge är att delar av den nya detaljplanen hamnar inom grannfastigheten eller att det bildas en remsa av ej planlagd mark inom en fastighet som är tänkt att planläggas i sin helhet. Om ni kontrollmäter gränspunkter, se till att kommunen gör en så kallad DRK-leverans till ajourhållning-DRK@lm.se i överensstämmelse med DRK-avtalet. Då kommer det att framgå av fastighetsgränsernas redovisning i den digitala registerkartan att lägesosäkerheten är kontrollerad samt vilka punkter som har mätts in och vilka punkter som är transformerade utifrån inmätningarna.

Kommentarer

De sekundära egenskapsgränserna har tagits bort från plankartan sedan granskningen och ersatts med egenskapsgränser inför antagandet.

Information om lägesosäkerhet har beaktats, och fastighetsgränserna har kontrollmätts inför antagandet. Flertalet av de osäkra gränserna kommer att tas bort genom fastighetsreglering.

- **Växjö Småland Airport**

Yttrande detaljplan Rörstorp 6:31 m.fl. Värnamo stad
Ert Diarienummer: PLAN.2023.1223

Växjö Småland Airport anser att vid upprättande av detaljplan inom ett MSA/TAA så ska en flyghinderanalys genomföras för att säkerställa att den planerade byggnationen är under kritiska höjder för flygsäkerheten.

Detta ger även ett enklare förfarande i framtiden då varje bygglov inte behöver flyghinderanalyseras så länge det är inom detaljplanens satta gränser.

Kommentarer

Efter ytterligare samråd med Länsstyrelsen, trafikverket och Växjö Småland Airport bedöms en flyghinderanalys inte vara nödvändig i detta fall, då det redan finns andra högre byggnader i staden utan att dessa har medfört några hinder för flygtrafiken. Vidare ligger det aktuella området på ett sådant avstånd till Växjö Småland Airport att det inte bedöms påverka flygplansrörelser eller skapa några säkerhetsrisker. Den befintliga bebyggelsen, avståndet till flygplatsen och den långsiktiga planeringen för området gör det osannolikt att nya byggnadsverk skulle utgöra hinder för luftfarten.

- **Trafikverket**

Detaljplan för fastighet Rörstorp 6:31 m.fl., Värnamo kommun

Granskning

Detaljplanen syftar till att möjliggöra för en ny entré till Värnamo stad med en polisstation samt en blandning av kontor och handel. Planområdet har kraftigt minskats sedan samrådet.

Väg

Statliga vägar som berörs av planförslaget är väg 27 och väg 606 söder om planområdet samt väg E4 öster om planområdet. Både väg 27 och väg E4 är utpekade som riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8§ miljöbalken och också utpekade som funktionellt prioriterade vägar.

Trafikutredningen som följer detaljplanen är snävt avgränsad till planområdet med slutsatsen att befintlig infrastruktur till stor del förväntas klara den planerade exploateringen. I planbeskrivningen beskrivs dock att om ökningen av trafik påverkar väg 27 så är ett alternativ att bygga ut väg 27. Trafikverket förutsätter att kommunen syftar på den fria högern i trafikplats Nöbbele som trafikutredningen föreslår, och att detta tydliggörs i planbeskrivningen. Trafikverket ser dock att trafiksituationen med kommande exploateringar i närområdet behöver utredas för att se om denna åtgärd är mest lämplig ur ett helhetsperspektiv, se mer under avsnittet Vidare utredning inför kommande planarbeten i närområdet.

Järnväg

Planområdet ligger söder om Kust till kustbanan som är utpekad som riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap 8§ miljöbalken. I planbeskrivningen beskrivs att ingen bebyggelse tillåts inom 50 meter från spåret, vilket säkrats med naturmark och prickmark. Enligt plankartan mäts dock det byggnadsfria avståndet till cirka 40 meter.

På grund av markens förutsättningar och närheten till järnvägen ska det säkerställas att Trafikverket bereds möjlighet att yttra sig inför kommande arbeten med spontning och grundförstärkning, då det kan ge upphov till vibrationer som påverkar järnvägen. Det måste säkerställas att riksintresset för kommunikationer inte påverkas.

Stängsling

Med exploatering både norr och söder om järnvägen behöver stängsling ske på båda sidor av järnvägen, för att förhindra obehörigt spårbeträdande. Planområdet har minskats sedan samrådet men eftersom kommunen i närtid även planerar för utveckling av östra sidan av Malmövägen anser Trafikverket att sträckan för stängsling som lyftes i samrådet fortsatt är aktuell. Stängsel behöver uppföras på sträckan utmed planområdet och västerut fram till befintligt stängsel väster om Lagan och österut behöver stängsling ske ända ut till väg E4. Stängsling ska utföras av Trafikverket och finansieras i enlighet med de principer som regleras i Lag (1945:119) om stängselskyldighet för järnväg m.m. Avtal mellan Trafikverket och kommunen avseende ansvar för genomförande och finansiering av stängsel måste tecknas innan detaljplanen antas.

Luftfart

Detaljplanen medger byggnation som är högre än 20 meter. Etableringen ligger inom den MSA-påverkande zonen för Växjö flygplats. Flygplatser är sakägare och ska därför beredas möjlighet att yttra sig. Även LFV (Luftfartsverket) är sakägare och ska ges möjlighet att yttra sig över detaljplanen. LFV:s CNS-utrustning (Communication, Navigation, Surveillance) är säkerhetsklassad och eventuell påverkan på utrustningens funktion kan endast bedömas av LFV.

Dagvatten

Trafikverket gör bedömningen att rörbron som anges i dagvattenutredningen saknar betydelse för aktuellt planområde.

Vidare utredning inför kommande planarbeten i närområdet

Eftersom trafikutredningen inte tar ett helhetsgrepp över trafiksituationen i området kvarstår utredningsbehov inför kommande planering av östra sidan av Malmövägen eller andra exploateringar i närområdet. Trafikverket har tidigare, både i yttrande i samrådet för berörd detaljplan, yttranden över fördjupning av översiktsplan för Värnamo stad och yttrande över Översiktsplan Mitt Värnamo 2035, lyft vikten av att i samband med detaljplanering genomföra fördjupade analyser avseende utvecklingsområdenas påverkan på den statliga infrastrukturen.

För att kunna ta ställning till och bedöma påverkan på de statliga anläggningarna och riksintresse för kommunikationer avseende både Kust till kustbanan samt väg 27 och väg E4 behöver Trafikverket till kommande planer ett underlag som visar hur planen och andra tilltänkta exploateringar (utifrån bland annat översiktsplan och fördjupad översiktsplan), påverkar trafiken i området. En sådan trafikutredning behöver också titta på möjligheterna att ta utgångspunkt i det kollektivtrafikhärläget och främja resor med gång- och cykel. Trafikutredningen måste vidare studera samtliga berörda statliga vägar och anslutningar till dessa och analysera åtgärdsbehov utifrån både kapacitet och trafiksäkerhet. Utredningen måste också ta hänsyn till att både väg 27 och väg E4 är utpekade både som riksintresse, funktionellt prioriterade vägar och omledningsvägar.

Kommentarer

Väg

Planbeskrivningen har uppdaterats med ett förtydligande avseende en eventuell ökning av trafiken som kan påverka väg 27, samt föreslagna lösningar.

Järnväg

Plankartan har justerats för att säkerställa ett byggnadsfritt avstånd på 50 meter från järnvägen. För de tomter som kommer att skapas närmast järnvägen kommer trafikverket att vara grannar och därmed höras i bygglovsprocessen och kommer då att ha möjlighet att bevaka frågan om spontning mm.

Stängsling

Kommunen har bedömt att stängsling inte är aktuellt i dagsläget. Frågan kommer att omprövas när planeringen för utveckling av östra sidan av Malmövägen har påbörjats.

Järnvägen är belägen på en höjdrygg, vilket gör att terrängen naturligt fungerar som en barriär och försvårar obehörig åtkomst till spårområdet. Den upphöjda positionen ger dessutom god sikt och möjlighet till övervakning av området, vilket minskar behovet av stängsel för säkerhetsändamål.

Vidare är den framtida exploateringen på östra sidan av Malmövägen ännu inte definierad vilket gör det svårt att fastställa exakt vilka säkerhetsåtgärder som kan komma att krävas, och därför bedöms det vara mer lämpligt att avvakta med att implementera stängsel tills en mer detaljerad bedömning kan göras i relation till den kommande exploateringen.

Luftfart

Växjö Småland Airport och LFV (Luftfartsverket) har haft möjlighet att lämna synpunkter på detaljplanen under granskningsperioden.

Dagvatten

Informationen är noterad.

Vidare utredning inför kommande planarbeten i närområdet

Vi har registrerat synpunkterna avseende framtida utredningsbehov och planfrågor rörande riksintresset för kommunikation, särskilt med avseende på både Kust till kustbanan samt väg 27 och väg E4. Frågan kommer att behandlas vidare i kommande detaljplaneetapper.

- **Teknik- och fritidsnämnden § 9, 2025-01-28**

Granskning gällande detaljplan för Rörstorp 6:31 med flera (Polishus) i Värnamo stad

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att påtala att synpunkten gällande skyfallshantering i den norra kvartersmarken ska beaktas,

att påtala vikten av att detaljplanen leder till förbättrat trafikflöde på Malmövägen i egenskap av infartsväg till Värnamo tätort samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Detaljplan för del av fastigheten Rörstorp 6:31 med flera i Värnamo kommun är utställd för granskning 18 december till 31 januari. Syftet med detaljplanen var initialt är att möjliggöra området för byggnation av en ny stadsdel och entré till Värnamo stad. Efter samråd har planområdet minskats till att bara omfatta västra sidan om Malmövägen. Området är tänkt att innehålla polisstation och kvarter för kontor och detaljhandel.

Planområdet är beläget i sydöstra delen av Värnamo stad, mellan Malmövägen, väg 27, Lagan samt järnvägen mot Alvesta. Malmövägen är Värnamo stads sydöstra infartsgata som sträcker sig i nordsydlig riktning från väg 27 och går in till de centrala delarna av Värnamo stad.

Planområdet är cirka 11,5 hektar. Kommunen äger all mark inom den nya avgränsningen av detaljplanen som består av delar av fastigheterna Värnamo 6:31, Nöbböle 7:2, Armaturen 2

samt hela Nöbböle 7:5. Området består helt av tidigare oexploaterad mark bortsett från Malmövägen.

Teknik- och fritidsförvaltningen har aktivt deltagit i framtagande av planunderlaget och känner sig trygg med det underlag som presenteras inom teknik- och fritidsnämndens ansvarsområde. I arbetet har även tagits hänsyn till eventuell utbyggnad av de stora områdena öster om Malmövägen och dimensionerat gatumark, VA och skyfallsvägar efter detta. Den nya pumpstationen i området kommer utöver planområdet även hantera allt spillvatten från Tännö och kommande ledningar från Bor.

Förvaltningen ser dock en utmaning i hanteringen av skyfall i den hästskoformade kvartersmarken för handel och kontor i planens norra del. Rinnvägar för skyfall sker med fördel på allmän plats. Att åstadkomma detta innebär att stora mängder fyllnadsmassor behöver tillföras för att höja kvartersmarken och därmed leda vattnet mot gatan i kvarterets mitt och vidare söder ut.

Området sluttar idag naturligt åt nordväst och ett natur-/skyfallsstråk genom kvartersmarken från rundkörningen mitt i kvarteret till naturmarken i nordväst skulle kunna medföra enklare och billigare lösning för hantering av skyfall i planområdet. Detta natur-/skyfallsstråk skulle även kunna kombineras med en gång- och cykelväg från nordväst för att lättare nå området.

Förvaltningen är dock medveten om att detta stråk kan begränsa möjligheten till uppdelning av kvarteret vid försäljning. Teknik- och fritidsförvaltningen anser att synpunkten ovan bör beaktas.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att påtala att synpunkten gällande skyfallshantering i den norra kvartersmarken bör beaktas samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Kommentarer

Ett natur-/skyfallsstråk har integrerats genom kvartersmark, handel och kontor, för att effektivt underlätta hanteringen av skyfall i området. Lösningen har skett i dialog med Teknik- och fritidsförvaltningen.

- **Länsstyrelsen**

Granskning av detaljplan för Rörstorp 6:31 m.fl. (Polishus) i Värnamo stad, Värnamo kommun

Kommunens ärendenummer: 2022.1578

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för granskning i enlighet med 5 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Enligt 5 kap. 22 § PBL ska Länsstyrelsen under granskningstiden yttra sig över planförslaget, om planförslaget enligt Länsstyrelsens bedömning innebär att någon av överprövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL inte följs eller tillgodoses.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som rör Hälsa och säkerhet, ska lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan. I annat fall kan Länsstyrelsen komma att pröva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Översvämningsrisk

Polishus är en samhällsviktig verksamhet och det är därför av vikt att markens lämplighet säkerställs utifrån översvämningsrisk. I planhandlingarna skriver kommunen om både beräknat högsta flöde och 200-års regn. Kommunen bör förtydliga vilken hänsyn som har använts vid utformningen av planbestämmelserna. Länsstyrelsen vill upplysa kommunen om att ytan avsedd för samhällsviktig verksamhet bör hanteras utifrån beräknat högsta flöde. Även ytorna avsedda för transformatorstationerna bör också säkerställas utifrån risk för översvämning.

Farligt gods

Planområdet ligger i nära anslutning till järnväg. Kommunen har tittat på skyddsavstånd och åtgärder utifrån Hallands läns riktlinjer för farligt gods. Länsstyrelsen anser att de skyddsåtgärder som avståndet kräver bör säkerställas i plankartan för att garantera markens lämplighet.

Byggnadsfritt avstånd ska mätas från närmsta spårkant. Länsstyrelsen noterar att det endast är cirka 40 meter byggnadsfritt avstånd säkerställt i plankartan. Kommunen bör säkerställa att 50 meter från närmsta spårkant är byggnadsfritt.

Geoteknik

Inför granskningen har kommunen tagit fram en geoteknisk utredning. Länsstyrelsen anser att planbeskrivningen bör kompletteras med vilka åtgärder kommunen avser genomföra för att säkerställa markens lämplighet utifrån de åtgärder som presenteras i utredningen.

Upplysningar

Markföroreningar

Kommunen har tagit fram en miljöteknisk markutredning. Det har vid provtagning påträffats en förorening av klorerade lösningsmedel i planområdet vid provtagning av ytligt grundvatten i en punkt, i låg halt. Länsstyrelsen vill dock påtala att det inte går att utesluta en högre halt förorening djupare vilket behöver beaktas vid grävarbeten/markarbeten. Dock anser inte Länsstyrelsen detta vara ett hinder för exploatering av området.

Kommentarer

Översvämningsrisk

Texten om översvämningsrisk är förtydligad i planbeskrivningen. All kvartersmark är reglerad så att markens höjd är ovanför både högsta flöde och skyfall. Undantaget är e-området i söder som är avsett för en pumpstation och behöver ligga på en lägre nivå.

Farligt gods

Plankartan har justerats för att säkerställa ett byggnadsfritt avstånd på 50 meter från järnvägen.

Geoteknik

Planbeskrivningen är kompletterad med vilka åtgärder som kommunen avser genomföra för att säkerställa markens lämplighet utifrån de geotekniska utredningarna som tagits fram.

Upplysningen om markföroreningar är noterad.

Denna skrivelse är undertecknad med en digital signatur och saknar därför namnunderskrift.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Markkarteringsresultat Värnamo kommun

Vad är jordbruksmark?

Jorden som odlas är ett resultat av biologiska och fysikaliska processer som lantbrukare i århundranden arbetat med att förbättra. Åkermarken består inte endast av de översta 20 centimetrarna utan också av alven som med sin struktur bidrar till växterna med växtnäring, och förhållanden mellan vatten och luft. Jorden får olika egenskaper beroende på många olika faktorer som exempelvis lerhalt, mullhalt och pH.

- Lerjordar (>5% ler) bildar aggregat som ger jorden bättre egenskaper som snabbare upptorkning på våren, ökar den vattenhållande kapaciteten, lättare jordbearbetning och bättre transport av syre till växtrötterna. Om lerjordar saknar dessa aggregat kan jorden bli tvärt om. Exempel på åtgärder för att förbättra leraggregat är strukturkalkning.
- Sandjordar (<5% ler) saknar den sammanhållande strukturen som lerjordar. Näringsämnen lakar lättare ur och jorden kännetecknas av en lägre vattenhållande förmåga.
- Mull är jordens innehåll av organiskt material. Mull ökar jordens vattenhållande kapacitet och skapar struktur. Till skillnad från lerhalten, går det att öka eller minska mullhalten i jorden. Ett sätt att öka mullhalt är genom att använda stallgödsel, lämna kvar skörderester som halm eller reducerad jordbearbetning. Även om det går att ändra jordens mullhalt är det långsamma processer som tar många år.
- pH-värde i jorden bestämmer bland annat hur lättillgängliga växtnärsämnen är och kan ha en avgörande roll vid art och sortval av grödor. Det optimala pH-värdet bestäms framförallt av ler- och mullhalten där högre lerhalt kräver ett högre pH. För mullhalt önskas ett lägre pH vid hög mullhalt.

Flytta jordbruksmark

Jordbruksmark är inte ett odlingssubstrat som man enkelt flyttar på. Om man flyttar matjord, så flyttar man bara matjord - man skapar inte ny jordbruksmark. Men på en nyodling kan matjorden från en jordbruksmark göra nytta och kanske få igång den nyodlingen fortare än den annars hade kommit igång. En nyodling i Småland innebär att man får en åker med mycket sten som jorden "föder" varje år vilket ger en försämrad kvalitet på marken och ger skördesänkning och ökade kostnader.

En lerjord kan vara något svårare att flytta på då aggregaten och strukturen på jorden kan komma att skadas. Jorden bör flyttas till nyodling för att "sätta igång" den nya jorden. Att flytta jorden till ett redan existerande odlingsområde kan skapa problem, om inte lantbrukaren är medveten om de extra kraven för att få god struktur på jorden. Tidpunkt för flytt är också viktigt för att inte skada jorden. För tidigt betyder oftast att jorden är för blöt och kan skapa packningsskador. Om jorden torkar för mycket kommer den bli hård som betong.

Resultat Markkartering

Bilaga 1 ger en förklaring till vad de olika analyserna betyder och hur de kan tolkas. Där finns även gödselrekommendationer för de olika klasser.

I tabell 1. Presenteras resultatet från Markkartering 2024 av beställare Värnamo kommun.

Tabell 1. Resultat Markkartering 2024

	pH	P-Al	Klass	K-Al	Klass	Mg-Al	Ca-Al	Ler	Klass*	Mull	Klass**
1	5,2	6,2	III	3,7	I	1,6	15	2,6	sv l	2,0	mf
2	5,8	5,8	III	4,4	II	8,1	80	14,8	l	3,3	mmh
3	6,1	3,7	II	10	III	30	174	38,7	ML	3,9	mmh
4	6,0	6,0	III	12	III	27	201	33,6	ML	5,2	mmh
5	5,8	4,1	III	5,0	II	7,8	90	14,0	l	3,2	mmh

* sv l = svagt lerig jord, l = lerig jord, LL = lättlera, ML = mellanlera, SL = styv lera, MSL = mycket styv lera

**mf = mullfattig, nmh = något mullhaltig, mmh = måttligt mullhaltig, mr = mullrik, mkt mr = mycket mullrik

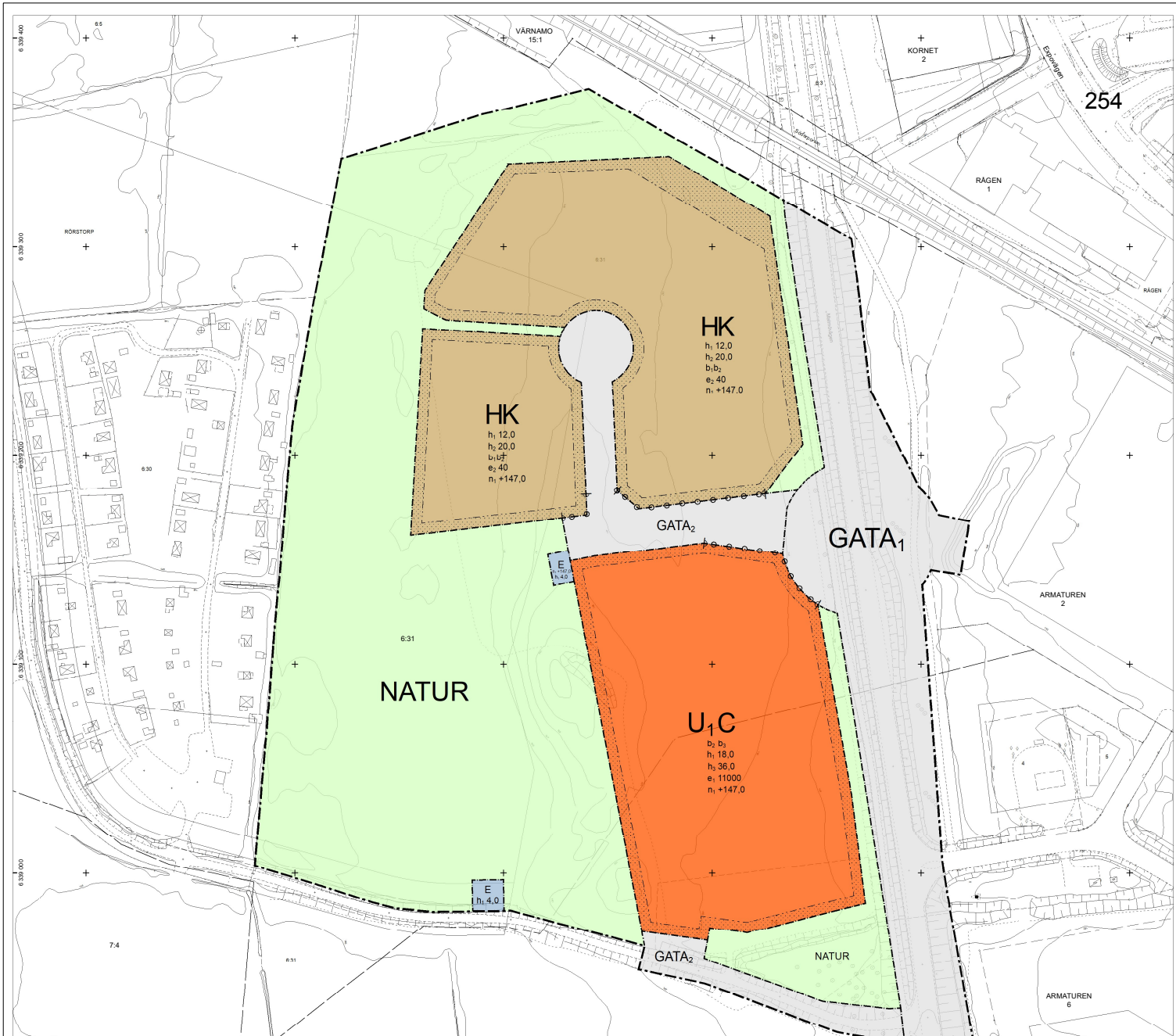
pH-värdet för skiftet ligger under rekommendation. Mål-pH för ett skifte varierar beroende på vilken mull- och lerhalt skiftet har. För punkterna 2-5 bör pH ligga runt 6,3-6,4 och för punkt 1 bör pH ligga runt 6,0.

Fosforklassen ligger runt III, det vill säga i den klass som eftersträvas. För kalium ligger det något blandat. Generellt brukar en högre lerhalt ge något högre kaliumklass då det frigörs kalium naturligt från lermineraler medan på lättare jordar utlakas.

Vid frågor kontakta Växtodlingsrådgivare Emma Brihall

Mejl: emma.brihall@hushallningssallskapet.se

Mobil: 072-220 78 79

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar.
Endast angiven användning och utformning är tillåten.
Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom all kvartersmark eller all allmän plats eller allt vattenområde på plankartan.

GRÄNSLINJER

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV ALLMÄN PLATS

- NATUR
- GATA₁
- GATA₂

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

- HK
- E
- U₁C

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Begränsning av markens utnyttjande

Marken får inte förses med byggnadsverk.

Höjd på byggnadsverk

- h_1 0,0 Högsala nockhöjd är angivet värde i meter.
- h_2 0,0 Högsala totalhöjd är angivet värde i meter.
- h_3 36,0 Högsala totalhöjd på master och övriga tekniska anläggningar är angivet värde i meter.

Stängsel, utfart och annan utgång

Utåtsfart

Utförande

- b_1 Minst 20,0 % av fastighetsarealen ska vara genomsläpplig.
- b_2 Källare får inte finnas.
- b_3 Minst 15,0 % av fastighetsarealen ska vara genomsläpplig.

Utnyttjandegrad

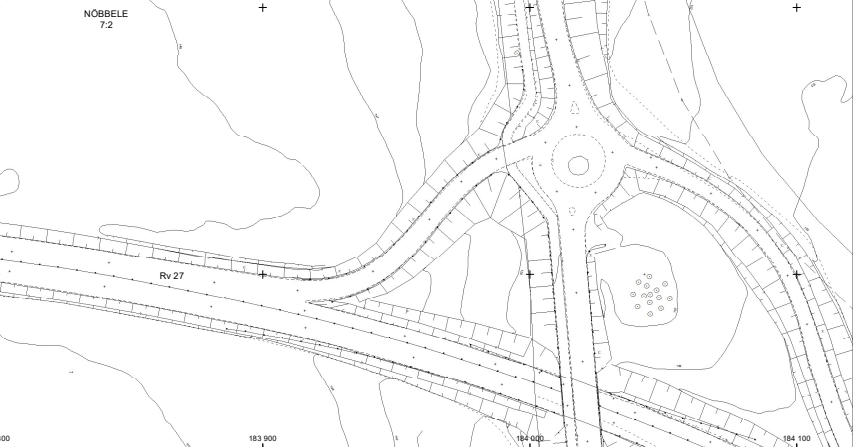
- e_1 0,0 Största bruttoarea är angivet värde i m² inom användningsområdet.
- e_2 0,0 Största byggnadsarea är angivet värde i % av fastighetsarealen inom användningsområdet.

Markens anordnande och vegetation

- n_1 +0,0 Markens höjd får inte vara lägre än angivet värde i meter över nollplanet.

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 10 år över hela planområdet och börjar gälla fr.o.m. laga kraft datum.

ANTAGANDEHANDLING

VÄRNAMO KOMMUN

Detaljplan för del av fastigheten
Rörstorp 6:31 med flera
Polishus
i Värnamo stad

Dnr PLAN.2023.1223

Upprättad i April 2025
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan- och byggavdelningen

Malin Törnvi
planeringsarkitekt

Sanna Petersson
planeringsarkitekt

Henrik Storm
stadsarkitekt

Skala 1:1000 (A1)

0 10 20 30 40 50 100m

BETECKNINGAR FÖR GRUNDKARTA

- Gällande användning
- Traktsgräns
- Fastighetsgräns
- Servitut / ga
- Traktsnamn
- Tomtnummer
- Gatunamn
- Befintliga byggnader (husiv)
- Förmläning
- Markkontur

- Staket
- Gällande användning
- Stödmur
- Mur
- Järnvägspar
- Staket
- Dike
- Ständrinje
- Ledning
- Lykstolpe
- Träd
- Polygonpunkt

- Höjdpunkt
- Rutningspunkt
- Befintlig markhöjd
- Nivåkurvor

Grundkartan upprättad genom utdrag ur
Värnamo kommuns primärkartverk, standard 3
Koordinatsystem Sverref 99 13° 30', höjdsystem RH2000.
Grundkartan aktuell 2025-04-15
Värnamo kommuns samhällsbyggnadsförvaltning

Danfilp Lundberg
geodätiker

§ 101 Dnr: TFN.2024.447

Medborgarinitiativ - Inhägnad multiarena Vråen

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att avslå medborgarinitiativet.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har 17 december 2024 beslutat att remittera medborgarinitiativet Inhägnad Multiarena Vråen till teknik- och fritidsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 10 mars 2025.

Medborgarinitiativtagaren önskar en inhägnad multiarena med fotbollsplan, basketkorgar och innebandymål vid parken i Vråen. I medborgarinitiativet skriver initiativtagaren att en multiarena med säkerhet kommer att användas av många barn och ungdomar då det finns mycket bostäder, villor, radhus och lägenheter, i området.

Medborgarinitiativet har fått 107 röster.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser det som positivt att det finns en efterfrågan på aktiviteter som främjar folkhälsan för kommunens invånare. Just i Vråenparken är det inte lämpligt att lägga en multiarena, då parkens huvudsakliga syfte, förutom rekreation, är att kunna ta hand om större vattenmassor vid skyfall.

Det finns idag en motsvarande anläggning vid Exposkolan som kan nyttjas på kvällar och helger. Bedömningen är att behovet är större i västra stadsdelen och i de mindre orterna i kommunen.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att avslå medborgarinitiativet.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Medborgarinitiativ inhägnad multiarena Vrån

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har 17 december 2024 beslutat att remittera medborgarinitiativet Inhägnad Multiarena Vrån till teknik- och fritidsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 10 mars 2025.

Medborgarinitiativtagaren önskar en inhägnad multiarena med fotbollsplan, basketkorgar och innebandymål vid parken i Vrån. I medborgarinitiativet skriver initiativtagaren att en multiarena med säkerhet kommer att användas av många barn och ungdomar då det finns mycket bostäder, villor, radhus och lägenheter, i området.

Medborgarinitiativet har fått 107 röster.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser det som positivt att det finns en efterfrågan på aktiviteter som främjar folkhälsan för kommunens invånare. Just i Vrånparken är det inte lämpligt att lägga en multiarena, då parkens huvudsakliga syfte, förutom rekreation, är att kunna ta hand om större vattenmassor vid skyfall.

Det finns idag en motsvarande anläggning vid Exposkolan som kan nyttjas på kvällar och helger. Bedömningen är att behovet är större i västra stadsdelen och i de mindre orterna i kommunen.

Beslutsförslag

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att avslå medborgarinitiativet.

Johan Arvidsson
Avdelningschef fritid

Jesper du Rietz
Förvaltningschef

§ 417 Dnr: KS.2024.602

Medborgarinitiativ - Inhägnad multiarena Vrån

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att remittera medborgarinitiativet till teknik- och fritidsnämnden, samt
att yttrande ska ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 10 mars 2025.

Ärendebeskrivning

Medborgarinitiativet – Inhägnad multiarena Vrån har inkommit till kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige beslutade den 28 november 2024 § 168 att remittera ärendet till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att kommunstyrelsen beslutar

att remittera medborgarinitiativet till teknik- och
fritidsnämnden, samt

att yttrande ska ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 10 mars 2025.

Beslut skickas till:

Teknik- och fritidsnämnden

Medborgarinitiativ

Rubrik som sammanfattar ditt förslag:

Inhjägnad multiarena med fotbollsplan, basketkorgar och innebandymål på nya parken vråen

Beskriv ditt förslag och vad du vill ska hända:

Alla ungdomar saknar att ha en multiarena på östra sidan av Värnamo. Helt säker på att det hade använts flitigt då det är mycket lägenheter och hus runtomkring.

Välj hur lång tid förslaget ska gå att rösta på:

Tre månader

Bifoga gärna en bild eller ett dokument.

Markera gärna i kartan om det gäller en plats. Du kan göra på två sätt:

1. Skriv in adressen och klicka på förstöringsglaset.
2. Klicka först på den röda nålen och klicka sedan i kartan.

[Länk till karta](#)

Adress: Vråenvägen 31, 331 40 Värnamo, Sverige

Koordinater: (57.182421937592366, 14.06567063912421)

Observera att adressen är ungefärlig när markören inte är placerad i närheten av vägar eller bebyggelse

Dina kontaktuppgifter

Förnamn

Rasmus

Efternamn

Niklasson

E-post

rasmusniklasson98@gmail.com

Vi kan behöva kontakta dig om vi har frågor om ditt förslag

Fyll din adress om du inte har någon e-postadress.

Adress

Oskarsgatan 9

Postnummer

Postort

Postadress

Värnamo kommun
331 83 Värnamo

Kontaktcenter

Stadshuset, Kyrktoget 1, Värnamo
Telefon: 0370-37 70 00
Telefax: 0370-37 77 11

E-post

kontaktcenter@varnamo.se
Webbplats
kommun.varnamo.se

Organisationsnummer

212000-0555
Bankgiro
141-7195

33141

Värnamo

Jag godkänner att mitt namn kommer att visas tillsammans med förslaget på Värnamo kommuns webbplats.

Jag samtycker till att Värnamo kommun sparar och behandlar mina personuppgifter för att kunna hantera förslaget.

Värnamo kommun behöver hantera och spara personuppgifter om dig för att handlägga ärenden och fatta beslut som rör dig och för att fullgöra skyldigheter enligt lag.

Du har rätt att kontakta oss om du vill ha information om de uppgifter vi har om dig, för att begära rättelse, överföring eller för att begära att vi begränsar behandlingen, för att göra invändningar eller begära radering av dina uppgifter.

Du hittar mer information på www.varnamo.se/personuppgifter.

Postadress

Värnamo kommun
331 83 Värnamo

Kontaktcenter

Stadshuset, Kyrkorget 1, Värnamo
Telefon: 0370-37 70 00
Telefax: 0370-37 77 11

E-post

kontaktcenter@varnamo.se

Webbplats

kommun.varnamo.se

Organisationsnummer

212000-0555

Bankgiro

141-7195

§ 99 Dnr: TFN.2025.141

Medborgarinitiativ - Tidigarelägg nytt badhus i Värnamo

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att anse att medborgarinitiativet är besvarat.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har 18 mars 2025 beslutat att remittera medborgarinitiativet Tidigarelägg nytt badhus i Värnamo till teknik- och fritidsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 15 maj 2025. Medborgarinitiativtagaren önskar att byggnationen av en ny simhall ska tidigareläggas.

Medborgarinitiativet har fått 251 röster.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser det som positivt att det finns en efterfrågan på arenor som främjar folkhälsan för kommunens invånare. Den befintliga simhallen invigdes 1961 och är gammal, men tack vare god skötsel och underhåll är den fortsatt funktionsduglig. Huruvida den nuvarande simhallen ska renoveras för att hålla ytterligare ett antal år, eller en ny simhall ska byggas är en fråga för kommunens budgetberedning.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att anse att medborgarinitiativet är besvarat.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Medborgarinitiativ Tidigarelägg nytt badhus i Värnamo

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har 18 mars 2025 beslutat att remittera medborgarinitiativet Tidigarelägg nytt badhus i Värnamo till teknik- och fritidsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 15 maj 2025.

Medborgarinitiativtagaren önskar att byggnationen av en ny simhall ska tidigareläggas.

Medborgarinitiativet har fått 251 röster.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser det som positivt att det finns en efterfrågan på arenor som främjar folkhälsan för kommunens invånare. Den befintliga simhallen invigdes 1961 och är gammal, men tack vare god skötsel och underhåll är den fortsatt funktionsduglig. Huruvida den nuvarande simhallen ska renoveras för att hålla ytterligare ett antal år, eller en ny simhall ska byggas är en fråga för kommunens budgetberedning.

Beslutsförslag

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att anse att medborgarinitiativet är besvarat.

Johan Arvidsson
Avdelningschef fritid

Jesper du Rietz
Förvaltningschef

§ 108 Dnr: KS.2024.763

Medborgarinitiativ - Tidigarelägg nytt badhus i Värnamo

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att remittera medborgarinitiativet till teknik- och fritidsnämnden, samt
att yttrande ska ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 15 maj 2025.

Ärendebeskrivning

Ett medborgarinitiativ angående nytt badhus i Värnamo har skickats in till kommunen. Av initiativet framgår följande. ”Vi lappar och lagar på vårt gamla badhus som sjungit på sista versen i många år. Det är regelbundet stängt och ett nytt badhus har diskuterats och skjutits fram gång på gång i årtal. Det är dags att åter sätta Värnamo på kartan för barnfamiljer och samsällskap. Vi behöver ett badhus med äventyrsbad i Värnamo inom de närmsta åren! Många kransorter hade troligtvis valt Värnamo om man vågat satsa, gör det nu! Tidigarelägg utredningar och börja bygg! Det kommer vara positivt för folkhälsan i kommunen”.

Kommunfullmäktige beslutade den 27 februari 2025 § 20 att remittera medborgarinitiativet till kommunstyrelsen för beredning.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att kommunstyrelsen beslutar

att remittera medborgarinitiativet till teknik- och fritidsnämnden, samt

att yttrande ska ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 15 maj 2025.

Beslut skickas till:
Teknik- och fritidsnämnden
Kontaktcenter

Medborgarinitiativ

Rubrik som sammanfattar ditt förslag:

Tidigarelägg nytt badhus i Värnamo

Beskriv ditt förslag och vad du vill ska hända:

Vi lappar och lagar på vårt gamla badhus som sjungit på sista versen i många år. Det är regelbundet stängt och ett nytt badhus har diskuterats och skjutits fram gång på gång i årtal. Det är dags att åter sätta Värnamo på kartan för barnfamiljer och simsällskap. Vi behöver ett badhus med äventyrsbad i Värnamo inom de närmsta åren! Många kransorter hade troligtvis valt Värnamo om man vågat satsa, gör det nu! Tidigarelägg utredningar och börja bygg! Det kommer vara positivt för folkhälsan i kommunen.

Välj hur lång tid förslaget ska gå att rösta på:

Tre månader

Bifoga gärna en bild eller ett dokument.

Markera gärna i kartan om det gäller en plats. Du kan göra på två sätt:

1. Skriv in adressen och klicka på förstöringsglaset.
2. Klicka först på den röda nålen och klicka sedan i kartan.

[Länk till karta](#)

Adress: Armaturgatan 5, 331 42 Värnamo, Sverige

Koordinater: (57.170561874932794, 14.066485223573743)

Observera att adressen är ungefärlig när markören inte är placerad i närheten av vägar eller bebyggelse

Dina kontaktuppgifter

Förnamn

Anton

Efternamn

Strandh

E-post

anton.strandh@icloud.com

Vi kan behöva kontakta dig om vi har frågor om ditt förslag

Fyll din adress om du inte har någon e-postadress.

Adress

Postnummer

Postort

Postadress

Värnamo kommun
331 83 Värnamo

Kontaktcenter

Stadshuset, Kyrktoget 1, Värnamo
Telefon: 0370-37 70 00
Telefax: 0370-37 77 11

E-post

kontaktcenter@varnamo.se
Webbplats
kommun.varnamo.se

Organisationsnummer

212000-0555
Bankgiro
141-7195

☒ Jag godkänner att mitt namn kommer att visas tillsammans med förslaget på Värnamo kommuns webbplats.

☒ Jag samtycker till att Värnamo kommun sparar och behandlar mina personuppgifter för att kunna hantera förslaget.

Värnamo kommun behöver hantera och spara personuppgifter om dig för att handlägga ärenden och fatta beslut som rör dig och för att fullgöra skyldigheter enligt lag.

Du har rätt att kontakta oss om du vill ha information om de uppgifter vi har om dig, för att begära rättelse, överföring eller för att begära att vi begränsar behandlingen, för att göra invändningar eller begära radering av dina uppgifter.

Du hittar mer information på www.varnamo.se/personuppgifter.

§ 98 Dnr: TFN.2025.140

Medborgarinitiativ - Ny ishall

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att avslå medborgarinitiativet.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har den 18 mars 2025 beslutat att remittera medborgarinitiativet Ny ishall till teknik- och fritidsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 15 maj 2025.

Medborgarinitiativtagaren önskar en ny ishall med omklädningsrum och tillhörande träningsanläggning. Initiativtagaren skriver vidare att den även ska kunna nyttjas till större evenemang så som konserter.

Medborgarinitiativet har fått 1119 röster.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser det som positivt att det finns en efterfrågan på arenor som främjar folkhälsan för kommunens invånare. Förvaltningen är medvetna om att den befintliga ishallen i Värnamo centralort har en hög belägningsgrad, men i Värnamo kommun finns det två ishallar varav den andra är belägen i Rydaholm och i den ishallen finns det många lediga tider. Förvaltningens bedömning är därför att det inte är rimligt att bygga en ny ishall. Vidare har kommunen ett mycket stort investeringsbehov inom överskådlig tid, vilket gör att det blir svårt att prioritera en ny ishall.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslog teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att avslå medborgarinitiativet.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Medborgarinitiativ Ny ishall

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har den 18 mars 2025 beslutat att remittera medborgarinitiativet Ny ishall till teknik- och fritidsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 15 maj 2025.

Medborgarinitiativtagaren önskar en ny ishall med omklädningsrum och tillhörande träningsanläggning. Initiativtagaren skriver vidare att den även ska kunna nyttjas till större evenemang så som konserter.

Medborgarinitiativet har fått 1119 röster.

Teknik- och fritidsförvaltningen ser det som positivt att det finns en efterfrågan på arenor som främjar folkhälsan för kommunens invånare. Förvaltningen är medvetna om att den befintliga ishallen i Värnamo centralort har en hög beläggningsgrad, men i Värnamo kommun finns det två ishallar varav den andra är belägen i Rydaholm och i den ishallen finns det många lediga tider. Förvaltningens bedömning är därför att det inte är rimligt att bygga en ny ishall. Vidare har kommunen ett mycket stort investeringsbehov inom överskådlig tid, vilket gör att det blir svårt att prioritera en ny ishall.

Beslutsförslag

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att avslå medborgarinitiativet.

Johan Arvidsson
Avdelningschef fritid

Jesper du Rietz
Förvaltningschef

§ 109 Dnr: KS.2024.762

Medborgarinitiativ - Ny ishall

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att remittera medborgarinitiativet till teknik- och fritidsnämnden, samt
att yttrande ska ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 15 maj 2025.

Ärendebeskrivning

Ett medborgarinitiativ gällande ny ishall har skickats in till kommunen. Av initiativet framgår följande.

”Ny modern ishall med omklädningsrum och tillhörande träningsanläggning, se Ljungby som ett lyckat exempel. Går även nyttja till konserter och större evenemang mm”.

Kommunfullmäktige beslutade den 27 februari § 21 att remittera medborgarinitiativet till kommunstyrelsen för beredning.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att kommunstyrelsen beslutar

att remittera medborgarinitiativet till teknik- och fritidsnämnden, samt

att yttrande ska ha kommit in till kommunstyrelsen senast den 15 maj 2025.

Beslut skickas till:

Teknik- och fritidsnämnden

Kontaktcenter

Medborgarinitiativ

Rubrik som sammanfattar ditt förslag:

Ny Ishall

Beskriv ditt förslag och vad du vill ska hända:

Ny modern ishall med omklädningsrum och tillhörande träningsanläggning. "se Ljungby som en lyckat exempel" går även nyttja till konserter och större evenemang mm.

Välj hur lång tid förslaget ska gå att rösta på:

Tre månader

Bifoga gärna en bild eller ett dokument.

Markera gärna i kartan om det gäller en plats. Du kan göra på två sätt:

1. Skriv in adressen och klicka på förstöringsglaset.
2. Klicka först på den röda nålen och klicka sedan i kartan.

[Länk till karta](#)

Adress: Ouchterlonygatan 9, 331 31 Värnamo, Sverige

Koordinater: (57.1803431800318, 14.045203367685936)

Observera att adressen är ungefärlig när markören inte är placerad i närheten av vägar eller bebyggelse

Dina kontaktuppgifter

Förnamn

Sven

Efternamn

Svensson

E-post

S.svensson88@gmail.com

Vi kan behöva kontakta dig om vi har frågor om ditt förslag

Fyll din i adress om du inte har någon e-postadress.

Adress

Värnamovägen 44

Postnummer

Postort

Postadress

Värnamo kommun
331 83 Värnamo

Kontaktcenter

Stadshuset, Kyrkorget 1, Värnamo
Telefon: 0370-37 70 00
Telefax: 0370-37 77 11

E-post

kontaktcenter@varnamo.se
Webbplats
kommun.varnamo.se

Organisationsnummer

212000-0555
Bankgiro
141-7195

33137

Värnamo

Jag godkänner att mitt namn kommer att visas tillsammans med förslaget på Värnamo kommuns webbplats.

Jag samtycker till att Värnamo kommun sparar och behandlar mina personuppgifter för att kunna hantera förslaget.

Värnamo kommun behöver hantera och spara personuppgifter om dig för att handlägga ärenden och fatta beslut som rör dig och för att fullgöra skyldigheter enligt lag.

Du har rätt att kontakta oss om du vill ha information om de uppgifter vi har om dig, för att begära rättelse, överföring eller för att begära att vi begränsar behandlingen, för att göra invändningar eller begära radering av dina uppgifter.

Du hittar mer information på www.varnamo.se/personuppgifter.

Postadress

Värnamo kommun
331 83 Värnamo

Kontaktcenter

Stadshuset, Kyrkorget 1, Värnamo
Telefon: 0370-37 70 00
Telefax: 0370-37 77 11

E-post

kontaktcenter@varnamo.se

Webbplats

kommun.varnamo.se

Organisationsnummer

212000-0555

Bankgiro

141-7195

Medborgarinitiativ - Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun.

Ärendebeskrivning

Medborgarinitiativet Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun inkom till kommunen våren 2022.

Initiativtagaren önskar i sitt medborgarinitiativ gratis busskort för ungdomar från årskurs 6 till årskurs 3 på gymnasiet.

Initiativtagaren skriver att detta skulle underlätta för umgänge samt för möjligheten att ta sig till aktiviteter anordnade i centralorten. Vidare skulle föräldrar inte behöva skjutsa barn och ungdomar i samma omfattning. Initiativtagaren menar att det är viktigt att möjliggöra transporter från ytterområdena till aktiviteter på annan ort. Förhoppningen med ett gratis busskort skulle vara att öka viljan att resa kollektivt vilket är en viktig del i kommunens arbete för en hållbar utveckling. Resandet skulle också medföra att fler åker med bussen vilket tydliggör vilka linjer folk reser med och vilka som därmed måste prioriteras.

Kommunledningsförvaltningen föreslog i tjänsteskrivelse den 13 februari 2023 att kommunstyrelsen skulle föreslå kommunfullmäktige att avslå medborgarinitiativet samt att vidarebefordra förslaget till Jönköpings Länstrafik.

Kommunstyrelsen beslutade den 7 mars 2023 § 86 att återremittera ärendet och att ärendet ska innehålla en kostnadskalkyl för ett treårigt projekt, samt information om hur möjlig finansiering, till exempel med mängdrabatt från Jönköpings länstrafik och/eller samverkan med region, stiftelser eller organisationer som riktar sig till barn eller miljöfrågor, skulle kunna se ut.

Kommunstyrelsen beslutade den 6 maj 2025 § 16 att återremittera ärendet och att ärendet ska innehålla uppgifter om barn och ungdomar i de åldrar som först angavs i medborgarinitiativet.

Kommunledningsförvaltningen

Kommunstyrelsen

Dnr:KS.2024.723

Beslutsförslag

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att med hänvisning till kostnaden och utmaningen kopplade till zonindelning avslå medborgarinitiativet.

Jirka Bärnlund Fors

Ulf Svensson

Landsbygdsutvecklare/Eu-samord

Kommundirektör

Utredning

Förslaget har varit aktivt för omröstning fram till 16 april 2022 och förslaget stöddes av 228 röstande vilka alla var positiva till föreslagen åtgärd.

Medborgarinitiativet återremitterades från kommunstyrelsen till kommunledningsförvaltningen 7 mars 2023 med en önskan om att räkna på samtliga berörda ungdomar i Värnamo kommun.

Ett utdrag från 3 juni 2024 visar på följande antal ungdomar:

- Ålder 6-19 år i kommunen (minus Värnamo tätort): 2477 personer.
- Ålder 6-19 år i Värnamo tätort: 3288 personer.
- Totalt antal ungdomar 6-19 år i kommunen: 5765 personer.

Medborgarinitiativet återremitterades från kommunstyrelsen till kommunledningsförvaltningen 6 maj 2025 med en önskan om att räkna endast de barn/ungdomar som det initiala medborgarinitiativet angav. Det utdraget visar på följande antal (2025 05 08)

- Totalt antal barn/ungdomar from årskurs 6 till och med årskurs 3 på gymnasiet: 2067 (Årskurs 6-9: 891 samt årskurs 1-3 gymnasiet: 1176)

Jönköpings länstrafik har tidigare arbetat med olika modeller där kommuner i länet har betalat en schablonkostnad för ett uppskattat antal resenärer. Man har frångått detta då det dels innebar ett svårhanterat merarbete för både kommuner, länstrafik och busschaufförer, dels då kostnadstäckningen blev dålig.

Det Jönköpings länstrafik kan erbjuda är det subventionerade 30-dagarskortet som kostar 225 kr per kort och period. Detta kort är då giltigt i en geografisk zon i vilken Värnamo kommun ingår tillsammans med omkringliggande kommuner. Det är inte möjligt för Jönköpings länstrafik att tillskapa andra modeller för zonindelning eller tidsperioder.

Det nuvarande upplägget för resekortet skulle kräva att kommunen nödgas lösa separata 30-dagarskort för samtliga lov (Sportlov, påsklov, sommarlov, höstlov samt jullov).

Kommunledningsförvaltningen

Kommunstyrelsen

Dnr:KS.2024.723

§ 198 Dnr: KS.2022.212

Medborgarinitiativ- Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att återremittera ärendet till kommunledningsförvaltningen för att inhämta information om antalet elever från årskurs 6 till och med årskurs 3 på gymnasiet.

Ärendebeskrivning

Medborgarinitiativet Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun inkom till kommunen våren 2022. Initiativtagaren önskar i sitt medborgarinitiativ gratis busskort för ungdomar från årskurs 6 till årskurs 3 på gymnasiet. Initiativtagaren skriver att detta skulle underlätta för umgänge samt för möjligheten att ta sig till aktiviteter anordnade i centralorten. Vidare skulle föräldrar inte behöva skjutsa barn och ungdomar i samma omfattning. Initiativtagaren menar att det är viktigt att möjliggöra transporter från ytterområdena till aktiviteter på annan ort. Förhoppningen med ett gratis busskort skulle vara att öka viljan att resa kollektivt vilket är en viktig del i kommunens arbete för en hållbar utveckling. Resandet skulle också medföra att fler åker med bussen vilket tydliggör vilka linjer folk reser med och vilka som därmed måste prioriteras.

Kommunledningsförvaltningen föreslog i tjänsteskrivelse den 13 februari 2023 att kommunstyrelsen skulle föreslå kommunfullmäktige att avslå medborgarinitiativet samt att vidarebefordra förslaget till Jönköpings Länstrafik.

Kommunstyrelsen beslutade den 7 mars 2023 § 86 att återremittera ärendet och att ärendet ska innehålla en kostnads kalkyl för ett treårigt projekt, samt information om hur möjlig finansiering, till exempel med mängdrabatt från Jönköpings länstrafik och/eller samverkan med region, stiftelser eller organisationer som riktar sig till barn eller miljöfrågor, skulle kunna se ut.

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta **att** med hänvisning till kostnaden och utmaningen kopplade till zonindelning avslå medborgarinitiativet.

Yrkanden

Ordföranden yrkar att ärendet ska återremitteras för att inhämta information om antalet elever från årskurs 6 till och med årskurs 3 på gymnasiet.

Beslut skickas till: Kommunledningsförvaltningen

Medborgarinitiativ - Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun.

Ärendebeskrivning

Medborgarinitiativet Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun inkom till kommunen våren 2022.

Initiativtagaren önskar i sitt medborgarinitiativ gratis busskort för ungdomar från årskurs 6 till årskurs 3 på gymnasiet.

Initiativtagaren skriver att detta skulle underlätta för umgänge samt för möjligheten att ta sig till aktiviteter anordnade i centralorten. Vidare skulle föräldrar inte behöva skjutsa barn och ungdomar i samma omfattning. Initiativtagaren menar att det är viktigt att möjliggöra transporter från ytterområdena till aktiviteter på annan ort. Förhoppningen med ett gratis busskort skulle vara att öka viljan att resa kollektivt vilket är en viktig del i kommunens arbete för en hållbar utveckling. Resandet skulle också medföra att fler åker med bussen vilket tydliggör vilka linjer folk reser med och vilka som därmed måste prioriteras.

Kommunledningsförvaltningen föreslog i tjänsteskrivelse den 13 februari 2023 att kommunstyrelsen skulle föreslå kommunfullmäktige att avslå medborgarinitiativet samt att vidarebefordra förslaget till Jönköpings Länstrafik.

Kommunstyrelsen beslutade den 7 mars 2023 § 86 att återremittera ärendet och att ärendet ska innehålla en kostnadskalkyl för ett treårigt projekt, samt information om hur möjlig finansiering, till exempel med mängdrabatt från Jönköpings länstrafik och/eller samverkan med region, stiftelser eller organisationer som riktar sig till barn eller miljöfrågor, skulle kunna se ut.

Kommunledningsförvaltningen

Kommunstyrelsen

Dnr:KS.2024.723

Beslutsförslag

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att med hänvisning till kostnaden och utmaningen kopplade till zonindelning avslå medborgarinitiativet.

Jirka Bärnlund Fors

Ulf Svensson

Landsbygdsutvecklare/Eu-samord

Kommundirektör

Utredning

Förslaget har varit aktivt för omröstning fram till 16 april 2022 och förslaget stöddes av 228 röstande vilka alla var positiva till föreslagen åtgärd.

Medborgarinitiativet återremitterades från kommunstyrelsen till kommunledningsförvaltningen 7 mars 2023 med en önskan om att räkna på samtliga berörda ungdomar i Värnamo kommun.

Ett utdrag från 3 juni 2024 visar på följande antal ungdomar:

- Ålder 6-19 år i kommunen (minus Värnamo tätort): 2477 personer.
- Ålder 6-19 år i Värnamo tätort: 3288 personer.
- Totalt antal ungdomar 6-19 år i kommunen: 5765 personer.

Jönköpings länstrafik har tidigare arbetat med olika modeller där kommuner i länet har betalat en schablonkostnad för ett uppskattat antal resenärer. Man har frångått detta då det dels innebär ett svårhanterat merarbete för både kommuner, länstrafik och busschaufförer, dels då kostnadstäckningen blev dålig.

Det Jönköpings länstrafik kan erbjuda är det subventionerade 30-dagarskortet som kostar 225 kr per kort och period. Detta kort är då giltigt i en geografisk zon i vilken Värnamo kommun ingår tillsammans med omkringliggande kommuner. Det är inte möjligt för Jönköpings länstrafik att tillskapa andra modeller för zonindelning eller tidsperioder.

Det nuvarande upplägget för resekortet skulle kräva att kommunen nödgas lösa separata 30-dagarskort för samtliga lov (Sportlov, påsklov, sommarlov, höstlov samt jullov).

Medborgarinitiativ

Rubrik som sammanfattar ditt förslag:

Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun.

Beskriv ditt förslag och vad du vill ska hända:

Gratis busskort på loven för ungdomar i Värnamo kommun.

Ett gratis busskort för ungdomar från åk 6 till åk 3 på gymnasiet skulle göra att våra ungdomar får ett större socialt umgänge, föräldrar behöver inte ta bilen för att skjutsa till olika aktiviteter där vissa kanske saknar både körkort och möjlighet till bil. Busskortet blir en vinst för både ungdomarna och miljön.

Med tanke på att en hel del aktiviteter förläggs i centralorten ger då detta kort ett likvärdigt sätt att möjliggöra en meningsfull fritid för alla ungdomar i kommunen.

Våra ungdomar rör ju inte för att man bor där man bor.

Viktigt att möjliggöra transporter från våra ytterområden till aktiviteter på annan ort i kommunen.

Förhoppningen med ett gratis busskort på loven är att det ökar deras vilja att åka kollektivt idag och i framtiden vilket är en viktig del i kommunens arbete för hållbar utveckling.

Detta kan även medföra att fler åker med bussarna vilket gör att man tydligare ser vilka linjer folk reser med och vilka som därmed måste prioriteras.

Välj hur lång tid förslaget ska gå att rösta på:

Två månader

Bifoga gärna en bild eller ett dokument.

Markera gärna i kartan om det gäller en plats. Du kan göra på två sätt:

1. Skriv in adressen och klicka på förstoringsglasat.
2. Klicka först på den röda nålen och klicka sedan i kartan.

[Länk till karta](#)

Adress: Position saknas

Koordinater: Position saknas

Observera att adressen är ungefärlig när markören inte är placerad i närheten av vägar eller bebyggelse

Dina kontaktuppgifter

Förnamn

Sofia

Efternamn

Elmgren

E-post

elmgrensofia@gmail.com

Vi kan behöva kontakta dig om vi har frågor om ditt förslag

Postadress

Värnamo kommun
331 83 Värnamo

Kontaktcenter

Stadshuset, Kyrktoget 1, Värnamo
Telefon: 0370-37 70 00
Telefax: 0370-37 77 11

E-post

kontaktcenter@varnamo.se
Webbplats
kommun.varnamo.se

Organisationsnummer

212000-0555
Bankgiro
141-7195

Fyll din i adress om du inte har någon e-postadress.

Adress Sävrarp	
Postnummer 331 77	Postort Rydaholm

Jag godkänner att mitt namn kommer att visas tillsammans med förslaget på Värnamo kommuns webbplats.

Jag samtycker till att Värnamo kommun sparar och behandlar mina personuppgifter för att kunna hantera förslaget.

Värnamo kommun behöver hantera och spara personuppgifter om dig för att handlägga ärenden och fatta beslut som rör dig och för att fullgöra skyldigheter enligt lag.

Du har rätt att kontakta oss om du vill ha information om de uppgifter vi har om dig, för att begära rättelse, överföring eller för att begära att vi begränsar behandlingen, för att göra invändningar eller begära radering av dina uppgifter.

Du hittar mer information på www.varnamo.se/personuppgifter.

Till

Kommunstyrelsens ordf.
Kommundirektör (el. motsv.)
Regionstyrelsens ordf.
Regiondirektör (el. motsv.)
SKR Företag AB

För kännedom

Styrelsen för Inera AB

Kallelse till årsstämma i Inera AB

Ineras årsstämma hålls digitalt den 11 juni 2025 klockan 10.00-11.00.

Ineras årsstämma föregås av Ineras ägarråd som genomfördes den 28 april 2025. Ägarrådet fastställer ägardirektiv, styrelse, verksamhetsinriktning och rambudget inför bolagsstämman den 11 juni 2025. **Observera att ägarna i aktieägaravtalet förbundit sig att på bolagsstämman rösta helt i enlighet med de beslut och val som sker vid ägarrådet.** Det är därmed vid ägarrådet som ägarna i första hand utövar ägarstyrningen över Inera.

Deltagande vid årsstämman genomförs med fördel genom ombud. Teresa Hansson, controller, SKR Företag, kan företräda er vid årsstämman om så önskas.

Anmälan till årsstämman, som ägarrepresentant eller via annan aktieägare som kan företräda er, sker via detta [anmälningsformulär](#). Sista anmälningsdag är den 26 maj. Handlingar till årsstämman finns publicerade på inera.se.

Praktisk information

Årsstämman sker digitalt och röstningen sker genom verktyget VotelT. Anmälda representanter får ett mejl med instruktioner om hur röstningen går till samt länk till mötet. Samtliga handlingar publiceras på inera.se och i VotelT. För att en deltagare ska vara en giltig ägarrepresentant behövs protokollsutdrag med beslut eller av firmatecknaren digitalt signerad anmälan. En annan aktieägare kan företräda er på årsstämman och då behövs protokollsutdrag med beslut eller att firmatecknaren digitalt signerar uppgifterna i anmälan, se information i [anmälningsformuläret](#).

Med vänliga hälsningar

Andreas Svahn
Styrelseordförande Inera

Patrik Sundström
Vd Inera

Dagordning årsstämma 11 juni 2025

Ärende:

1. Stämman öppnas
2. Val av ordförande vid stämman
3. Upprättande och godkännande av röstlängd
4. Val av sekreterare och en eller två justerare
5. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
6. Godkännande av förslag till dagordning för stämman
7. Framläggande av årsredovisning, revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapport för perioden 1 januari 2024 – 31 december 2024

Beslut:

- a. om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen,
- b. om dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
- c. om ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktör.
8. Bestämmande av antalet styrelseledamöter samt i förekommande fall, revisorer, lekmannarevisorer och ersättare
9. Fastställande av arvoden åt styrelsen och i förekommande fall för revisorer
10. Val av styrelseledamöter samt i förekommande fall revisorer, lekmannarevisorer och ersättare
11. Val av styrelseordförande
12. Fastställande av verksamhetsinriktning med strategiska mål samt rambudget
13. a. Fastställande av ägardirektiv för Inera AB
b. Fastställande av ägaröverenskommelse – ägarnas samverkan genom Inera
14. Övriga frågor
15. Stämman avslutas

From: Tobias Pettersson
Sent: 2025-04-30 10:10:59
To: Elin Alteborg
Subject: VB: Kallelse till årsstämma 2025 - Inera AB
Attachments: Kallelse till Ineras årsstämma 11 juni 2025.pdf

Från: Ineras kansli <Kansli@inera.se>
Skickat: den 30 april 2025 09:35
Ämne: Kallelse till årsstämma 2025 - Inera AB

Till
Kommunstyrelsens ordf.
Kommundirektör (el. motsv.)
Regionstyrelsens ordf.
Regiondirektör (el. motsv.)
SKR Företag AB

Kallelse till årsstämma i Inera AB

Ineras årsstämma hålls digitalt den 11 juni 2025 klockan 10.00-11.00.

Ineras årsstämma föregås av Ineras ägarråd som genomfördes den 28 april 2025. Ägarrådet fastställer ägardirektiv, styrelse, verksamhetsinriktning och rambudget inför bolagsstämman den 11 juni 2025. **Observera att ägarna i aktieägaravtalet förbundit sig att på bolagsstämman rösta helt i enlighet med de beslut och val som sker vid ägarrådet.** Det är därmed vid ägarrådet som ägarna i första hand utövar ägarstyrningen över Inera.

Deltagande vid årsstämman genomförs med fördel genom ombud. Teresa Hansson, controller, SKR Företag, kan företräda er vid årsstämman om så önskas.

Anmälan till årsstämman, som ägarrepresentant eller via annan aktieägare som kan företräda er, sker via detta [anmälningsformulär](#). Sista anmälningdag är den 26 maj. Handlingar till årsstämman finns publicerade på [inera.se](#).

Praktisk information

Årsstämman sker digitalt och röstningen sker genom verktyget VotelT. Anmälda representanter får ett mejl med instruktioner om hur röstningen går till samt länk till mötet. Samtliga handlingar publiceras på inera.se och i VotelT. För att en deltagare ska vara en giltig ägarrepresentant behövs protokollsutdrag med beslut eller av firmatecknaren digitalt signerad anmälan. En annan aktieägare kan företräda er på årsstämman och då behövs protokollsutdrag med beslut eller av firmatecknaren digitalt signerar uppgifterna i anmälan, se information i [anmälningsformuläret](#).

Med vänliga hälsningar

Andreas Svahn
Styrelseordförande Inera

Patrik Sundström
Vd Inera

E-POST kansli@inera.se

ADRESS Hornsgatan 20, 118 82 Stockholm

www.inera.se

Till

Kommunstyrelsens ordf.
Kommundirektör (el. motsv.)
Regionstyrelsens ordf.
Regiondirektör (el. motsv.)
SKR Företag AB

För kännedom

Styrelsen för Inera AB

Kallelse till årsstämma i Inera AB

Ineras årsstämma hålls digitalt den 11 juni 2025 klockan 10.00-11.00.

Ineras årsstämma föregås av Ineras ägarråd som genomfördes den 28 april 2025. Ägarrådet fastställer ägardirektiv, styrelse, verksamhetsinriktning och rambudget inför bolagsstämman den 11 juni 2025. **Observera att ägarna i aktieägaravtalet förbundit sig att på bolagsstämman rösta helt i enlighet med de beslut och val som sker vid ägarrådet.** Det är därmed vid ägarrådet som ägarna i första hand utövar ägarstyrningen över Inera.

Deltagande vid årsstämman genomförs med fördel genom ombud. Teresa Hansson, controller, SKR Företag, kan företräda er vid årsstämman om så önskas.

Anmälan till årsstämman, som ägarrepresentant eller via annan aktieägare som kan företräda er, sker via detta [anmälningsformulär](#). Sista anmälningsdag är den 26 maj. Handlingar till årsstämman finns publicerade på inera.se.

Praktisk information

Årsstämman sker digitalt och röstningen sker genom verktyget VotelT. Anmälda representanter får ett mejl med instruktioner om hur röstningen går till samt länk till mötet. Samtliga handlingar publiceras på inera.se och i VotelT. För att en deltagare ska vara en giltig ägarrepresentant behövs protokollsutdrag med beslut eller av firmatecknaren digitalt signerad anmälan. En annan aktieägare kan företräda er på årsstämman och då behövs protokollsutdrag med beslut eller att firmatecknaren digitalt signerar uppgifterna i anmälan, se information i [anmälningsformuläret](#).

Med vänliga hälsningar

Andreas Svahn
Styrelseordförande Inera

Patrik Sundström
Vd Inera

Dagordning årsstämma 11 juni 2025

Ärende:

1. Stämman öppnas
2. Val av ordförande vid stämman
3. Upprättande och godkännande av röstlängd
4. Val av sekreterare och en eller två justerare
5. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
6. Godkännande av förslag till dagordning för stämman
7. Framläggande av årsredovisning, revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapport för perioden 1 januari 2024 – 31 december 2024

Beslut:

- a. om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen,
- b. om dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
- c. om ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och verkställande direktör.
8. Bestämmande av antalet styrelseledamöter samt i förekommande fall, revisorer, lekmannarevisorer och ersättare
9. Fastställande av arvoden åt styrelsen och i förekommande fall för revisorer
10. Val av styrelseledamöter samt i förekommande fall revisorer, lekmannarevisorer och ersättare
11. Val av styrelseordförande
12. Fastställande av verksamhetsinriktning med strategiska mål samt rambudget
13. a. Fastställande av ägardirektiv för Inera AB
b. Fastställande av ägaröverenskommelse – ägarnas samverkan genom Inera
14. Övriga frågor
15. Stämman avslutas

§ 29 Dnr: SN.2025.4

Ökad livsmedelsproduktion i Värnamo kommun

Beslut

Servicenämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen besluta

att godkänna förslaget till styrgrupp och projektgrupp

Ärendebeskrivning

Vi står inför ett förändrat klimat och ett spänt världsläge vilket kan påverka tillgången till livsmedel på olika sätt. I händelse av kris eller krig står vi dåligt rustade för att klara tillgången på livsmedel. Det gör att det är aktuellt med en ökad beredskap för Värnamo kommun för att säkerställa tillgången till livsmedel en lång tid framöver.

För att kunna garantera livsmedelstillgången för offentlig sektor och för kommunens invånare, behöver den lokala matproduktionen öka. Det finns goda förutsättningar i Värnamo kommun för att klara av en ökad livsmedelsproduktion. Det finns gott om odlingsmark och betesmark. Lantbruken behöver få bättre förutsättningar för att öka sin livsmedelsproduktion och även för att kunna hantera, förädla och distribuera livsmedel in i det lokala matsystemet.

Kommunstyrelsen har gett servicenämnden i samråd med kommunledningsförvaltningen i uppdrag att sätta samman en tvärfunktionell grupp som över tid ska arbeta med åtgärder och aktiviteter för att öka den lokala livsmedelsproduktionen men även förädling av den. Förslaget som serviceförvaltningen tagit fram tillsammans med representant för kommunledningsförvaltningen är att förutom projektgrupp, ska en styrgrupp bildas samt att Näringsutskottet får det övergripande ansvaret för arbetet. Projektgruppen bildar tvärfunktionella arbetsgrupper som hanterar olika frågor kopplat till en ökad livsmedelsproduktion. Arbetsgrupperna rapporterar till projektledare och styrgruppen får löpande information från projektgruppen kring arbetets utveckling.

Servicenämnden behandlade ärendet 26 mars 2025, § 24

Förslag till beslut

Serviceförvaltningen föreslår servicenämnden besluta

att godkänna förslaget till styrgrupp och projektgrupp

att skicka förslaget vidare till kommunstyrelsen för beslut

Beslut skickas till:

Kommunledningsförvaltningen

Ökad livsmedelsproduktion i Värnamo kommun

Ärendebeskrivning

Vi står inför ett förändrat klimat och ett spänt världsläge vilket kan påverka tillgången till livsmedel på olika sätt. I händelse av kris eller krig står vi dåligt rustade för att klara tillgången på livsmedel. Det gör att det är aktuellt med en ökad beredskap för Värnamo kommun för att säkerställa tillgången till livsmedel en lång tid framöver.

För att kunna garantera livsmedelstillgången för offentlig sektor och för kommunens invånare, behöver den lokala matproduktionen öka. Det finns goda förutsättningar i Värnamo kommun för att klara av en ökad livsmedelsproduktion. Det finns gott om odlingsmark och betesmark. Lantbruken behöver få bättre förutsättningar för att öka sin livsmedelsproduktion och även för att kunna hantera, förädla och distribuera livsmedel in i det lokala matsystemet.

Kommunstyrelsen har gett servicenämnden i samråd med kommunledningsförvaltningen i uppdrag att sätta samman en tvärfunktionell grupp som över tid ska arbeta med åtgärder och aktiviteter för att öka den lokala livsmedelsproduktionen men även förädling av den. Förslaget som serviceförvaltningen tagit fram tillsammans med representant för kommunledningsförvaltningen är att förutom projektgrupp, ska en styrgrupp bildas samt att Näringsutskottet får det övergripande ansvaret för arbetet. Projektgruppen bildar tvärfunktionella arbetsgrupper som hanterar olika frågor kopplat till en ökad livsmedelsproduktion. Arbetsgrupperna rapporterar till projektledare och styrgruppen får löpande information från projektgruppen kring arbetets utveckling.

Beslutsförslag

Serviceförvaltningen föreslår servicenämnden besluta

att godkänna förslaget till styrgrupp och projektgrupp

att skicka förslaget vidare till kommunstyrelsen för beslut

Charlotta Nielsen Nylander
Verksamhetschef

Pär Svensson
Förvaltningschef

Utredning

Vi står inför ett förändrat klimat och ett spänt världsläge vilket kan påverka tillgången till livsmedel på olika sätt. I dagsläget är både offentlig sektor och privatpersoner beroende av de globala matsystem som dominerar världsmarknaden. De globala matsystemen står för 95% av våra livsmedel i dagsläget och endast 5% av det vi äter kommer från lokal matproduktion.

I händelse av kris eller krig står vi dåligt rustade för att klara tillgången på livsmedel. Det gör att det är aktuellt med en ökad beredskap för Värnamo kommun för att säkerställa tillgången till livsmedel en lång tid framöver. I Värnamo kommun har den lokala produktionen av livsmedel drastisk minskat sedan 90 talet. Det har medfört att tillgången på lokala livsmedel är starkt begränsad.

För att kunna garantera livsmedelstillgången för offentlig sektor och för kommunens invånare, behöver den lokala matproduktionen öka. Det finns goda förutsättningar i Värnamo kommun för att klara av en ökad livsmedelsproduktion. Det finns gott om odlingsmark och betesmark. Lantbruken behöver få bättre förutsättningar för att öka sin livsmedelsproduktion och även för att kunna hantera, förädla och distribuera livsmedel in i det lokala matsystemet.

Kommunstyrelsen har gett servicenämnden i samråd med kommunledningsförvaltningen i uppdrag att sätta samman en tvärfunktionell grupp som över tid ska arbeta med åtgärder och aktiviteter för att öka den lokala livsmedelsproduktionen men även förädling av den. Förslaget som serviceförvaltningen tagit fram tillsammans med representant för kommunledningsförvaltningen är att förutom projektgrupp, ska en styrgrupp bildas samt att Näringsutskottet får det övergripande ansvaret för arbetet. Projektgruppen bildar tvärfunktionella arbetsgrupper som hanterar olika frågor kopplat till en ökad livsmedelsproduktion. Arbetsgrupperna rapporterar till projektledare och styrgruppen får löpande information från projektgruppen kring arbetets utveckling.

Arbetet med att öka den lokala livsmedelsproduktionen är ett arbete som behöver pågå över tid och över mandatperioder. Att organisera ett sådant stort och omfattande arbete kräver en tydlig

Serviceförvaltningen

Servicenämnden

Dnr: SN.2025.4

organisation. Det innebär också att alla förvaltningar på något sätt, någon gång under arbetets gång, kommer att beröras. Mat berör inte bara de offentliga måltiderna. Det berör näringslivet, företagandet i kommunen, logistik och distribution, produktion förädling, turism och konsumtion. En ökad livsmedelsproduktion leder också till tillväxt, attraktivitet och arbetstillfällen. Utöver alla dessa positiva delar för kommunen som helhet, skapar det även förutsättningar för minskad sårbarhet i händelse av kris eller i värsta fall krig.

För att arbeta strategiskt med dessa frågor behöver en styrgrupp och en projektgrupp skapas. Projektgruppen ska ledas av en projektledare. Projektledarens roll är att hålla samman arbetet som förslagsvis sker i ett antal arbetsgrupper med deltagare från berörda förvaltningar och externa samarbeten. Arbetsgrupperna rapporterar till projektledare som i sin tur rapporterar till styrgrupp.

En förutsättning för projektgruppens arbete är att projektmedel tilldelas. Dessa medel skulle användas till konsultstöd, studiebesök, resor, möten mm.

Följande förslag finns för deltagande i respektive grupp:

Styrgrupp

Förvaltningschef, Serviceförvaltningen

Kommundirektör,
Kommunledningsförvaltningen

Kanslichef, Kommunledningsförvaltningen

Projektgrupp**Projektleddare: Landsbygdsutvecklare**

Miljöstrateg

Måltidschef

Mark och exploateringschef

Områdeschef måltid

Upphandlingschef

Näringslivschef

Planarkitekt

Beredskap

Kommunikatör

Projektgruppen skapar en tvärfunktionell dimension genom att bestå av representanter från olika ämnesområden.

Projektgruppens uppdrag blir att sätta samman arbetsgrupper.

Arbetsgrupperna kommer bestå av berörda förvaltningar samt andra funktioner i samhället såsom intresseorganisationer, branschorganisationer samt myndigheter.

§ 39 Dnr: KS.2025.104

Ökad livsmedelsproduktion i Värnamo kommun

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

- att** uppdra till kommunledningsförvaltningen att upprätta en riktlinje för kommunal jordbruksmark,
- att** uppdra till servicenämnden att ta fram förslag på långsiktiga målnivåer för den lokala livsmedelsproduktionen,
- att** uppdra till servicenämnden att i samverkan med kommunledningsförvaltningen organisera hur arbetet utifrån målsättningen om en ökad lokal livsmedelsproduktion ska fortsätta i den kommunala organisationen och i samverkan med andra,
- att** uppdra till kommunledningsförvaltningen att i samverkan med Värnamo näringsliv genomföra dialoger kring ökad livsmedelsproduktion med medborgare och lokala företag i branschen, arbetet ska även inkludera alternativa finansieringskällor,
- att** uppdra till kommunledningsförvaltningen att göra en översyn av kraven vid upphandlingar med ökat fokus på lokalproducerade livsmedel, i enlighet med Lagen om offentlig upphandling, samt
- att** återredovisning sker var 6:e månad till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Ordföranden väcker för alliansens räkning ett initiativärende om ökad livsmedelsproduktion i Värnamo kommun.

Av inlämnad handling framgår följande. Värnamo kommun har en ambition att utveckla sitt lokala matsystem i linje med moderna hållbarhets- och beredskapsmål för att skapa ett robust och hållbart matsystem i kommunen. Ett robust matsystem har många fördelar som minskad klimatpåverkan, minskad övergödning, vård av biologisk mångfald, levande landsbygd och byar samt företagsutveckling på landsbygden - men även människors fysiska, psykiska och sociala hälsa. Ett robust lokalt matsystem kan ge vinst på alla dessa områden. Initiativet till analysen togs av tjänstepersoner på serviceförvaltningen och förankrades hos politiken som med bred majoritet var positivt inställda till initiativet.

Forts.

KS § 39 (forts)

Yrkanden

Ordföranden yrkar att kommunstyrelsen beslutar

att uppdra till kommunledningsförvaltningen att upprätta en riktlinje för kommunal jordbruksmark,

att uppdra till servicenämnden att ta fram förslag på långsiktiga målnivåer för den lokala livsmedelsproduktionen,

att uppdra till servicenämnden att i samverkan med kommunledningsförvaltningen organisera hur arbetet utifrån målsättningen om en ökad lokal livsmedelsproduktion ska fortsätta i den kommunala organisationen och i samverkan med andra,

att uppdra till kommunledningsförvaltningen att i samverkan med Värnamo näringsliv genomföra dialoger kring ökad livsmedelsproduktion med medborgare och lokala företag i branschen, arbetet ska även inkludera alternativa finansieringskällor,

att uppdra till kommunledningsförvaltningen att göra en översyn av kraven vid upphandlingar med ökat fokus på lokalproducerade livsmedel, i enlighet med Lagen om offentlig upphandling, samt

att återredovisning sker var 6:e månad till kommunstyrelsen

Beslut skickas till:

Kommunledningsförvaltningen

Servicenämnden

Värnamo Näringsliv

*Initiativärende:***Ökad lokal livsmedelsproduktion i Värnamo kommun**

Värnamo kommun har en ambition att utveckla sitt lokala matsystem i linje med moderna hållbarhets- och beredskapsmål för att skapa ett robust och hållbart matsystem i kommunen.

Ett robust matsystem har många fördelar som minskad klimatpåverkan, minskad övergödning, vård av biologisk mångfald, levande landsbygd och byar samt företagsutveckling på landsbygden - men även människors fysiska, psykiska och sociala hälsa. Ett robust lokalt matsystem kan ge vinst på alla dessa områden.

Initiativet till analysen togs av tjänstepersoner på serviceförvaltningen och förankrades hos politiken som med bred majoritet var positivt inställda till initiativet.

Alliansen i Värnamo kommun föreslår kommunstyrelsen besluta:

- Att uppdra till Kommunledningsförvaltningen att upprätta en riktlinje för kommunal jordbruksmark.
- Att uppdra till Servicenämnden att ta fram förslag på långsiktiga målnivåer för den lokala livsmedelsproduktionen.
- Att uppdra till Servicenämnden att i samverkan med Kommunledningsförvaltningen organisera hur arbetet utifrån målsättningen om en ökad lokal livsmedelsproduktion ska fortsätta i den kommunala organisationen och i samverkan med andra.
- Att uppdra till Kommunledningsförvaltningen att i samverkan med Värnamo näringsliv genomföra dialoger kring ökad livsmedelsproduktion med medborgare och lokala företag i branschen. Arbetet ska även inkludera alternativa finansieringskällor.
- Att uppdra till Kommunledningsförvaltningen att göra en översyn av kraven vid upphandlingar med ökat fokus på lokalproducerade livsmedel, i enlighet med Lagen om offentlig upphandling.
- Att återredovisning sker var 6e månad till kommunstyrelsen.

Alliansen Värnamo kommun,

Tobias Pettersson (M)
Kommunstyrelseordförande

Mikael Karlsson (C)
Kommunstyrelsens vice ordförande

Postadress

Kommunledningsförvaltningen
Värnamo kommun
331 83 Värnamo

Kontaktcenter

Stadshuset, Kyrkorget 1, Värnamo
Telefon: 0370-37 70 00
Telefax: 0370-37 77 11

E-post

kontaktcenter@varnamo.se

Webbplats

kommun.varnamo.se

Organisationsnummer

212000-0555

Bankgiro

141-7195

§31 Dnr: SN.2025.15

Tidigarelägga investeringsbudget för utbyte av kommunens skrivare

Beslut

Servicenämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen besluta

att tidigarelägga 600 000 kronor från 2026 års investeringsbudget till 2025, för att genomföra utbyte av kommunens skrivare

Ärendebeskrivning

Under 2020 genomfördes en analys av Värnamo kommuns skrivare och dess kostnader. I samband med analysen togs det även fram en utbytesplan. Utbytesplanen ligger till grund för den investeringsbudget som tagits fram i projektblad SN039 som avser utbyte av kommunens skrivare. I ursprunglig plan skulle det genomföras ett utbyte av omkring 80 skrivare under 2026, utbytet är budgeterat till 600 000 kronor. Det har även tagits beslut att centralisera all hantering av skrivare till serviceförvaltningen och det arbetet genomförs av IT-center. IT-center har genomfört en behovsanalys och gått igenom skrivarnas status. Flera skrivare som är planerade att bytas ut under 2026 har frekventa driftstopp med ökade underhållskostnader. Med de gamla skrivarna behöver samtidigt flera tekniska miljöer underhållas och de är inte heller kompatibla med systemet för uppföljning av utskrifter. Det leder till högre kostnader och ineffektivitet i arbetet. För att öka effektiviteten och säkerställa att arbetsflödet inte hindras av tekniska problem så föreslås utbytet av de 80 skrivarna tidigareläggas till 2025. Genomförs inte utbytet under 2025 finns risk att problemen förvärras, vilket påverkar arbetet ytterligare under året. Den totala kostnaden för att genomföra utbytet beräknas till 600 000 kronor, vilket motsvarar det belopp som föreslås tidigareläggas från 2026 års investeringsbudget.

Förslag till beslut

Serviceförvaltningen föreslår servicenämnden besluta

att tidigarelägga 600 000 kronor från 2026 års investeringsbudget till 2025, för att genomföra utbyte av kommunens skrivare.

att föreslå för kommunstyrelsen att tidigarelägga 600 000 kronor från 2026 års investeringsbudget till 2025, för att genomföra utbyte av kommunens skrivare

Beslut skickas till:

Kommunledningsförvaltningen

Tidigarelägga investeringsbudget för utbyte av kommunens skrivare

Ärendebeskrivning

Under 2020 genomfördes en analys av Värnamo kommuns skrivare och dess kostnader. I samband med analysen togs det även fram en utbytesplan. Utbytesplanen ligger till grund för den investeringsbudget som tagits fram i projektblad SN039 som avser utbyte av kommunens skrivare. I ursprunglig plan skulle det genomföras ett utbyte av omkring 80 skrivare under 2026, utbytet är budgeterat till 600 000 kronor. Det har även tagits beslut att centralisera all hantering av skrivare till serviceförvaltningen och det arbetet genomförs av IT-center. IT-center har genomfört en behovsanalys och gått igenom skrivarnas status. Flera skrivare som är planerade att bytas ut under 2026 har frekventa driftstopp med ökade underhållskostnader. Med de gamla skrivarna behöver samtidigt flera tekniska miljöer underhållas och de är inte heller kompatibla med systemet för uppföljning av utskrifter. Det leder till högre kostnader och ineffektivitet i arbetet. För att öka effektiviteten och säkerställa att arbetsflödet inte hindras av tekniska problem så föreslås utbytet av de 80 skrivarna tidigareläggas till 2025. Genomförs inte utbytet under 2025 finns risk att problemen förvärras, vilket påverkar arbetet ytterligare under året. Den totala kostnaden för att genomföra utbytet beräknas till 600 000 kronor, vilket motsvarar det belopp som föreslås tidigareläggas från 2026 års investeringsbudget.

Beslutsförslag

Serviceförvaltningen föreslår servicenämnden besluta

att tidigarelägga 600 000 kronor från 2026 års investeringsbudget till 2025, för att genomföra utbyte av kommunens skrivare.

att föreslå för kommunstyrelsen att tidigarelägga 600 000 kronor från 2026 års investeringsbudget till 2025, för att genomföra utbyte av kommunens skrivare

Anne-Mette Rønning
IT centerchef

Pär Svensson
Förvaltningschef

§ 32 Dnr: SN.2024.18

Ansökan om medel från resultatfonden

Beslut

Servicenämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen besluta

att godkänna förvaltningens äskande om uttag ur resultatfond med 200 000 kronor

Ärendebeskrivning

Måltidsservice saknar budgetmedel för att arbeta med utveckling och större organisatoriska förändringar. Verksamheten påverkas idag mer än någonsin av omvärlden och kräver ny kunskap, ökad flexibilitet och starkare ledarskap.

För att möta framtida krav och utveckla arbetet, inklusive ökad lokal livsmedelsproduktion, behöver verksamheten stöd. Måltidsservice ansöker därför om 200 000 kronor från servicenämndens resultatfond.

Förslag till beslut

Serviceförvaltningen föreslår servicenämnden besluta

att godkänna förvaltningens äskande om uttag ur resultatfond med 200 000 kronor

att överlämna ärendet till kommunstyrelsen för beslut

Beslut skickas till:
Kommunledningsförvaltningen

Serviceförvaltningen

Servicenämnden

Dnr: SN.2024.18

Ansökan om medel från resultatfonden

Ärendebeskrivning

Måltidsservice saknar budgetmedel för att arbeta med utveckling och större organisatoriska förändringar. Verksamheten påverkas idag mer än någonsin av omvärlden och kräver ny kunskap, ökad flexibilitet och starkare ledarskap.

För att möta framtida krav och utveckla arbetet, inklusive ökad lokal livsmedelsproduktion, behöver verksamheten stöd. Måltidsservice ansöker därför om 200 tusen kronor från servicenämndens resultatfond.

Beslutsförslag

Serviceförvaltningen föreslår servicenämnden besluta

att godkänna förvaltningens äskande om uttag ur resultatfond med 200 000 kronor

att överlämna ärendet till kommunstyrelsen för beslut

Charlotta Nielsen Nylander
Verksamhetschef

Pär Svensson
Förvaltningschef

Utredning

Måltidsservice verkar idag i en snabbt föränderlig och komplex omvärld där både köpande förvaltningar, kunder och medborgare ställer nya krav och har ökade förväntningar. För att möta framtidens utmaningar behöver verksamheten vara flexibel, anpassningsbar och ha en hög digital mognad. Rollen i köket förändras traditionell yrkesskicklighet behöver nu kombineras med teknisk kompetens och förmåga att arbeta hållbart och klimatsmart.

Utöver detta påverkas verksamheten av krav på budget i balans, minskat matsvinn, beredskapsarbete, digitalisering, hållbarhet, klimatanpassningar samt förändrade lagkrav och riktlinjer. Dessa faktorer gör arbetet inom offentlig måltidsservice mer komplext än någonsin tidigare.

Samtidigt är kompetensförsörjningen en växande utmaning. Måltidsservice har byggt ett gott rykte och attraherar idag personal som värdesätter utveckling och framtidsfokus. För att fortsätta denna positiva trend krävs fortsatt satsning på utveckling och kompetenshöjande insatser.

Måltidsverksamheten ser därför ett behov av stöd och investering i verksamhetens fortsatta utvecklingsresa, med fokus på att förbereda medarbetarna för framtidens krav och arbetssätt.

Medlen ska användas till:

- måltidsverksamhetens ledningsgrupp så att de kan få professionellt stöd och hjälp i det strategiska arbetet och den långsiktiga planeringen
- kompetenshöjande insatser till att utbilda och stödja medarbetarna i måltidsservice för att möta kommande utveckling och krav
- chefers förutsättningar i att leda sin personal i den förändringsresa som arbetet innebär och på så sätt skapa starka team i köken
- verksamheten som aktivt ska bidra till det strategiska arbetet med att öka den lokala livsmedelsproduktionen genom att anpassa inköpsrutiner och arbetsmetoder för att effektivt kunna integrera lokala råvaror i måltidsproduktionen

Upphörande av avtal med Värnamo Energi

Ärendebeskrivning

Vid ägarsamråd mellan Värnamo Stadshus och Värnamo Energi har frågan väckts kring det avtal som upprättades 2019 i samband med att bolaget tog över laddstolpar från kommunen (nio laddstolpar på sju platser).

I avtalet står även att Värnamo Energi tillsammans med kommunen skall ta fram en mer långsiktig strategi för kommersiell, publik etablering av laddstolpar i kommunen.

Kommun och bolag var överens om att då avtalet inte längre har någon funktion samt då förutsättningarna för etablering av publik laddinfrastruktur förändrats ge ett uppdrag till kommundirektören att initiera ett ärende till kommunstyrelsen om ett beslut att avtalet upphört att gälla.

I kommande ägarsamråd behöver en diskussion ske kring förutsättningarna för framtida etablering av laddinfrastruktur.

Beslutsförslag

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att då avtalet inte längre har någon funktion förklara att avtalet har upphört att gälla

Ulf Svensson
Kommundirektör

AVTAL om publik laddinfrastruktur för elbilar i Värnamo kommun

§ 1 Parter

Mellan Värnamo kommun, org nr 212000-0555, nedan kallad kommunen och Värnamo Energi AB org nr 556052-6872, nedan kallad bolaget, tecknas härmed avtal om ansvar för publik laddinfrastruktur för elbilar i Värnamo kommun.

§ 2 Bakgrund

Kommunen har etablerat ett antal platser för laddning med syfte att skapa förutsättningar för en omställning till mer fossilfria transporter i kommunen. Möjlighet till laddning finns på ett antal pendlarparkeringar samt i centrala Värnamo. I dag är laddningen vid dessa platser gratis vilket inte är förenligt med den utveckling som nu sker.

§ 3 Syfte

Syftet med detta avtal är att skapa en enhetlig hantering av befintliga laddstolpar i kommunen för publik användning, införa ett betalningssystem och klargöra ansvaret för en strategi för en framtida utbyggnad av laddinfrastruktur.

§ 4 Överlåtelse av befintliga laddstolpar

Kommunen äger nio laddstolpar fördelade på sju olika platser i kommunen. Dessa överläts per 2019-09-01 till bolaget i befintligt skick till en köpeskilling av 1.000 kronor per laddstolpe.

De aktuella laddstolparna är följande:

- Stadshuset Värnamo (Lagmansgatan) 3 st
- Mossle pendlarparkering 1 st
- Tre Liljor parkering 1 st
- Sten Sture parkering 1 st
- Forsheda pendlarparkering 1 st
- Bredaryds pendlarparkering 1 st
- Horda pendlarparkering 1 st

§ 5 Uppsättning av fler laddstolpar

Finnvedsbostäder AB har åtagit sig att sätta upp vardera en ny laddstolpe i Bor och en i Rydaholm avsedd dels för bolagets hyresgäster, dels för kommunens verksamheter och dels för publik användning. Plats och avtal om underhåll samt betalningssystem tecknas i särskild överenskommelse mellan Värnamo Energi AB och Finnvedsbostäder AB.

Vid behov av att flytta eller omlokalisera någon av laddplatserna i § 4 ska dessa ersättas med motsvarande funktion på den nya platsen för att bibehålla laddmöjligheter. Om flyttningen påkallas av kommunen ska kostnaden betalas av kommunen.

§ 6 Framtida utbyggnad

Bolaget ska tillsammans med kommunen ta fram en mer långsiktig strategi för kommersiell, publik etablering av laddstolpar i kommunen. Syftet med strategin är att tydliggöra olika aktörers roller, beskriva affärsmodellen, hur samordning vid fysisk planering av nya bostads- och arbetsområden ska ske, samt hur markfrågan i samband med etablering ska hanteras. Denna ska antas av kommunfullmäktige.

H47
CR M

§ 7 Uppgradering av befintliga laddstolpar

Bolaget ska tillse att laddstolparna har ändamålsenlig funktion avseende såväl el, uttag som eventuella kablar.

Elmatning till laddstolpar på Lagmansgatan förses med undermätare i Stadshuset för att elkostnaden ska kunna betalas av bolaget. Kostnad för undermätare och installation belasta bolaget. Laddstolparna på Lagmansgatan ska på bolagets bekostnad ses över så att problem med att säkringarna löser ut rättas till.

Värnamo Energis laddstolpe intill Stadshuset uppgraderas till 3-fasladdning.

§ 8 Skyltning vid laddstolpar

Kostnaden för eventuella skyltar vid laddstolparna som reglerar parkeringstid etc bekostas av bolaget. Bolaget har rätt att "stripa" stolparna med dekalering.

§ 9 Införande av betalsystem

Bolaget ska till 2019-09-01 utreda och införa ett lämpligt betalsystem för de laddstolpar som omfattas enligt § 4 ovan och de som Finnvedbostäder AB ska uppföra. Kommunen bistår i detta arbete.

Intäkterna från kunderna för laddning via betalsystemet tillfaller bolaget.

§ 10 Drift- och underhållskostnader för laddstolpar

Samtliga kostnader för drift och underhåll av de laddstolpar som omfattas enligt § 4 i detta avtal ska bekostas av bolaget. Vid behov ska utbyte av stolpar ske på bolagets bekostnad.

§ 11 Ersättning för platser för laddstolpar på kommunens avgiftsbelagda parkeringsplatser

I de fall de laddstolpar som omfattas av detta avtal finns på parkeringsplatser som ägs av kommunen och där avgifter tas ut ska bolaget till kommunen erlagga en årlig ersättning till kommunen med 1.000 kronor per parkeringsplats och år. Eventuell mervärdesskatt tillkommer.

§ 12 Avtalstid och avstämning av avtalet

Detta avtal gäller från 2019-09-01 till och med 2021-12-31 och förlängs därefter med ett (1) år i taget. Avtalet ska sägas upp minst sex (6) månader innan avtalets förnyelse.

Om avtalet upphör förblir dock laddstolparna bolagets egendom.

Avstämning av detta avtal och det ekonomiska utfallet ska ske årligen mellan parterna i maj månad 2020 och 2021. Värnamo kommun kallar till sådant avstämningsmöte.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit vardera ett.

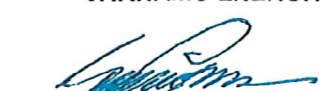
Värnamo 2019-03-19

Värnamo 2019- 03-25

VÄRNAMO KOMMUN

Hans-Göran Johansson
Kommunstyrelsens ordförande

VÄRNAMO ENERGI AB

Gunnar Crona
Styrelsens ordförande

Malin Classon
VD

Delegeringsbeslut

Diarieenhet:	Kommunledningsförvaltningen
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum:	2025-05-20
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
282998	Avtalsförlängning 250601-251231	Inköpschef §58/2025
2025-05-02		Mattias Hultqvist
KS.2024.643	Träslöjdsmaterial UHN.2020.222	
280032	Avtalsförlängning System för digitala dokument och ärendehantering KS.2023.626	Inköpschef §59/2025
2025-03-24		Mattias Hultqvist
KS.2023.626	System för digitala dokument och ärendehantering. UHN.2015.114	
1773/2025/KS	Tjänsteskrivelse upphandlingsbeslut delegation UHN	Inköpare §31/2025
2025-05-05		Thomas Axelsson
KS.2025.321	Utbyte av passersystem och inbrottslarm i skolbyggnad, Bors skola, Bor	
1813/2025/KS	Upphandlingsbeslut delegation UHN	Inköpare §32/2025
2025-05-07	Upphandling	Carl Fredrik Ledin
KS.2025.218	Städbildning och certifiering för anställd personal	
1823/2025/KS	Avtalsförlängning 260401- 280930	Inköpschef §57/2025
2025-05-07		Mattias Hultqvist
KS.2023.1036	VAN-operatör UHN.2021.76	
1825/2025/KS	Fullmakt avropsanmälan	Inköpschef §60/2025
2025-05-07	Adda AB	Mattias Hultqvist
KS.2025.412	Yrkesskor 2024	
1905/2025/KS	Fullmakt avtalstecknande krisberedskap Värnamo	Inköpschef §61/2025
2025-05-09	Region Jönköpings län	Mattias Hultqvist

1912/2025/KS	Uphandlingsbeslut delegation UHN	Inköpschef §62/2025
2025-05-09		Mattias Hultqvist
KS.2025.333	Flisning av GROT (grenar och toppar) vilket är tillgängligt för såväl lastbil som traktor, Värnamo kommun	I

**Meddelanden till kommunstyrelsen
20 maj 2025**

1. Teknik- och fritidsnämndens beslut den 29 april 2025 § 110 angående behov av utökad driftbudget för skötsel av ytor och anläggningar på landsbygden inför budget 2026.
2. Teknik- och fritidsnämndens beslut den 28 april 2025 § 90 angående finansiering av satsningen Mötesplats UNG i Värnamo kommun med tillhörande tjänsteskrivelse.
3. Teknik- och fritidsnämndens beslut den 28 april 2025 § 97 om utveckling av fritidsbiblioteket med tillhörande tjänsteskrivelse.
4. Styrelseprotokoll Finnvedens samordningsförbund den 7 maj 2025.

§ 110 Dnr: TFN.2025.195

Behov av utökad driftbudget för skötsel av ytor och anläggningar på landsbygden inför budget 2026

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att till budgetberedningen lämna ärendet om behov av utökad driftbudget för skötsel av ytor och anläggningar på landsbygden.

Beslutet är fattat per capsulam

Beslutet har skickats ut till ordförande och ledamöter i teknik- och fritidsnämnden 29 april 2025 för digital justering.

Beslutande

Gottlieb Granberg (M) ordförande

Per Karlander (M)

Stig Claesson (KD)

Si Di Ruan (C)

Bo Svedberg (S)

Britt-Marie Sellén Nilsson (S)

Behnam Sharo (S)

Kurt Nordin (SD)

Ärendebeskrivning

Teknik- och fritidsnämnden bedömer att medel behöver tillskjutas i nämndens driftbudget för att klara av uppdraget att underhålla ytor och anläggningar på landsbygden. Det handlar bland annat om kommunala badplatser, men också om spontanaktivitetsytor och andra mötesplatser på kommunens mindre orter. Bedömningen är att behovet är 500 000 kronor per år.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

§ 90 Dnr: TFN.2025.137

Finansiering av satsningen Mötesplats UNG i Värnamo kommun

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att lämna ärendet till budgetberedning för 2026 för att Mötesplats UNG ska kunna bli en del av ordinarie verksamhet samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Teknik- och fritidsnämnden fick presenterat ärendet på sammanträdet 8 april 2025 och beslutade att återremittera ärendet till teknik- och fritidsförvaltningen, bland annat för att nämnden efterfrågade hur många individer som omfattas av satsningen.

Sedan 2020 har Värnamo hälsocenter, med finansiering från Nordhedsstiftelsen, i projektform drivit aktiviteter i Rydaholm, Rörstorpsskolan i Värnamo och Forsheda. Under 2024 möjliggjordes även att i projektform driva aktivitet i Mossleområdet i Värnamo. Satsningen innebär aktiviteter för att främja och förbättra barns och ungas hälsa oavsett förutsättningar. Satsningen heter från och med 2024 ”Mötesplats UNG” och sker i samverkan mellan teknik- och fritidsförvaltningen, medborgarförvaltningen (sektion förebyggande insatser) och civilsamhället. Efter läsåret 2024/2025 upphör Norhedsstiftelsens finansiering vilket innebär att beslut behöver fattas om att antingen avsluta verksamheten eller tillföra medel för att etablera den som ordinarie verksamhet.

30% av Värnamo kommuns invånare bor i områden med mer socioekonomiska utmaningar. Att växa upp i områden med socioekonomiska utmaningar kan påverka barn och ungas utveckling negativt på flera sätt. En trygg och meningsfull fritid, fysisk aktivitet och att få ingå i ett socialt sammanhang utgör ”friskfaktorer” som kan förhindra negativ utveckling.

Flera av barnen har särskilda behov som kräver en extra hög vuxennärvaro. De har också ofta svårt att fungera i större grupper och behöver aktivitet där deras behov kan tillgodoses. I målgruppen bland de deltagande barnen finns det flera som löper en ökad risk att hamna i utanförskap och att dras in i negativa sociala sammanhang. Aktiviteten fungerar som en skyddsfaktor som minskar risken för framtida utanförskap.

Forts.

TFN § 90 (forts.)

I dagsläget skapas cirka 4 000 deltagartillfällen genom Mötesplats UNG och EFG genom 126 sammankomster på de fyra platser där aktivitet genomförs. Detta innebär att verksamheten i nuläget, utifrån de stora behov som finns, kan ta emot 110 unika deltagare under ett läsår. Om satsningen permanentas skapas möjligheter att utveckla verksamheten med privata aktörer och civilsamhälle. Detta innebär att verksamheten kan ta emot ett större antal deltagare.

Syftet med aktiviteten är att erbjuda barn och unga en meningsfull fritid och att stärka tryggheten i deras närområde genom att erbjuda kostnadsfria, organiserade och ledarledda fysiska aktiviteter samt läxhjälp. Målsättningen är att barn och unga i aktuella områden ska ha en god fysisk och psykisk hälsa samt fungerande skolgång och god social situation.

Kostnaden för teknik- och fritidsförvaltningens del av genomförandet är 650 000 kronor per år från och med 2026 för befintlig verksamhet. Resterande kostnader upp till 883 000 kronor möjliggör medborgarförvaltningen genom medel kopplat till utredningen ”Hållbara lösningar för framtiden - En utredning om behoven för det förebyggande och främjande arbetet i Värnamo kommun 2025 och framåt”.

Sammantaget konstateras att förvaltningen i projektform utvecklat och drivit en verksamhet syftande till att stödja unga invånares aktivitet för att stärka deras hälsa och välmående. Projekten har visat att det ger reell effekt i synnerhet i nära samverkan med andra verksamheter. Det finns därför starka argument för att tillskjuta medel för att verksamheten ska kunna övergå till ordinarie verksamhet.

Teknik- och fritidsnämnden ser mycket positivt på satsningen Mötesplats UNG och ser att den är en viktig del av arbetet med tidiga och samordnade insatser (TSI). Teknik- och fritidsnämnden önskar från förvaltningen återkoppling av satsningen årligen.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta
att föreslå kommunstyrelsen att lämna ärendet till budgetberedning för 2026.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Finansiering av satsningen Mötesplats UNG i Värnamo kommun

Ärendebeskrivning

Teknik- och fritidsnämnden fick presenterat ärendet på sammanträdet 8 april 2025 och beslutade att återremittera ärendet till teknik- och fritidsförvaltningen, bland annat för att nämnden efterfrågade hur många individer som omfattas av satsningen.

Sedan 2020 har Värnamo hälsocenter, med finansiering från Nordhedsstiftelsen, i projektform drivit aktiviteter i Rydaholm, Rörstorpsskolan i Värnamo och Forsheda. Under 2024 möjliggjordes även att i projektform driva aktivitet i Mossleområdet i Värnamo. Satsningen innebär aktiviteter för att främja och förbättra barns och ungas hälsa oavsett förutsättningar. Satsningen heter från och med 2024 ”Mötesplats UNG” och sker i samverkan mellan teknik- och fritidsförvaltningen, medborgarförvaltningen (sektion förebyggande insatser) och civilsamhället. Efter läsåret 2024/2025 upphör Nordhedsstiftelsens finansiering vilket innebär att beslut behöver fattas om att antingen avsluta verksamheten eller tillföra medel för att etablera den som ordinarie verksamhet.

30% av Värnamo kommuns invånare bor i områden med mer socioekonomiska utmaningar. Att växa upp i områden med socioekonomiska utmaningar kan påverka barn och ungas utveckling negativt på flera sätt. En trygg och meningsfull fritid, fysisk aktivitet och att få ingå i ett socialt sammanhang utgör ”friskfaktorer” som kan förhindra negativ utveckling.

Flera av barnen har särskilda behov som kräver en extra hög vuxennärvaro. De har också ofta svårt att fungera i större grupper och behöver aktivitet där deras behov kan tillgodoses. I målgruppen bland de deltagande barnen finns det flera som löper en ökad risk att hamna i utanförskap och att dras in i negativa sociala sammanhang. Aktiviteten fungerar som en

Teknik- och fritidsförvaltningen

Teknik- och fritidsnämnden
TFN.2025.137

Dnr:

skyddsfaktor som minskar risken för framtida utanförskap.

I dagsläget skapas cirka 4 000 deltagartillfällen genom Mötesplats UNG och EFG genom 126 sammankomster på de fyra platser där aktivitet genomförs. Detta innebär att verksamheten i nuläget, utifrån de stora behov som finns, kan ta emot 110 unika deltagare under ett läsår. Om satsningen permanentas skapas möjligheter att utveckla verksamheten med privata aktörer och civilsamhälle. Detta innebär att verksamheten kan ta emot ett större antal deltagare.

Syftet med aktiviteten är att erbjuda barn och unga en meningsfull fritid och att stärka tryggheten i deras närområde genom att erbjuda kostnadsfria, organiserade och ledarledda fysiska aktiviteter samt läxhjälp. Målsättningen är att barn och unga i aktuella områden ska ha en god fysisk och psykisk hälsa samt fungerande skolgång och god social situation.

Kostnaden för teknik- och fritidsförvaltningens del av genomförandet är 650 000 kronor per år från och med 2026 för befintlig verksamhet. Resterande kostnader upp till 883 000 kronor möjliggör medborgarförvaltningen genom medel kopplat till utredningen ”Hållbara lösningar för framtiden - En utredning om behoven för det förebyggande och främjande arbetet i Värnamo kommun 2025 och framåt”.

Sammantaget konstateras att förvaltningen i projektform utvecklat och drivit en verksamhet syftande till att stödja unga invånares aktivitet för att stärka deras hälsa och välmående. Projekten har visat att det ger reell effekt i synnerhet i nära samverkan med andra verksamheter. Det finns därför starka argument för att tillskjuta medel för att verksamheten ska kunna övergå till ordinarie verksamhet.

Se även under rubrik Utredning.

Teknik- och fritidsförvaltningen

Teknik- och fritidsnämnden
TFN.2025.137

Dnr:

Beslutsförslag

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att lämna ärendet till budgetberedning för 2026.

Johan Arvidsson
Avdelningschef fritid

Jesper du Rietz
Förvaltningschef

Utredning

Sedan 2020 har Värnamo hälsocenter, med finansiering från Nordhedsstiftelsen, i projektform drivit aktiviteter i Rydaholm, Rörstorpsskolan i Värnamo och Forsheda. Under 2024 möjliggjordes även att i projektform driva aktivitet i Mossleområdet i Värnamo. Satsningen innebär aktiviteter för att främja och förbättra barns och ungas hälsa oavsett förutsättningar. Satsningen heter från och med 2024 ”Mötesplats UNG” och sker i samverkan mellan teknik- och fritidsförvaltningen, medborgarförvaltningen (sektion förebyggande insatser) och civilsamhället. Efter läsåret 2024/2025 upphör Nordhedsstiftelsens finansiering vilket innebär att beslut behöver fattas om att antingen avsluta verksamheten eller tillföra medel för att etablera den som ordinarie verksamhet.

Bakgrund

30% av Värnamo kommuns invånare bor i områden med mer socioekonomiska utmaningar. Att växa upp i områden med socioekonomiska utmaningar kan påverka barn och ungas utveckling negativt på flera sätt. En trygg och meningsfull fritid, fysisk aktivitet och att få ingå i ett socialt sammanhang utgör ”friskfaktorer” som kan förhindra negativ utveckling. Forskning visar att fysisk aktivitet och socialt sammanhang kan bidra till:

- förbättrad fysisk och psykisk hälsa på kort och lång sikt
- minskad risk att hamna i kriminalitet och andra socialt nedbrytande beteenden
- förbättrade skolprestationer

Samverkan mellan teknik- och fritidsförvaltningen och medborgarförvaltningen ger en möjlighet att ta tillvara varandras kompetenser. Det finns också möjlighet att genom medborgarförvaltningen nå de målgrupper som är mest i riskzon för negativ utveckling och att arbeta med tidiga insatser.

Syfte och mål

Syftet med aktiviteten är att erbjuda barn och unga en meningsfull fritid och att stärka tryggheten i deras närområde genom att erbjuda kostnadsfria, organiserade och ledarledda fysiska aktiviteter samt läxhjälp. Målsättningen är att barn och unga i aktuella områden ska ha en god fysisk och psykisk hälsa samt fungerande skolgång och god social situation.

Teknik- och fritidsförvaltningen

Teknik- och fritidsnämnden
TFN.2025.137

Dnr:

Genomförande

I satsningen ingår följande aktiviteter:

- Mötesplats UNG, fysisk aktivitet öppna för alla oavsett färdigheter, ekonomi eller prestation
- Mötesplats UNG samt läxhjälp där fysiska aktiviteter ingår och där fokus är en trygg och lugn samvaro med möjlighet att äta mellanmål, spela spel och få hjälp med sina läxor
- EFG (en frisk generation), familjeaktiviteter där familjer erbjuds olika idrotts- och friluftaktiviteter, kunskap om bra och hälsosam mat, samt föräldrastöd

Alla aktiviteter sker i deltagarnas närområde, är kostnadsfria och utrustning för specifika aktiviteter tillhandahålls på plats. Hälsokoordinator och fritidsledare samverkar och genomför aktiviteterna tillsammans med delat ansvar. Den fysiska aktiviteten genomförs i skolas idrottshall eller utomhus i närområdet.

Aktiviteterna genomförs under läsåret en gång i veckan enligt följande:

- Tisdagar kl. 17.00-19.00 EFG, familjeprogrammet - Rörstorsskolan elever i åk 2-3 samt deras familjer.
- Tisdagar kl. 16.45-18.00 Mötesplats UNG - Rydaholm skolan åk 1-6. Drop in.
- Onsdagar kl. 16.45-18.00 Mötesplats UNG – Hanahöjskolan (Forsheda) åk 1-6. Drop in.
- Torsdagar kl. 15.30-17.30 Mötesplats UNG + läxhjälp – Mossleområdet, elever i åk 4-7. Drop in.

Aktivitet erbjuds även under loven.

Effekter

Aktiviteterna har sedan 2020 genomförts med goda resultat där en beteendeförändring ses bland deltagande i form av ökat intag av frukt och grönt, minskad andel ohälsosam mat, minskat stillasittande och fler gemensamma måltider tillsammans med familjen och gemensamma aktiviteter under veckan. Dessa resultat mäts via enkäter till deltagarna. Framgångar ses också i att barnen kommer tillbaka, barnen känner sig sedda och känner en ökad trygghet i gruppen. En positiv och trygg vuxennärvaro har etablerats där fokus ligger på mötet och samtal, samt att aktiviteten når barn som har en belastad hemsituation och inte har någon annan fysisk aktivitet i veckan.

Teknik- och fritidsförvaltningen

Teknik- och fritidsnämnden
TFN.2025.137

Dnr:

Flera av barnen har särskilda behov som kräver en extra hög vuxennärvaro. De har också ofta svårt att fungera i större grupper och behöver aktivitet där deras behov kan tillgodoses. I målgruppen bland de deltagande barnen finns det flera som löper en ökad risk att hamna i utanförskap och att dras in i negativa sociala sammanhang. Aktiviteten fungerar som en skyddsfaktor som minskar risken för framtida utanförskap.

Se filmen [1000 kronorsloppet](#) kring barn och ungas olika förutsättningar till hälsa och välbefinnande.

Nationalekonom Ingvar Nilsson menar att insatser och aktiviteter som förhindrar att barn och unga hamnar i utanförskap, och som i stället hjälper dem att förbli en del av samhället – som aktiva medborgare och framtida skattebetalare – ska inte ses som en kostnad, utan som en långsiktig investering. Beroende på utanförskapets karaktär – om det enbart leder till produktionsbortfall och försörjningskostnader, eller om det även innefattar vårdkrävande psykisk ohälsa eller ett utvecklat missbruk – kan samhällskostnaden uppgå till allt från knappt tio miljoner kronor till över trettio miljoner kronor per individ.

I dagsläget skapas cirka 4 000 deltagartillfällen genom Mötesplats UNG och EFG (ett deltagartillfälle är en person vid ett tillfälle) genom 126 sammankomster på de fyra platser där aktivitet genomförs. Detta innebär att verksamheten i nuläget, utifrån de stora behov som finns, kan ta emot 110 unika deltagare under ett läsår. Om satsningen permanentas skapas möjligheter att utveckla verksamheten med privata aktörer och civilsamhälle. Detta innebär att verksamheten kan ta emot ett större antal deltagare.

Värnamo hälsocenter har stor erfarenhet av samverkan med bland annat skolan, vårdcentraler och familjecentralen. Genom att kombinera kompetenser på ett effektivt sätt skapas ett resurseffektivt arbetssätt som ger positiva resultat både för individen och för kommunen. Samarbetet mellan hälsokoordinator och fritidsledare gör aktiviteten både tillgänglig och inkluderande. Deltagarna möts av en bred kompetens där två olika yrkesroller tillsammans kan erbjuda stöd utifrån individuella behov. Samverkan sker även med

civilsamhället, där barnen får stöd i att hitta vägar in i organiserade föreningsaktiviteter. Samtidigt ges föreningsledare möjlighet att bidra med en viktig samhällsinsats genom sitt engagemang i Mötesplats UNG och EFG.

Mötesplats UNG och EFG har ett klart fokus på folkhälsa, med målsättningen att förbättra hälsan för invånarna i Värnamo kommun, minska hälsoskillnader och skapa en meningsfull och aktiv fritid för dem som har ett särskilt stort behov.

Ansvarig enhetschef på medborgarförvaltningen uppger att det är positivt att kunna utveckla Mötesplats UNG på flera platser i kommunen. Att möjliggöra detta tillsammans med hälsocenter och ta till vara varandras kompetenser och erfarenheter kommer generera ett mervärde för kommunens barn. En meningsfull fritid är en stor skyddsfaktor i många anseenden och att möjliggöra flera mötesplatser med kostnadsfria aktiviteter för barn på fler platser så kommer detta gynna folkhälsan på både kort och lång sikt.

Budget och finansiering

Då finansiering från Norhedsstiftelsen upphör 2025 krävs en mer långsiktig finansiering. Målsättningen är att under 2026 kunna fortsätta med redan väl etablerade aktiviteter, samt utöka med läxhjälp även i Rydaholm. Målet är även att växla upp Mötesplats UNG till ytterligare en plats per år tills att kommunens alla åtta större grundskolor erbjuder aktiviteten. För att arbeta på ett resurseffektivt sätt involveras föreningar och volontärer i arbetet.

Budget

Personalkostnader	661 tkr
Licenskostnad	50 tkr
Lokalkostnader	30 tkr
Mat	92 tkr
Lovaktiviteter	20 tkr
Bilkostnader	20 tkr
Övriga kostnader	10 tkr
Totalt	883 tkr

Teknik- och fritidsförvaltningen

Teknik- och fritidsnämnden
TFN.2025.137

Dnr:

Kostnaden för teknik- och fritidsförvaltningens del av genomförandet är 650 000 kronor per år från och med 2026 för befintlig verksamhet.

Resterande kostnader upp till 883 000 kronor möjliggör medborgarförvaltningen genom medel kopplat till utredningen ”Hållbara lösningar för framtiden - En utredning om behoven för det förebyggande och främjande arbetet i Värnamo kommun 2025 och framåt”.

Referenser

En frisk generation - Förebyggande insatser för familjer - En Frisk Generation

Folkhälsomyndigheten - Skolrelaterade insatser för fysisk aktivitet och effekt på psykisk hälsa bland barn och unga

Folkhälsomyndigheten - Nationellt folkhälsomål och målområden — Folkhälsomyndigheten

Generation Pep - Fakta | Fysisk aktivitet - Generation Pep

Kunskapsguiden - Brottsförebyggande arbete med barn och unga - Kunskapsguiden

Skolverket - Skolverket

MUCF. (3 juli 2023) *Ingvar Nilsson om rapporten "Utanförskap och unga"* [Ingvar Nilsson om rapporten "Utanförskap och unga"](#)

MUCF. 1 juli 2022. *Utanförskap barn och unga*. [Utanförskap och unga | MUCF](#)

UNICEF - Barn i socialt utanförskap - UNICEF Sverige | [unicef.s](#)

§ 97 Dnr: TFN.2025.40

Utveckling av fritidsbiblioteket

Beslut

Teknik- och fritidsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att lämna ärendet till budgetberedningen för 2026,

att förklara paragrafen omedelbart justerad samt

att ge teknik- och fritidsförvaltningen, under förutsättning att medel beviljas, i uppdrag att följa upp verksamheten årligen.

Ärendebeskrivning

Teknik- och fritidsförvaltningen driver fritidsbiblioteket, som är en möjlighet för kommuninvånare att, utan kostnad, låna idrottsutrustning. Teknik- och fritidsförvaltningen informerade teknik- och fritidsnämnden 25 mars 2025 om behovet av utökad budget för att kunna fortsätta driva verksamheten.

Fritidsbiblioteket har fram tills nyligen bemannats av en person med lönebidragsanställning på 25 %, men den personen har inte kvar sin tjänst och det har varit svårt att hitta en ersättare med lönebidrag. Personalkostnaden för 2025, med samma öppethållande som 2024, beräknas till cirka 132 000 kronor då inte möjligheten till lönebidrag finns.

För att ha möjlighet att driva och utveckla fritidsbiblioteket behövs en utökning av driftbudget med cirka 167 000 kronor. Utan en utökning kommer fritidsbibliotekets verksamhet behöva avvecklas. En utökad budget skulle göra det möjligt att hålla fritidsbiblioteket mer öppet, möjliggöra ett bättre samarbete med föreningslivet, ge möjlighet till ett mobilt fritidsbibliotek, medföra bättre underhåll på utrustningen som lånas ut samt möjlighet till att flytta verksamheten till annan lokal.

Förslag till beslut

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att lämna ärendet till budgetberedningen för 2026 samt

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse – Utveckling av fritidsbiblioteket

Ärendebeskrivning

Teknik- och fritidsförvaltningen driver fritidsbiblioteket, som är en möjlighet för kommuninvånare att, utan kostnad, låna idrottsutrustning. Teknik- och fritidsförvaltningen informerade teknik- och fritidsnämnden 25 mars 2025 om behovet av utökad budget för att kunna fortsätta driva verksamheten.

Fritidsbiblioteket har fram tills nyligen bemannats av en person med lönebidragsanställning på 25 %, men den personen har inte kvar sin tjänst och det har varit svårt att hitta en ersättare med lönebidrag. Personalkostnaden för 2025, med samma öppethållande som 2024, beräknas till cirka 132 000 kronor då inte möjligheten till lönebidrag finns.

För att ha möjlighet att driva och utveckla fritidsbiblioteket behövs en utökning av driftbudget med cirka 167 000 kronor. Utan en utökning kommer fritidsbibliotekets verksamhet behöva avvecklas. En utökad budget skulle göra det möjligt att hålla fritidsbiblioteket mer öppet, möjliggöra ett bättre samarbete med föreningslivet, ge möjlighet till ett mobilt fritidsbibliotek, medföra bättre underhåll på utrustningen som lånas ut samt möjlighet till att flytta verksamheten till annan lokal.

Se även under rubrik utredning

Beslutsförslag

Teknik- och fritidsförvaltningen föreslår teknik- och fritidsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att lämna ärendet till budgetberedningen för 2026.

Johan Arvidsson
Avdelningschef fritid

Jesper du Rietz
Förvaltningschef

Utredning

För närvarande har fritidsbiblioteket haft öppet tre timmar två dagar i veckan. Det har bemannats med en lönebidragsanställd under första halvåret av 2024 och efter det av en timanställd. För 20 000 kronor har fritidsbiblioteket kunnat ha öppet och erbjuda kommuninvånare att låna gratis sport- och friluftsutrustning. För att ha möjlighet att ha kvar denna tjänst i kommunen krävs en upprustning och en utveckling av fritidsbiblioteket.

Förvaltningen anser att lokalen inte är ändamålsenlig då det är bristande utrymme i lokalen och att dagens personalkostnad inte ger möjlighet till utveckling av verksamheten.

För att klara hålla öppettider två dagar i veckan hela året krävs minst en 25 % tjänst. Den behöver jobba med bland annat följande:

- Utlåningen bör vara öppen sen eftermiddag/kväll minst en dag i veckan.
- Utöver att bemanna fritidsbibliotekets öppettider behöver personalen även jobba med marknadsföring för att synliggöra fritidsbiblioteket mer.
- Att visa fritidsbiblioteket under evenemang på stan men även åka ut i andra delar i kommunen och vara behjälplig med utlåning tillsammans med lokala föreningar.
- Föra dialoger med föreningar om samverkan kring utlåning/uthyrning av material.
- Personalen kommer behöva flytta utrustning efter säsong så en viss tid kommer behövas lägga på det.

En lokal som skulle fungera bra är bottenvåningen på Flanaden där fritidsavdelningen har kontor. Där finns möjlighet att inreda delar av bottenvåningen till fritidsbibliotek och det finns dessutom möjlighet att förvara utrustning i källaren. Den lokalen är tillgänglighetsanpassad och möjliggör för alla målgrupper att låna. Lokalen ligger i centrumkärnan vilket har visat sig positivt i andra kommuners utlåningsstatistik.

Utöver lönekostnader och viss ersättning till föreningar som lånar ut material (främst i kransort) tillkommer kostnad för underhåll av material så som slipa skridskor och övrig kontroll av utrustning. För att iordningställa lokalen för ändamålet behövs inköp av hyllsystem.

Budget

Finansieringen för dagens fritidsbibliotek har bekostats av ordinarie driftsbudget. Målsättningen under 2025 är att utveckla fritidsbiblioteket och för att kunna fortsätta med utlåning krävs en utökning och mer långsiktig finansiering.

Budget

Personalkostnader	132 tkr
Ersättning till föreningar som hjälper till med utlåning	10 tkr
Underhåll av material	20 tkr
Mobilt fritidsbibliotek	5 tkr
Totalt	167 tkr

321

Organ	Finnvedens Samordningsförbund, Styrelsen
Plats och tid	2025-05-07 kl 12.00-12.20 på Stiftsgården Tallnäs
Beslutande	Ylva Samuelsson, Gislaveds kommun, ordförande Lennart Svanberg, Arbetsförmedlingen Arnold Carlzon, Värnamo kommun Camilla Nohammar, Försäkringskassan Lars Park, tjänstgörande ersättare Region Jönköpings län
Övriga deltagande	Peter Hedfors, förbundschef Viktoria Öneby, verksamhetsutvecklare
Utses att justera	Camilla Nohammar
Sekreterare	Digital justering Peter Hedfors
Mötesordförande	Digital justering Ylva Samuelsson
Justerare	Digital justering Camilla Nohammar

Anslag/Bevis

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Styrelse	Finnvedens Samordningsförbund, Styrelsen		
Sammanträdesdatum	2025-05-07		
Datum för uppsättande	2025-05-12	Datum för nedtagande	2025-06-02
Förvaringsplats	Förbundets kansli, Tändsticksgränd 23, Jönköping		

.....
Peter Hedfors, förbundschef

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Comfact Signature Referensnummer: 217085SE

§ 1. Öppnande

Ylva Samuelsson hälsade alla välkomna och öppnade mötet. Mötet avslutade en halvdags Vårkonferens tillsammans med Samordningsförbundet Södra Vätterbygden och vår egen beredningsgrupp, som startade 08.30.

§ 2. Val av justerare

Styrelsen beslutade att välja Camilla Nohammar till justerare.

§ 3. Fastställande av dagordning

Styrelsen beslutade att fastställa dagordningen.

§ 4. Förbundets organisation

Förslaget om en ny, tidsbegränsad organisation diskuterades. Förberedelser har genomförts i form av framtagande av arbetsbeskrivningar för de båda förbundscheftjänsterna och en gemensam tjänst som administratör samt bl a MBL-förhandlingar i Samordningsförbundet Södra Vätterbygden.

Vid konsekvensanalysen inför MBL-förhandlingarna framkom att det är mer lämpligt att perioden varar till sista september 2027 istället för till december 2026 eller mars 2027. Då undviker man att eventuell återgång till nuvarande organisation med rekrytering av en ny förbundschef sker just när en årsredovisning ska tas fram eller då styrelsens mandattid tar slut.

Den nya organisationen innebär att tjänsten som verksamhetsutvecklare vakanssätts och medarbetaren erbjuds en lämplig högre tjänst motsvarande chef i Värnamo kommun, för att förbundet ska kunna köpa tjänsten av dem som t f förbundschef. Frågan är förankrad i kommunens förvaltningsledning och en plan finns för samråd med berörda fackliga organisationer. Inget hindrar att förbundet tar sitt beslut om den nya organisationen.

Frågan om rekrytering av lämplig administratör hanteras av Södra Vätterbygden.

Förslag till arbetsbeskrivning för t f förbundschef diskuterades. Ett tillägg gjordes i huvuduppgiften, att förbundschef ska arbeta i enlighet med gällande Finsam-lagstiftning.

Förslag till arbetsbeskrivning för administratör diskuterades. Arbetsbeskrivningen bedöms motsvara det behov av administratör som finns i vårt förbund.

Förslaget till annons om administratör diskuterades. Arbetsbeskrivningen och annonsen ska fastställas av styrelsen för Södra Vätterbygden senare idag. Förslag kom att förstärka formuleringen i annonsen vad gäller relevant eftergymnasial utbildning.

Styrelsen beslutade

Att fastställa den nya organisationen, som innebär att förbundet köper tjänst av Värnamo kommun som t f förbundschef perioden 251101-270930.

Att köpet av tjänst som verksamhetsutvecklare pausas motsvarande period.

Att ordföranden får mandat att skriva avtal med Samordningsförbundet Södra Vätterbygden om administratör från 251001 tills vidare på max 35%.

Att köpet av tjänst som förbundschef på 35% pausas 251101-270930.

Att fastställa arbetsbeskrivningen för t f förbundschef enligt korrigerat förslag.

Att föreslå till SOF Södra Vätterbygden att formuleringen om eftergymnasial utbildning förstärks i annonsen om administratör.

Att i övrigt ställa sig bakom de förslag till arbetsbeskrivning och annons som tagits fram inför styrelsemötet för Södra Vätterbygden.

§ 5. IT-spåret

Ylva Samuelsson informerade om diskussioner som förts i PKS angående upphandling som rör IT-spåret.

§ 6. Övriga frågor

Det fanns inga övriga frågor.

§ 7. Avslutning

Ylva Samuelsson tackade alla och avslutade mötet.

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Peter Hedfors	
TITEL, ORGANISATION:	Förbundschef, Finnvedens Samordningsförbund	
TID:	2025-05-12 07:34:43 +02:00	
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (finsam@gnosjo.se)	
IDENTIFIKATIONS-ID:	bc59854f737c4007b4c57b3b0f0aa331	

NAMN:	YLVA SAMUELSSON	
TITEL, ORGANISATION:	Ordförande, Finnvedens Samordningsförbund	
TID:	2025-05-12 09:48:18 +02:00	
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation	
IDENTIFIKATIONS-ID:	_0804a446700d38cfc958263ef5fd7f24dc	

NAMN:	CAMILLA NOHAMMAR	
TITEL, ORGANISATION:	Justerare, Finnvedens Samordningsförbund	
TID:	2025-05-12 11:46:29 +02:00	
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation	
IDENTIFIKATIONS-ID:	_05dc440c135176635540da1c7120025a0e	

Certifierad av Comfact Signature
 Accepterad av alla undertecknare
 2025-05-12 11:46:34 +02:00
 Ref: 217085SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)